

**ОБЩ
УСТРОЙСТВЕН
ПЛАН НА
ОБЩИНА
ДУПНИЦА**

2017-2040

<http://dupn>

Фаза: ПРЕВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
Версия : 5 / Март 2020
Възложител: Община Дупница
Изпълнител: Обединение „ЕВРО АРХ ТЕХ“

ОУПО ДУПНИЦА е финансиран със средства от бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството и бюджета на Община Дупница.

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

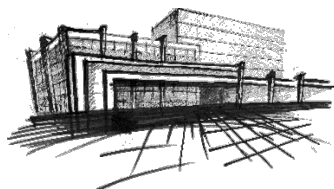

Изпълнител: Обединение „ЕВРО АРХ ТЕХ“

„ЕВРО ЛИНК И КО“ ООД

Euro Link & Co Ltd

гр. София
с. Лозен
ул. „Акация“ № 36
тел: 02/ 862 7079
електронна поща: office@eurolink-co.com

**„АРХИТЕКТУРНО-ИНЖЕНЕРЕН
СЪСТАВ“ ЕООД**

гр. София 1681
район Красно село
ул. Майор Горталов № 14
тел.: 02/ 955 62 80
електронна поща: dnyagolova@abv.bg

„ЕНВИРОТЕХ“ ООД

гр. София 1421
район Лозенец
ул. Йоан Екзарх № 20
тел.: 02/ 962 14 44,
електронна поща: ir@envirotech.bg,

ОУПО ДУПНИЦА

Фаза: ПРЕВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ

Версия: 05 / март 2020

Авторски екип

Обединение „ЕВРО АРХ ТЕХ“ :

Ръководител на проектантския екип	арх. Николай Иванов Няголов
Представяващ обединението и Координатор	ик. Кръстина Борисова Галова
Експерт „Устройство на урбанизирани територии и недвижимо културно наследство„	арх. Димитър Запринов Калоянов урб. Величка Петкова Иванова
Експерт „Устройствено планиране“	урб. Василена Славейкова Георгиева
Експерти „Икономически анализ и прогнози“ Експерт „Техническа инфраструктура и комуникационно-транспортни системи“	ик. Кръстина Борисова Галова инж. Люба Любенова Живкова инж. Илия Иванов
Експерт „ГИС“	урб. Николай Енчев
Експерт „Водоснабдяване и канализация“	инж. Венета Тодорова Тодорова
Експерт „Електроснабдяване и съобщения“	инж. Рени Иванова Симова
Експерт „Зелена система“	ланд. арх. М. Сариев
Ръководител на екипа за Екологично Оценка	ст.н.с. I, инж. Любен Иванов Цанков

Ръководител на проектантския екип:

.....
арх. Николай Няголов

Представяващ обединението:

.....
Кръстина Галова

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОУПО.....	1
1.1.	Цели на ОУПО.....	1
1.2.	Задачи на ОУПО.....	2
2.	ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ГРАНИЦИ И ГОЛЕМИНА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	4
3.	ПРИРОДО – ГЕОГРАФСКИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ.....	5
3.1.	Релеф.....	5
3.2.	Климат.....	5
3.3.	Води.....	11
3.4.	Почви.....	12
3.5.	Полезни изкопаеми.....	13
3.6.	Земеделски и горски територии.....	13
3.7.	Флора.....	20
3.8.	Фауна.....	20
3.9.	Територии за природозащита.....	20
3.10.	Изводи.....	21
4.	ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ.....	22
4.1.	Баланс на територията по начин на трайно ползване.....	22
4.2.	Тенденции за промяна на земеползването. Инвестиционна активност.....	22
4.3.	Изводи.....	23
5.	СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА – СЪСТОЯНИЕ И УСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ.....	23
5.1.	Историческо развитие.....	23
5.2.	Градоустройствени характеристики на населените места – йерархизация и основни проблеми на жизнената среда.....	30
5.3.	Функционални характеристики и връзки на населените места.....	32
5.4.	Пространствени характеристики на селищната мрежа.....	34
5.5.	Селищни образувания и земи по §4 от ПЗР и ЗСПЗЗ.....	36
6.	ДЕМОГРАФСКИ И ТРУДОВ ПОТЕНЦИАЛ.....	37
6.1.	Брой и динамика на населението.....	37
6.2.	Възрастово-полова структура на населението.....	46
6.3.	Етническа структура на населението.....	49
6.4.	Образователна структура на населението.....	50
6.5.	Икономическа активност и безработица.....	51
6.6.	Изводи.....	57
7.	ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНОСТИ – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ.....	59
7.1.	Обща характеристика и структура – териториална локализация.....	59
7.2.	Изводи.....	82
8.	ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД.....	83
8.1.	Обща характеристика и структура – териториална локализация.....	83
8.2.	Изводи.....	84
9.	СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	84
9.1.	Образование.....	84
9.2.	Здравеопазване.....	88
9.3.	Социални дейности.....	90
9.4.	Култура.....	97
9.5.	Спорт.....	98
10.	ОТДИХ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА.....	101
10.1.	Отдых.....	101
10.2.	Зелена система.....	103

10.3. Терени със специално предназначение - гробищни паркове	104
11. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	105
11.1. Пътна инфраструктура	105
11.2. Транспорт.....	109
11.3. Изводи.....	110
12. ИНЖЕНЕРНИ МРЕЖИ И СЪОРЪЖЕНИЯ	111
12.1. Водоснабдяване и канализация	111
12.2. Електроснабдяване	115
12.3. Далекосъобщения.....	116
12.4. Газопреносна мрежа.....	117
13. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	118
13.1. Атмосферен въздух	118
13.2. Води.....	121
13.3. Почви	129
13.4. Геоложка основа и полезни изкопаеми.....	130
13.5. Ландшафт.....	131
13.6. Биологични разнообразие	132
13.7. Защитени територии	133
13.8. Отпадъци.....	136
13.9. Акустична обстановка	136
13.10. Радиационна обстановка	139
13.11. Рискове от природни бедствия и аварии.....	139
13.12. Изводи.....	141
14. КУЛТУРНО –ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	142
14.1. Съществуващи обекти и ресурси	142
14.2. Обща оценка на потенциала, състоянието и проблемите на КИН в общината....	167
15. ПЛАНОВА И ПРОЕКТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА	169
15.1. Осигуреност с действащи устройствени планове	169
15.2. Наличие и обхват на кадастрална карта	176
15.3. Инвестиционни и инфраструктурни проекти	177
16. КОНЦЕПЦИЯ ЗА УРБАНИСТИЧНО РАЗВИТИЕ НА ОУП НА ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	180
16.1. Теоретични постановки и характеристики.....	180
16.2. Структурно-функционална характеристика	182
17. ПРОЕКТ ЗА ОУПО.....	183
17.1. Структуриране на територията и функционално предназначение	183
17.2. Структура на територията по начин на трайно ползване	187
17.3. Урбанистични аспекти на концепцията за устройство	188
18. ПРИЛАГАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПЛАНА.....	190
18.1. Характеристики на предвидените устройствени зони, правила и нормативи за прилагане на ОУПО	190
18.2. Последващо устройствено планиране	198
18.3. Изисквания, свързани с етапното реализиране на устройствените мероприятия	199
19. СХЕМИ И ДРУГИ ГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ	203

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1	Климатична таблица на станция Дупница (НИМХ) по Климатичен Справочник	6
Таблица 2	Средна месечна и годишна относителна влажност [%] (НИМХ) по Климатичен Справочник ...	7
Таблица 3	Честота на вятъра по месеци [%]	9
Таблица 4	Месечна и годишна средна скорост на вятъра по посока [м/сек.]	9
Таблица 5	Брой на дни с мъгла по месеци и годишно	11
Таблица 5.1	Разпределение на общата горска площ по вид на земите и група гори, Общинска собственост, 2016 г.	15
Таблица 5.2	Разпределение на горските територии в Община Дупница, Държавна собственост	16
Таблица 5.3	Разпределение на горските територии в Община Дупница, Общинска собственост	16
Таблица 5.4	Разпределение на горските територии в Община Дупница, Частна собственост	17
Таблица 5.4	Разпределение на горските територии в Община Дупница, Юридически лица	18
Таблица 6	Баланс на територията – ОУПО Дупница	22
Таблица 7	Разпределение на територията на община Дупница по населени места.....	31
Таблица 8	Брой на населението в община Дупница по данни от ГРАО към 15 септември 2017 г. - Жители с постоянен и настоящ адрес в населеното място	38
Таблица 9	Класификация на населените места в община Дупница ()	39
Таблица 10	Население към 31.12.2016 г. по местоживеене (Източник НСИ)	40
Таблица 11	Механично движение на населението през 2013 г. в област Кюстендил, причини и пол	43
Таблица 12	Динамика на населението в община Дупница за периода 2007 – 2015 г. по населено място (Източник НСИ).....	44
Таблица 13	Прогноза за динамиката на населението в община Дупница до 2040 г. по населени места , разработена на базата на данни от ГРАО за периода 1998 – 2017 г.	46
Таблица 14	Възрастова структура на населението в община Дупница за периода 2012 - 2015 година по данни от НСИ.	47
Таблица 15	Население по етническа група, общини и населени места към 01.02.2011 година по данни от НСИ - брой.....	49
Таблица 16	Население на 7 и повече години към 1.02.2011 година по степен на завършено образование в община Дупница по данни от НСИ – бр.	50
Таблица 17	Население на 7 и повече години към 1.02.2011 година по степен на завършено образование по данни от НСИ - процент.....	51
Таблица 18	Коефициент на икономическа активност в Община Дупница през 2015 г. по данни от НСИ....	51
Таблица 19	Население в трудоспособна възраст през 2015 г. по данни от НСИ [%]	52
Таблица 20	Ниво на безработицата – по данни от Бюрото по труда в гр. Дупница и НСИ	54
Таблица 21	Динамика на безработицата в Община Дупница по пол, възраст и образователен ценз през 2014, бюро по труда гр. Дупница	55
Таблица 22	Категория на предприятията по населено място в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)	61
Таблица 23	Водещите предприятия в сектор Преработваща промишленост в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД).	64
Таблица 24	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	65
Таблица 25	гр. Дупница - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	65
Таблица 26	с. Крайници - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	67
Таблица 27	с. Самораново - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	67

Таблица 28	С. Яхиново - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	68
Таблица 29	С. Джерман - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	68
Таблица 30	С. Бистрица- Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	68
Таблица 31	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	70
Таблица 32	Отрасл Търговия с леки и лекотоварни автомобили по населени места в община Дупница към април 2017 по данни от търговския регистър.....	71
Таблица 33	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Строителство към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	72
Таблица 34	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Транспорт, складиране и пощи към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	74
Таблица 35	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	75
Таблица 36	Водещите предприятия в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	75
Таблица 37	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Професионални дейности и научни изследвания към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	76
Таблица 38	Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Професионални дейности и научни изследвания към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)	77
Таблица 39	Състояние на туризма в община Дупница (2012-2016) по данни от НСИ.....	78
Таблица 40	Състояние на туризма в община Дупница през 2016, в сравнение с Област Кюстендил по данни от НСИ.....	78
Таблица 41-1	ТАБЛИЦА ДЕТСКИ ГРАДИНИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА 2017/2018	85
Таблица 41-2	Персонал в детските градине в Община Дупница 2017/2018 учебна година	86
Таблица 42-1	Персонал в училищата в Община Дупница 2017/2018 учебна година.....	86
Таблица 42-2	ПАРАЛЕЛКИ И УЧЕНИЦИ 2017/2018 УЧЕБНА ГОДИНА	87
Таблица 43	Дом за деца лишени от родителски грижи „ОЛГА СТОЯНОВА”	91
Таблица 44	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца.....	91
Таблица 45	Дневен център за деца с увреждания	92
Таблица 46	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания.....	92
Таблица 46	Центрове за обществена подкрепа.....	93
Таблица 47	Домашен социален патронаж.....	94
Таблица 48	Обществена трапезария/осигуряване на топъл обяд.....	94
Таблица 49	Други социални услуги в общността, действащи по проекти	95
Таблица 50	Категоризация и класификация на Републиканската пътна мрежа на територията на Община Дупница :	105
Таблица 51-1	Дължина на Републиканската пътна мрежа на територията на Община Дупница.....	106
Таблица 51-2	Габарит на пътната настилка.....	107
Таблица 51-3	Състояние на пътната настилка	108
Таблица 52-1	Списък на повърхностните водни тела в община Дупница и техните типове (по „План за управление на речните басейни в Западнобеломорски район”)	122
Таблица 52-2	Натоварване на повърхностните водни тела от точкови източници	124
Таблица 53-1	Повърхностни водни тела с идентифицира значим натиск от точкови източници на територията на Община Дупница.....	125
Таблица 53-2	Повърхностни водни тела с идентифицира значим натиск от дифузни източници на територията на Община Дупница.....	127
Таблица 54	Зона с интензивен трафик на движение и висока гъстота на обитаване	137

ТАБЛИЦА 55	ЗОНА С ЛОКАЛНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ	138
ТАБЛИЦА 56	ЗОНА ВЪВ ВЪТРЕШНИТЕ КВАРТАЛИ НА ГР. ДУПНИЦА С МИНИМАЛНО ШУМОВО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	138
ТАБЛИЦА 57	СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РЕЖИМИТЕ ПО АКБ	149
ТАБЛИЦА 58	ТАБЛИЦИ С УСТРОЙСТВЕНИТЕ РЕЖИМИ И ОБЕКТИТЕ	151
ТАБЛИЦА 59	ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	171
ТАБЛИЦА 60	КАДАСТРАЛНА КАРТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	176
ТАБЛИЦА 61	ИНВЕСТИЦИОННИ И ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ	177
ТАБЛИЦА 62	ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ	190
ТАБЛИЦА 63	СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ	196

СПИСЪК НА ГРАФИЧНИТЕ МАТЕРИАЛИ

ФИГУРА 1	РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА И ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ	4
ФИГУРА 2	СРЕДНА МЕСЕЧНА ОБЩА ОБЛАЧНОСТ.....	7
ФИГУРА 3	СЕЗОННИ И СРЕДНО МЕСЕЧНИ КОЛИЧЕСТВА НА ВАЛЕЖИТЕ.....	8
ФИГУРА 4	МАКСИМАЛНА МЕСЕЧНА ВИСОЧИНА НА СНЕЖНАТА ПОКРИВКА.....	9
ФИГУРА 5	РОЗИ НА ВЯТЪРА.....	10
ФИГУРА 6	МАКСИМАЛЕН БРОЙ ДНИ С МЪГЛА ПО МЕСЕЦИ	11
ФИГУРА 7	КАРТА НА РЕКИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	12
ФИГУРА 8	ПОЧВЕНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА – 12- Излужени канелени горски, 16 -Рендзини (хумусно-карбонатни), 20 - Алувиални и алувиално-ливадни, 21 -Делувиални и делувиално-ливадни, 28-Ерозиранни излужени канелени, 36 -Излужени канелени горски	13
ФИГУРА 9	МОДЕЛ “ИЗХОДНО СЪСТОЯНИЕ” ПО НКПР 2013-2025	33
ФИГУРА 10	ГЪСТОТА НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ НСИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2016 Г.....	39
ФИГУРА 11	СЪОТНОШЕНИЕ НА ГРАДСКОТО НАСЕЛЕНИЕ В СЪОТВЕТНИЯ РАЙОН ПО NUTS КЪМ 31.12.2016 Г. ПО ДАННИ ОТ НСИ.....	40
ФИГУРА 12	ДИНАМИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА 1998 – 2017 Г. (2007-2015 ИЗТОЧНИК НСИ); (2016 – 2017 Г. ИЗТОЧНИК ГРАО)	41
ФИГУРА 13	ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА 2010-2016 (ИЗТОЧНИК НСИ).....	41
ФИГУРА 14	МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА 2010-2016 (ИЗТОЧНИК НСИ)	42
ФИГУРА 15	МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2016 Г. В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПО ВЪЗРАСТ И ПОЛ	43
ФИГУРА 16	ПРОГНОЗИ ЗА ДИНАМИКАТА НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА ДО 2040 Г., РАЗРАБОТЕНИ НА БАЗАТА НА ДАННИ ОТ ГРАО ЗА ПЕРИОДА 1998 – 2017 Г.....	45
ФИГУРА 17	СЪОТНОШЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ПОЛ В ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2007 - 2016 ГОДИНА ПО ДАННИ ОТ НСИ.	47
ФИГУРА 18	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ВЪЗРАСТОВИТЕ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА – ОСРЕДНЕНИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 2012 - 2015 ГОДИНА (НСИ).	47
ФИГУРА 19	ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО СПОРЕД ДАННИ НА НСИ ЗА 2012	48
ФИГУРА 20	ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО СПОРЕД ДАННИ НА НСИ ЗА 2015	48
ФИГУРА 21	НАСЕЛЕНИЕ ПО ЕТНИЧЕСКА ГРУПА – ОБЩО В ОБЩИНА ДУПНИЦА КЪМ 01.02.2011 ГОДИНА ПО ДАННИ ОТ НСИ - ПРОЦЕНТ	50
ФИГУРА 22	КОЕФИЦИЕНТ НА ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ В ОБЩИНА ДУПНИЦА, ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ И В СТРАНАТА ПРЕЗ 2015 Г. ПО ДАННИ ОТ НСИ	52
ФИГУРА 23	НАСЕЛЕНИЕ В ТРУДОСПОСОБНА ВЪЗРАСТ, КАТО ПРОЦЕНТ ОТ ОБЩОТО НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 2007 - 2015 Г. (НСИ) И 10 ГОДИШНА ПРОГНОЗА	53
ФИГУРА 24	НИВО НА БЕЗРАБОТИЦАТА ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2014 Г. В ПРОЦЕНТИ	54
ФИГУРА 25	СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ НА НАЕТИТЕ ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО СЕКТОРИ ПРЕЗ 2011 Г	56
ФИГУРА 26	НЕТНИ ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ И БРОЙ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА ПЕРИОДА 2008 – 2015 Г. В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ НСИ	59
ФИГУРА 27	ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ОТЧЕТЕНИТЕ НЕФИНАНСОВИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ЗА 2015 Г. В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ НСИ	60
ФИГУРА 28	КАТЕГОРИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР КЪМ АПРИЛ 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)	61
ФИГУРА 29	СТРУКТУРА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ЕС, Р. БЪЛГАРИЯ И ОБЩИНА ДУПНИЦА	62
ФИГУРА 30	ТЕРИТОРИАЛНА ЛОКАЛИЗАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР КЪМ АПРИЛ 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)	62
ФИГУРА 31	ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В СЕКТОР ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ ЗА ПЕРИОДА 2008-2015 Г. В ОБЩИНА ДУПНИЦА ПО ДАННИ ОТ НСИ	63

ФИГУРА 32	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ....	69
ФИГУРА 33	Отрасли с най-голям брой активни предприятия в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети на територията на община Дупница към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД).....	70
ФИГУРА 34	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Строителство за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ.....	72
ФИГУРА 35	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Транспорт, складиране и пощи за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ.....	73
ФИГУРА 36	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ.....	74
ФИГУРА 37	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Професионални дейности и научни изследвания за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ.....	76
ФИГУРА 38	Основни икономически показатели на предприятията в сектор Хотелиерство и ресторантьорство за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ.....	77
ФИГУРА 38-1	Идейна концепция за развитие на целогодишен туризъм в Дупница.....	80
ФИГУРА 39	Местоположение на най-близката голяма горивна инсталация до община Дупница.....	119
ФИГУРА 40	Национален парк Рила на територията на община Дупница.....	133
ФИГУРА 41-1	Защитена зона Верила.....	134
ФИГУРА 41-2	Защитена зона Рила.....	134
ФИГУРА 41-2	Защитена зона Ниска Рила.....	135
ФИГУРА 42-1	Защитена зона Рила.....	135
ФИГУРА 42-2	Защитена зона Рила буфер.....	136
ФИГУРА 43	Йерархични структурни връзки на програмата за реализация на ОУПО.....	201
ФИГУРА 44	Съдържание на структурата на програмата за реализация на ОУПО.....	202

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС АКБ	АВТОМАТИЗИРАНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА „АРХЕОЛОГИЧЕСКА КАРТА НА БЪЛГАРИЯ“
АК	АГЕНЦИЯ ПО КАДАСТЪР
ГРАО	ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ ГРАЖДАНСКА РЕГИСТРАЦИЯ И АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ
ДВ	ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК
ДОС	ДОКЛАД ПО ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТ
ЕЕ	ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
ЕК	ЕВРОПЕЙСКИ КОРИДОР
ЕКАТТЕ	ЕДИНЕН КЛАСИФИКАТОР НА АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНИТЕ И ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ЕДИНИЦИ
ЕО	ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
ЕС	ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЗБР	ЗАКОН ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ
ЗЗТ	ЗАКОН ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ
ЗКН	ЗАКОН ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО
ЗПКМ	ЗАКОН ЗА ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА И МУЗЕИТЕ
ИПГВР	ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ
КН	КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
НИНКН	НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
НИПК	НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПАМЕТНИЦИ НА КУЛТУРАТА
НКЖИ	НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА
НКПР	НАЦИОНАЛНАТА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ
НКЦ	НЕДВИЖИМА КУЛТУРНА ЦЕННОСТ
НП Рила	НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА
НСИ	НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
ОГП	ОБЩ ГРАДОУСТРОЙСТВЕН ПЛАН
ОС	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ОУ	ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ
ОУП	ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН
ОУПО	ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА
ПУП	ПОДРОБЕН УСТРОЙСТВЕН ПЛАН
РУС	РАЙОННА УСТРОЙСТВЕНА СХЕМА
СОУ	СРЕДНО ОБРАЗОВАТЕЛНО УЧИЛИЩЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

С влизането в сила Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на Територията (ДВ , бр. 82 от 2012 г.) се поставят нови съществени изисквания към устройството на отделните видове територии и значително се ограничават инвестиционните намерения на физически и юридически лица при липса на действащ общ устройствен план на общината (чл. 59, чл.109 (3) от ЗУТ). Общият устройствен план на община Дупница ще създаде благоприятни условия за инвестиционно проектиране, нови инвестиции и строителни дейности на територията на община Дупница.

Общият устройствен план ще допринесе за по-ефективното планиране на общинската територия, прилагащо интегриран подход за постигане на устойчиво развитие в перспектива. Наличието на актуален действащ ОУПО Дупница е също така предпоставка за решаване на дългогодишни устройствени проблеми, включително регулация на територии в периферията на населените места, като и за създаване на възможности за частни и публични инвестиции чрез оперативните програми на Европейския Съюз и Република България.

Общият устройствен план на община Дупница се изработва въз основа на Планово задание в съответствие с чл .125 от ЗУТ.

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОУПО

1.1. Цели на ОУПО

Основната цел на общия устройствен план на община Дупница е **да осигури оптимални условия за социално и пространствено развитие, в нейните административно-териториални граници, на базата на пространствено-урбанистичната концепция.** Тази концепция се основава на ясни принципи и закономерности. Така ще се създаде качествена урбанистична и пространствена структура за развитие на средата за живот, производството и земеделието, капиталови вложения на населението на общината, както и съхраняване на местната културна идентичност в близка и в по-далечна перспектива.

Тази цел ще бъде постигната в съответствие с:

- отчитане на местните човешки, културни и природни ресурси, и тяхното максимално ефективно използване и взаимодействие;
- отчитане на благоприятните и неблагоприятните въздействия на външни фактори на различни равнища – локално, регионално, национално, европейско и световно;
- ефективна интеграция за постигане на съвместни цели със съседните общини, при отчитане на взаимните им интереси;
- регионална политика на ЕС, с оглед на благоприятното транспортно-комуникационно локализиране на транспортните потоци и връзки – Европа – Азия – Русия;

- стратегия за развитие на селищната мрежа в урбанистично – пространствени ареални структури, в съответствие с приоритетите на областната политика за устройство на урбанизираните и неурбанизираните територии;
- стимулиране на аграрната политика за развитие на селскостопанските райони в общината и възстановяване на традиционните селскостопански производства;
- концентрация на ресурсите.

1.2. Задачи на ОУПО

Задачите, които трябва да бъдат постигнати, с оглед на основната цел на плана са:

- развитие и усъвършенстване на средата за обитаване, съобразена с местните политики, практики и търсене на нови форми за обитаване;
- развитие, усъвършенстване и модернизиране на производствената инфраструктура, и структура в двата основни отрасли – земеделие и промишленост, чрез създаване на идентични функционално-пространствени модели и условия. Това е с оглед на възможностите за ефективна интеграция и въвеждането и прилагането на иновативни практики и дейности;
- развитие и усъвършенстване на социалната инфраструктура, и структура, в нейните разнообразни форми, като се търсят възможности за широко прилагане на публично-частното партньорство;
- въвеждане на териториално-пространствени аграрни структури – земеделските чифлици – съчетаващи производствения и туристически ресурс в цялото пространство, и териториален обхват на общината;
- доразвиване и изграждане на благоустройствената инфраструктура, и структура в цялото пространство на Общината;
- доразвиване и изграждане на пътната и железопътната инфраструктура, и структура на Общината, както и съпътстващата я обществено-обслужваща инфраструктура;
- създаване благоприятни условия за привличане на чужди инвестиции, с оглед пространственото изграждане на транспортни интермодални терминали, логистични центрове и бази, спедиционна инфраструктура, и обезпеченост на трасетата на скоростните магистрали, и транспортните коридори на територията на общината;
- осигуряване на оптимални екологични условия с оглед на съхраняването на биоразнообразието на флората и фауната;
- запазване, развитие и целесъобразно използване на наличните недвижими културни ценности и археологически обекти;
- съхраняване на ландшафта и пейзажа в неговите позитивни аспекти и като пример за добри урбанистични практики.

Концентрацията на ОУП на Община Дупница се основава на територията на урбанистичната ареалност с насоченост и изграденост на мрежата от урбанистично-аграрни структури. Те ще гарантират динамика и устойчивост на стратегията за териториално-

пространственото развитие на спецификата, на територията на Община Дупница, и на един ясен и реален функционално-пространствен модел, който да гарантира растеж, устойчивост и равновесие на структурата на цялата Община.

Този пространствен модел за устройството на територията на Община Дупница е такъв, който да доразвие потенциалния ресурс в урбанистичното развитие и планиране.

Цялостната структура в урбанистичното планиране на пространството на Община Дупница е резултат от синхронизирането на обстоятелства, балансиране на интереси и изисквания, каквито са европейската директива „Натура 2000“ и Плана за управление на Национален парк "Рила", през съхраняването на културно-историческите и природни ценности. Също така и осигуряване на урбанистично-устройствена степен за задоволяване на локалните интереси в пространствено-териториален аспект.

Фактори влияещи върху развитието на територията на община Дупница:

- А. Природо-географски;
- Б. Социално-икономически;
- В. Социокултурни;
- Г. Научно-технически и транспортни;
- Д. Геополитически и геопространствени.

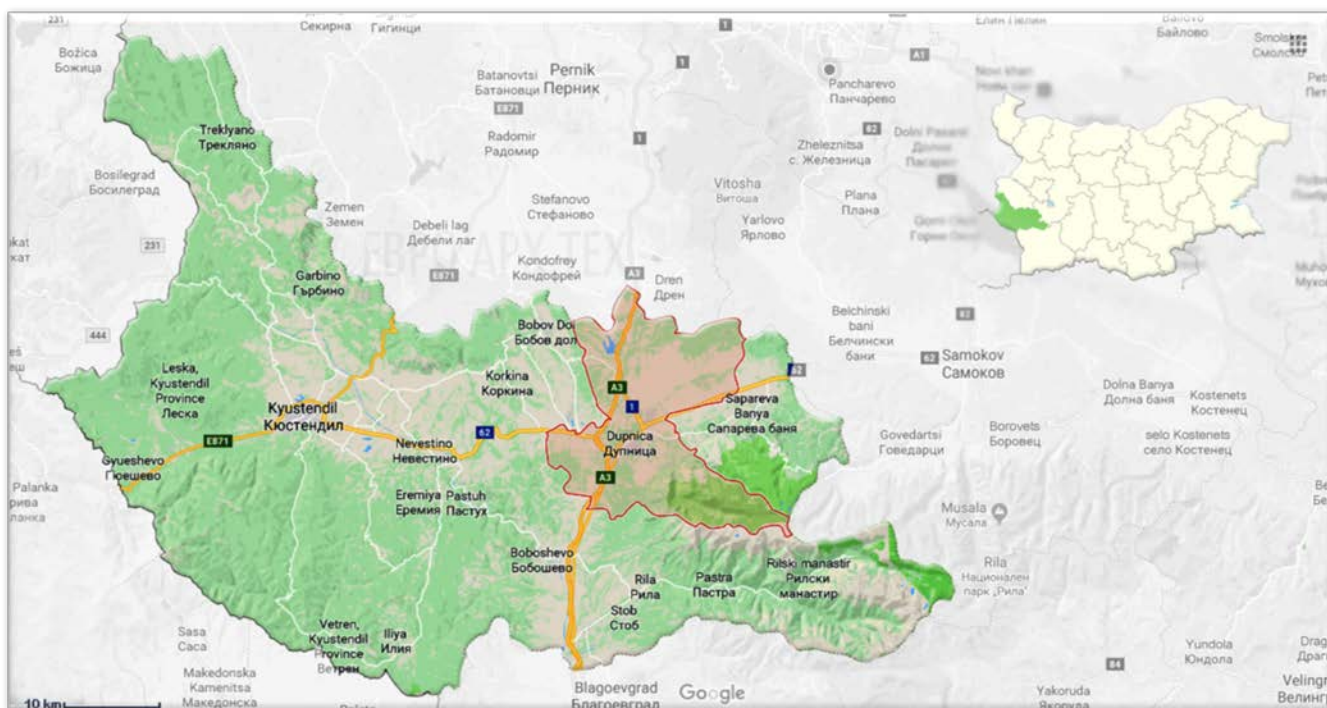
Водопад Самоковицето (Бистришки водопад), Национален парк Рила над с. Бистрица. Източник: личен архив „Евро Арх Тех“ („Евро Линк и Ко“ ООД)

2. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ГРАНИЦИ И ГОЛЕМИНА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА

Община Дупница е разположена в Югозападна България. Общината е част от област Кюстендил и Югозападен район за планиране.

Територията на община Дупница е 329.1 км² или 0.29 % от територията на Република България.¹ Средната надморска височина е 946.3 м.

Фигура 1 Разположение на Община Дупница и област Кюстендил²

На изток община Дупница граничи с общините Сапарева баня и Самоков (Софийска област), на запад с община Бобов дол, на север с община Радомир (Пернишка област) и на юг с общините Рила и Бобошево. Община Дупница е близо разположена до границите на Република България с Република Македония (приблизително 65 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център) и Република Сърбия (приблизително 70 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център). В Юго-източната територия на общината е разположена част от НП Рила.

Градският център на общината – гр. Дупница е разположен на 70 км. южно от столицата София, 38 км. югоизточно от областния център – Кюстендил, на 33 км. северно от центъра на област Благоевград и на 53 км. южно от центъра на област Перник.

Вземайки предвид географското, административното и икономическото значение на община Дупница може да се направи извода, че общинският център се явява и естествен вторичен опорен център на територията на Кюстендилска област, който внася необходимия баланс в развитието на източната част на областта. С оглед на географското местоположение и спецификата на селищната мрежа на общината, град Дупница се явява първичен обслужващ център в източната част на Кюстендилска област.

¹ „Районите, областите и общините в Република България 2015“, НСИ, София, 2017г.

² Картата е изработена от екипа на „ЕВРО АРХ ТЕХ“ по данни от Гугъл мапс (Google maps) и Уикипедия (Wikipedia)

3.1. Релеф

Община Дупница е разположена в Югозападна България, по долината на р. Струма, в подножието на Рила планина. Средната надморска височина е 946.3 м. На изток община Дупница граничи с общините Сапарева баня и Самоков (Софийска област), на запад - с община Бобов дол, на север - с община Радомир (Пернишка област) и на юг - с общините Рила и Бобошево.

Община Дупница има планински и полупланински релеф. На югоизток се издига северозападния дял на Рила планина, на североизток - Верила планина и на запад – Конявска планина. В зависимост от релефа ниската част на покрайнината се разделя на три части:

- Горно Дупнишко поле - обхваща североизточната част на Общината.
- Разметаница - западната част на Общината, оградена с Конявска и Поглед планина.
- Долно Дупнишко поле - заема югозападната част на Общината, която се разширява по р. Струма и долините, и притоци на р. Джерман и Рилска река.

Средната надморска височина е около 530-540 м./н./в. (на цялата община 946,3 м. средна н./в.). Релефът е котловинен до нископланински.

3.2. Климат

В климатично отношение Дупнишката котловина попада в Южнобългарската котловинна подобласт на преходно-континенталната климатична област. По долините на р. Джерман и р. Струма достигат топли въздушни маси. Средната годишна температура е 11,8°C. Зимата е къса и сравнително мека (*средна януарска температура -0,4°C*) със средно януарски абсолютен минимум -14,0°C. Абсолютните минимални температури не надвишават -20,- 24°C. Лятото е топло със средна температура през най-топлия месец юли 21,1°C. Измерен е средно юлски абсолютен максимум 33,5°C.

Валежите са с пролетен максимум и зимен минимум. Средния годишен валеж е 687 мм. Поради ниския процент орография и постоянното въздушно течение по р. Джерман, котловинният характер не е силно изразен и температурните инверсии тук се наблюдават рядко.

Средно годишният брой на дните със снежна покривка е 36,5. Средно годишната относителна влажност на въздуха е 70%, като е максимална през зимния сезон (ср. 80%) и е минимална през летния сезон (ср. 60%). Наблюдава се вторичен минимум през април и вторичен максимум през май. Средно годишния дефицит на влажност е 4,9 Mb. Минимумът е през зимните месеци (ср. 1,3 Mb), а максимумът е през месец август – 10,5 Mb.

По данни на метеорологичната станция в град Дупница, за периода 1931÷1970 г. средната годишна температура е 10,6 °C. Най-студен месец е януари със средна стойност около -1,0°C (-0,9°C), а най-топъл е юли с 21,0°C.

Зимата е сравнително студена. Валежите през зимата са най-малки като количество и интензитет - 134 l/m², но най-много като честота на случване. Сняг най-често превалява от

края на ноември, до средата или края на март, като възможната средна продължителност в дни е около 100 дни. Средният действителен брой дни със снежна покривка е 35-40 дни годишно. Снежната покривка рядко надхвърля половин метър. За зимата е характерен студения североизточен вятър, проявяващ се при определен тип синоптични обстановки. При затопляния се проявява фьон при подходящи условия. Мъглите са най-чести и най-продължителни през месец януари. Образуват се характерните за котловините температурни инверсии. Сравнено с Кюстендилското поле, тук инверсиите и мъглите са по-слаби и с по-слаба продължителност. Последното се дължи на по-голямата отвореност от юг и постоянния отточен вятър. Абсолютния минимум в Дупница е измерен в състояние на мощна температурна инверсия и е -30,0 °С, един от най-ниските в Кюстендилска област.

Пролетта е прохладна с чести валежи, придружени от гръмотевици. Средното сумарно количество валежи през пролетта е 167 l/m². Реките бележат пълноводие и заради снежното подхранване. Сумарната слънчева радиация нараства, мъглите намаляват, инверсиите са слаби. Почти всяка година през месец март пада последният сняг.

Лятото е сравнително топло, горещините са малко. Обикновено в началото си е по-дъждовно, със силни гръмотевични бури. Понякога лятото е много дъждовно и валежите достигат големи количества. Градушка в самия град пада сравнително рядко (по климатични наблюдения в миналото), но в последните десетилетия това явление се наблюдава често. Лятото е най-валежният сезон като сумарното количество валеж е 171 l/m². Най-високата температура измервана в Дупница до 1970 г. е 39,3 °С.

Есента е по-топла от пролетта. Характеризира първите мразове през септември (най-ранна дата) - октомври. Валежите са обложни и продължителни, понякога са с летен характер и са поройни. Често се случва септември да прилича на почти летен месец или октомври - ноември на почти зимен. Почти всяка година през ноември пада първият сняг. Сумарното количество на валежите е 155 l/m².

Температура на въздуха

В таблицата по-долу са представени средните стойности на измерените температури (средна месечна, средна месечна максимална и средна месечна минимална).

Таблица 1 Климатична таблица на станция Дупница (НИМХ) по Климатичен Справочник

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Средна месечна температура (°C)	-0,9	1,3	4,7	10,6	15,3	18,8	21,0	20,5	16,7	11,4	6,5	1,5	10,6
Средна месечна максимална температура (°C)	3,1	6,2	10,5	16,7	21,5	24,9	27,6	27,8	24,1	18,1	11,3	5,3	16,4
Средна месечна минимална температура (°C)	-5,1	-3,3	-0,4	4,7	8,9	12,3	13,5	12,6	9,3	4,9	1,9	-2,3	4,8
Валежи (mm)	45	38	37	61	69	79	52	40	38	56	61	51	627

Влажност на въздуха

Относителната влажност на въздуха е най-ниската за областта. В таблицата по-долу е представена информация за средната месечна и годишна относителна влажност:

Таблица 2 Средна месечна и годишна относителна влажност [%]
(НИМХ) по Климатичен Справочник

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Относителна влажност [%]	79	75	69	61	64	63	57	57	59	69	77	81	68

Облачност

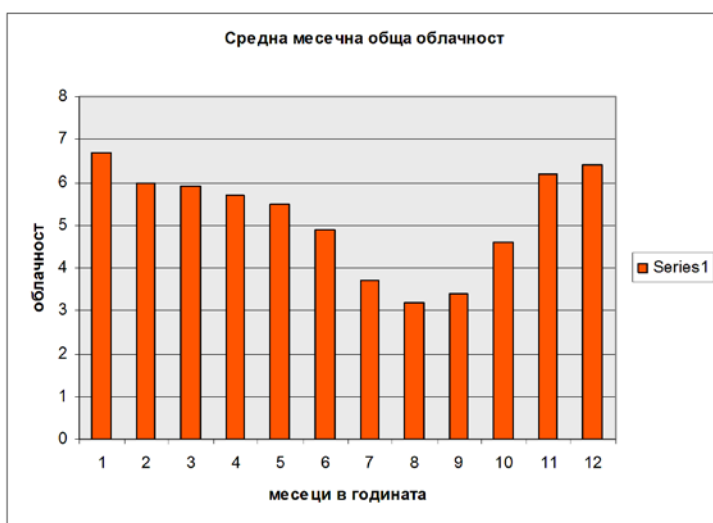
Облачността е един от главните елементи на климата. Степента на покритост на небето с облаци се оценява при метеорологичните наблюдения у нас визуално по десетобалната скала. Пълното отсъствие на облаци се означава с 0. Облачност 10 бала показва, че цялото небе е покрито с облаци.

Облачността се формира под влияние на атмосферната циркулация (по-силно проявено през студената част на годината) и физико-географските особености на мястото (надморска височина, релефни форми и изложение, вид на подложната повърхност), които оказват по-голямо влияние през топлата част на годината.

Надморската височина оказва влияние на големината на облачността. През лятото облачността се увеличава с надморската височина, докато през зимата непланинските и нископланинските части на общината имат по-голяма облачност от среднопланинските части. Едва при височина над 1800 м започва увеличение на облачността с увеличаване на надморската височина.

На фигурата по-долу е показан годишния ход на средната месечна обща облачност за района на общинския център – гр. Дупница

Фигура 2 Средна месечна обща облачност

Валежи

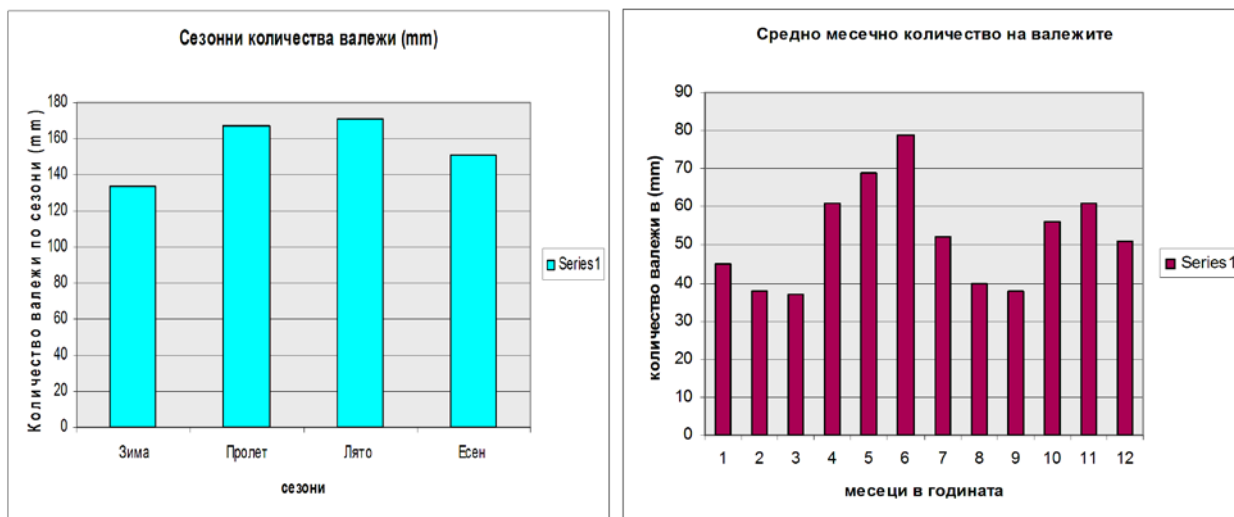
Валежите са с пролетен максимум и зимен минимум. Средния годишен валеж е 687 мм. Валежите през *зимата* са най-малки като количество и интензитет - 134 l/m², но най-много като честота на случване.

Пролетта е прохладна с чести валежи, придружени от гръмотевици. Средното сумарно количество валежи през пролетта е 167 l/m².

Лятото обикновено в началото си е по-дъждовно, със силни гръмотевични бури. Понякога лятото е много дъждовно и валежите достигат големи количества. Лятото е най-валежният сезон като сумарното количество валеж е 171 l/m². Градушка в град Дупница пада сравнително рядко (по климатични наблюдения в миналото), но в последните десетилетия това явление се наблюдава често.

През *есента* първите мразове са през септември (най-ранна дата) - октомври. Валежите са обложни и продължителни, понякога са с летен характер и са поройни. Почти всяка година през ноември пада първият сняг. Сумарното количество на валежите е 155 l/m².

Фигура 3 Сезонни и средно месечни количества на валежите

Снежна покривка

Средно годишният брой на дните със снежна покривка е 36,5.

Сняг най-често превалява от края на ноември, до средата или края на март, като възможната средна продължителност в дни е около 100 дни. Средният действителен брой дни със снежна покривка е 35-40 дни годишно. Снежната покривка рядко надхвърля половин метър.

Фигура 4 Максимална месечна височина на снежната покривка

Вятър

Честотата на вятъра по посока, по месеци за района на гр. Дупница е показана в следващата таблица:

Таблица 3 Честота на вятъра по месеци [%]

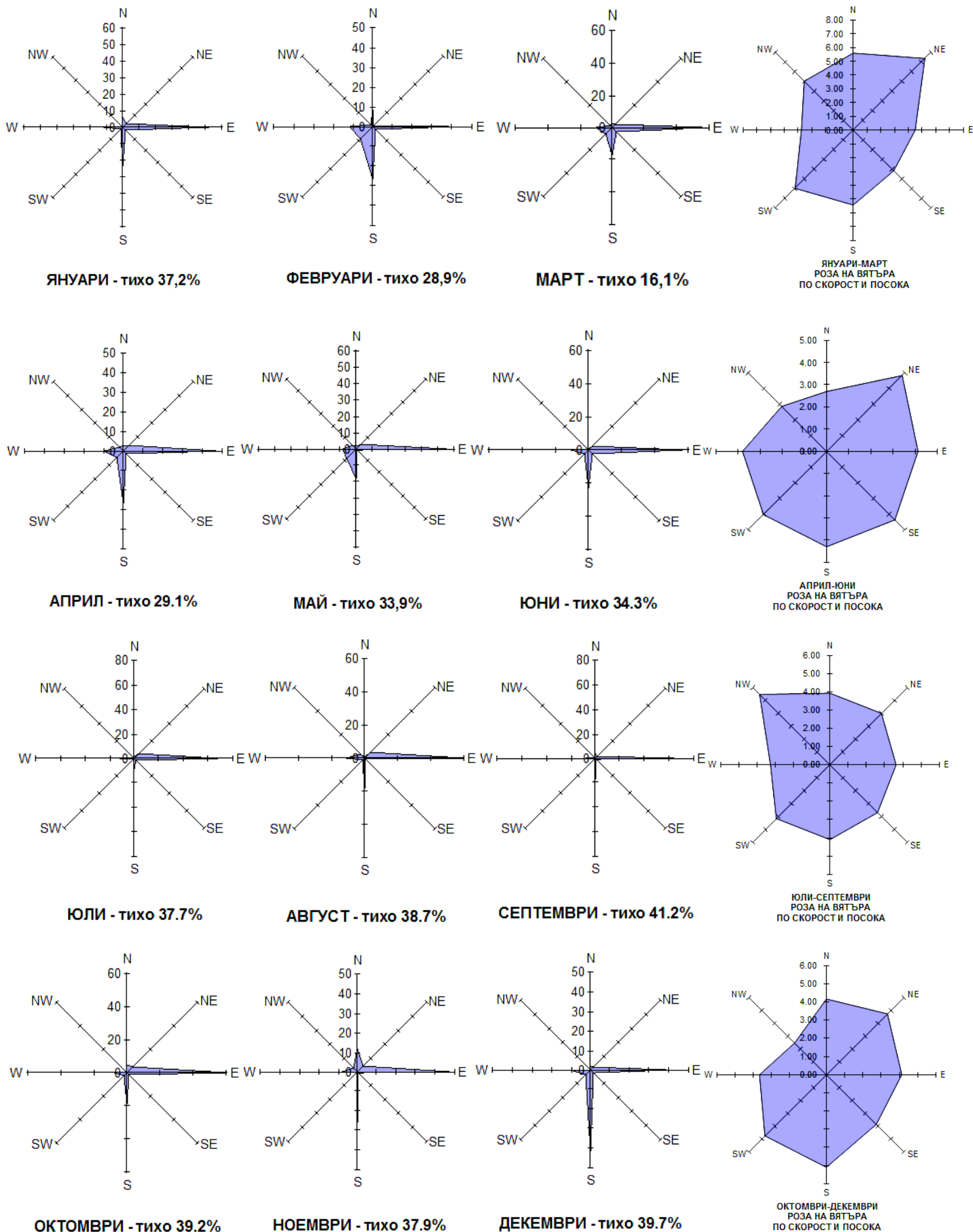
Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
N	6	8.5	8.5	2.9	1.9	0.7	1.7	0.4	4.1	4.6	11.5	2	3.9
NE	3.1	0.7	0.7	4.1	4.2	3.1	5.2	5.3	2	4.9	4.1	1.8	3.4
E	51.9	40.8	40.8	47	55.2	55.8	67.5	59.2	65.8	59.7	47.8	39.3	53.9
SE	2	2.1	2.1	1.8	1	3.1	2.4	0.8	1.6	1.5	0.3	1.7	1.8
S	23.1	26.4	26.4	26.9	17.6	22.6	8.7	18.1	17.1	18.5	25.5	41.4	21.9
SW	1.4	8.6	8.6	4.6	8.3	3.3	1.4	1.5	0.4	2.2	1	3.3	3.5
W	11.4	11.7	11.7	9.9	8.2	10.4	11.4	11.3	8.6	7.4	7.6	10.4	9.9
NW	1.1	1.2	1.2	2.8	3.6	1	1.7	3.4	0.4	1.2	2.2	0.1	1.7
тихо	77.8	71.4	64.3	66.5	76.5	80.9	82.6	84.2	84	80.6	79.5	79.9	77.4

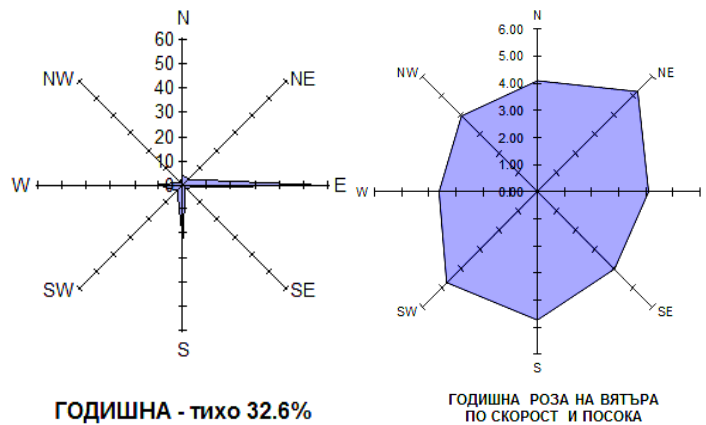
Таблица 4 Месечна и годишна средна скорост на вятъра по посока [м/сек.]

Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
N	4.4	6.2	6.2	3.1	3	2	2.6	5	4.2	4.2	4	4.3	4.10
NE	8.4	6.7	7	7.2	3.6	3.7	3.4	4.4	4.2	4.8	4.2	5.2	5.23
E	4.6	4.2	4.7	4.6	4.3	3.5	3.4	3.6	3.9	4	4.8	3.6	4.10
SE	3.1	5	4.4	4.8	5.5	2.8	2.1	4	5	2.8	5	3.8	4.03
S	4.9	6.6	4.8	4.6	4.4	3.9	4.2	4.1	4	5.1	4.8	5.4	4.73
SW	8.2	5.1	4.6	4.1	5	3	2	4.5	6	5	2.3	7	4.73
W	3.9	3.7	3.7	3.8	3.7	3.9	3.2	2.8	3.8	3.4	4.1	3.5	3.63
NW	3.5	4.6	7	2.9	3.4	2.3	3.8	5.6	7	3.5	1.9	2	3.96

На следващата фигура са показани месечните, сезонните и годишната рози на вятъра:

Фигура 5 Розии на вятъра

Мъгла

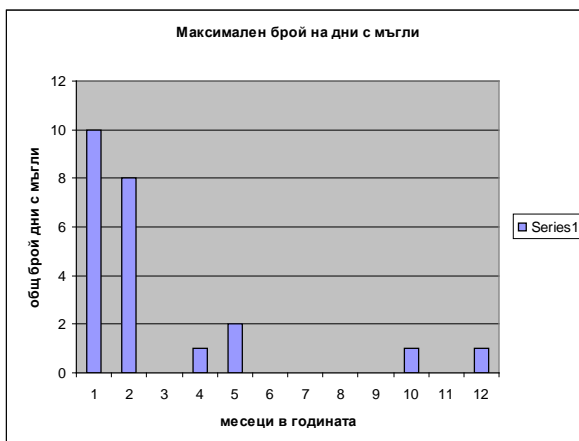
В таблицата по-долу е представена информация за средния и максимален брой дни с мъгла по месеци.

Таблица 5 Брой на дни с мъгла по месеци и годишно

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Брой	0.7	0.4	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	1.3

На фигурата по-долу е представена информация за максималния брой дни с мъгла по месеци.

Фигура 6 Максимален брой дни с мъгла по месеци

3.3. Води

Територията на община Дупница се характеризира с разнообразие по отношение на водните запаси. Най-голямата река, която протича през Дупнишката котловина е р. Струма.

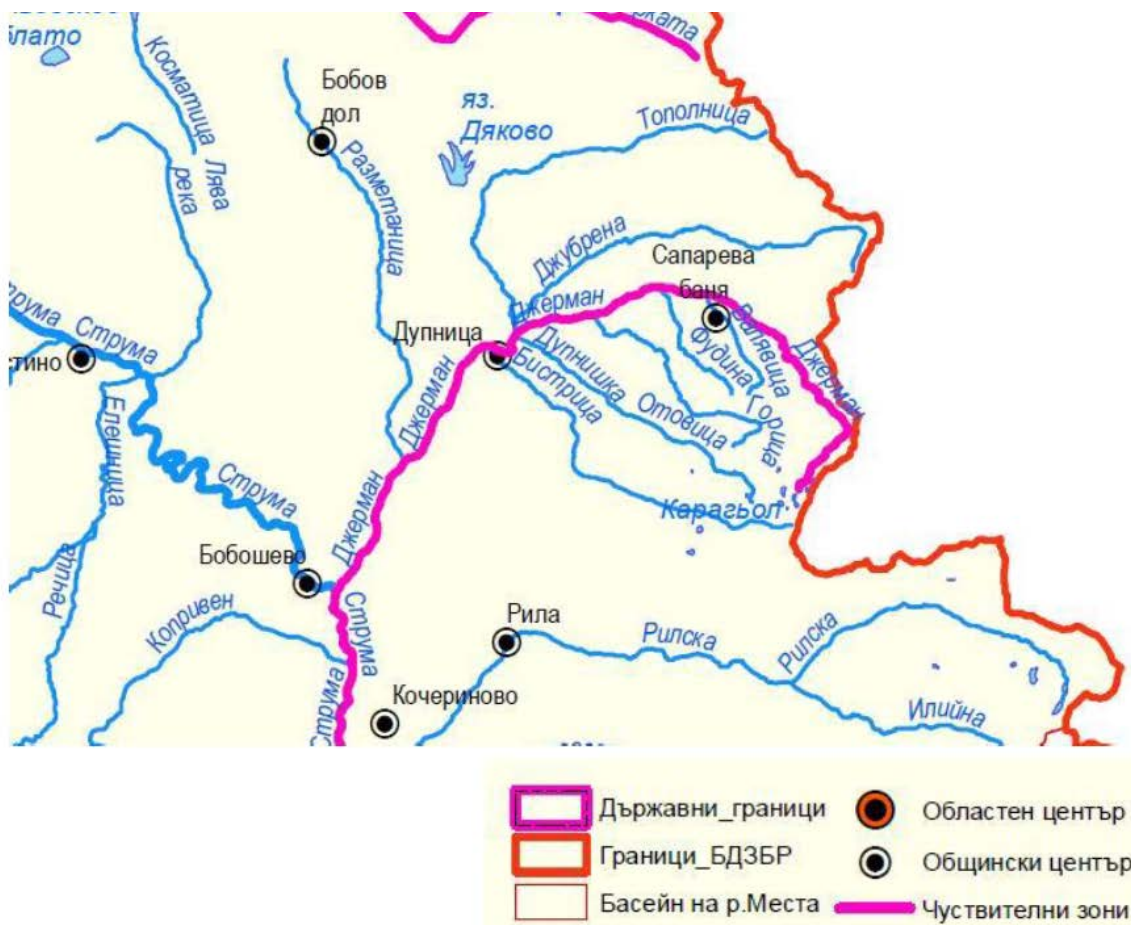
През територията на Община Дупница преминава р. Джерман (ляв приток на Струма), която води началото си от Седемте Рилски езера. Нейни основни притоци са Отовица (Саморанска река) и Дупнишка Бистрица (леви) и Джубрена (с големия си десен приток Тополница) и Разметаница (десни). Първите три реки водят началото си от Северозападния дял на Рила, а последните две – от Верила и Конявска планина.

На територията на община Дупница са регистрирани 27 язовирни тела, Най-големият язовир на територията на общината е яз. „Дяково (полезен обем 35,4 млн. куб. м.), Залятата му площ е от 2000 декара, в непосредствена близост до международен път Е-79. Водите на

язовира се използват предимно за напояване на земеделските земи в Горната Дупнишка котловина.

Подземното водно богатство на община Дупница се формира от няколко минерални извори в гр. Дупница, с. Крайни дол и с. Палатово. До момента те не са изследвани, не са доказани техните качества и реално не се експлоатират.

Фигура 7 Карта на реките на територията на община Дупница³.

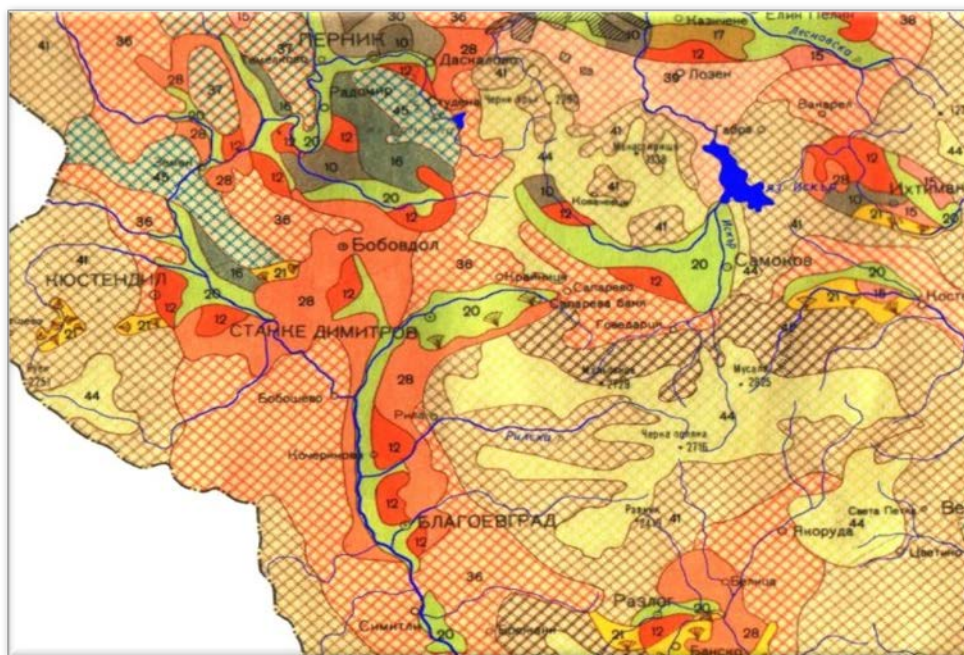

3.4. Почви

Община Дупница се намира в Южнобългарската ксеротермална зона, Среднобългарска подзона на канелените горски почви и смолниците. Според агроекологичното райониране, общината попада в район с добри до много добри продуктивни възможности за отглеждане на пшеница (X пшеничен район). Широко разпространени са и делувиалните и делувиално-ливадните почви. Алувиалните и алувиално-ливадните почви заемат малки площи около заливната и надзаливната тераса на р. Джерман и притоците ѝ. Механичният ѝ състав е разнообразен, но най-често се определя като чакълест и песъчлив и по-рядко глинесто-песъчлив. Характерни за общината са и кафявите горски почви, които са сред най-подходящите за залесяване с иглолистни гори.

³ Източник: План за управление на речния басейн на река Струма

Фигура 8 Почвена характеристика на района – 12- Излужени канелени горски, 16 - Рендзини (хумусно-карбонатни), 20 - Алувиални и алувиално-ливадни, 21 - Делувиални и делувиално-ливадни, 28-Ерозирани излужени канелени, 36 - Излужени канелени горски

3.5. Полезни изкопаеми

Община Дупница е бедна на минерални суровини. В ограничени количества са застъпени: пясъци и чакъли за бетон (с. Крайници), глини за тухли (с. Яхиново) и долмити, като огнеупорна суровина (с. Делян). Дупнишката котловина има тектонски произход. Котловинното равнище (полето) има плосък релеф и се характеризира с преобладаващ акумулативен процес. Полето е изградено от алувиални и делувиални материали (кватернерни чакъли и пясъци), които са изградени главно от кристалинни шисти – гнайси. Срещат се и гранити, гранитогнайси и др. Те представляват акумулативна повърхнина, която в по-голямата си част е заета от реките Джерман и Джубрена и вододела между тях.

3.6. Земеделски и горски територии

Земеделски територии

Земеделските площи доминират в община Дупница – те съставляват 62.4% от цялата ѝ територия. 41.6% са обработваемите земеделски площи. Горите са вторият тип територии, които преобладават в ареала – 26%.

Община Дупница е с най-голям дял от използвани земеделски площи в областта – 27% (67172 дка) - според данните от последното преброяване на земеделските стопанства в страната на Министерство на земеделието и храните през 2010 г. Обработваемата земеделска площ на територията на общината е 136 932 декара или 66% от всички земеделски земи в общината. Средната използвана земеделска площ в 799-те земеделски стопанства (данни МЗХ 2010 г.) в общината е 86.9 дка, или 85.7% от средния размер в стопанствата за страната – 101.3 дка. За сравнение, в област Кюстендил общо, средният размер на използваната земеделска площ от земеделските стопанства е 33.9 дка или 34% от средния за страната

показател. По отношение средния обем ИЗП в едно земеделско стопанство, община Дупница е на второ място в областта след община Бобов дол.

По данни на Министерство на земеделието от преброяването през 2011 г. стопанствата в община Дупница отглеждат 37% от площите със зърнено-житни култури в област Кюстендил. 70 на сто от тях са заети с пшеница. Животни и птици се отглеждат в 21.6% от земеделските стопанства на община Дупница. Най-голям дял от регистрираните земеделски стопанства отглеждат кокошки и кокошки носачки – 44%, кози – 31%, еднокопитни – 25% и свине – 23%. От стопанствата в общината 21% отглеждат млечни крави, а 17% - овце и овце майки. 5% от стопанствата имат пчелини, а 3% - отглеждат зайци.

Горски територии

Горските територии, по инвентаризация от 2017 г. на ТП ДГС - Дупница, заемат 7433 хектара. По данни от КВС горите са 8 048.71 ха, или 24,35% от територията на община Дупница, от тях горите със специални функции са 226,4 ха, със защитни функции - 2365,0 ха, в т.ч. 2081,1 за защита на водите, 170,5 ха за защита на почвите, 111 ,4 ха за защита на сгради и инфраструктура, 240,7 ха гори с рекреационно значение. Тези стойности са далеч под средните за областта – 41% и страната – 33.4%.

Най-голям е делът на иглолистните гори – 11.7%. Срещат се гори от мъждрян, примесени на места от габър и мезофитни тревни формации (ливади), смесени гори от мизийски бук, габър, липа и бял бор. Храстовите ценози са представени от обикновена шипка, глог, дрян, леска, смрадлика, ракета, калина и др., а тревистите - от бял равнец, пелин, зайча сянка, паричка, змийско мляко, очанка, ягода, еньовче, тинтява, здравец и други.

Горско-стопанските територии са 16 892 декара или 21% от горите в община Дупница. 2.3% от горите в общината са разположени на земеделски земи. Горите се стопанисват от 949 собственици на 2100 имота – по данни на БУЛФОР. Най-голям дял на собствеността има държавата – 64 291 или 80% от горските територии в общината. 68.7% от държавната собственост се управлява от ТП „Държавно горско стопанство Дупница“, а останалите 24.5% - от Национален парк „Рила“. Собственост на Община Дупница са 4 707 дка или 5.9% от горите. Общината стопанисва и 0.36% от горите, чиито собственици не са установени. Над половината от горските имоти са частни, но 807-те им собственици управляват едва 6.6% от горите в общината.

97.6% от горите се ползват за нуждите на горското стопанство, а останалите – за нуждите на селското стопанство. Имайки предвид значителния антропогенен натиск върху територията, както и тенденцията той да продължава да нараства, можем да кажем, че горите са безценен ресурс на местната общност.

Територията на ТП „Държавно горско стопанство Дупница“ е разположена върху части от планините Рила, Верила, Конявска и Влахина. Общата площ на стопанството е 53665 декара, от които държавните горски територии са 31025 декара.

Релефът е много разнообразен. Най-ниската точка на стопанството е мястото на вливането на р. Рилска в р. Струма – 350 м н.в., а най-високата точка - 2550 м н.в. при клековите формации. Лесистостта е 28%, което е под средното за Кюстендилска област – 43,2%. Територията на стопанството се отличава с голямо разнообразие от дървесни видове. При иглолистните гори с най-голямо участие е белият бор – около 20%, следва го черният бор с 8% и смърчът - около 7% участие. Освен тях се срещат по-често бялата мура и атлаският кедър и по-рядко - дуглазката ела. От широколистните с най-голям процент участие е зимният

дъб – около 13%, следван от бука – с 10% и благауна – с около 5,2% участие. В таблица 5.1 е показано разпределението на горите, собственост на Община Дупница.

Таблица 5.1 Разпределение на общата горска площ по вид на земите и група гори, Общинска собственост, 2016 г.

ВИД ЗЕМИ	ИГЛОЛИСТНИ	ШИРОКОЛИСТНИ ВИСОКОСТЪБЛ.	ПРЕВРЪЩАНЕ	НИСКО- СТЪБЛЕНИ	ВСИЧКО
	ПЛОЩ, ХЕКТАРИ	ПЛОЩ, ХЕКТАРИ	ПЛОЩ, ХЕКТАРИ	ПЛОЩ, ХЕКТАРИ	ПЛОЩ, ХЕКТАРИ
Насаждения с пълнота 1.4-1.0	44.6	0.6	311.9	57.2	414.3
Склопени култури	38.4	11.1	-	3.6	53.1
Несклопени култури	-	0.3	-	-	0.3
Всичко с пълнота 1.4-1.0	83.0	12.0	311.9	60.8	467.7
Редени с пълнота 0.1-0.3	-	-	1.1	-	1.1
Изредни култури	-	-	-	-	-
Всичко с пълнота 0.1-0.3	-	-	1.1	-	1.1
Всичко насаждения	83.0	12.0	313.0	60.8	468.8
клек	-	-	-	-	-
Всичко залесена площ	83.0	12.0	313.0	60.8	468.8
Сечище	-	-	-	-	-
Пожарище	-	-	-	-	-
Голина	-	-	-	-	-
Всичко незалес. дървопр. площ	-	-	-	-	-
Обработваеми земи	-	-	-	-	-
Ливади	-	-	-	-	-
Поляни	1.9	-	-	-	1.9
Горски разсадници	-	-	-	-	-
Пътища, просеки и др.	-	-	-	-	-
Реки, блата, скали	-	-	-	-	-
Всичко недървопр. площ	1.9	-	-	-	1.9
Общо	84.9	12.0	313.0	60.8	470.7

Устройствените зони в ОУПО Дупница са съобразени с горите с рекреационно значение, за поддържане на ландшафта и с висока консервационна стойност (ВКС), семепроизводствени насаждения и градини, горски разсадници, както и с тези по Закона за защитените територии, териториите с природни и превантивни защитни функции. Разпределението на горите по вид и собственост е представено в таблиците по-долу:

Таблица 5.2 Разпределение на горските територии в Община ДУПНИЦА,
Държавна собственост

Горски територии по категории и функции	Иглолистни			Широколистни			всичко		
	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас, м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ /ха/	Запас м ³	Обща площ /ха/	Залесена площ /ха/	Запас м ³
Защита на водите	733,1	691,4	184145	1247,4	1152,7	132035	1980,5	1844,1	326180
Защита на почвите	25,6	25,2	4790	144,1	128,1	10300	169,7	153,3	15090
Защита на урбан. терит.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защ. на сгради и инфраструктура	50,8	45,4	11685	53,2	46,4	1710	104,0	91,8	13395
Защита на горна граница гора	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитни горски пояси	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Техн. проект борба с ерозията	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо защитни функции	809,5	762,0	210620	1444,7	1327,2	144045	2254,2	2089,2	354666
Природни паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природни забележителности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени местности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени зони Натура 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други с особен режим	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
СПН, СПГ	1,5	1,5	80	-	-	-	1,5	1,5	80
Горски разсадници	6,1	-	-	-	-	-	6,1	-	-
Опитни и географски култури	0,6	0,8	150	-	-	-	0,8	0,8	150
Дендрариуми	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Учебно опитни гори	-	-	-	-	-	-	-	-	-
токовища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200м. около хижи и манастири	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БИСД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.2	8,4	2,3	230	-	-	-	8,4	2,3	230
С рекреационно значение	144,1	130,8	34480	70,6	66,0	3865	214,7	196,8	38345
За поддържане на ландшафт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гори с ВКС	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.3	144,1	130,8	34480	70,6	66,0	3865	214,7	196,8	38345
Общо спец функции	152,5	133,1	34710	70,6	66,0	3865	223,1	199,1	38575
Общо защитни испц функции	962,0	895,1	245330	1515,3	1393,2	147910	2477,3	2288,3	393240
Стопански функции	2091,6	1926,9	624345	1860,2	1679,9	123350	3951,8	3606,8	547695
Всичко	3053,6	2822,0	769675	3375,5	3073,1	271280	6429,1	5895,1	1040935

Източник: ТП Държавно Горско Стопанство Дупница - Отчет за разпределение на горските територии и запаса с клони по категории и функции(включително НАДЛЕСНИ), данните са актуални към 2017 г.

Таблица 5.3 Разпределение на горските територии в Община ДУПНИЦА,
Общинска собственост

Горски територии по категории и функции	Иглолистни			Широколистни			всичко		
	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас, м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ /ха/	Запас м ³	Обща площ /ха/	Залесена площ /ха/	Запас м ³
Защита на водите	5,1	5,1	520	42,9	42,9	2760	48,0	48,0	3280
Защита на почвите	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защита на урбан. терит.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защ. на сгради и инфраструктура	1,2	1,2	245	4,0	4,0	135	5,2	5,2	380
Защита на горна граница гора	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитни горски пояси	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Техн. проект борба с ерозията	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо защитни функции	6,3	6,3	765	47,5	47,5	2975	53,8	53,8	3740
Природни паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природни забележителности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени местности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени зони Натура 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други с особен режим	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
СПН, СПГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Горски разсадници	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Опитни и географски култури	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дендрариуми	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Учебно опитни гори	-	-	-	-	-	-	-	-	-
токовища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200м. около хижи и манастири	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БИСД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
С рекреационно значение	6,4	6,4	1675	-	-	-	6,4	6,4	1675
За поддържане на ландшафт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гори с ВКС	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.3	6,4	6,4	1675	-	-	-	6,4	6,4	1675
Общо спец функции	6,4	6,4	1675	-	-	-	6,4	6,4	1675
Общо защитни испц функции	12,7	12,7	2440	47,5	47,5	2975	60,2	60,2	5415
Стопански функции	72,2	70,3	10100	338,3	338,3	16960	410,5	408,6	27060
Всичко	84,9	83,0	12540	385,8	385,8	19935	470,7	468,8	32475

Източник: ТП Държавно Горско Стопанство Дупница - Отчет за разпределение на горските територии и запаса с клони по категории и функции(включително НАДЛЕСНИ), данните са актуални към 2017 г.

Таблица 5.4 Разпределение на горските територии в Община ДУПНИЦА, Частна собственост

Горски територии	Иглолистни	Широколистни	всичко
------------------	------------	--------------	--------

по категории и функции	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас, м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас м ³
Защита на водите	8,0	8,0	1080	46,4	41,2	2890	54,4	49,2	3970
Защита на почвите	-	-	-	0,2	0,2	10	0,2	0,2	10
Защита на урбан. терит.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защ. на сгради и инфраструктура	1,2	1,2	330	1,0	1,0	185	2,2	2,2	515
Защита на горна граница гора	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитни горски пояси	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Техн. проект борба с ерозията	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо защитни функции	9,2	9,2	1410	47,6	42,4	3085	56,8	51,6	4495
Природни паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природни забележителности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени местности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени зони Natura 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други с особен режим	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
СПН, СПГ	1,3	1,3	75	-	-	-	1,3	1,3	75
Горски разсадници	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Опитни и географски култури	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дендрариуми	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Учебно опитни гори	-	-	-	-	-	-	-	-	-
токовища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200м. около хижи и манастири	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БИСД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.2	1,3	1,3	75				1,3	1,3	75
С рекреационно значение	11,4	9,9	2495	7,3	7,1	260	18,7	17,0	2755
За поддържане на ландшафт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гори с ВКС	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.3	11,4	9,9	2495	7,3	7,1	260	18,7	17,0	2765
Общо спец функции	12,7	11,2	2570	7,3	7,1	260	20,0	18,3	2830
Общо защитни испц функции	21,9	20,4	3980	54,9	49,5	3345	76,8	69,9	7325
Стопански функции	252,4	243,3	63990	199,2	190,0	14475	451,6	433,3	78465
Всичко	274,3	263,7	67970	254,1	239,5	17820	528,4	503,2	85790

Източник: ТП Държавно Горско Стопанство Дупница - Отчет за разпределение на горските територии и запаса с клони по категории и функции (включително НАДЛЕСНИ), данните са актуални към 2017 г.

Таблица 5.4 Разпределение на горските територии в Община ДУПНИЦА, Юридически лица

Горски територии по категории и функции	Иглолистни			Широколистни			Всичко		
	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас, м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас м ³	Обща площ, /ха/	Залесена площ, /ха/	Запас м ³

Защита на водите	0,2	0,2	40	-	-	-	0,2	0,2	40
Защита на почвите	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защита на урбан. терит.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защ. на сгради и инфраструктура	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защита на горна граница гора	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитни горски пояси	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Техн. проект борба с ерозията	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо защитни функции	0,2	0,2	40	-	-	-	0,2	0,2	40
Природни паркове	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природни забележителности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени местности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Защитени зони Натура 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други с особен режим	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
СПН, СПГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Горски разсадници	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Опитни и географски култури	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дендрариуми	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Учебно опитни гори	-	-	-	-	-	-	-	-	-
токовища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200м. около хижи и манастири	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БИСД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.2									
С рекреационно значение	0,9	0,9	240				0,9	0,9	240
За поддържане на ландшафт	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гори с ВКС	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо спец функции по т.3	0,9	0,9	240	-	-	-	0,9	0,9	240
Общо спец функции	0,9	0,9	240	-	-	-	0,9	0,9	240
Общо защитни испц функции	1,1	1,1	280	-	-	-	1,1	1,1	280
Стопански функции	3,0	3,0	895	1,0	1,0	40	4,0	4,0	935
Всичко	4,1	4,1	1175	1,0	1,0	40	5,1	5,1	1215

Източник: ТП Държавно Горско Стопанство Дупница - Отчет за разпределение на горските територии и запаса с клони по категории и функции(включително НАДЛЕСНИ), данните са актуални към 2017 г.

На територията на стопанството има обособен държавен ловно стопански район на площ от 8395 декара с 5 броя ловища. Основен вид дивеч са сърните и дивите свине. Среща се и мечката като защитен животински вид. Рядко може да се срещне и глухарят. От дребния дивеч се среща заекът. Във високопланинската част на река Джерман има балканска пъстърва.

Ловно- стопански район от държавен дивечовъден участък (ДДУ) "Дупница", в частност ловище "Кумлията", предназначен за отдаване по линия на организиран ловен туризъм и включващ отдели по ГСП: 182, 183, 187- 189, 193- 199, 226- 234, разположени в землищата на с. Самораново и с. Бистрица с горска площ 1309,7 ха. Ловно сдружение "Дупница" включва ЛД "Бистрица", ЛД "Джерман", ЛД "Баланово", ЛД "Тополница", ЛД "Дякова" и ЛД "спартак-Крайници".

Площта на защитените зони по Natura 2000 е 25 165,7 ха. Средногодишното ползване по Лесоустройствения проект (ЛУП) е 41565 куб.м лежача маса, от която едрата е 7545 куб.м, средната - 12748 куб.м, дребната – 4196 куб.м и 17076 куб.м - дърва. Разпределението по сортименти е: трупи за бичене – около 10%, технологична дървесина – до 60% и дърва за огрев – около 30%. Предвиденото средногодишно ползване по ЛУП е 161 дка.

3.7. Флора

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев 1997) гр. Дупница попада в Европейска широколистна горска област, Македоно-Тракийска провинция, Горнострумски окръг, Благоевградски район. Характеризира се с остатъчни гори от космат и виргилиев дъб и по-рядко от благун и келяв габър, храсти от червена хвойна и драка, а северната част и с ксеротермни тревни съобщества от белизма, садина, луковична ливдина и др.

3.8. Фауна

По зоогеографско райониране, гр. Дупница попада в Евросибирската територия, Рило-Родопски район.

Фауната се характеризира с представители на видовете влечуги, птици, земноводни и бозайници, характерни за умерено-континенталния климатичен пояс. Срещат се сърната, дивата свиня, мечката, заекът. Рядко може да се срещне и глухар. Във високопланинската част на река Джерман има балканска пъстърва.

3.9. Територии за природозащита

Защитена зона **Верила** с идентификационен код BG0000308 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, Одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г., обн. в ДВ брой 85 от 23.10.2007 г. с обща територия 6443.42 ха, от които 0.04% попадат на територията на община Дупница в землището на с. Крайници.

Защитена зона **Рила** с идентификационен код BG0000495 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с решение на Министерски съвет № 122 от 02.03.2007 г. , обн. в ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г. с обща територия 77927.18 ха., от които 6,41% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона **Рила** с идентификационен код BG0000495 за опазване на дивите **птици**, обявена със заповед № РД-764 от 28.10.2008г. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, обн. ДВ бр.100 от 21.11.2008г. с обща територия 77927.16 ха. .,

от които 6,41% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона **Ниска Рила** с идентификационен код BG0000636 за опазване на природните **местообитания** и на дивата флора и фауна, одобрена с решение на Министерски съвет № 177 от 3 април 2019, обн. В ДВ бр. 29 от 8 април 2019, с обща територия 37 192 ха, от които 0,70% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона **Рила буфер** идентификационен код BG0002129 за опазване на дивите **птици**, обявена със заповед № РД-229 от 11 март 2020 г.. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, обн. ДВ бр.24 от 17.03.2020 г. и одобрена с решение на Министерски съвет № 177 от 3 април 2019, обн. В ДВ бр. 29 от 8 април 2019, с обща територия 38 378 ха, от които 2,89% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

На територията на Община Дупница попада част от **Национален парк Рила** (ЗТ съгласно ЗЗТ), обявен със заповед No.114 от 24.02.1992 г., бр. 20/1992 на Държавен вестник с площ от 81 046 ха, от които 6,17% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица и Самораново. Най-близко разположеният резерват до гр. Дупница е „Скакавица” (в землището на Сапарева баня), отличаващ се с векове белмуров горски масив.

3.10. Изводи

Географските характеристики на община Дупница са благоприятни физически предпоставки за икономическото и социалното ѝ развитие. Разположението на общината е ключово за нейната транспортна достъпност от страната, Западните Балкани и Гърция, достъпа до Близкия Изток и Средиземноморието.

Релефът на Общината е планински и полупланински. Въпреки значителната надморска височина Дупнишката община има мека зима и топло лято.

Територията на Общината се характеризира със сравнително слаба гъстота на речната мрежа и неравномерно разпределение на водните ресурси. В летния период съществува недостиг на питейна вода. Не са изследвани и не се експлоатират минералните води в района.

Общото състояние на почвите в Община Дупница е добро. Почвената покривка е подходяща за развитие на агротехнически и мелиоративни мероприятия, за отглеждане на тютюн, зърнено-фуражни култури, зеленчуци и други. Във високите части на Общината и по поречията на реките основният проблем на почвите е свързан с ерозията и излужването.

В района на Община Дупница компонентите на природната среда са относително запазени и може да бъде причислена към екологично чистите територии.

4. ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

4.1. Баланс на територията по начин на трайно ползване

Таблица 6 Баланс на територията – ОУПО Дупница

ОБЩИНА ДУПНИЦА	Площ на съществуващи елементи		Площ проектни елементи		Разлика
	в ха	в %	в ха	в %	в ха
Наименование на териториалния елемент					
1. ТЕРИТОРИИ С ЖИЛИЩНИ ФУНКЦИИ	1 181.35	3.55%	1 516.55	4.56%	335.19
2. ОБЩЕСТВЕНО-ОБСЛУЖВАЩИ ДЕЙНОСТИ	69.72	0.21%	65.64	0.20%	-4.08
3. ПРОИЗВОДСТВЕНИ ДЕЙНОСТИ	315.33	0.95%	354.67	1.07%	39.33
4. ТЕРИТОРИИ С МНОГОФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	22.33	0.07%	638.62	1.92%	616.29
5. РЕКРЕАЦИОННИ, КУРОРТНИ И ВИЛНИ ЗОНИ	1.29	0.00%	568.39	1.71%	567.10
6. ТЕРИТОРИИ ЗА ГРОБИЩНИ ПАРКОВЕ	20.07	0.06%	24.59	0.07%	4.51
7. ГРАДСКИ ПАРКОВЕ И ГРАДИНИ	73.80	0.22%	70.14	0.21%	-3.66
8. ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, СПОРТ, АТРАКЦИИ	19.42	0.06%	25.30	0.08%	5.88
9. ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ, В Т.Ч.:	19 130.23	57.52%	17 078.85	51.35%	-2 051.38
9.1 Обработваеми земи - ниви	10 774.06	32.40%	10 132.49	30.47%	-641.57
9.2 Обработваеми земи – трайни насажден	914.67	2.75%	839.00	2.52%	-75.67
9.3.Необработваеми земи	7 293.99	21.93%	6 107.36	18.36%	-1 186.63
9.4 Земеделски територии по параграф 4	147.51	0.44%		0.00%	-147.51
9.5 Територии за алтернативно земеделие		0.00%	101.92	0.31%	101.92
10. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ	5 182.67	15.58%	5 449.40	16.39%	266.73
11. ВОДНИ ПЛОЩИ	523.72	1.57%	523.72	1.57%	0.00
12. ИНФРАСТРУКТУРА	1 345.96	4.05%	1 387.50	4.17%	41.54
13. НАЦИОНАЛЕН ПАРК	4 989.73	15.00%	4 989.73	15.00%	0.00
14. СВЛАЧИЩА, СКАЛИ, ДЕРЕТА И ТЕХНОГЕННО НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ	306.35	0.92%	356.04	1.07%	49.70
15. МИНИ И КАРИЕРИ	62.37	0.19%	62.37	0.19%	0.00
16. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	5.61	0.02%	5.61	0.02%	0.00
17. ДЕПА	4.03	0.01%	21.88	0.07%	17.85
18. СПЕЦИАЛНИ ТЕРЕНИ	2.91	0.01%	15.98	0.05%	13.08
ОБЩА ПЛОЩ	33 256.91	100.00%	33 256.91	100.00%	0.00
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПРИПОКРИВАЩИ СЕ ПЛОЩИ					
А. За природозащита - защитени територии и защитени зони	5 003.77	15.05%	6 144.79	18.48%	1 141.03
Б. За опазване на културното наследство	5.61	0.02%	5.61	0.02%	0.00
В. Територии с особена териториалноустройствена защита	0.00	0.00%	0.00	0.00%	0.00
Г. Територии за възстановяване и рекултивация	0.00	0.00%	4.03	0.01%	4.03
Д. Територии с активни и потенциални свлачища и срутища	2.84	0.01%	2.84	0.01%	0.00
Е. Други нарушени територии	4.03	0.01%	0.00	0.00%	-4.03
Ж. ОБЩА ПЛОЩ по т. Г. Д. Е С ОТЧИТАНЕ НА ПРИПОКРИВАНЕТО	4 996.60	15.02%	4 996.60	15.02%	0.00

4.2. Тенденции за промяна на земеползването.

Инвестиционна активност

- ✓ Пространствената концептуална характеристика на Общината се определя в резултат на възстановяването на собствеността върху земеделските земи и върху горите и земите от горския фонд в изпълнение на ЗСПЗЗ и ЗВСГЗГФ.
- ✓ Тук са настъпили промени в структурата на земеползване на територията на Община Дупница.
- ✓ Преобладаващ става делът на частната собственост върху земите, с наличие на поземлена раздробеност.
- ✓ Планът цели реалистични мерки за уедряване и ефективно аграрно земеползване.

4.3. Изводи

Пространственото развитие на община Дупница трябва да бъде насочено към комплексното и равномерно селищно развитие, ликвидацията на монофункционалните активности на град Дупница и предложения за създаване на вторични центрове, които ефективно да балансират отделните съставни части на общината, като поемат част от функциите на града на различни нива на обслужване, образувайки селищна пространствена мрежа.

5. СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА – СЪСТОЯНИЕ И УСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

5.1. Историческо развитие⁴

Най ранните заселници в Дупнишко са от времето на ранния неолит (6200 – 5500 г. пр. Хр.) и са дошли от Анатолия. Тези ранни заселници са донесли на Балканския полуостров земеделието и животновъдството. Познавали са основни зърнени култури като пшеница, лимец, леща, просо, ръж и др., а домашните животни които са отглеждали били овце, кози, говеда, свине и кучета.

Жилищата им са имали правоъгълен план; изградени са от забити в земята колове и плет, измазана с глина; във всяко от тях са изградени пещ за приготвяне на храна и отопление; познавали са вертикалния тъкачен стан; владеели са грънчарството до съвършенство. Изработвали са огладени каменни сечива – тесли, брадви, длета, клинове, мотики и др., както и множество инструменти от кремък, кост и рог.

Едно от най-ранните неолитни селища открити в България е това в землището на с. Крайници, което е от времето на т.нар. ранно-керамичен неолит. Намира се в непосредствена близост до брега на р. Джубрена на около 1 км източно от центъра на с. Крайници.

След този най-ранен неолитен етап, в района на Дупница настъпва периодът на ранния неолит, от когато датират и следните селища – Кочериново, Мурсалево, Сапарева баня,

⁴ Източник: Гербенаров, Александър, Германов, Стоян, Георгиев, Георги Н. История на Дупница и Дупнишко. София, 2015.

Сапарево, Крайници, Каменик и Долистово. Известния американски археолог писател Джеймс Харви Гол открива в началото на XX век и раннеолитно селище в Дупница, разположено в местността Карабоюк, в западната част на града върху език на рид на десния бряг на река Джерман. Откриването на това селище показва, че град Дупница е един от най-ранно заселените градове на територията на днешна България.

През втората половина на неолита (5500-5000 г. пр. Хр.) Дупнишкият край продължава да бъде обитаван. Известните селища от този период са Кочериново, Мурсалево, Драгодан, Шатрово, Сапарево, а археологически проучените селища са в Сапарева Баня и Слатино. Някои от къснонеолитните селища запазват топографията на раннеолитните, но в по-голямата си част възникват на нови места. По правило всички къснонеолитни селища от района са тънкослойни. Периодът вероятно е спокоен по отношение на вражески нападения, тъй като селищата са най-голяма площ за всички праисторически периоди – достигат до няколко десетки декара.

Следващата епоха – каменномедната (халколит/енеолит) обхваща почти цялото V хил. пр. Хр. В района на Дупница са известни множество селища от халколита: Кочериново, Драгодан, Смочево, Слатино, Долна Козница, Шатрово, Мала Фуча, Дяково, Червен брег и Крайници. Ранноенеолитната култура на Балканите е наречена Градешница-Слатино-Дикилиташ, което прави района на Дупница неделима част от територията на целия ранноенеолитен комплекс, простиращ се от Южните Карпати до Беломорското крайбрежие. Културата през – каменномедната епоха се развива плавно, като през първата си половина достига своеобразен връх за всички времена. Основните различия с неолитната епоха са добивът на мед и графичната рисунка в украсата върху керамиката. Дупнишкият край е от изключително значение за изучаването на най-ранния добив на самородна мед с находищата в Бобошево и Сапарева баня. Същевременно в региона са открити керамични от тази епоха съдове с графитна рисунка и находище от графит (жилен тип) в района на връх Остроган в Рила.

Халколитните селища имат стандартна за периода топография – в началото на епохата са били обитавани обширни и леснодостъпни тераси, които в следващите фази са напуснати и селища са се изграждали естествено укрепени плата, достъпни от една страна най-често. Те на свой ред в края на епохата са заменени с естествено защитени конусовидни възвишения, често свързвани с околния терен чрез седловина. В тази епоха жилищата са строени с глино-бетонна техника, при която стените се изграждат посредством напластяване на глина с рядка употреба на вертикални колове. Най-често са били с почти квадратен план, като във всяко жилище е имало пещ, изградена от големи речни камъни измазана с глина. Между отделните сгради са оставяли пасажи от средно големи камъни, оформящи своеобразни „улицы“ с ширина около 1 метър.

Сечивата с които са си служили и са открити в района на Дупнишко са изработвани от камък, кост и рог – тесли, брадви, клинове, длета, шила, гладилки и др. Новост за периода е появяването на каменните брадви и медните клинове. Духовния живот през халколита продължава традициите от неолита – култ към плодородието, олицетворен от образа на Богинята Майка-Земя, и култ към жилището, изобразен посредством на множество модели на къщи и пещи. В Района на Дупница са открити множество антропоморфни фигурки изобразяващи предимно изправени жени, като от Слатино са известни и няколко мъжки фигурки.

Благоприятните природни условия и стратегическото местоположение на района са предпоставки за интензивно обитаване и през следващите епохи. Бронзовата и желязната

епохи не са добре проучени, като селищата в района съществували през тези епоха са известни основно от теренни издирвания и отделни находки, като сред множеството селища от горноречието на р. Струма, значителна част са били локализиращи в Дупнишкия край – в землищата на селата Каменик, Червен брег, Дяково, Бобошево и особено в Кочериново, Смочево и Слатино.

Важни за историята на района са откритите скални ниши в землищата на селата Бабинска река, Мали Върбовник и Голем Върбовник. Тези открития променят знанието ни, че подобни паметници са характерни за Източните Родопи. Според историческите извори районът на Дупница е част от обширната територия, обитавана от племето дентеленти, които са били опитни животновъди и земеделци, които вероятно са познавали рудодобива и металообработването. А археологическите разкопки покрай с. Кочериново потвърждават предположението, че на това място е съществувало тържище.

Във връзка със строителството на автомагистрала „Срума“ бяха проведени интензивни теренни обхождания, при които са регистрирани, а до някъде и проучени множество неизвестни на науката до момента селища, намиращи се при селата Делян, Тополница, Дяково, Блатино, Джерман, Слатино, Мурсалево, Кочериново, както и в гр. Дупница. Територията на съвременния град Дупница е обитавана и през античната и късно античните епохи. Вероятно селище ето се е намирало на древния път Пауталия – Филипopol. Античното селище е локализирано в източната част на града, като през последните години бяха проучени останки от късноантичната крепост (IV – VI век) в местността „Кулата“.

Историята на Дупнишко през Средновековието не е пълна и изчерпателна поради ограничения обем писмени паметници. В този смисъл очертаването на Дупнишкия край през Средновековието е до голяма степен условно. Известен ориентир е т.нар. Дупнишка котловина, по поречието на р. Струма, която се дели на две части – Горнодупнишко и Долнодупнишко поле, и околните им планински склонове на Рила, Верила, Конявска планина, Руен и Влахина.

Съдейки от резултатите от археологическите проучвания, част от широкомащабната строителна дейност на Византийската Империя се разгръща и в района - особено в Германия (дн. Сапарева баня). Укреплението в рамките на днешния град Дупница, на десния бряг на р. Джерман в м. Кулата, също се отнася към ранновизантийската епоха, като то е било разрушено към края на VI в.

През втората половина на IX в. В относителна близост до днешна Дупница като военен и административен център израства Перник. В този период в Дупнишкия край са отчетливи усилията около християнизацията, протичащи с различна интензивност, но практически без алтернатива. Когато се търсят писмени моменти от развитието на днешния Дупнишкия край и околността през X век, сведенията в творбите за прослава на Св. Иван Рилски имат особено значение, поради факта, че е посочено родното му място – село Скрино, което съществува и днес на двадесетина километра югозападно от град Дупница, в рамките на община Бобошево. След иноческите подвизи на св. Иван Рилски районът приютява едно от най-важните и с непреходно значение в българската история духовни средища – Рилският манастир.

Военните и политически предизвикателства сякаш също не подминават Дупнишкия край в края на IX – началото на X в. Едно от тях и особено загадъчно в исторически план е бунтът на първородния Симеонов син – Михаил, който засяга земите в поречието на р. Струма. А през късния X век в района на Разметаница, разположен между дн. Дупница и дн. Кюстендил се разиграва кървавата семейна разпра, когато Самуил заповядва екзекуцията на

единственият си жив по това време брат – Арон, както цялото му семейство. Известно е, че от клането се спасява само Иван Владислав, след намесата на Самуиловия син, Гавраил Радомир. В близост до с. Мламолово има останки от късноантично укрепление, като в района са откривани и средновековни моливдовули. Следи от късноантична крепост, с преправки и евентуално ползване през средновековния период, има и в м. Кръсто, край с. Баланово. Остатъци от крепостни съоръжения има при с. Дяково (Горно поле), вр. Връм, с. Мали Врѣбник и прочие. В околностите на с. Мала Фуча се наблюдават останки от ранносредновековен градеж, както и руини на византийско укрепление от XII в. на вр. Колош. Попада се и на монети на български владетели от XII – XIV в. Повечето находки обаче са антични, а следите от средновековен живот в цялото землище не могат да се обвържат със Самуиловата епоха.

За епохата след падането на Първото царство и времето на Византийската власт над българските земи, историческите извори за Дупнишкият край са разпръснати неравномерно. След Клокотнишката битка от 1230 г. и последвалото голямо териториално разширение при цар Иван Асен II, Дупнишкият край изпълнява познатата от времето на Първата българска държава роля на свързващо звено между юго-западните дялове на царството и териториите в Долнодунавската равнина и Горнотракийската низина. През периода от края на 12-до късния 15 в. Дупнишкият край преминава през редица териториални и промени.

Още преди времето политическо могъщество на Втората българска държава територията на царството е подредена на големи административни единици – хори. За средновековната история на района е известно, че от 12 в. насам крепостта на Стоб играе ролята на ключов военен пункт, а правомощията на Стобския градоначалник се простират върху част от Дупнишко. В рамките на разглежданата епоха данни за района се появяват пред 1395 г. след битката при Ровине и последвалите действия на султан Баязид I в Дупнишкият край по едно и също време с остатъците от Шишмановото царство.

Стратегическото разположение и особеното разположение на Дупнишкият край едва ли се нуждаят от специално подчертаване. Заключени между Верила, Рила, Влахина и Конявската планина, двете части на Дупнишката котловина – Горно и Долно поле, не само са мястото, където реките Бистрица Джерман и Струма се сливат, но също така са разположени на две от основните пътни трасета, които пресичат балканите от Римската епоха до днес. От една страна, това е важният търговски път, който върви от север на юг и свързва София, респективно западните Балкани и централна Европа, с Беломорието. От друга, през Дупнишкото поле премина основен път, пресичащ балканите от изток на запад този път е отклонение от Диагоналния път (Виа Диагоналис, наричан още и Виа Милитарис), който тръгва на запад към Самоков и Кюстендил, а от там продължава към Скопие и Адриатическото крайбрежие. Едва ли би било пресилено да се каже, че именно този път дава тласък на креативната енергия в ранноосманското общество, която се материализира и в създаването на град Дупница.

За първи път името Дупница се появява в османски регистър от третата четвърт на XV в. По-късно описание на града и населението се среща в записки на пътешествениците: рицаря Арнолд фон Харф (1499 г.), Евлия Челеби (XVIII в.) и Ами Буе (XIX в.). В своите писания проф.И.Иванов намира, че гр. Дупница е бил отделен от Шишмановите владения заедно със София, след падането му под турско робство през 1382 г., за да стане заедно с Рилския манастир част от Константиновото княжество, а по-късно на Кюстендилския санджак.

Един от най-старите османски актове даден на Рилския манастир от 30 октомври 1402 г. се говори за манастира, но нищо не се споменава за Дупнишката кааза. От това може да се

допусне, че градът по това време все още не е бил административен център. В друг ферман от 20.08.1493 г. се споменава името на кадията на Дупнишката кааза (околия), от които се разбира, че градът вече израства като административен център. Само 100 години след падането на България под османско иго Дупница става център на околия. Константин Иречек допуска, че градът е възникнал от керван-сарай, където са отсядали керваните и през който е ставало изнасянето на желязото.

През 1570 г. населението на Дупница нараства и достига 1783 души в 179 мюсюлмански домакинства 160 християнски за сравнение регистрите през 1519-1520 г. набелязват население от 968 души в 141 християнски домакинства и 41 мюсюлмански. Регистрите от периода дават информация и за населените места в Дупнишкия край.

През 1655 г. Евлия Челеби споменава в своя пътепис, че е заварил в Дупница едно медресе и два мектеба. Пътешественикът споменава още, че в града функционират две бани, където водата се доставя чрез долап на река Джерман.

В средата на XVI в. облика на Дупница започва да се оформя: търговската улица, която започва от площада при старата джамия и продължава в югозападна посока към днешния централен площад има „сто дюкяна и множество кафенета“, два хана и тн. Появяват се и редица по-малки квартални храмове (месджиди), които спомагат за изпълването на града с жилищни постройки.

В литературата се срещат и други писания, които дават представа за облика на града преди 3-4 века. Хаджи калфа описва града през първата половина на XVII век така: „Дупница има една джамия, една баня и малко пазарище, по средата протича река“.

През IX век през града минава пътешественикът Кюлз, който пише: „индустриален град с 6000 жители“. Ами Буе през 1836 г. го описва като „български и турски град с около 2000 къщи със 7000-8000 жители-градът много дълъг и тесен“.

В 1867 г. Д. Бисеров описва града, който има 11000 жители, 1434 къщи, 494 дюкяна, 4 магазина, 27 хана, 3 бани, 21 воденици, 27 фурни, 5 Табашки хана, 41 механи, 1 телеграф, 4 житници, 1 конак, 1 часовник, 7 училища, 2 черкви.

След освобождението на България през 1878 година и последвалия Берлински конгрес от 1879 година Дупница попада в границите на Княжество България. В града се съсредоточават множество българи-бежанци от Македония, а Гоце Делчев създава граничен пункт на ВМОРО. През 1904 година в града е създадена и е дислоциран щабът на Седма Рилска дивизия, като е построена и една от най-старите военни болници в България. При избухването на Балканската война през 1912 година осемдесет души от града са доброволци в Македоно-одринското опълчение, като дупнишкият отряд е именуван в Седма пехотна рилска дивизия. След края на Първата световна война изборите за кмет на Дупница се печелят от БРСДП (т.с.) и Коста Петров. Те създават Дупнишката комуна, която просъществува 842 дни. На 21 февруари 1923 година кметът е убит от Харалампи Златанов, член на ВМРО. Настъпва криза в градската управа и до Деветнадесетомайския преврат, от 1934 година града се управлява предимно от назначаван Временен управителен съвет. В това време Дупница става център на тютюнопроизводството и минното дело в района. По време на Втората световна война Дупница е бомбардирана от съюзниците. На 4 януари 1944 г. 108 американски Б-17 трябва да бомбардират София, но поради гъстата мъгла са отклонени. 40 бомбардировачи хвърлят 150 бомби над Дупница. Разрушени са 40 сгради.

В предосвободенската епоха стопанския живот на Дупница е свързан предимно с рударството, преуспяват занаятите и търговията. Съществуват различни занаятчийски и

еснафски организации – фурнаджийски, кожухарски, абаджийски, железарски, дюлгерски, мутафчийски. Началото на индустриализацията в града е поставено през 60-70-те години на XIX век, когато започват работа три предприятия от манифактурен тип - абаджийско, дървообработващо и за рязан тютюн. Градът започва да се оформя като един от големите тютюно-производителни центрове на XX век. През първата половина на XIX в. в града съществуват четири църкви, метосите на Рилския, Хилендарския и Зографския манастири, а към края на века действат осем училища, едно от които е девическо и читалища. Наред с развитието на културно-просветната дейност дупничани се включват в борбите за национално освобождение.

Втората световна война заварва града като значителен търговски и занаятчийски център.

Дупница е родно място на много дейци от епохата на Възраждането, между които: Христати Павлович, автор на първата печатна българска история "Царственикът" от 1844 г., О. Аверани, Стоянов-революционер и сподвижник на Левски, Тодор Пеев и др.

Средновековното име на Дупница е Тобиница и за това свидетелства пътният дневник на рицаря Арнолд фон Харф, посетил страната ни през 1499 година, но се срещат и вариантите Дупла, Дъбница, Дупница. За първи път името Дупница се появява в османски регистър от третата четвърт на 15 век, по-рано от посещението на Арнолд фон Харф. Името на града през 1565 година е споменато отново като Дупница, а лондонското евангелие от 1578 година изписва името като Дупеница. През 1634 г. името на града е записано като Дупнеца (Служебник със служба и жития на Иван Рилски, Гошев 1935-1936:45). Очевидно става дума за различни изписвания, които се доближават до един общ и усреднен вариант, а сведението на Арнолд фон Харф може да дава неточна транслитерация. Според академик Йордан Иванов името произлиза от старобългарската дума доупнь - "дупчест, издълбан". След освобождението през 1878 година като официално е въведено името Дубница, което градът запазва до 1948 година. През 1948 година градът е преименуван от новата комунистическа власт на Станке Димитров на името на дупнишкия партизанин Стефан Димитров, като градът отново е преименуван през следващата 1949 година на прякора на личността - Марек, това име изкарва до 1950 година, тогава градът е преименуван отново и окончателно на дългото име на личността - Станке Димитров, което име успява да изтрае до 1990 година. С промените към демокрацията старото име е върнато през същата година, но не като Дубница, а като Дупница

Град Дупница

В град Дупница и околностите са разкрити следи от човешко присъствие още от времето на късната каменна епоха и античността. В резултат на археологически проучвания през 1993–1995 г. в местността на Кулата – хълма в североизточната част на града, са разкрити основи на крепост, съществувала през IV –V в. За първи път името Дупница се появява в османски регистър от третата четвърт на XV в. По-късно описание на града и населението се среща в записки на пътешествениците: рицаря Арнолд фон Харф (1499г.), Евлия Челеби (XVIII в.) и Ами Буе (XIXв.). В предосвобожденската епоха стопанския живот на Дупница е свързан предимно с рударството. Преуспяват занаятите и търговията. Съществуват различни занаятчийски и еснафски организации - фурнаджийски, кожухарски, абаджийски, железарски, дюлгерски, мутафчийски. Началото на индустриализацията в града е поставено през 60-70-те години на XIX век, когато започват работа три предприятия от манифактурен тип - абаджийско, дървообработващо и за рязан тютюн. Градът започва да се оформя като един от големите тютюно-производителни центрове на XX век. През първата половина на XIX в. в града

съществуват четири църкви, метосите на Рилския, Хилендарския и Зографския манастири, а към края на века действат осем училища, едно от които е девическо и читалища. Наред с развитието на културно-просветната дейност, дупничани се включват в борбите за национално освобождение.

Художествените традиции в Дупница датират от ранни векове. Тук са работили зографи от Самоковската и Разложката школи. Църквите “Св. Богородица”, и “Св. Никола” са изографисани от зограф Христо, Георги Зографски, Георги Бобошевски, Иван Терзиев, Венко Стефанов. Предполага се, че са работили по стенописите и в църквата “Св. Спас” в с. Червен брег, църквата “Св. Стефан” в с. Сапарево, стенописите в Хрельовата кула” в Рилския манастир. Известно е името на зографа Димитър Даскалов от Дупница, който е бил ученик и зет на Никола Образописов от Самоков. В началото на 19 в. в Дупница и района работят Никола иконописец, Коте иконописец, Димитър Даскалов, Иван зограф, Георги зограф и др. Те са работили и в черквите в Дупнишко, Самоковско, Радомирско, Софийско и Тетевенско. В града след Освобождението се заселва Лазар Петров – иконописец, представител на Дебърската школа.

Постепенно църковната живопис отстъпва място на светската. В Дупница в гимназията през 1909 г. за учител е назначен художникът Александър Мутафов, който е завършил Държавното художествено училище в София. Негов ученик е Димитър Топлийски, който е първият дипломиран художник от Дупница и е обучаван от Иван Мърквичка.

В Дупница по рисуване е преподавал Патрики Сандев от Казанлък. От по-ново време известни художници от града са Алцек Мишев, който живее и работи в Италия. Принос за изобразителното изкуство имат Владимир Пешев, Христо Христов, Ивайло Попов, Стефан Стоянов. Художникът Емилиян Станкев има международни награди в рисуването на илюстрации и пощенски марки. Борислав Георгиев е известен с карикатурите си. Редовни участия в местни изложби имат художниците Асен Ушев, Никола Николов, Христо Тренев. Мария и Асен Евтимови, Евтим Венев, Огнян Георгиев, Георги Драчев, Ангел Ангелов, Цветанка Христова, Явор Виделов, Димитър Рибнишки, Андрей Севдин, Ивайло Попов и много други. Фотографията в Дупница е представена от Тодор Янков, който е съосновател на Българската национална фотографска академия в София и е от първите фотографи, които започват да работят с цифрова /дигитална/ технология, Мариян Тасев, Елена Кацарска, а с първи самостоятелни изложби вече се появяват и млади талантиви фотографи като Мирослав Димитров например.

Заедно с Джамята /автентична сграда, съществувала през времето на турското робство/ общинската художествена галерия “Околийска къща” представлява великолепен архитектурен комплекс. За него арх. Мушанов и арх. Кирова твърдят, че съществуват от края на 13 век. Първоначалното предназначение на къщата е било бариерница, а в последствие - конак. От 1972 година Околийската къща е регистрирана като архитектурна НКЦ. През 1979 г. НИПК - София изработва проект за реставрацията и адаптацията на сградата, реализиран за времето 1981-1986. г.

От този момент до сега в нея се организират културни прояви - различни изложби, литературно представяне на книги, поетични вечери и други. В галерията „Околийска къща” свои живописни платна, акварел, графика, малки пластики и скулптори, са излагали видни творци от региона и страната. Със свои експозиции е гостувал и Националният исторически музей. Галерията е един от културните центрове на Дупница.

Историческият музей в гр. Дупница е създаден с решение на колегиума на Министерство на културата през 1992 година. Музейното дело в Дупница започва през далечната 1911 г. със

създаването на Археологическо дружество, а по-късно преминава към читалището. През 1954 г. отваря врати Къща-музей “Станке Димитров”, която прибира малка част от съхранените до това време материали на археологическото дружество. С това се поставя началото на обособяването на фонда на Исторически музей – Дупница.

Тридесет години по-късно през 1984 г. е открита и къщата-музей “Желю Демиревски”. Дейността на музея е изключително затруднена поради постоянната липса на достатъчно средства. Музеят разполага с добри помещения, които се нуждаят от ремонт и приспособяване на музейна експозиция. Възпитателната дейност също е възпрепятствана заради липсата на постоянна експозиция. Музейният архив разполага с 7 442 броя движими паметници на културата, музейни експонати, които са инвентаризирани в основен и научно-спомогателен фонд. Особен интерес представляват енкалпионите - средновековни кръстчета. За попълване на фонда се разчита предимно на дарения. Липсата на постоянна музейна експозиция е една от пречките за пълноценното функциониране на музея. В областта на научната дейност, музейните специалисти взимат участие във всички регионални научни конференции и редица други форуми. Пълноценно се използват и специализираните научни издания за публикации.

Общинският драматичен театър „Невена Коканова” отдавна и трайно е наложил името си в културния живот на община Дупница. Сведенията за възникването на театралното изкуство в града, датират от 1894 г. с представянето на пиесата „Асен и Петър” в хана на дупничанина Гоге Лазов. По-интензивна е театралната дейност в следващите няколко години, когато за сцена и салон се приспособява стая в училището „Пансиона”. През 1902 г. група ентузиастични основават театрална труппа „Просвета”, с които се слага началото на организираната театрална дейност в града. През 1922 г. е основана и театралната труппа „Пробуда” с директор Станислав Казаков - човек с артистично дарование и неуморим радетел на театралното дело. През 1947 г. в Дупница се създава Държавен театър за Софийска и Горноджумайска област с девет щатни артисти. През 1951 г. труппата вече наброява вече 23 човека. Ново, по-високо стъпало в развитието на театралното дело в Дупница, е създадения през 1958 г. Държавен народен театър в Дупница. С Постановление № 35 на МС от 1964 г. Държавният театър в Дупница е закрит. Следват години, през които статутът на театъра често се променя – самодееен, читалищен, филиал на Кюстендилския държавен театър, полупрофесионален, за да се стигне до 1991 г., когато се поставя началото на първия в страната Общински драматичен театър. С решение на Общински съвет театърът носи името на голямата българска актриса Невена Коканова. Театърът се помещава в реконструираното през 1983 г. читалищно крило. Разполага със зрителна зала с 420 места, сравнително добре оборудвана сцена – широчинна при порталите 9,20 м., въртящ се диск с диаметър 9 м., оркестрина кола, 25 бр. подемна /10 моторни/ за декори и облекло на сцената.

5.2. Градоустройствени характеристики на населените места – йерархизация и основни проблеми на жизнената среда

Градоустройствените планове от първоначалния период на социалистическото развитие на България имат общи характерни черти. В повечето случаи те предлагат идеи, но те не са свързани с живота и с различните нужди на строителството. По това време не е имало и възможност планове да бъдат изработени на научна основа, с която да се предвижда реалното развитие градовете в перспектива, тъй като плановото стопанство е още в началото на своето развитие, отразяват индивидуалния подход, личните възгледи и компетентността

на своите автори. Но този период все още не е разгърнато широко строителство и градоустройствените планове фактически не се използват за насочване и регулиране на строителната дейност.

Селищната мрежа в Общината обхваща 17 населени места - един град - Дупница и 16 села.

Създаденият дисбаланс между урбанистичния облик на градът и селата в община Дупница се дължи на демографските и функционални характеристики.

- 7 кметства: с. Баланово, с. Бистрица, с. Джерман, с. Крайници, с. Самораново, с. Червен брег и с. Яхиново;
- 9 кметски наместничества: с. Блатино, с. Грамаде, с. Делян, с. Дяково, с. Крайни дол, с. Кременик, с. Палатово, с. Пиперево, с. Тополница

Община Дупница е определена като втора категория община със заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството за класифициране на административно-териториалните и териториалните единици в Република България.

Община Дупница обхваща землищата на 9.3% от населените места, 5% от кметствата и 33% от населението на област Кюстендил.

Таблица 7 Разпределение на територията на община Дупница по населени места

Населено място	Землище км ²	Население към 31.12.2012 г.	Категория населено място
Град Дупница	32.321	32 877	2
Село Баланово	14.398	377	6
Село Бистрица	58.818	1529	5
Село Блатино	6.726	163	7
Село Грамаде	6.185	49	8
Село Делян	13.013	95	7
Село Джерман	15.892	1272	5
Село Дяково	24.961	316	6
Село Крайни дол	3.160	47	8
Село Крайници	42.447	1902	5
Село Кременик	7.004	62	8
Село Палатово	10.957	131	7
Село Пиперево	2.995	186	7
Село Самораново	28.574	1692	5
Село Тополница	19.409	139	7
Село Червен брег	29.923	1205	5
Село Яхиново	12.276	1953	5

Източник: Агенцията по кадастъра и Национален регистър на населените места.

Земеделските площи доминират в община Дупница – те съставляват 62.4% от цялата ѝ територия. 41.6% са обработваемите земеделски площи. Горите са вторият тип територии, които преобладават в ареала – 26%. Населените места и другите урбанизирани площи заемат 5.6% от повърхността на община Дупница, а териториите за добив на полезни изкопаеми – 3.5%. Водните течения и площи съставляват 1.5%, а терените за транспорт и инфраструктура – 0.8%.

Общината е силно антропогенизирана територия (72.4% дял на териториите с антропогенен натиск), което трябва да се има предвид при оценката на всеки вид интервенция в средата, тъй като това пряко влияе върху качеството на живот на местната общност и оттам – на възможностите за удържане на местното население и привличане на качествен човешки ресурс отвън.

5.3. Функционални характеристики и връзки на населените места

Националната концепция за пространствено развитие на Република разглежда две крайни възможности на урбанистично развитие – “краен моноцентризъм” и “краен полицентризъм”. Двете крайности спомагат да бъде определен модел на “умерен полицентризъм”, който може да бъде постигнат в обозримо бъдеще на перспективния срок на концепцията 2025 г. В по-далечно бъдеще този модел ще се доразвива и ще се доближава поетапно към 2030 г. и 2050 г. към модела “развит полицентризъм”.

Моделът “Изходно състояние” съдържа йерархичната система от градове-центрове, простиращи влиянието си върху различни по площ териториални ареали б:

1-во ниво - столицата, център с европейско значение за националната територия - 1бр.

2-ро ниво - големи градове, центрове с национално значение за територията на районите – Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Плевен, Стара Загора – 6 бр.

Забележка: Според европейската класификация на ESPON от 2-ро ниво (Transnational-national) са само градовете Пловдив, Варна и Бургас

3-то ниво - средни градове, центрове с регионално значение за територията на областите - областни центрове и други изяви градове – Видин, Монтана, Враца, Ловеч, Габрово(3+), Велико Търново, Търговище, Разград, Шумен(3+), Силистра, Добрич(3+), Сливен, Ямбол, Хасково(3+), Кърджали, Смолян, Пазарджик(3+), Перник, Кюстендил, Благоевград(3+), Свищов, Горна Оряховица(4+), Казанлък, Дупница(4+), Асеновград(4+), Карлово(4+), Дупница(4+), Петрич (4+) - 28 бр.

Забележка: Според европейската класификация на ESPON нивото е наречено “Regional-Local”.

1. Градовете от 3-то ниво Велико Търново, Габрово, Шумен, Добрич, Хасково, Пазарджик и Благоевград притежават потенциални възможности да преминат във 2-ро ниво при подходящо бъдещо развитие и евентуално стимулиране;

2. Градовете Горна Оряховица, Дупница, Асеновград, Карлово, Дупница и Петрич са посочени от 3-то ниво, но са на границата между 3-то и 4-то ниво.

4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини (околии) – 125 – 35 = 90 бр.

1. Градовете от 4-то ниво Сандански, Гоце Делчев, Ботевград, Самоков, Троян, Севлиево, Панагюрище показват известни възможности при подходящо бъдещо развитие и евентуално стимулиране да преминат в 3-то ниво, а при отсъствие на такива стимули - да останат в 4-то ниво.

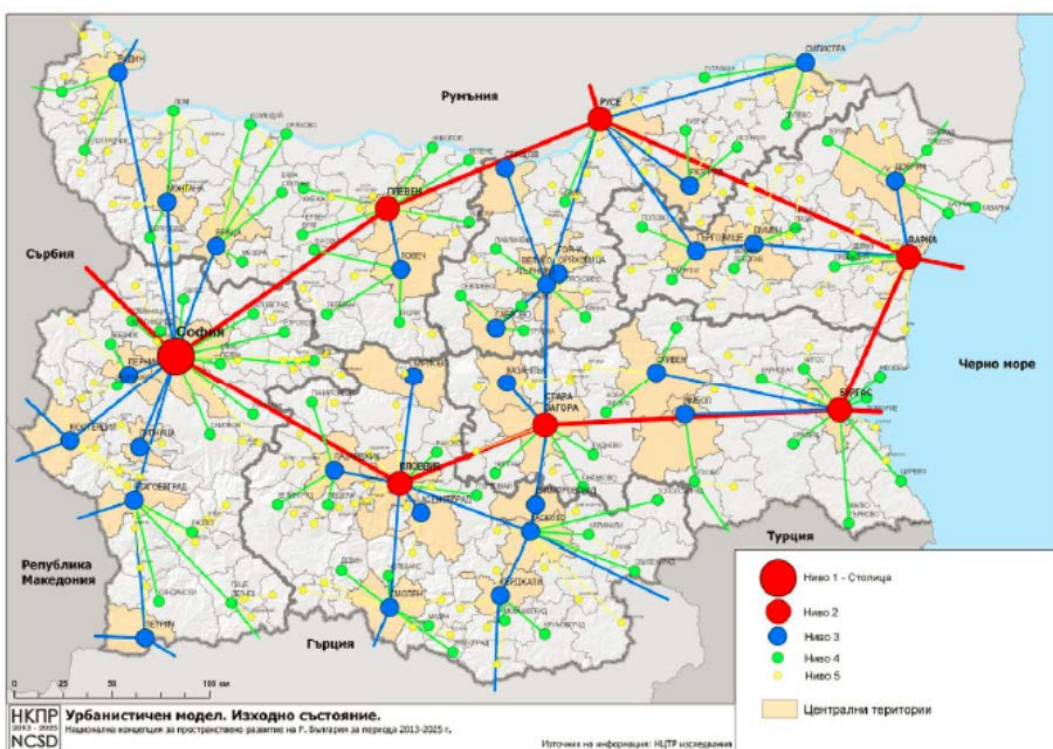
2. Градовете от 4-то ниво Созопол, Твърдица, Сопот, Стамболийски, Хисаря, Ивайловград, Ракитово, Септември, Костенец, Златица, Банско и Трън са посочени от 4-то ниво, но са на границата между 5-то и 4-то ниво. В зависимост от бъдещото им

развитие под влияние на редица фактори те могат да останат в 4-то ниво или да загубят своето значение и да отпаднат в 5-то ниво.

5-то ниво - много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини – $264 - 125 = 139$ бр.

Забележка: Освен много малките градове има 38 села, центрове на общини и 40 много малки градове, които не са общински центрове.

Фигура 9 Модел “Изходно състояние” по НКПР 2013-2025

При тази система от градове-центрове всеки център от по-горно ниво изпълнява и функциите на център от по-ниските нива /основно правило на В.Кристалер/. Териториалните ареали на влияние на градовете-центрове от петте йерархични нива съвпадат съответно с границите: на община при 5-то ниво, на група общини при 4-то ниво, на област при 3-то ниво, на район при 2-ро ниво, на страната при 1-во ниво.

На регионално равнище също се проявява проблемът център-периферия, тъй като големите градове центрове от 2-ро ниво нямат равностойни балансьори от същото ниво.

Единствено в ЮЦР центърът Пловдив няма равностоен дубльор от 2-ро, който играе негативна роля и по отношение на ЮЦР. Ролята на балансьори на големите градове в районите играят средните градове от по-ниското 3-то ниво, които са разположени по-равномерно в националната територия и това спомага да се намали ефекта център-периферия в територията на районите.

На областно равнище проблемът център-периферия също се проявява, макар още по-слабо в сравнение с районното и с националното равнище. В шест от областите като балансьори на областните центрове се проявяват 8 града от 3-то ниво: Свищов и Горна Оряховица спрямо Велико Търново, Казанлък спрямо Стара Загора, Дупница спрямо Хасково, Карлово и Асеновград спрямо Пловдив, Дупница спрямо Кюстендил, Петрич спрямо Благоевград. В останалите области няма такива изявени градове и в тях градовете,

балансиращи развитието на центъра са от по-ниското, 4-то ниво. Такива са например: Лом спрямо Монтана, Троян спрямо Ловеч, Севлиево спрямо Габрово, Попово спрямо Търговище и др.

Като функционални сфери на влияние, столичните райони са двигателите на икономическото, социалното и културното развитие с международно значение и достъпност. Управителните и контролни функции, иновациите и конкуренцията на европейско и световно значение са съсредоточени в столичните райони. В този контекст са важни следните фактори:

Степента и броят на концентрацията на политически и икономически центрове на властта и контрола на международните капиталови потоци и информация;

Степента на плътност на научни и изследователски институции и наличието на висококачествени културни съоръжения и творчески среди – висок потенциал в тази област имат Пловдив, Варна, Бургас и Русе;

Степента на международна достъпност, предоставени от високо качество на транспортната инфраструктура и много и разнообразни възможности за обмен на стоки, знания и информация – на тези критерии отговарят Варна и Бургас;

Степента на значимост в исторически, политически, културни и градските условия за развитие и съответна международна репутация – на тези критерии отговарят Пловдив, Велико Търново, Русе и Варна.

Значението на сътрудничеството с другите столици и главни градове от Югоизточна Европа, ще се увеличи в бъдеще. В допълнение, трансграничните сфери на влияние ще стават все по-важни за България.

Централните урбанизирани региони предлагат благоприятна среда за информационното общество и икономика на знанието и затова са особено привлекателни за хората, които желаят да се преместят в тези области по икономически и културни причини. Взаимозависимостта между градските ядра, градските райони и периферните райони е нараснал значително през годините, особено за периферията на големите градове, като сега целта е да се увеличи тяхното влияние върху слабо населените селски райони. Това ще доведе до големи икономически ползи и формирането на нови региони на влияние. На този етап са налице преходни зони с ориентирани пазарни потоци от хора и товари „предимно на север“. Такъв е случая с всички области и общини, имащи пряка външна граница с Турция и Гърция. Причината е, че те имат силна връзка само с един център от второ йерархично ниво, като контактите със столичния район са предимно административно-служебни. Поради географско си положение гр. Дупница се ползва от тези ефекти.

Различните икономически, организационни и функционални профили на урбанизираните региони в България представляват разнообразие от локационни предимства и следва, като такива, да бъдат доразвити. Едно от възможните решения, което да получи подкрепата от ЕК е създаването на интегрирана транспортна система, която да гарантира устойчивата регионална мобилност, да увеличава трафика между населените места и да приложи потенциала за локализация на нови дейности. Чрез изграждането и влизането в експлоатация на автомагистрала "Струма" се вижда явна доминация на пътуванията. Територията на Общината придобива характера на пътен „възел“ в локационен план.

5.4. Пространствени характеристики на селищната мрежа

Община Дупница е разположена в Югозападна България, част от област с административен център – гр. Кюстендил и Югозападния район за планиране. Територията на община Дупница е 329.1 км² или 0.29 % от територията на Република България („Районите, областите и общините в Република България 2011“, НСИ, София, 2013г.). Средната надморска височина е 946.3 м. На изток община Дупница граничи с общините Сапарева баня и Самоков (Софийска област), на запад с община Бобов дол, на север с община Радомир (Пернишка област) и на юг с общините Рила и Бобошево. Община Дупница е близко разположена до границите на Република България с Република Македония (приблизително 65 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център) и Република Сърбия (приблизително 70 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център). Градският център на общината – гр. Дупница е разположен на около 69 километра южно от столицата София, 38 километра югоизточно от областния център – Кюстендил и 33 километра северно от центъра на съседната област – Благоевград.

Географските характеристики на Община Дупница са благоприятни физически предпоставки за икономическото и социалното ѝ развитие с оглед ресурсите необходими за поддържане и развитие на човешката дейност и живот върху територията. Разположението на общината е ключово за нейната транспортна достъпност от страната, Западните Балкани и Гърция, достъпа до Близкия Изток и Средиземноморието - а оттук – е ключова силна страна за местната икономика. Котловинният релеф не е непреодолима пречка за осъществяване на основните транспортни и комуникационни връзки, необходими за функционирането на една съвременна общност, включително и разположението на населените места върху територията.

Гр. Дупница е административен и икономически център на Общината. Има функционална структура, като са концентрирани 76, 7% от населението, 67, 1% от жилищните сгради и голяма част от основните производствени и непроизводствени фондове. Пространствената структура на населените места в Община Дупница е полицентрична, като е с едностранно разпръснатата точкова структура.

Най-гъсто е застроена територията на гр. Дупница, докато в селата интензитетът на застрояване на територията е значително по-малък. Населените места са на различна отдалеченост от гр. Дупница на разстояние от 1 до 17 км., а разстоянието между отделните села е от 1 до 5 км.

Ядрото на системата от населени места функционира на основата на пространствена близост и засилващи се икономически и обслужващи функции. Това ядро е съставено от първичен център - гр. Дупница, заедно с разположените около него села Бистрица, Самораново, Яхиново, Пиперево и Джерман.

Градоустройственото планиране и изграждането на физическата градска среда през изминалия период на централизирано екстензивно развитие отговаряше на сериозните предизвикателства, причинени от миграцията и бързото нарастване на града, респективно обезлюдяване на селата.

5.5. Селищни образувания и земи по §4 от ПЗР и ЗСПЗЗ

Земите по § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) бяха раздавани преди 1989 г. за „самозадоволяване“ на потребностите на населението и бяха с площ от 600, 800 или 1000 кв.м., като в момента повечето от тези земи са придобити по давност.

На 26 ноември 2007 г. изтече давностния период, който даде възможност за връщане на имотите, ако ползвателите на земите са ги владели през последните 10 години от 1997 г. до ноември 2007 г., те ги придобиват по давност. Според закона, ако собственик на имот не се заинтересува от имота си в продължение на едно десетилетие, го губи. Към днешна дата са изтекли всички давностни срокове, които ползваха по един или друг начин наследниците на едновременните собственици, държавата и общините, да ги получат поради което бившите ползватели, чието право на ползване се е трансформирало в право на собственост, могат спокойно да правят възражение за придобиване на имотите си и по силата на изтеклата погасителна давност.

Няма конкретна информация колко дела се водят за земи по §4 от ЗСПЗЗ, но те са много, като това са административни дела, заведени от ползватели и/или реститути срещу заповедите на областния управител за утвърждаване на планове за новообразуваните имоти, като в тези случаи, ползвателите най-често жалят промяна в границите на съществуващите имоти, както и по отношение на отнетите части над 600 кв.м, а реститутите претендират за разликите над 600 кв.м и отреждането им в самостоятелни имоти. Делата са насочени срещу заповеди на областния управител и се разглеждат от окръжния съд - за делата, заведени до 1 март 2007 г. и от административния съд, за тези, заведени след тази дата.

За да регулира хаоса Конституционния съд издаде тълкувателно решение, според което ползвателите на подобни парцели могат да трансформират правото си на ползване в право на собственост при наличието на три условия. Те включват изграждането на масивна постройка в имота до 1 януари 1991 г., валидно право на ползване, както и ползвателите да са заплатили за правото си по цени, определени от Министерски съвет. Шансът на реститутите да върнат земите си, дори да се полагат по давност, е чрез друг вид дела, касаещи земите по §4 от ЗСПЗЗ. Това са граждански дела, при които пряко един срещу друг застават бивши ползватели на земеделски земи, чието право на ползване се е трансформирало в право на собственост от една страна и наследниците на бивши собственици, т.нар. реститути, на които е възстановено правото на собственост с решение на общинските служби по земеделие.

Огромен проблем за ползвателите представлява фактът, че предоставените им на времето права възникват по силата на актове на администрацията, които страдат от пороци, или има документи, които не са съхранени в Държавния архив, поради което в повечето случаи съдът приема, че не съществуват, след като не са запазени. Основната част от решенията за предоставянето на тези земи за "самозадоволяване" на населението са подписани от хора, които не са били в правото си да подписват.

Проблемът непрекъснато ескалира и ще продължи да ескалира, тъй като местонахождението на бившите земеделски земи е или в самия град, или в непосредствена близост с него, а статутът на селищни образувания, който им беше даден, промени характера им - земите престанаха да бъдат земеделски и същите могат да бъдат застроявани при едни не лоши параметри, което определя в крайна сметка и интереса от воденето на дела за собственост в повечето случаи - да бъдат продадени и застроени.

Потърпевшите и засегнатите от настоящи и бъдещи дела за установяване на собствеността върху земите по § 4 в цялата страна са около 1,5 млн. души а данните сочат, че броят на делата намалява и причината за това, е че давностният срок за подаването на подобни молби е изтекъл в края на месец ноември 2007 г.

Въпросният закон, който съществува от 1991 г. до днес е претърпял над 40 изменения и допълнения, и е причина за многобройни съдебни спорове. Спорните момента в закона са два. От една страна той доскоро е давал възможност на граждани да търсят правата си на собственици/реститути представяйки на съда трима свидетели, които устно да гарантират, че той е собственик или наследник на даден поземлен имот. Друг проблем се явява именно § 4-ти от Преходните и заключителни разпоредби на закона. Това идва от парадокса, че след като в 14 от точките на закона е записано „възстановяват се правата“, в § 4 е посочено, че „не се възстановяват“ правата. Освен юридически неиздържаният закон трудността при доказване на правата на страните в споровете идват от нежеланието на общините и в частност на общинските служби по земеделие да съдействат и да предоставят необходимите документи и доказателства, като карти и планове на местностите и парцелите. Винаги когато се спори за собственост има две страни.

6. ДЕМОГРАФСКИ И ТРУДОВ ПОТЕНЦИАЛ

За очертаване на определени тенденции в демографското развитие на община Дупница се проследява протичането на демографските процеси в периода 2007-20017 г. Тези процеси имат пряко отношение към устройственото планиране и са важен фактор за изработване на ОУПО. На тяхната основа е разработена и прогнозата за демографско развитие на общината.

6.1. Брой и динамика на населението

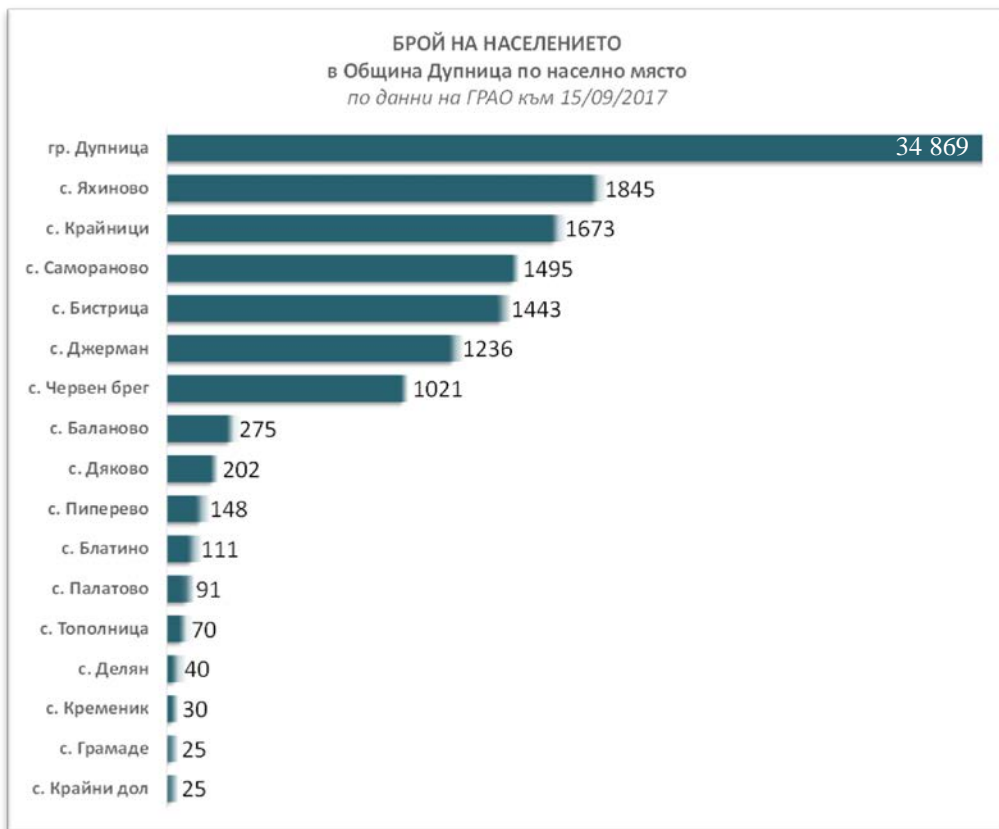
Броят на населението в Община Дупница по данни от Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ (ГРАО⁵) към септември месец на 2017 г. възлиза на 44 599 души (жители с постоянен и настоящ адрес в населеното място). По брой на населението 33-то място от всички 265 общини. Тук живее около 0.6% от населението на България. В област Кюстендил Община Дупница е на 2-ро място, след община Кюстендил, като 32% от областта живеят на територията на Дупница.

На територията на общината най-голям е броят на жителите на гр. Дупница – 34 869 души, следван от този на с. Яхиново - 1 845 и с. Крайници – 1673.

⁵ <http://www.grao.bg>

Таблица 8 Брой на населението в община Дупница по данни от ГРАО към 15 септември 2017 г. -
Жители с постоянен и настоящ адрес в населеното място

	15 .IX. 2017
ОБЩИНА	44
Дупница	599
С. Баланово	275
С. Бистрица	1 443
С. Блатино	111
С. Грамаде	25
С. Делян	40
С. Джерман	1 236
гр. Дупница	34
	869
С. Дяково	202
С. Крайни дол	25
С. Крайници	1 673
С. Кременик	30
С. Палатово	91
С. Пиперево	148
С. Самораново	1 495
С. Тополница	70
С. Червен брег	1 021
С. Яхиново	1 845

Съгласно предоставените данни от Националния статистически институт (НСИ) в края на 2016 г. (31.12.2016) на територията на община Дупница живеят 40 789 души. Към същата дата по данни на ГРАО лицата с постоянен и настоящ адрес в населеното място на територията на общината са 44 709 души. Разликата от 3 920 души се дължи на факта, че тези лица подържат своята адресна регистрация на територията на общината, но в по-голямата част от годината не живеят тук. Това са собственици на имоти или членове на домакинства със собствени имоти. Предвид факта, че настоящия демографски анализ се извършва с цел планиране устройството на територията, за неговите цели се възприема следния подход.

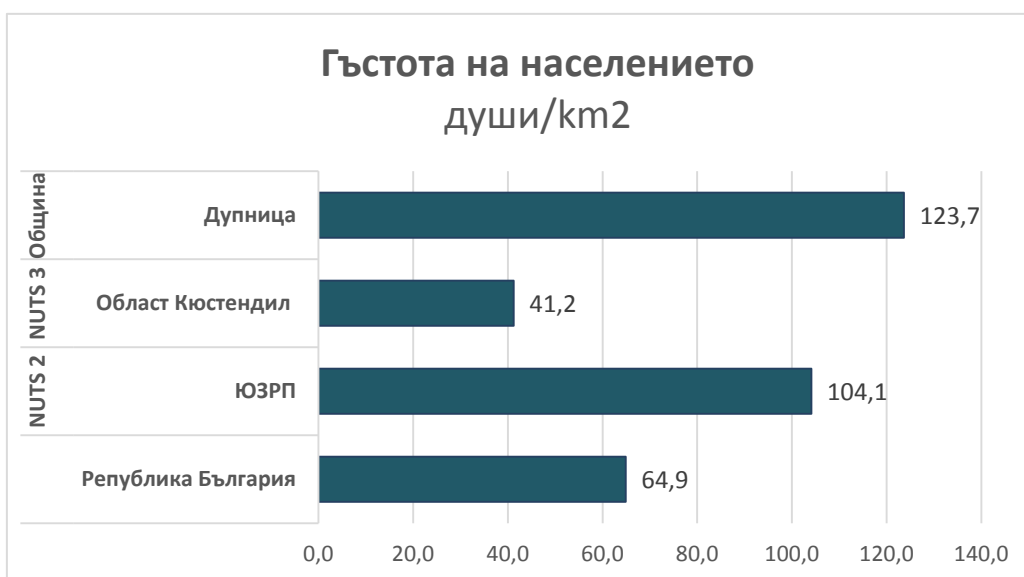
Брой на населението, динамика и прогнози ще се базират на данни от ГРАО с цел да се отрази най-коректно информацията, предвид жилищния и имотния фонд на територията на общината.

1. Естествен, механичен прираст, както и анализи и сравнения с останалите територии на Република България са базирани на данни от НСИ, с цел съпоставимост на данните и резултатите от анализите.

По-добра представа за степента на населеност на община Дупница дават данните за гъстотата на населението. Община Дупница е с висока степен на гъстота на населението – 2 пъти над средната за страната⁶ и 3 пъти по-висока от тази в Област Кюстендил.

⁶ Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2011 (Преброяване 2011) <http://censusresults.nsi.bg>

Фигура 10 Гъстота на населението в община Дупница по данни от НСИ към 31 декември 2016 г.

Общината се характеризира с **висока степен на урбанизация**, като през 2017 г. 78 % от населението живее в общинския център – гр. Дупница, а едва 22% в селата разположени на територията на общината. Броят на населението на община Дупница по населени места дава възможност те да бъдат отнесени в следните групи по отношение на градоустройствената класификация на селата.

Таблица 9 Класификация на населените места в община Дупница ()

средни градове (от 30 хил. до 100 хил. д.)	1 град	Дупница
средни села (от 1000 до 2000 д.)	6 села	С. Яхиново С. Крайници С. Самораново С. Бистрица С. Джерман С. Червен брег
малки села (от 251 до 1000 д.)	1 село	С. Баланово
много малки села (до 250 д.)	9 села	С. Дяково С. Пиперево С. Блатино С. Палатово С. Тополница С. Делян С. Кременик С. Грамаде С. Крайни дол

В края на 2016 г. броят на жителите на община Дупница формира 33% от населението на област Кюстендил, 1.90% от това на Южен Централен район (NUTS 2) и 0.6% от населението на национално ниво.

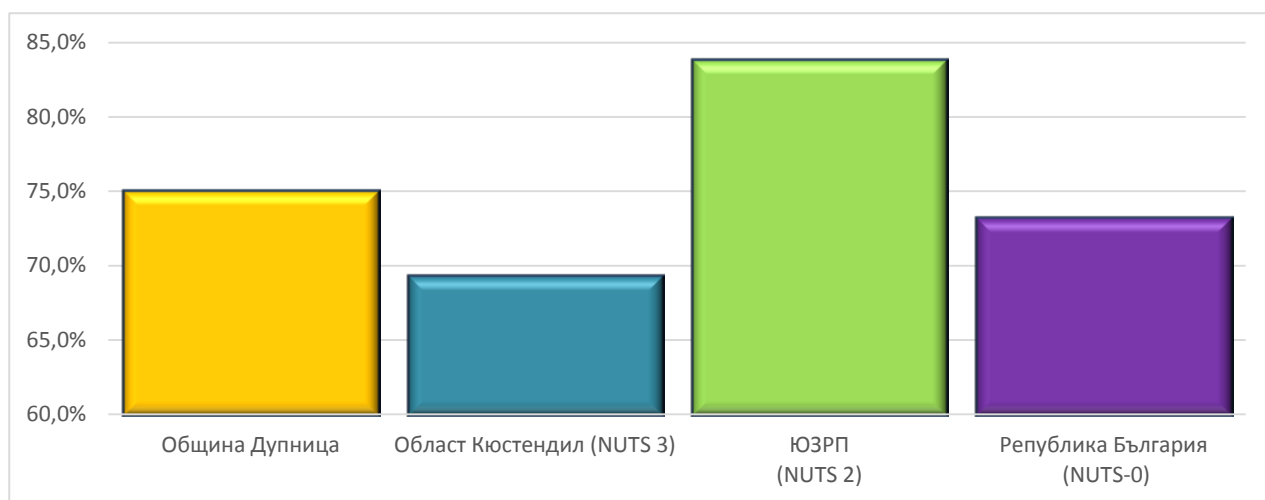
Таблица 10 Население към 31.12.2016 г. по местоживеене (Източник НСИ)

Ниво NUTS	Общо	% (1)	В градовете	% (2)	В селата
Община Дупница	40 789	100.0%	30 627	75.1%	10 162
Област Кюстендил (NUTS 3)	123 431	33.0%	85 594	69.3%	37 837
ЮЗРП (NUTS 2)	2 115 344	1.9%	1 775 014	83.9%	340 330
Република България (NUTS-0)	7 101 859	0.6%	5 204 385	73.3%	1 897 474

(1) Дял на населението на община Дупница от общия брой жители в съответния регион по NUTS

(2) Съотношение на градското население в съответния район по NUTS

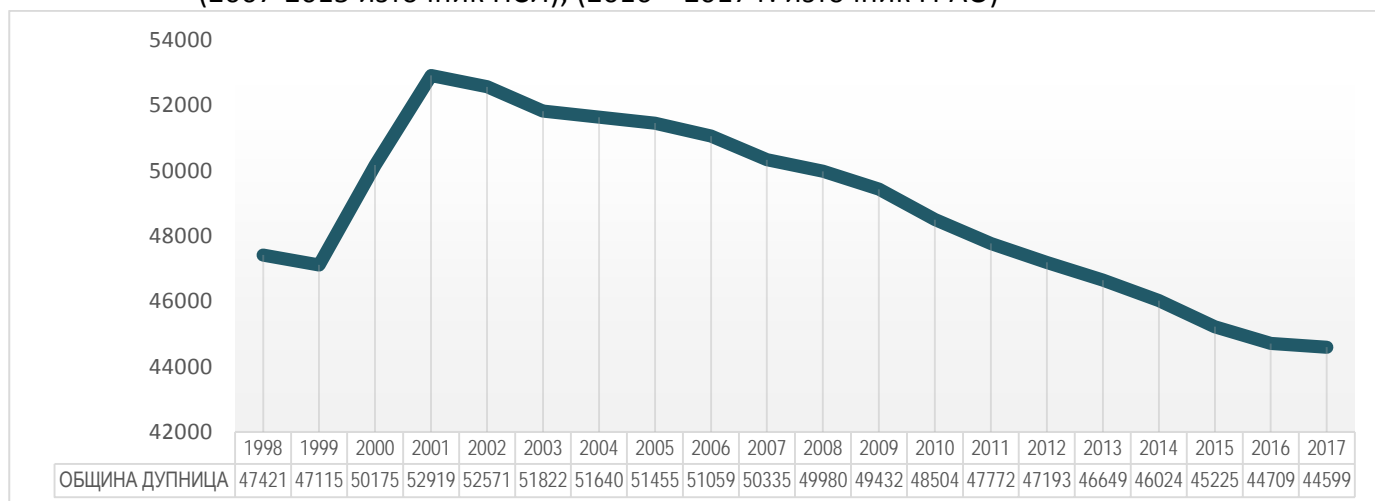
Фигура 11 Съотношение на градското население в съответния район по NUTS към 31.12.2016 г. по данни от НСИ

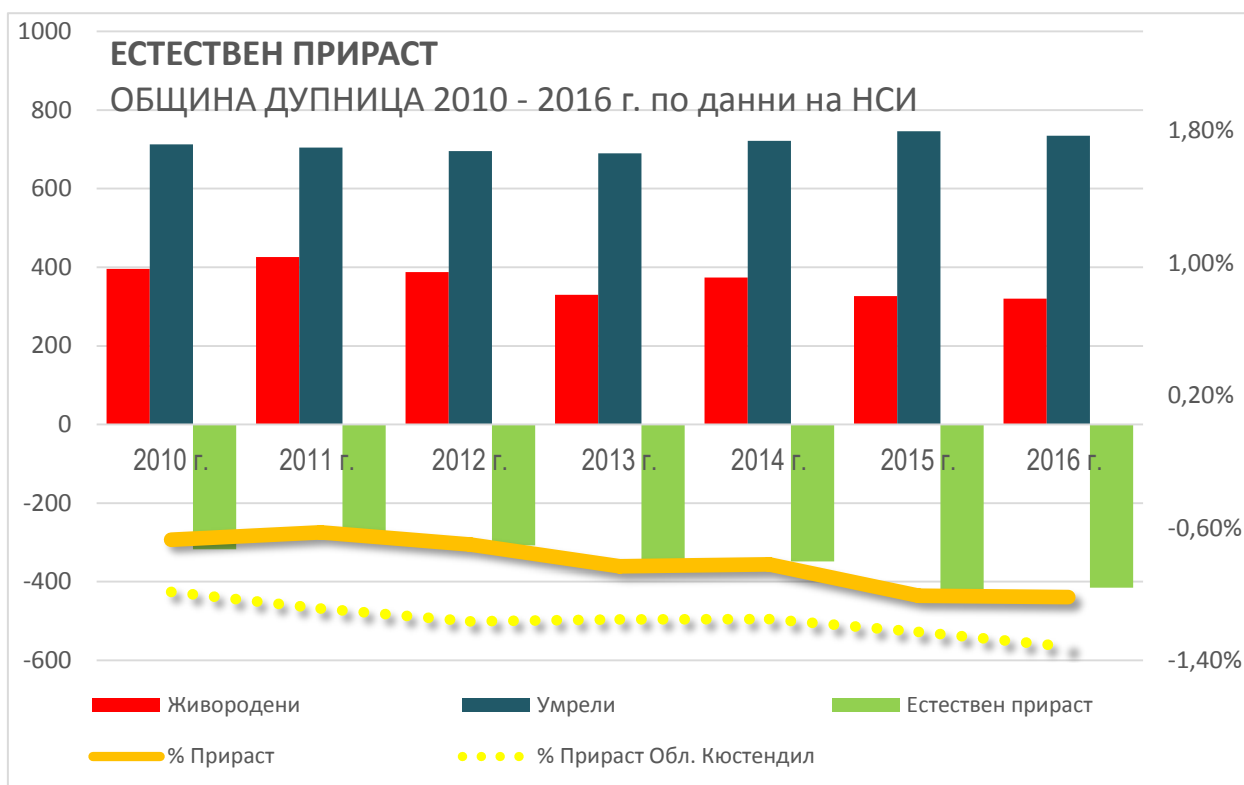
Нивото на урбанизация в община Дупница е малко по-високо от средното за страната и за област Кюстендил, но е значително по-ниско от средното ниво в Югозападен район за планиране, предвид факта, че районът обхваща и Столична община.

Динамиката в броя на населението на общината за последните 19 години, се характеризира със значително увеличение в периода 2000- 2003, когато в цялата страна е отчетен „бум в раждаемостта“ и силно изявен спад след 2009 г. поради икономическата криза в страната и Европа, чиято тенденция се задълбочава през следващите години в резултат от **отрицателните естествен и механичен прираст**.

Фигура 12 Динамика на населението в община Дупница 1998 – 2017 г. (2007-2015 източник НСИ); (2016 – 2017 г. източник ГРАО)

Фигура 13 Естествен прираст на населението в община Дупница 2010-2016 (източник НСИ)

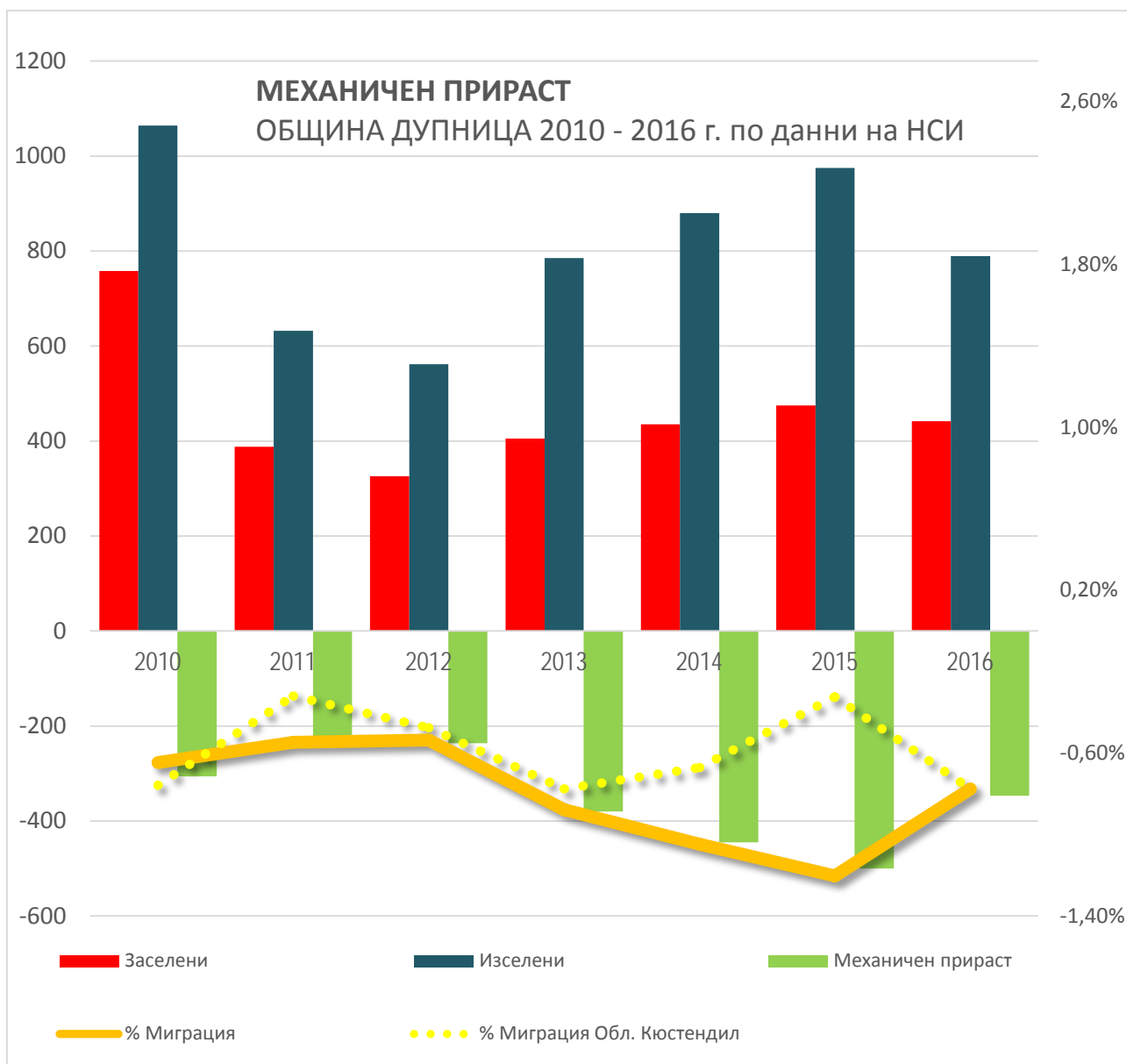

Броят на населението е резултативен показател от съвкупното влияние на естественото и на механичното движение на жителите. С цел да се изготви прогноза за динамиката на населението на територията на община Дупница през следващите години е необходимо да се анализират историческите данни на тези два показателя.

Естественото движение на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението. Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Естественият прираст на населението на община Дупница за периода 2010 - 2016 г. е отрицателен, с ясно подчертана тенденция за намаляване на броя раждания през целия период. През 2010 г.

намаляването на броя на населението се дължи на -0.6% естествен прираст, докато през 2016 този процент е вече -1%. Тенденцията на територията на областта е идентична, с малко по-завишени показатели в сравнение с тези в общината. Спадът в броя на населението на територията на област Кюстендил през 2016 се дължи на -1.32% естествен прираст..

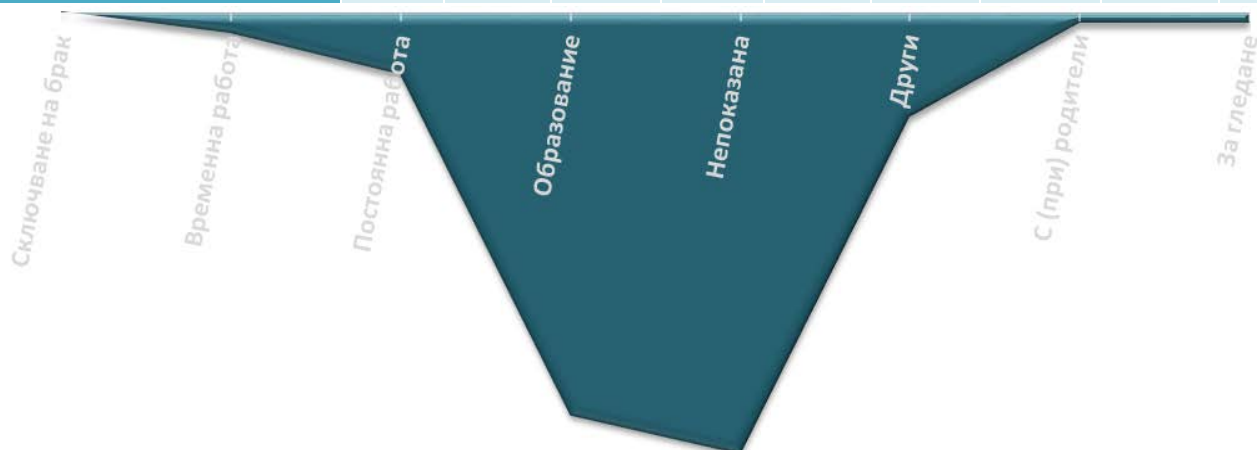
Фигура 14 Механичен прираст на населението в община Дупница 2010-2016 (източник НСИ)

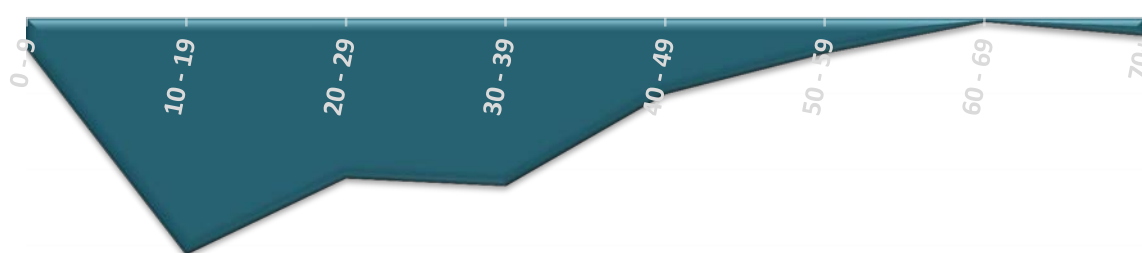
Механичното движение на населението е резултат от заселванията и изселванията към и от общината. Статистическите данни показват, че броят на изселилите се надвишава броя на заселените лица. Общо за анализирания период в общината са се заселили 3229 лица, а общият брой на изселилите се е 5687. Средногодишно от общината се изселват по 810 души, а се заселват по 460 души. За анализирания период се очертава тенденция на засилени миграционни процеси извън общината, те са близки по стойности със средните за област Кюстендил. Същевременно на механичния прираст община Дупница дължи спад в броя на населението средно годишно около -0.6%

Таблица 11 Механично движение на населението през 2013 г. в област Кюстендил, причини и пол

Местоживеене Област Причини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Кюстендил	1 463	737	726	2 474	1 226	1 248	-1 011	-489	-522
Постоянна работа	30	18	12	90	37	53	-60	-19	-41
Временна работа	12	5	7	33	25	8	-21	-20	-1
Сключване на брак	20	3	17	19	4	15	1	-1	2
Образование	-	-	-	386	210	176	-386	-210	-176
С (при) родители	57	28	29	67	34	33	-10	-6	-4
За гледане	61	47	14	71	49	22	-10	-2	-8
Други	324	137	187	425	180	245	-101	-43	-58
Непоказана	959	499	460	1 383	687	696	-424	-188	-236

Фигура 15 Механично движение на населението през 2016 г. в област Кюстендил по възраст и пол

Разгледаните данни за причини и възрастови групи, показват, че механичното движение на населението в областта, респективно и в община Дупница, се дължи основно на миграцията на млади хора (19-39 г.), търсещи както образование (предимно Висше), така и по-добри перспективи за себе си и семействата си, включително: жилищен фонд, достъп до по-добро здравеопазване и социални услуги, възможности за развитие и по-високо заплащане. Намирането на работа е процес следващ миграцията, а не причина. Предвид, че средната възраст на майката при раждане през 2016 г. в община Дупница, по данни на НСИ е 26-27 г., тенденцията за спад на броя на ражданията е логично следствие на миграционните процеси.

Таблица 12 Динамика на населението в община Дупница за периода 2007 – 2015 г. по населено място (Източник НСИ)

ОБЩИНА	Ръст в сравнение с предходната година									
	НАСЕЛЕНО МЯСТО	2008/7	2009/8	2010/9	2011/10	2012/11	2013/12	2014/13	2015/2014	2015/2008
ОБЩИНА Дупниц		-0.42%	-0.71%	-1.30%	-5.80%	-1.22%	-1.68%	-1.83%	-2.16%	-14.26%
С. Палатово		-6.74%	-4.82%	-6.96%	-7.48%	-3.68%	-6.11%	-1.63%	-8.26%	-37.64%
С. Грамаде		0.00%	-6.35%	-5.08%	-8.93%	-3.92%	-6.12%	-4.35%	-6.82%	-34.92%
С. Крайни дол		-1.67%	-3.39%	-7.02%	-3.77%	-7.84%	-2.13%	-4.35%	-4.55%	-30.00%
С. Тополница		-1.73%	0.00%	-5.88%	-8.75%	-4.79%	-4.32%	-2.26%	-3.08%	-27.17%
С. Кременик		-5.88%	6.25%	-1.47%	-7.46%	0.00%	-1.61%	-13.11%	0.00%	-22.06%
С. Яхиново		-1.39%	-0.91%	-1.37%	-7.51%	-2.06%	-1.48%	-2.44%	-2.88%	-18.51%
С. Дяково		-2.09%	-5.35%	8.19%	-14.62%	-3.36%	-3.16%	-0.65%	2.63%	-18.32%
С. Червен брег		-1.75%	-2.39%	-0.08%	-1.82%	-2.82%	-3.07%	-2.31%	-4.12%	-17.00%
С. Блатино		-4.02%	-1.20%	-1.21%	4.29%	-4.12%	-3.07%	-6.33%	-1.35%	-16.09%
С. Джерман		-1.55%	-0.93%	-0.43%	-6.89%	-0.86%	-1.18%	-2.94%	-0.90%	-14.80%
гр. Дупница		-0.05%	-0.49%	-1.39%	-6.48%	-0.96%	-1.57%	-1.55%	-2.26%	-13.97%
С. Самораново		-0.88%	-1.72%	-1.41%	-1.77%	-1.40%	-2.30%	-2.72%	-2.11%	-13.47%
С. Крайници		-1.64%	-1.22%	-0.79%	-3.44%	-1.71%	-1.95%	-2.57%	-0.88%	-13.37%
С. Бистрица		-0.30%	-0.43%	-1.04%	-3.41%	-1.74%	-1.44%	-2.72%	-2.11%	-12.50%
С. Делян		-7.29%	-2.25%	-6.90%	24.69%	-5.94%	-3.16%	-2.17%	-3.33%	-9.38%
С. Пиперево		1.11%	-0.55%	0.00%	3.87%	-1.06%	-3.76%	-2.23%	-2.29%	-5.00%
С. Баланово		-4.28%	-1.12%	-5.08%	14.88%	-2.33%	-0.27%	-3.19%	4.12%	1.34%

Анализите на статистическите данни за броя на населението на отделните населени места за разглеждания период показва, че всички населени места в общината (с изключение на с. Баланово) се обезлюдяват. Видно е, че темповете на нарастване на броя на населението на общината и на общинския център (гр. Дупница) за анализирания период са отрицателни. Като стойностни темповете за общинския център са незначително по-ниски от тези на общината, което показва, че гр. Дупница се обезлюдява с относително по-ниски темпове от останалите населени места.

След откриването на магистрала „Струма“ (ЛОТ 2 „Долна Диканя – Дупница“ през юли 2013 г. и ЛОТ 3 „Дупница-Благоевград“ през октомври 2015 г.) община Дупница практически се превърна в сателит на Столична община. Времето за транспорт от между двете общини се съкрати с 38-42%. Въпреки това, съгласно официалните данни както от НСИ, така и от ГРАО не се демонстрира сериозно забавяне в миграционните процеси. За съжаление тези данни не предоставят ясна картина за един друг демографски процес, важен от гледна точка на устройството на територията, който бе предизвикан от откриването на тези два участъка на магистралата, а именно увеличаване на лицата с временен престой на територията на общината след закупуване на собствен имот (най-често къща/вила с дворно пространство). Тези души, основно от Столична община не са регистрирани като жители на община Дупница, въпреки това обитават собствените си имоти средно между 70 и 150 дни годишно (по време на официалните неработни дни), бягайки от големия град и постоянните си жилища. Това са най-вече хора на възраст над 39 години търсещи спокойствие, земеделски продукти произведени в малки стопанства, възможности за активни дейности на открито, като туризъм, риболов, и др. Този процес, не допринася за увеличаване на естествения прираст на

населението на общината, но забавя хода на постепенното обезлюдяване, компенсирайки частично отрицателния механичен прираст.

Имайки предвид всички горесцитирани фактори, влияещи на демографското развитие на общината, са разработени две прогнози. И за двете прогнози е използван метода за експоненциален растеж/спад на населението при следната формула: $P_t = P_0(e^{rt})$, където:

P_0 = първоначално население

P_t = население t години по-късно

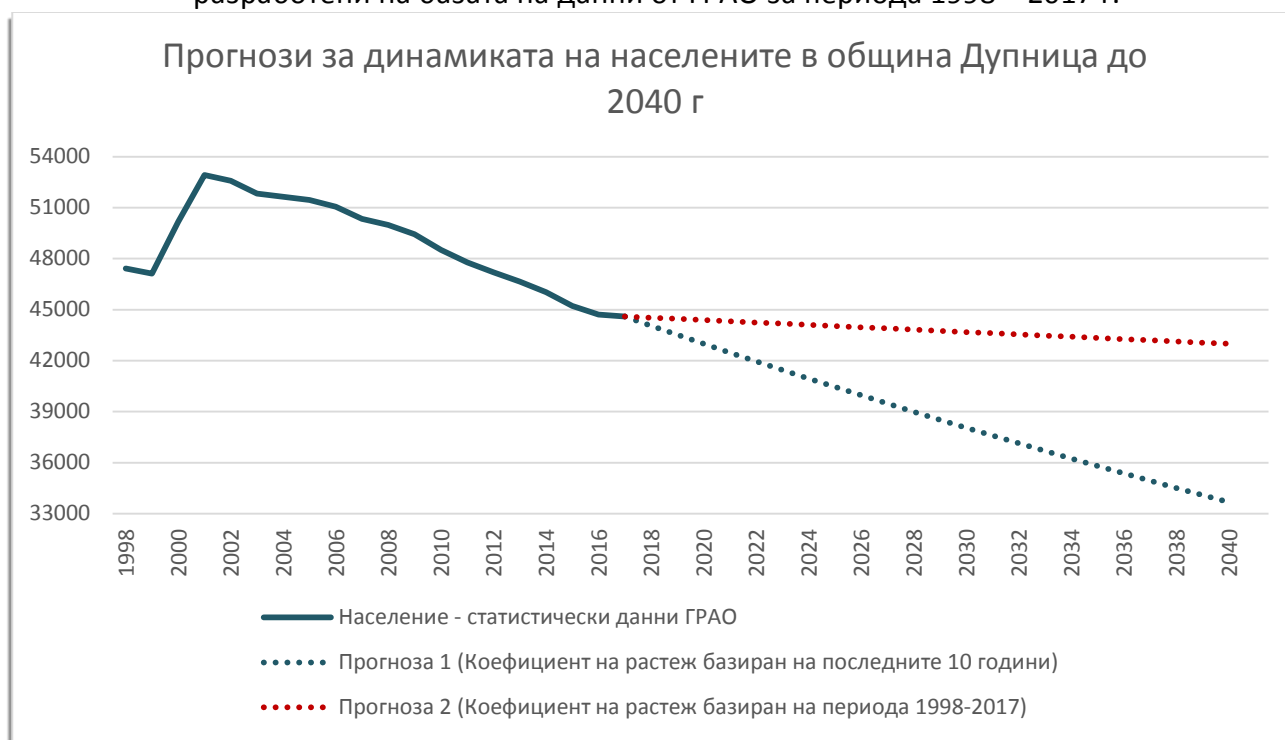
r = годишен темп на растеж

e = основа на естествения логаритъм

Първата прогноза е при хипотезата, че до сега наблюдаваните процеси на обезлюдяване ще запазят същата тенденция от последните 10 години. Използваният коефициент на годишен растеж се базира на статистически данни от ГРАО за периода 2007-2017.

Втората прогноза се базира на хипотезата, че механичните процеси ще забавят темповете с които община Дупница се обезлюдява. Използваният коефициент на годишен растеж се базира на статистически данни от ГРАО за периода 1998-2017.

Фигура 16 Прогнози за динамиката на населението в община Дупница до 2040 г., разработени на базата на данни от ГРАО за периода 1998 – 2017 г.

Използвайки хипотеза 2 е разработена прогноза за демографската динамика на населените места в община Дупница до 2040 г.

Таблица 13 Прогноза за динамиката на населението в община Дупница до 2040 г. по населени места , разработена на базата на данни от ГРАО за периода 1998 – 2017 г.

	1998	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2020	2025	2030	2035	2040
ГР.ДУПНИЦА	39102	40312	39894	37672	35274	34936	34869	34285	33334	32408	31509	30635
С. БАЛАНОВО	320	421	414	339	296	281	275	272	267	262	257	252
С. БИСТРИЦА	1293	1451	1658	1574	1482	1453	1443	1471	1519	1568	1619	1672
С. БЛАТИНО	105	114	157	137	115	111	111	113	117	120	124	128
С. ГРАМАДЕ	45	52	45	37	23	23	25	23	21	19	17	16
С. ДЕЛЯН	85	81	69	59	46	43	40	36	30	25	21	18
С. ДЖЕРМАН	844	1136	1365	1298	1250	1237	1236	1322	1480	1656	1853	2073
С. ДЯКОВО	238	296	303	240	206	200	202	199	194	189	185	180
С. КРАЙНИ ДОЛ	33	45	42	41	30	28	25	24	23	23	22	21
С. КРАЙНИЦИ	1422	1534	1897	1833	1697	1676	1673	1723	1811	1902	1999	2100
С. КРЕМЕНИК	32	29	53	43	34	33	30	30	31	31	32	32
С. ПАЛАТОВО	127	187	168	126	101	97	91	88	83	79	75	71
С. ПИПЕРЕВО	110	145	160	164	151	147	148	156	170	185	202	220
С. САМОРАНОВО	1153	1369	1679	1633	1539	1508	1495	1562	1681	1809	1946	2094
С. ТОПОЛНИЦА	170	180	133	110	82	74	70	62	50	40	33	26
С. ЧЕРВЕН БРЕГ	848	1062	1246	1156	1030	1018	1021	1057	1121	1188	1260	1336
С. ЯХИНОВО	1494	1761	2172	2042	1869	1844	1845	1914	2034	2162	2298	2442
ОБЩИНА ДУПНИЦА	47421	50175	51455	48504	45225	44709	44599	44339	43965	43668	43451	43316

6.2. Възрастово-полова структура на населението

Качествените характеристики на населението се представят чрез анализи и оценки на различните му структури (полова, образователна и етническа). За анализите на образователната и на етническата структура на населението се използват статистическите данни от преброяването на населението през 2011 г., а на половата и на възрастовата – по данни от текущата демографска статистика (предоставени от НСИ).

Полова структура

Половата структура на населението на община Дупница е с пропорции, които не се различават от средните за страната. Броят на жените преобладава над този на мъжете. През 2016 г. процентното съотношение в общината е: мъже - 48 %, жени – 52%, идентично с данните от 2010. В териториален аспект, през 2016 г. не се наблюдават съществени отклонения в половата структура на населението в отделните населени места, с изключение на селата Блатино и Грамаде, където процентното съотношение на мъжете е значително по-малко - 43% и селата Самораново и Делян, където мъжете са с по-висок от средния за общината процент 51%.

Анализът на половата структура в община Дупница за периода 2007 – 2016 представен чрез следващата Фигура показва стабилно съотношение между двата пола за целия разглеждан период, идентично с разглежданите пропорции през 2016г.

Фигура 17 Съотношение на населението по пол в община Дупница за периода 2007 - 2016 година по данни от НСИ.

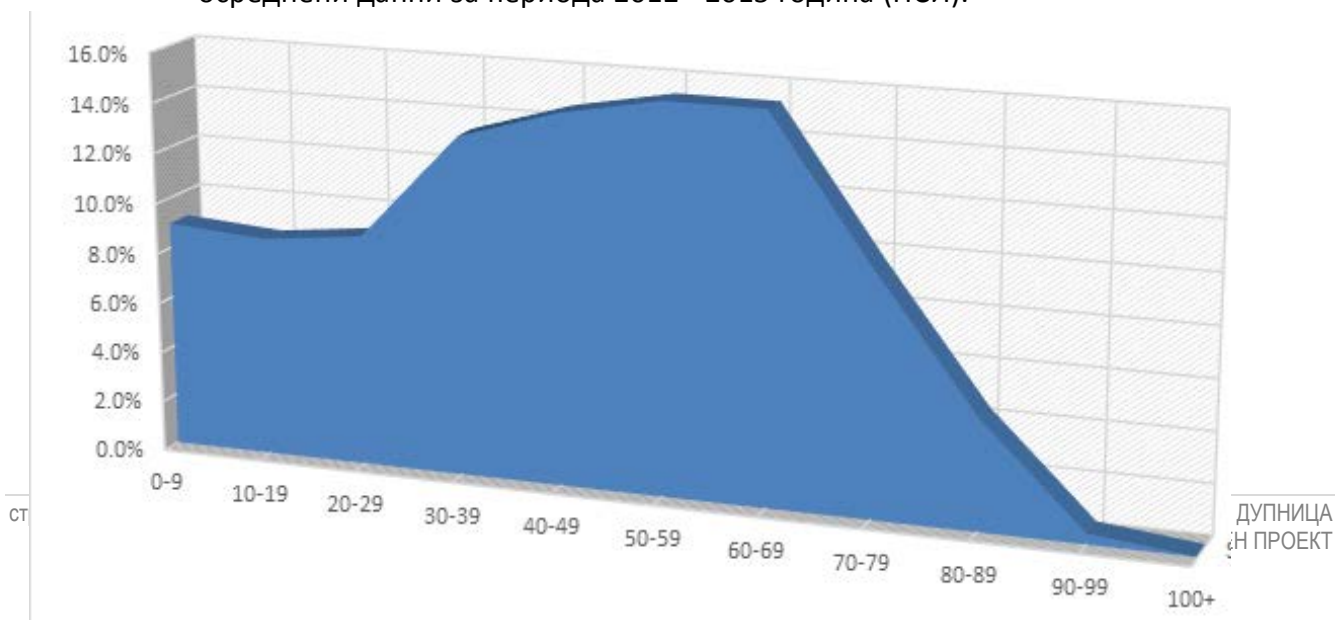
Възrastова структура

Макар и бавна, наблюдава се тенденция към задълбочаване на процеса на демографско застаряване на населението, дължаща се отрицателните естествен и механичен прираст.

Таблица 14 Възrastова структура на населението в община Дупница за периода 2012 - 2015 година по данни от НСИ.

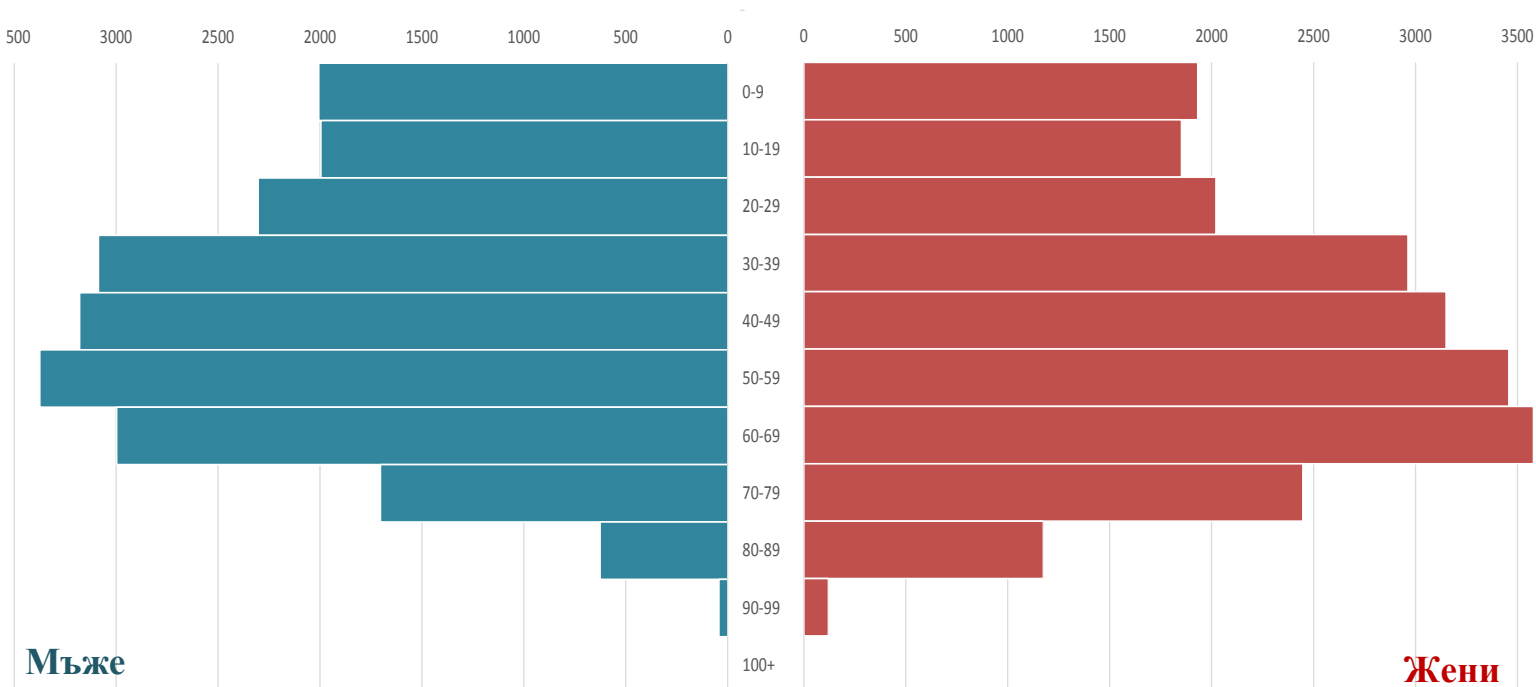
Община Дупница		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	100+
2012	Брой	3936	3846	4324	6049	6328	6831	6575	4150	1799	162	3
	%	8.9%	8.7%	9.8%	13.7%	14.4%	15.5%	14.9%	9.4%	4.1%	0.4%	0.0%
2013	Брой	3891	3713	4038	5887	6260	6684	6598	4148	1854	187	3
	%	9.0%	8.6%	9.3%	13.6%	14.5%	15.4%	15.3%	9.6%	4.3%	0.4%	0.0%
2014	Брой	3836	3665	3799	5606	6213	6507	6615	4127	1910	190	2
	%	9.0%	8.6%	8.9%	13.2%	14.6%	15.3%	15.6%	9.7%	4.5%	0.4%	0.0%
2015	Брой	3716	3676	3529	5423	6198	6269	6481	4145	1919	193	2
	%	8.9%	8.8%	8.5%	13.1%	14.9%	15.1%	15.6%	10.0%	4.6%	0.5%	0.0%

Фигура 18 Разпределение на възрастните групи на населението в община Дупница – осреднени данни за периода 2012 - 2015 година (НСИ).

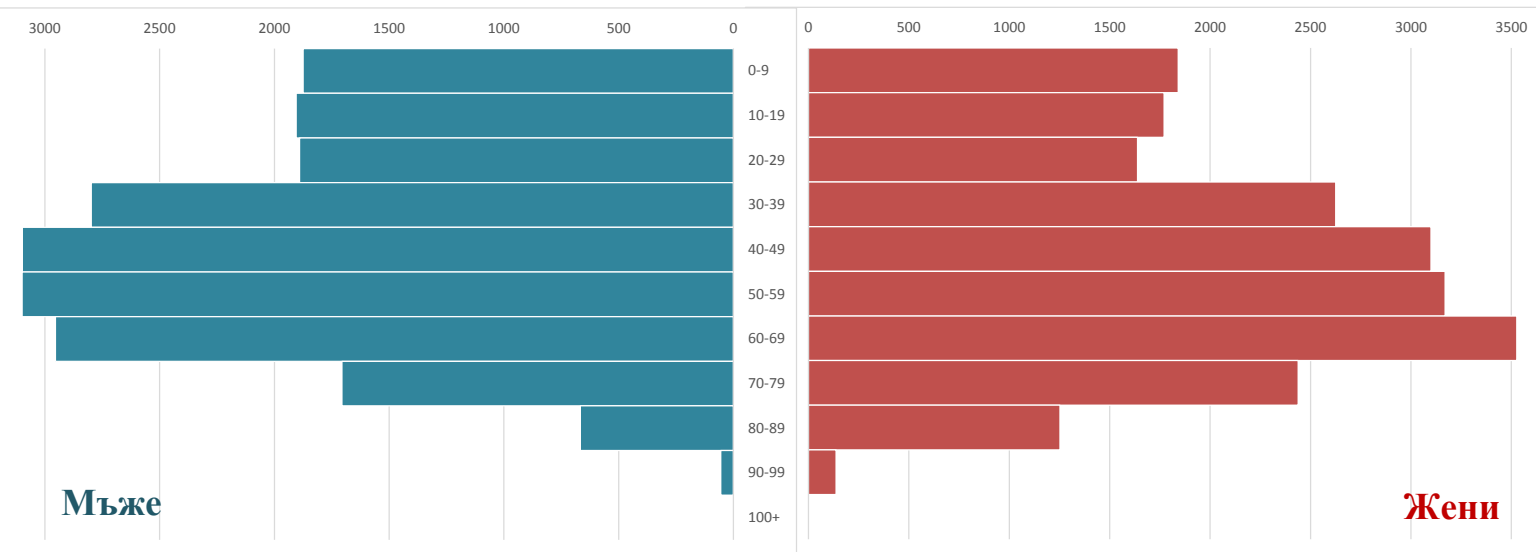

В края на 2015 г. лицата на 60 и повече навършени години са 12 740 , или 30% от населението. Те нарастват с 1.8 процентни пункта спрямо 2012 г.

Фигура 19 Възрастова структура на населението според данни на НСИ за 2012

Фигура 20 Възрастова структура на населението според данни на НСИ за 2015

6.3. Етническа структура на населението

Етническият състав на населението на Община Дупница, освен българи, включва основно една малцинствена група – роми. Данните са от преброяването на населението през 2011 г. и се основават на доброволното самоопределяне на населението.

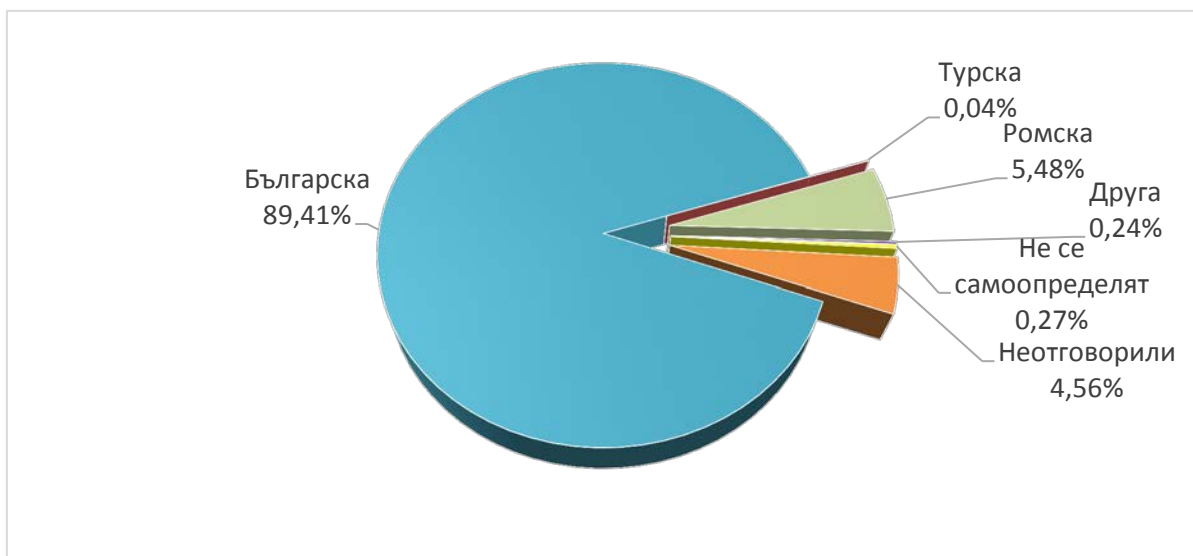
Таблица 15 Население по етническа група, общини и населени места към 01.02.2011 година по данни от НСИ - брой

Област Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
Област КЮСТЕНДИЛ	130 615	121 351	105	8 305	354	500
Община ДУПНИЦА	42 514	39 829	17	2 441	106	121
ГР. ДУПНИЦА	31640	29099	14	2333	88	106
С. БАЛАНОВО	355	354	-	-	-	-
С. БИСТРИЦА	1541	1537	-	-	-	-
С. БЛАТИНО	172	172	-	-	-	-
С. ГРАМАДЕ	52	52	-	-	-	-
С. ДЕЛЯН	106	106	-	-	-	-
С. ДЖЕРМАН	1271	1219	-	47	-	-
С. ДЯКОВО	324	320	-	-	-	4
С. КРАЙНИ ДОЛ	55	54	-	-	-	-
С. КРАЙНИЦИ	1641	1585	-	51	-	-
С. КРЕМЕНИК	65	65	-	-	-	-
С. ПАЛАТОВО	138	138	-	-	-	-
С. ПИПЕРЕВО	170	170	-	-	-	-
С. САМОРАНОВО	1667	1655	-	9	-	-
С. ТОПОЛНИЦА	156	156	-	-	-	-
С. ЧЕРВЕН БРЕГ	1201	1194	-	-	-	-
С. ЯХИНОВО	1960	1953	-	-	-	-

След българският етнос, най-висок е делът на ромите – малко над 5.7%. Предвид факта, че над 95% от населението на общината самоопределило се като ромско живее на територията на общинския център гр. Дупница, то етническата структура е малко по-различна. В селата се наблюдава само българско население, с изключение на селата Джерман и Крайници където около 3% от жителите са се самоопределили като роми.

Следва да се отбележи, че на територията на гр. Дупница в миналото е имало и големи общности от евреи, но след Втората световна война огромна част от евреите се изселват в Израел и САЩ, а след падането на желязната завеса почти изчезват като етнос в Дупница.

Фигура 21 Население по етническа група – общо в община Дупница към 01.02.2011 година по данни от НСИ - процент

6.4. Образователна структура на населението

В Община Дупница образователната структура на населението е почти съвпада със средната за страната. Делът на завършилите висше образование е 17 % от доброволно отговорилите на въпроса за образование през последното преброяване. Лицата със средно образование са 49%, с основно образование са 22%, тези с начално - 7%, а лицата незавършили начално училище заедно с тези, които никога не посещавали училище са под 5 %, от което може да се извади извода, че нивото на образованост в общината е сравнително високо.

Таблица 16 Население на 7 и повече години към 1.02.2011 година по степен на завършено образование в община Дупница по данни от НСИ – бр.

ОБЛАСТИ ОБЩИНИ НАСЕЛЕНИ МЕСТА	ОБЩО	ВИСШЕ	СРЕДНО	ОСНОВНО	НАЧАЛНО	НЕЗАВЪР- ШЕНО НАЧАЛНО	НИКОГА НЕ ПОСЕЩАВА ЛИ УЧИЛИЩЕ	ДЕТЕ (ДО 7 ГОДИНИ ВКЛ., КОЕТО ОЩЕ НЕ ПОСЕЩАВА УЧИЛИЩЕ)
ДУПНИЦА	42192	7272	20530	9418	2803	1792	276	101
ГР.ДУПНИЦА	31304	6421	15291	6067	1857	1351	231	86
С. БАЛАНОВО	355	28	158	127	36	6	-	-
С. БИСТРИЦА	1501	142	753	453	99	52	..	-
С. БЛАТИНО	173	12	69	75	14	3	-	-
С. ГРАМАДЕ	52	..	8	22	20	-	-	-
С. ДЕЛЯН	107	3	29	56	15	-
С. ДЖЕРМАН	1209	97	593	367	91	52	9	-
С. ДЯКОВО	319	21	128	149	18	3	-	-
С. КРАЙНИ ДОЛ	55	..	24	16	8	..	4	-
С. КРАЙНИЦИ	1847	137	788	604	232	69	10	7
С. КРЕМЕНИК	65	4	27	27	4	3	-	-
С. ПАЛАТОВО	140	5	40	60	29	6	-	-
С. ПИПЕРЕВО	171	12	86	52	9	11	..	-
С. САМОРАНОВО	1650	163	924	373	96	78	12	4
С. ТОПОЛНИЦА	156	4	43	54	43	12	-	-
С. ЧЕРВЕН БРЕГ	1177	71	558	371	106	65
С. ЯХИНОВО	1911	148	1011	545	126	78

В селата Тополница, Крайни дол, Пиперево е сравнително висок дял на лица без начално или по-високо образование – над 6%, в селата Блатино, Баланово, Дяково тези лица са под 2%, а в Грамаде и Делян няма такива.

Делът на лицата завършили основно или по-високо образование в община Дупница е 88% и е идентичен със средния за област Кюстендил и с 2% по-висок от средното ниво в Република България.

Лицата завършили висше образование в гр. Дупница са 20,5%, което е с 5% по-голям дял от средното ниво за областта.

Таблица 17 Население на 7 и повече години към 1.02.2011 година по степен на завършено образование по данни от НСИ - процент

МЕСТОЖИВЕЕНЕ	ВИСШЕ	СРЕДНО	ОСНОВНО	НАЧАЛНО	НЕЗАВЪРШЕНО НАЧАЛНО	НИКОГА НЕ	
						ПОСЕЩАВАЛИ УЧИЛИЩЕ	ДЕТЕ
БЪЛГАРИЯ	19.60%	43.40%	23.10%	7.80%	4.80%	1.20%	0.20%
ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ	14.81%	47.77%	25.07%	7.37%	4.08%	0.70%	0.20%
ОБЩИНА ДУПНИЦА	17.24%	48.66%	22.32%	6.64%	4.25%	0.65%	0.24%

Образователната структура на населението има отношение към професионално-квалификационните качества на работната сила. Анализите на данните показват сравнително благоприятната тенденция като цяло в община Дупница, където около 65% от живущите имат завършено средно или висше образование, а едва 4.9 % от населението са неграмотни.

6.5. Икономическа активност и безработица

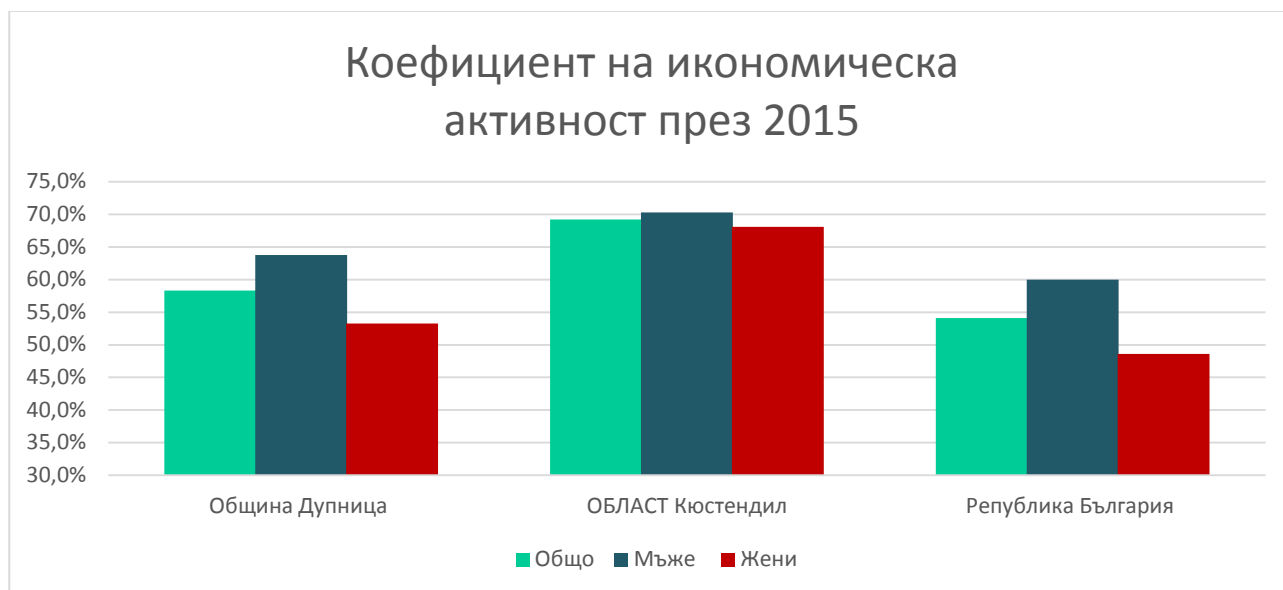
Икономическа активност

Икономически активното население на територията на Община Дупница е с по-висок дял от средните за страната нива през 2015 г.

Таблица 18 Коефициент на икономическа активност в Община Дупница през 2015 г. по данни от НСИ

Местожиене Пол	Община Дупница			Република България
	Общо	Работна сила всичко	Коефициент на икономическа активност - %	Коефициент на икономическа активност - %
Общо	41 551	24 231	58.3%	54%
Мъже	20 048	12 781	63.8%	60%
Жени	21 503	11 450	53.2%	49%
В градовете	31 147	18 365	59.0%	58%
Мъже	14 930	9 554	64.0%	64%
Жени	16 217	8 811	54.3%	53%
В селата	10 404	5 866	56.4%	43%
Мъже	5 118	3 227	63.1%	51%
Жени	5 286	2 639	49.9%	36%

Фигура 22 Коефициент на икономическа активност в Община Дупница, Област Кюстендил и в страната през 2015 г. по данни от НСИ

Относителният дял на населението в над трудоспособна възраст към общия брой население през 2015 в Община Дупница е 28%, на лицата в трудоспособна възраст е 58% , а на лицата под трудоспособна възраст е около 14%. Процентното съотношение на тези три групи в общината са под средните нива за област Кюстендил и над средните за Република България като цяло през същата година.

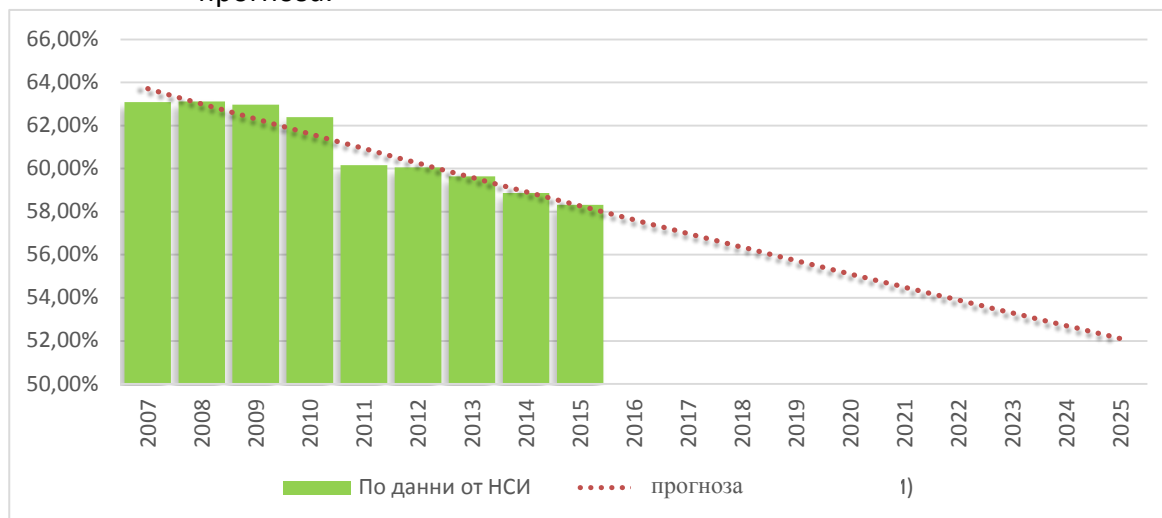
В град Дупница 59% от населението е в трудоспособно възраст, а в селата 56%. Има изявен дисбаланс между съотношението на младите хора (под трудоспособна възраст) и хората в пенсионна възраст. Общо на територията на общината младите хора са 2 пъти по-малко от хората в над трудоспособна възраст. В селата е силно изявено застаряването на населението, каквато е и тенденцията на територията на страната.

Таблица 19 Население в трудоспособна възраст през 2015 г. по данни от НСИ [%]

2015 ⁷	Общо			В градовете			В селата		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Област Кюстендил									
Под трудоспособна	16015	8222	7793	12731	6519	6212	3284	1703	1581
В трудоспособна	71600	38604	32996	51734	27274	24460	19866	11330	8536
Над трудоспособна	38399	14545	23854	22618	8333	14285	15781	6212	9569
Община Дупница									
Под трудоспособна	6000	3045	2955	4769	2436	2333	1231	609	622
В трудоспособна	24231	12781	11450	18365	9554	8811	5866	3227	2639
Над трудоспособна	11320	4222	7098	8013	2940	5073	3307	1282	2025

⁷ Трудоспособна възраст през 2015: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

Фигура 23 Население в трудоспособна възраст, като процент от общото население в община Дупница по данни за периода 2007 - 2015 г. (НСИ) и 10 годишна прогноза.

Имайки предвид, че горната възрастова граница на групата „в трудоспособна възраст“ непрекъснато се увеличава през последните години⁸, а делът на лицата в тази възраст постепенно намалява, следва да се направи заключение, че както бе отбелязано в началото, процесът на демографско застаряване на населението на територията на община Дупница се задълбочава.

Безработица

Анализът на икономическата активност на населението представя развитието на трудовия пазар от гледна точка съотношението между икономически активните и икономически неактивните лица. Проследяването на състоянието на трудовия пазар от гледна точка съотношението между заетите и безработните лица на територията на община Дупница и отчитането на процента безработица е втората част от анализа необходим за получаване на точна представа за пазара на труда в общината .

Към 31.12.2011 г. броят на наетите по трудово и служебно правоотношение лица на възраст над 16 навършени години в общината, е 10 111 души, които формират 37,7% от икономически активното население в община Дупница. Регистрираните безработни лица към същата дата са 2326, формиращи 8.7% коефициент на безработица през годината. Останалите 53.6% от лицата в трудоспособна възраст са самоосигуряващи се и лица загубили мотивация, които не търсят активно работа.

⁸ Трудоспособна възраст през 2007: жени от 16 до 59 години и мъже от 16 до 63 години.

Трудоспособна възраст през 2008: жени от 16 до 59 години и 6 месеца и мъже от 16 до 63 години.

Трудоспособна възраст през 2009: жени от 16 до 60 години и мъже от 16 до 63 години.

Трудоспособна възраст през 2010: жени от 16 до 60 години и мъже от 16 до 63 години.

Трудоспособна възраст през 2011: жени от 16 до 60 години и мъже от 16 до 63 години.

Трудоспособна възраст през 2012: жени от 16 до 60 години и 4 месеца и мъже от 16 до 63 години и 4 месеца.

Трудоспособна възраст през 2013: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

Трудоспособна възраст през 2014: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

Трудоспособна възраст през 2015: жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

В периода 2007-2014 г. средногодишното равнище на безработица в община Дупница варира между 5.1% през 2007 г. и 8.4 % през 2014 г., като през 2012 г. е отчетена най-висока стойност за периода – 9.8 %. Въпреки че коефициента на безработица расте през разглеждания период стойностите отреждат на община Дупница сравнително благоприятна позиция спрямо средното ниво за област Кюстендил и страната.

Таблица 20 Ниво на безработицата – по данни от Бюрото по труда в гр. Дупница и НСИ

ГОДИНА	ОБЩИНА ДУПНИЦА НАСЕЛЕНИЕ БРОЙ		КОЕФИЦИЕНТ БЕЗРАБОТИЦА		
	Трудоспособна възраст	Безработни	Община Дупница	Област Кюстендил	Република България
2007	30 569	1 556	5.1%	4.7%	6.9%
2008	30 458	2 277	7.5%	8.6%	5.6%
2009	30 166	2 508	8.3%	8.7%	6.8%
2010	29 502	2 503	8.5%	9.1%	10.2%
2011	26 796	2 326	8.7%	15.1%	11.3%
2012	26 421	2 600	9.8%	14.4%	12.3%
2013	25 799	2 381	9.2%	15.0%	12.9%
2014	25 001	2 111	8.4%	14.1%	11.4%

През периода 2008 – 2009 отчетената стойност на показателя за община Дупница е малко по-висока в сравнение със средната за страната (5.6-6.8%). През целия разглеждан период коефициента на безработица в община Дупница и значително по-нисък от средния за област Кюстендил, като през последните 4 години, средното ниво на безработни в областта е двойно та това в общината.

Фигура 24 Ниво на безработицата за периода 2007 – 2014 г. в проценти

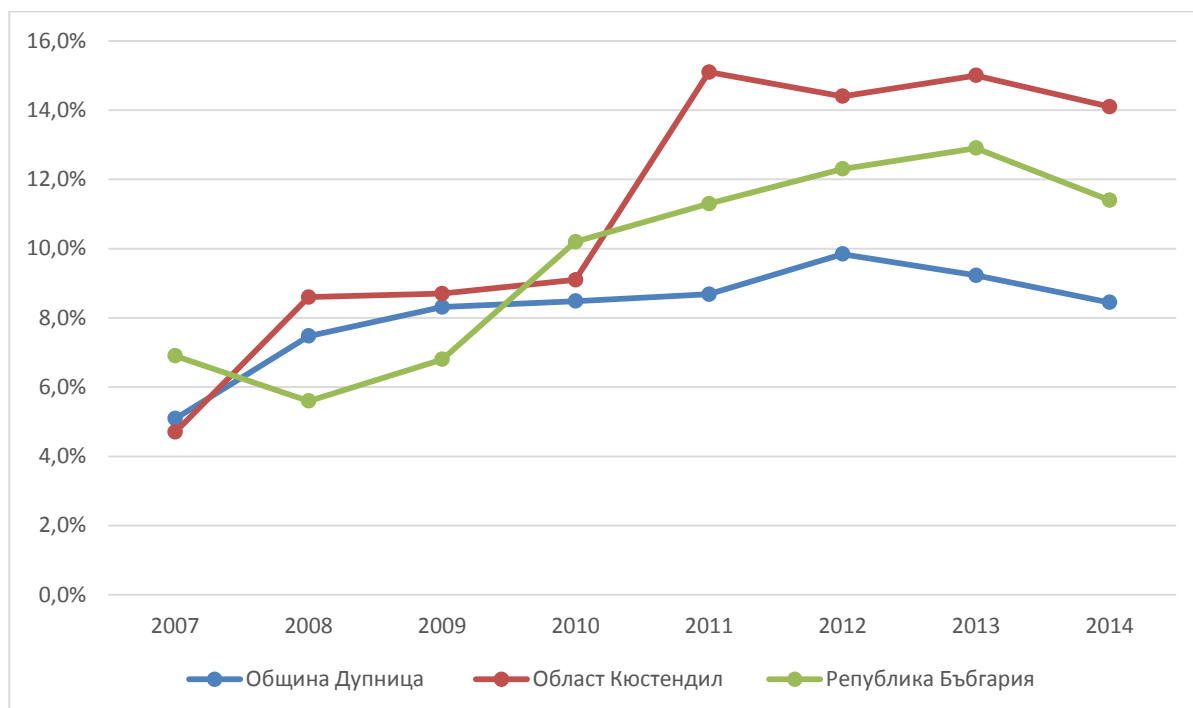
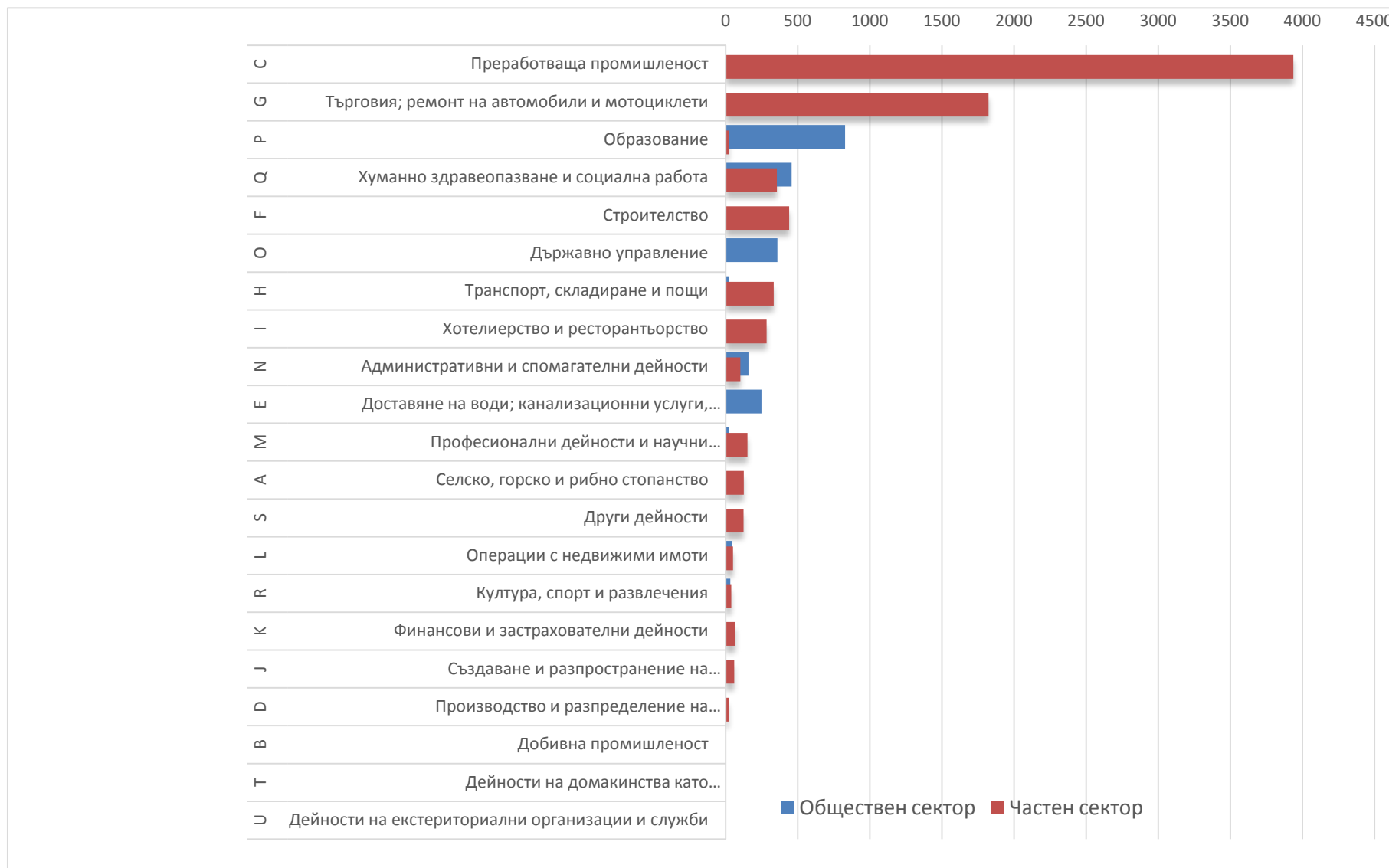

Таблица 21 Динамика на безработицата в Община Дупница по пол, възраст и образователен ценз през 2014, бюро по труда гр. Дупница

Показатели	Всичко	С работн. професия	Специалисти общо	В т. ч. по области на образованието									Без квалификация		
				образование	хуман. изкуства	Общество, иконом, право	Математика и общественостанове	техника и технологии	Селско стопанство	здравопаза	Услуги, транспорт, охр. и др.	общо	Средно образование	Под основно	
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.Регистрирани безработни	2111	665	573	59	20	153	18	224	13	13	73	873	181	692	
от тях:- жени	1209	356	373	43	14	117	12	120	8	11	48	480	124	356	
-с нам.работоспособност	141	56	43	5	1	7	1	15	0	4	10	42	14	28	
-с висше образование	307	0	307	59	19	116	16	50	3	13	31	0	0	0	
а) до 19г. вкл.	19	8	3	0	0	1	0	0	0	0	2	8	4	4	
от тях: жени	10	3	3	0	0	1	0	0	0	0	2	4	2	2	
б) от 20 до 24г. вкл.	137	40	46	3	0	14	3	19	0	0	7	51	11	40	
от тях: жени	74	18	27	2	0	11	1	9	0	0	4	29	4	25	
в) от 25 до 29г. вкл.	226	56	73	3	2	40	5	13	0	1	9	97	20	77	
от тях: жени	134	26	53	3	1	32	3	7	0	0	7	55	14	41	
г) от 30 до 34г. вкл.	272	73	93	8	3	25	2	42	1	4	8	106	20	86	
от тях: жени	156	40	65	6	2	17	1	30	1	4	4	51	12	39	
д) от 35 до 39г. вкл.	256	77	70	9	8	17	5	21	3	1	6	109	18	91	
от тях: жени	151	37	47	7	6	14	4	11	1	1	3	67	14	53	
е) от 40 до 44г. вкл.	259	68	60	5	2	15	1	22	3	3	9	131	31	100	
от тях: жени	146	34	41	5	2	10	1	11	2	3	7	71	21	50	
ж) от 45 до 49г. вкл.	259	82	65	8	1	12	1	33	3	0	7	112	17	95	
от тях: жени	168	53	54	8	1	11	1	26	2	0	5	61	12	49	
з) от 50 до 54г. вкл.	267	107	67	9	0	13	0	33	3	1	8	93	24	69	
от тях: жени	157	70	34	4	0	8	0	14	2	1	5	53	19	34	
и) над 55г.	416	154	96	14	4	16	1	41	0	3	17	166	36	130	
от тях: жени	213	75	49	8	2	13	1	12	0	2	11	89	26		

Фигура 25 СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ НА НАЕТИТЕ ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ В Община Дупница по сектори през 2011 Г

Според информацията относно особеностите и състоянието на пазара на труда, предоставена от Дирекция „Бюро по труда“ гр. Дупница, средно месечният брой на регистрираните безработни лица на територията на общината през 2014 г. възлиза на 2 111 д. Лицата без квалификация представляват 41 % от безработните. Жените общо представляват 57 % от регистрираните, а от възрастовите групи лицата над 50 годишна възраст са с най-голям дял от 32.5%.

Най-висок дял от заетите лица работят в преработвателната промишленост – 39%, следвани от тези работещи в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 18%. Обществения сектор ангажира 21% от лицата работещи на трудово-правни отношения, където средната заплата през 2011 г. е била 568 лв., за разлика от частния сектор, където следното месечно възнаграждение е било 488 лв.

Следните тенденции се наблюдават през разглеждания период:

- Най-голям спад от 45% се наблюдава в сектор „Транспорт, складиране и пощи“, в който през 2009 г. са заети 7.7% от заетите лица, през 2011 г. вече само 3.5%.
- В сектор „Преработваща промишленост“ се наблюдава стабилна заетост и ръст. Секторът е ангажирал 35% от работниците през 2009 г., които нарастват на 39% през 2011 г.
- Същата е и констатацията за сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ със среден дял през разглеждания период от 18%

6.6. Изводи

1 Прогноза за демографско развитие на Община Дупница

Предвид направения анализ на факторите, влияещи на демографското развитие на общината, може да се направят следните прогнози за демографското развитие на Община Дупница в периода до 2040 г.:

- Реалистична: Населението на Община Дупница ще продължи да спада с минимални темпове между 0,1 и 0,2 % на година, като ще продължи тенденцията на струпването на по-голямата част от населението в общинския център. Макар и с изключително бавни темпове ще продължи тенденция към задълбочаване на процеса на демографско застаряване на населението, дължаща се на отрицателните естествен и механичен прираст. Очаква се безработицата да продължи да спада, макар с малки темпове, като нивото на безработица в Община Дупница ще продължи да бъде на по-ниски нива от общото за страната.
- Оптимистична: Населението на Община Дупница ще започне леко да се покачва, което може да се дължи на привличането на граждани от съседни общини, които се преселват във връзка с откриването на нови работни места главно в сферата на фармацевтията и туризма. Безработицата също ще продължи да спада поради същите причини.
- Песимистична: Ще продължи непрекъснатият спад на населението на Община Дупница със среден годишен темп от 1.12%, което се дължи главно на миграцията към столицата и чужбина. Ще продължи тенденцията на струпването на по-голямата част от населението в общинския център и

обезлюдяването на селата.

- 2 Общината се характеризира с висока степен на урбанизация, като 78 % от населението живее в общинския център – гр. Дупница, а едва 22% в селата разположени на територията на общината.

Нивото на урбанизация в община Дупница е по-високо от средното за страната (с 5%), в рамките на от средното ниво в Югозападен район за планиране и значително по-високо от средното за област Кюстендил (с 9%).

- 3 Всички населени места в общината (с изключение на с. Баланово) се обезлюдяват. Тенденцията към намаляване на населението се дължи преди всичко на отрицателния механичен прираст и засилената миграция към по-големи градски центрове, както и към чужбина. Естественият прираст на населението на община Дупница за периода 2010 - 2016 г. е също така отрицателен, с ясна тенденция към намаляване със всяка изминала година.
- 4 Наблюдава се тенденция към задълбочаване на процеса на демографско застаряване на населението, дължаща се от една страна на постоянен спад в естествения прираст на населението в община Дупница, а от друга страна на миграцията на млади хора (19-39 г.). През 2015 г. е делът на младите хора (0-29) живеещи в града е сравнително висок - 77%, както и този на възрастни хора (над 70 год.) – 68%.
- 5 След българския етнос, най-висок е делът на ромите 5.7 , а групата на турския етнос е около 0,04%; не самоопределилите се са около 0.27%, а отказалите да отговорят са около 4.5%.
- 6 Анализите на данните за образователната структура на населението показват сравнително благоприятната тенденция като цяло в община Дупница, където около 66% от живущите имат завършено средно или висше образование, а едва 5 % от населението са неграмотни.
- 7 Нивото на безработица в община Дупница се увеличава с по-бавни темпове от тези на областно ниво и в страната като цяло, като най-сериозно е увеличението в периода 2012-2013, като пряк резултат от икономическата криза в България. През последните години този ръст е овладян. Най-голям дял от заетите лица в община Дупница заемат лицата в икономическа дейност „Преработваща промишленост”, като на второ място се нареждат заетите в икономическа дейност „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети”. Най-голям спад при наетите лица от секторите с най-голям дял заетост е в сектор „ Транспорт, складиране и пощи.

7. ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНОСТИ – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

7.1. Обща характеристика и структура – териториална локализация

Обща характеристика

С цел да се даде конкретна характеристика и ясна структура на икономическите дейности в община Дупница е извършен анализ на нетните приходи от продажби и броя активни предприятия за периода 2008-2015 г., както и секторен анализ относно нетните приходи от продажби и броя заети лица в активните предприятия на територията на община Дупница през 2015 г. по данни от НСИ.

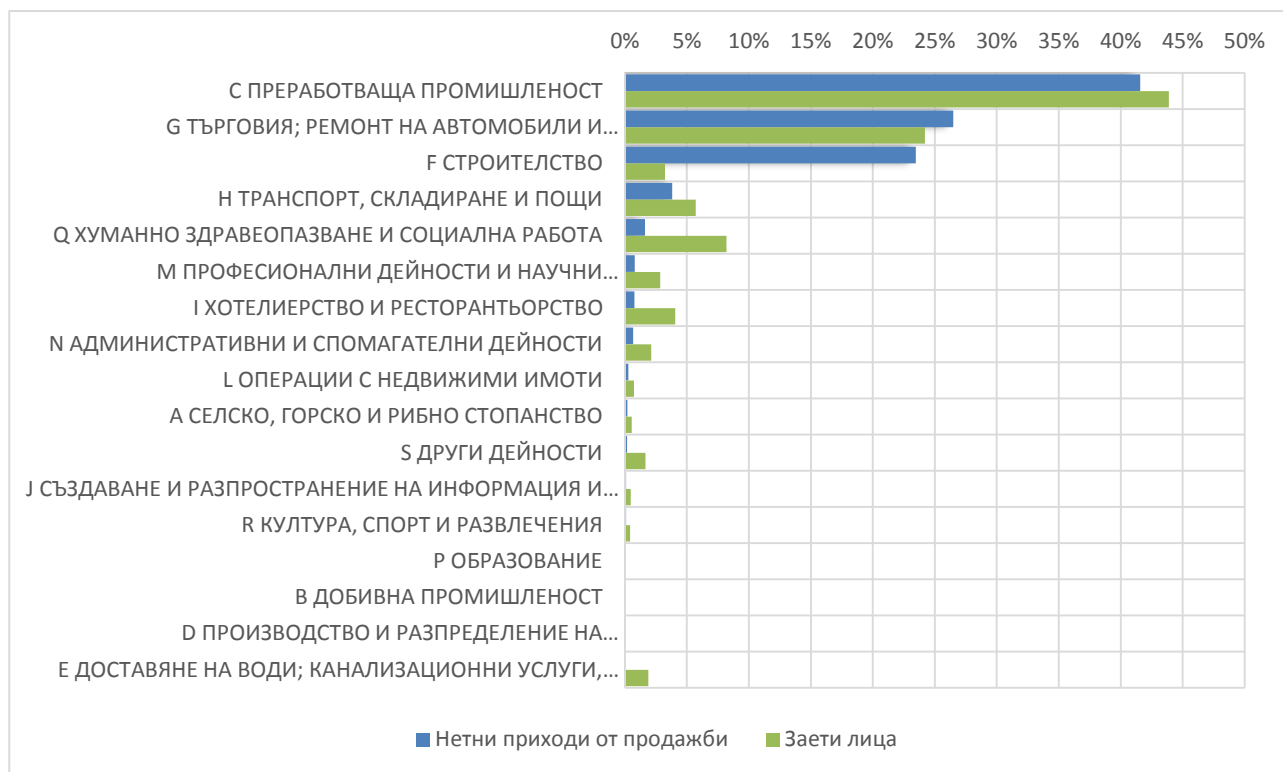
Фигура 26 Нетни приходи от продажби и брой предприятия за периода 2008 – 2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Неблагоприятните икономически фактори, влияещи върху икономиката на ЕС и България през разглеждания период, до голяма степен са се отразили и върху развитието на местната икономика, което е видно от извършения анализ. Преди началото на икономическата криза – през 2008 г. на територията на общината функционират 2 072 предприятия, 68.70% от които са декларирали печалба за годината, а общо са реализирали нетни приходи от продажби 508 557 лева, което води до активизиране на бизнеса и откриване на нови предприятия през 2009 г. Това е и годината през която икономическата криза се отрази в България, ето защо има сериозен спад от около 20% в нетните приходи на дружествата, в резултат на което редица фирми фалират и броят на активните предприятия през 2010 г. е редуциран с 4.6% спрямо предходната година, като боят им се запазва сравнително стабилен през следващите години, а нетните приходи стабилно се увеличават за периода 2010-2015 г., като през 2015 г. са почти двойни на тези през 2008 г., ето защо може да се констатира, че процесът на преодоляване на икономическата криза е постоянен и бизнеса в региона се е стабилизирал. Тези фактори обусловят възможностите

на община Дупница да развива своя икономически потенциал, създавайки устойчива и сигурна среда за местното население и външни инвестиции.

Фигура 27 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности за 2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Извършеният анализ дава ясна представа за структурата на икономическите дейности през 2015 г. на територията на община Дупница. В три основни сектора, предприятията от общината генерират 91.5% от нетните приходи от продажби и в тях са наети 71.3% от заетите лица. Това са секторите

- „С. Преработваща промишленост“, с нетни приходи за годината от 387 717 хил. лв. и 4 255 наети лица
- „Г. Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, с нетни приходи за годината от 247 091 хил. лв. и 2 347 наети лица
- „Ф. Строителство“, с нетни приходи за годината от 218 898 хил. лв. и 313 наети лица

Традиционно сектор Преработваща промишленост генерира повече нетни приходи от продажби, от колкото сектор Търговия, а сектор Строителство е с най-висока добавена стойност на продукцията.

Структура и териториална локализация

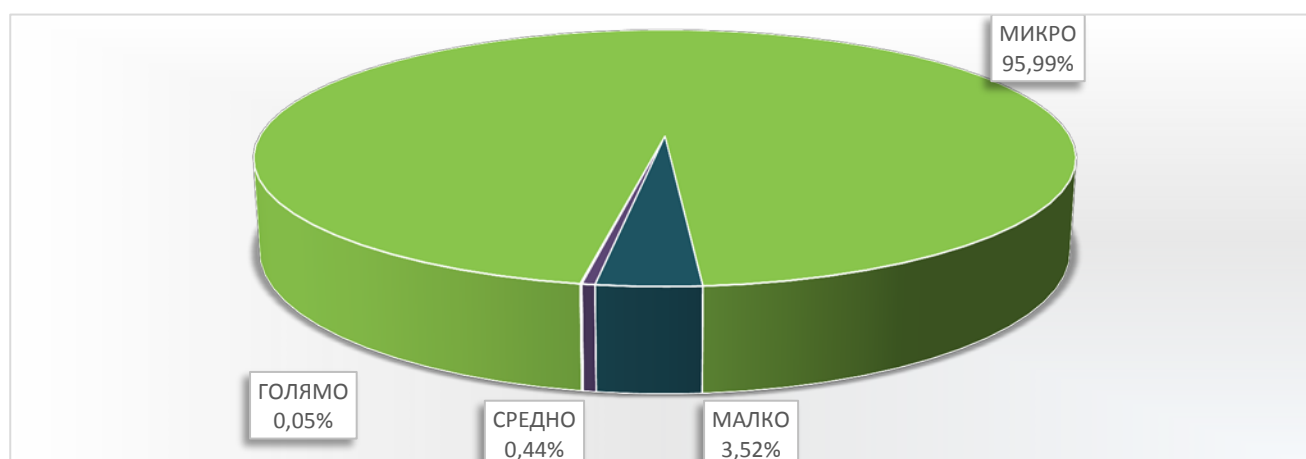
По данни от търговския регистър към месец април 2017 г. предоставени от „ДАКСИ-БГ“ ООД на територията на община Дупница са регистрирани и са активни 5216 дружества.

Таблица 22 Категория на предприятията по населено място в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено място	Категория на предприятието съгласно ЗМСП					Общо
	персонал	< 10	10 < 50	50 < 250	≥ 250	
	Не е посочено	МИКРО	МАЛКО	СРЕДНО	ГОЛЯМО *	
гр. Дупница	489	2991	115	16	2	3613
С. Яхиново	16	112	5			133
С. Крайници	12	110	3			125
С. Самораново	5	82	2			89
С. Бистрица	6	66	2			74
С. Джерман	8	64				72
С. Червен брег	3	53	1			57
С. Баланово	1	11	1			13
С. Пиперево	2	11				13
С. Дяково		5				5
С. Блатино	1	3				4
С. Тополница	1	2				3
С. Делян		2				2
С. Палатово		2				2
С. Грамаде		1				1
С. Усойка		1				1
Общо	544	3516	129	16	2	4207

Извършен е анализ относно структурата на предприятията в община Дупница на база представителна извадка в размер на 87% от регистрираните дружества в търговския регистър, в резултат на който е констатирано, че 96% от тях се класифицират като микро предприятия – със средносписъчен персонал под 10 души, годишни обороти под 3 900 000 лева и капитал под същата стойност.

Фигура 28 Категория на предприятията в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)

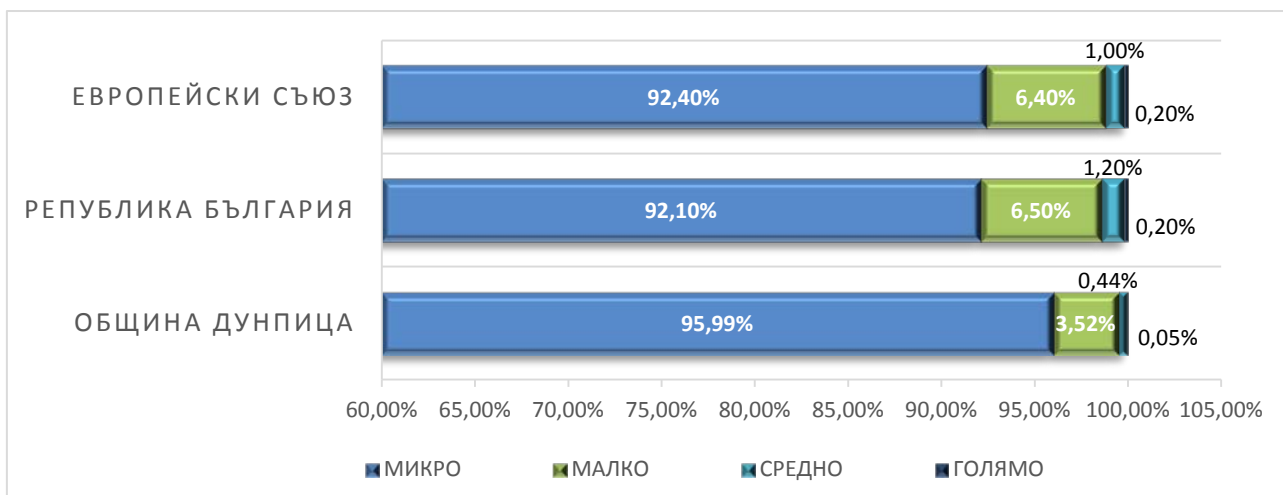

Структурата на активните дружества в Дупница е сходна със структурата на предприятията в България (по данни на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия в България - Изследване на предприемачеството и перспективите за развитие на иновациите в МСП 2012-2013⁹) и със структурата на

⁹ <http://www.sme.government.bg/?p=15942>

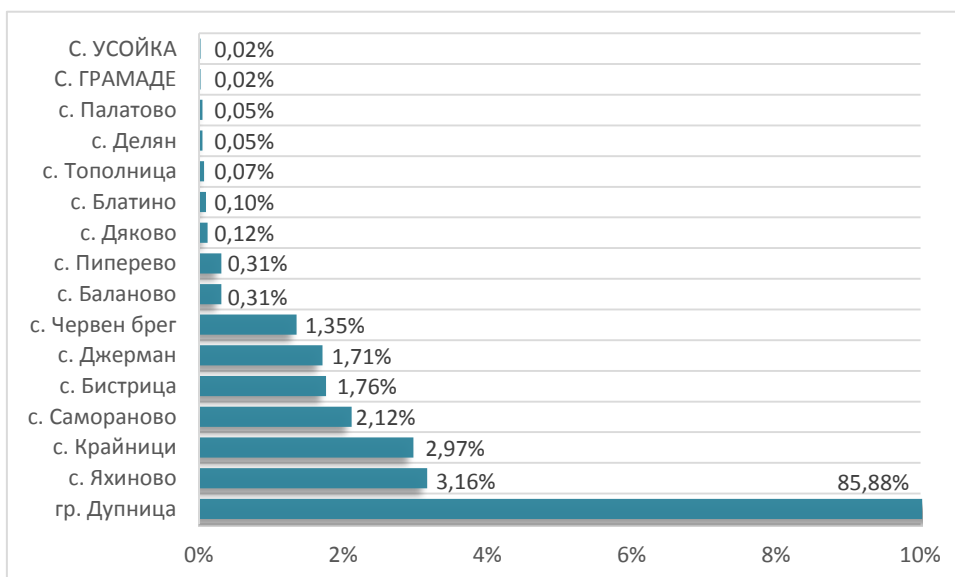
предприятията в Европейския съюз (Годишен доклад за Европейските малки и средни предприятия 2013-2014 на ЕК ¹⁰).

Фигура 29 Структура на предприятията в ЕС, Р. България и Община Дупница

От активните дружества на територията на общината 86% са със седалище в общинския център гр. Дупница, който в голяма степен определя местната икономика поради неговата история, запазила част от традициите си и до днес. Резултатите на този анализ за икономическа активност по населено място са напълно логични и в контекста на извършения демографски анализ, тъй като 78 % от населените на общината живеят в гр. Дупница .

Фигура 30 Териториална локализация на предприятията в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Най-многобройни от предприятията регистрирани извън общинския център в са тези в селата Яхиново и Крайници, следвани от Самораново, Бистрица, Джерман и Червен брег – и шестте села са разположени в непосредствена близост до гр. Дупница и са с население

¹⁰ http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

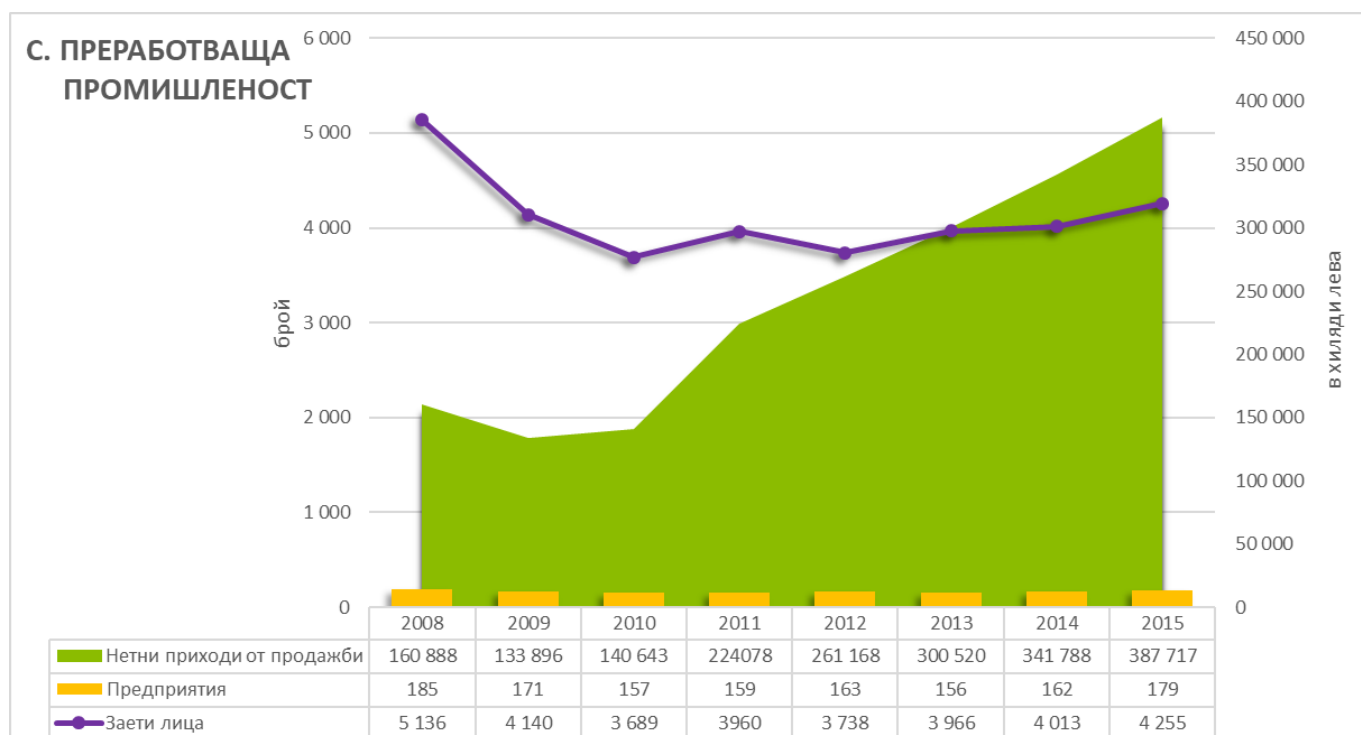
над 1000 души. Най-слаба е икономическата активност в селата Грамаде и Усойка, където е регистрирано по едно активно дружество.

Секторен анализ

Извършен е подробен анализ на основните сектори, генериращи най-много приходи и даващи работа на най-много лица в община Дупница. Секторите са разгледани в низходящ ред в резултат от извършения анализ на основните икономически показатели на предприятията по данни от НСИ за 2015 г. (Фигура 27)

1.1.1. СЕКТОР С - Преработваща промишленост

Фигура 31 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Преработваща промишленост за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

През разреждания период се наблюдава спад от 17% на броя на заетите лица в сектора (2015 в сравнение с 2008). Най-голям спад на заетите лица в сектора се наблюдава през периода 2009-2010, когато в резултат от нестабилната икономическа обстановка са освободени около 28% от заетите лица през 2008. През последните 3 години се наблюдава сравнителна стабилност в този икономически показател, с ясно изразена тенденция на плавно увеличаване на броя заети лица в сектор „Преработвателна промишленост“ – средно с 7.5% годишно.

Въпреки икономическите сътресения през този период броят на предприятията в сектора остава почти непроменен. Икономическата криза се отразява временно и на нетните приходи от продажби в сектора, като спадът през 2009 г. е 17% в сравнение с предходната година. Този икономически показател освен, че се стабилизира през следващите години, отчита сериозно увеличение и в синхрон с отчетното преодоляване на кризата в страната, в края на разглеждания период нетните приходи от продажби са е почти 2.5 пъти повече в сравнение с тези преди началото на кризата (2008 г.)

Секторът се отличава с това, че в относително малък брой предприятия (9% от предприятията в община Дупница) работят 44% от заетите лица, като тези дружества генерират 41 % от нетните приходи от продажби. (2015 г.)

Към април 2017 по данни от търговския регистър, предоставени от „ДАКСИ-БГ“ ООД на територията на община Дупница са регистрирани 270 предприятия, активни в сектор Преработваща промишленост¹¹. От тях 1 дружество е голямо предприятие със заети лица над 250 човека, 10 са средни предприятия със заети лица над 50 и под 250, малките предприятия с персонал между 10 и 50 човека са 32, а останалите са микро предприятия с наети на работа под 10 лица. Водещи отрасли са фармацевтичната промишленост, леката промишленост, машиностроенето, производството на строителни материали и метални изделия, както и хранително-вкусовата промишленост.

Таблица 23 Водещите предприятия в сектор Преработваща промишленост в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД).

НАИМЕНОВАНИЕ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ПЕРСОНАЛ	ДЕЙНОСТ ПО КИД 2008
ГОЛЯМО ПРЕДПРИЯТИЕ			
БАЛКАНФАРМА ДУПНИЦА АД	гр. Дупница	1252	2120 Производство на лекарствени продукти
СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ			
БОДА СТИЛ ЕООД	гр. Дупница	174	1413 Производство на горно облекло без работно
ИЗАМЕТ 05 ЕООД	гр. Дупница	107	2822 Производство на подемно-транспортни машини
СПЕЦИАЛРЕМОНТ 2015 ЕООД	гр. Дупница	101	1413 Производство на горно облекло без работно
АМИЧИ ООД	гр. Дупница	89	1520 Производство на обувки
МАТИОС АД	гр. Дупница	79	2369 Производство на други изделия от бетон, гипс и цимент
ПЪРФЕКТ ФЕШЪН ЕООД	гр. Дупница	77	1414 Производство на долно облекло
МАРТЕКС 2 ЕООД	гр. Дупница	76	1413 Производство на горно облекло без работно
ФАРМА АД	гр. Дупница	70	2120 Производство на лекарствени продукти
ТИХ ТРУД - ДУПНИЦА ЕООД	гр. Дупница	64	1812 Печатане на други издания и печатни продукти
ЕВГЕНИЯ СТИЛ 2012 ЕООД	гр. Дупница	52	1512 Производство на кюфари, чанти и други изделия за пътуване, сарашки и седларски изделия

Подобно на останалите сектори в община Дупница и в сектор преработваща промишленост в общинския център Дупница са регистрирани най-много активни лица, а именно 86.55% от предприятията, които наемат 95.80% от заетите лица и генерират 98.90% от нетните приходи за 2016 г в сектора.

¹¹ За целите на извършения анализ са разгледани само предприятията със седалище или клон, регистрирани на територията на Община Дупница и които са декларирали през последния отчетен период (2016 г.) поне 1 заето лице.

Таблица 24 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	238	1	10	32	195
С. Крайници	11			1	10
С. Джерман	6				6
С. Самораново	5			1	4
С. Бистрица	4				4
С. Яхиново	3				3
С. Червен брег	2				2
С. Баланово	1				1
Общо	270	1	10	34	225

Извършен е и анализ на дейността на предприятията съгласно техния Код на икономическа дейност (КИД) по населено място, като за град Дупница данните са обобщени по тип производство.

Таблица 25 гр. Дупница - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Гр. Дупница	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
Производство на лекарствени продукти	321 932	1 322	2
Производство облекло, обувки и чанти	17 896	1 043	61
Производство на строителни материали, дограма, мебели, метални изделия	16 255	327	56
Машиностроене и ремонт на машини	9 144	187	28
Хранително вкусова промишленост	8 482	264	43
Печатни изделия	1 979	67	2
Химическа промишленост	900	26	4
Производство на тютюневи изделия	722	13	2
Други	205	15	8
Общо за гр. Дупница	377 515	3 264	206
% от Общо за община Дупница	98.90%	95.80%	86.55%

„Дупница – град на Фармацията“.

През 2006 градът бе обявен за „Град на фармацията“ от видни български учени, фармацевти, лекари и стоматолози, които се обединиха около тази идея поради факта, че фармацевтичната промишленост в региона има 50-годишна история. Традициите в тази област на българската индустрия, която остава една от водещите отрасли в местната икономика, продължава благодарение на дейността на двете действащи предприятия – „БАЛКАНФАРМА ДУПНИЦА“ АД и „ФАРМА“ АД.

„БАЛКАНФАРМА ДУПНИЦА“ АД е един от най-големите фармацевтични заводи в България с над 60-годишна история във фармацевтичното производство. Собственост е на "Активис" АД, като част от Teva Pharmaceutical Industries Ltd. и осигурява трайна заетост на

1 252 души. По данни от официалната интернет страница на „Актавис“¹² В резултат на мащабна инвестиционна програма през последните 15 години, заводът в Дупница е един от най-модерните фармацевтични заводи в Европа за производство на твърди лекарствени форми. Одобен е като производител от над 109 фармацевтични фирми в света, извън системата на Тева, които произвеждат определени свои продукти в Дупница. В България той реализира около 5%-7% от производството си. Портфолиото на завода непрекъснато се променя, като в последните години бе основно обновено с ново поколение генерични продукти в различни терапевтични категории като сърдечно-съдова, централна нервна система, метаболизъм и др.

„ФАРМА“ АД, по данни от официалната интернет страница на дружеството¹³, разработва, произвежда и маркетира генерични лекарствени продукти и хранителни добавки, предназначени за българския пазар и износ, съобразени с действащата нормативна уредба в страната и Европейския съюз. Основни направления в дейността му са: Производство на лекарствени продукти, съгласно принципите на Добрата производствена практика (GMP); производство на хранителни добавки, съгласно изискванията на Система за управление безопасността на храните (НАССР); изпълнение на възлагателни производства на отделни етапи от производствения процес на лекарства и хранителни добавки (ишлеме), съвместно с водещи фармацевтични компании.

Историята на предприятието започва през 1954 година, когато на сегашната площадка на фирмата се създава фабрика за производство на лекарствени препарати - Галенова фабрика. Тя е основоположник на фармацията в град Дупница и региона. През годините производствените мощности на предприятието са били важна част от активите на Химико фармацевтичен комбинат – ХФК - град Станке Димитров и създадената по-късно Държавна фирма „ФАРМАЦИЯ“ - град Дупница. Днес дружеството е частна собственост и в него работят 70 лица.

Водещи фирмите от гр. Дупница развиващи дейността си в **производството на облекла, обувки и чанти** са БОДА СТИЛ ЕООД: специализирана в производството на връхни облекла за свободното време и изделия с гъши пух; СПЕЦИАЛРЕМОНТ 2015 ЕООД: производство на облекла, индустриални изделия и оборудване и застрахователно посредничество; АМИЧИ ООД : Производство на обувки, ПЪРФЕКТ ФЕШЪН ЕООД Производство на долно облекло, МАРТЕКС 2 ЕООД специализирано в конфекционирание на мъжки и дамски горни облекла. 70 % от производството е заето от изработка на пухени якета и ЕВГЕНИЯ СТИЛ 2012 ЕООД: Производство на чанти и обувки. Голяма част от изделията се изработван на „ишлеме“ и се продават извън страната. Наличието на повече на брой, с разнообразен производствен асортимент шивашки фирми е предпоставка за развитие на клъстер в шивашко-текстилната индустрия. По този начин местната икономика ще бъде по-устойчива на икономическата среда и предлагаща качествени и конкурентни продукти и услуги. Малките и средни предприятия преобладават в сектора, като 38 % от тях са с до 10 заети лица (микро), а 54% са малки предприятия е с нает персонал средно за града между 22 и 30 лица.

Водещи при Машиностроене и ремонт на машини в са 3те предприятия произвеждащи подемно-транспортни машини, а именно ИЗАМЕТ 05 ЕООД, АСАНСЪОРНА И ПОДЕМНА ТЕХНИКА ООД и ЕТ ЛЕОНИД ХАЗДАЙ – ЛОНИ.

¹² <http://www.sites.actavis.com/bg/bg>

¹³ <http://www.pharmadupnitsa-bg.com>

В таблиците по-долу са представени предприятията съгласно техния Код на икономическа дейност (КИД) по населено място, извън гр. Дупница. Населените места са представени по низходящ ред спрямо разглежданите икономически показатели.

Таблица 26 с. Крайници - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

С. Крайници	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
2229 Производство на други изделия от пластмаси	247	10	1
1413 Производство на горно облекло без работно	203	30	1
3299 Други разнообразни производства, неклассифицирани другаде	150	4	1
1520 Производство на обувки	73	3	3
3109 Производство на други мебели	49	9	1
1629 Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене	45	3	1
3102 Производство на кухненски мебели	42	3	1
1071 Производство на хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия	1	3	1
1089 Производство на други хранителни продукти, неклассифицирани другаде	0	1	1
с. Крайници Общо	810	66	11
% от Общо за община Дупница	0.21%	1.94%	4.62%

Таблица 27 с. Самораново - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

с. Самораново	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
1051 Производство на мляко и млечни продукти без сладолед	3003	35	1
1091 Производство на готови храни (фуражи) за селскостопански животни	46	3	1
3299 Други разнообразни производства, неклассифицирани другаде	41	1	1
2521 Производство на котли за централно отопление и радиатори с неелектрическо загряване	0	1	1
2059 Производство на други химични продукти, неклассифицирани другаде	0	2	1
с. Самораново Общо	3090	42	5
% от Общо за община Дупница	0.81%	1.23%	2.10%

Таблица 28 с. Яхиново - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

с. Яхиново	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
1051 Производство на мляко и млечни продукти без сладолед	146	7	1
1413 Производство на горно облекло без работно	2	1	1
1104 Производство на други недестилирани алкохолни напитки	1	2	1
с. Яхиново Общо	149	10	3
% от Общо за община Дупница	0.04%	0.29%	1.26%

Таблица 29 с. Джерман - Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

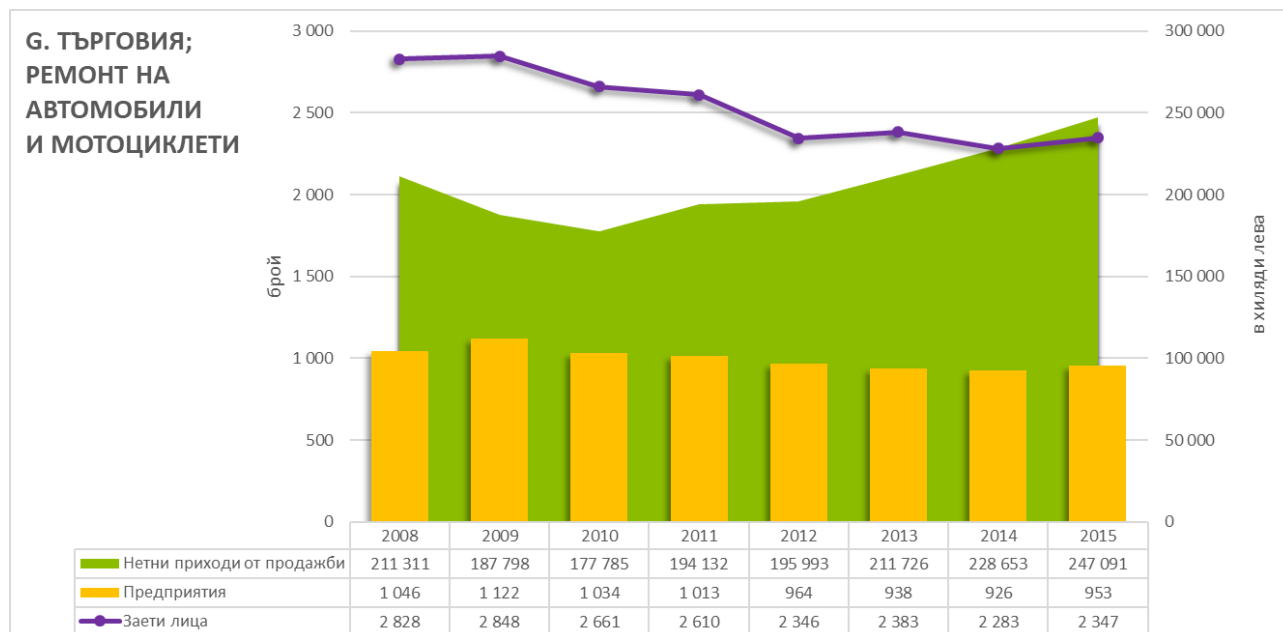
с. Джерман	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
1413 Производство на горно облекло без работно	83	10	3
3299 Други разнообразни производства, неклассифицирани другаде	3	1	1
1419 Производство на друго облекло и допълнения за облекло	1	1	1
1071 Производство на хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия	0	1	1
с. Джерман Общо	87	13	6
% от Общо за община Дупница	0.02%	0.38%	2.52%

Таблица 30 с. Бистрица- Предприятия от сектор Преработваща промишленост към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

с. Бистрица	Приходи 2016	Наети Лица	Бр. Предприятия
3299 Други разнообразни производства, неклассифицирани другаде	27	1	1
2444 Производство на мед	3	1	1
1071 Производство на хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия	0	2	1
1414 Производство на долно облекло	0	1	1
с. Бистрица Общо	30	5	4
% от Общо за община Дупница	0.01%	0.15%	1.68%

1.1.2. СЕКТОР G - Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети

Фигура 32 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

През разреждания период се наблюдава спад от 17% на броя на зетите лица в сектора (2015 в сравнение с 2008). Най-голям спад на зетите лица в сектора се наблюдава през 2012. През последните 3 години се наблюдава сравнителна стабилност в този икономически показател.

Същевременно през този период броят на предприятията в сектора също така спада – с 9% (2015 в сравнение с 2008). Икономическата криза се отразява временно и на нетните приходи от продажби в сектора, като най-сериозен е спадът през 2010 г. - 16% в сравнение с 2008 година. Този икономически показател освен, че се стабилизира през следващите години, отчита сериозно увеличение и в края на разглеждания период нетните приходи от продажби са с 15% по-високи в сравнение с тези преди началото на кризата (2008 г.) Наблюдава се плавно, но стабилно увеличение в показателя, показващо, че фирмите от сектора в община Дупница работят стабилно и оптимизират разходите си.

Сектор Търговия е исторически един от основните източници на доходи на територията на общината. Секторът се отличава с това, че в доста голям брой предприятия (46% от предприятията в община Дупница – почти в половината) работят 24.09% от зетите лица, като тези дружества генерират 26.35% от нетните приходи от продажби. (2015 г.)

Към април 2017 по данни от търговския регистър, предоставени от „ДАКСИ-БГ“ ООД на територията на община Дупница са регистрирани 1777 предприятия, активни в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети¹⁴. От тях 33 са малките предприятие с персонал между 10 и 50 човека, а останалите са микро предприятия с наети на работа под 10 лица. Водещи отрасли са Търговия на дребно в супермаркети (неспециализирани

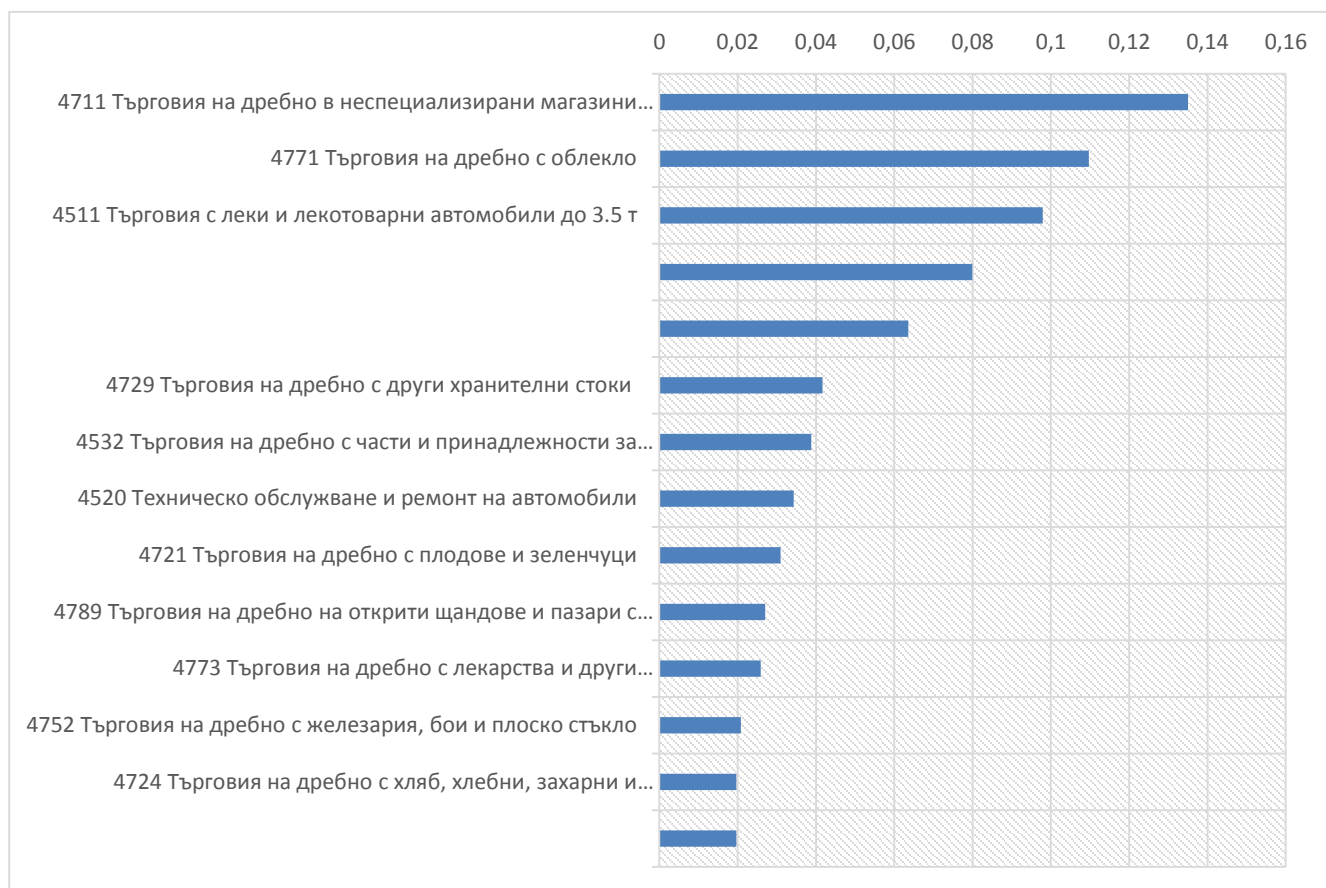
¹⁴ За целите на извършения анализ са разгледани само предприятията със седалище или клон, регистрирани на територията на Община Дупница и които са декларирали през последния отчетен период (2016 г.) поне 1 заето лице.

магазини предимно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия); Търговия на дребно с облекло и Търговия с леки и лекотоварни автомобили до 3.5 т.

Таблица 31 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	ОБЩО	Категория съгласно ЗМСП			
		ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	1547	-	-	29	1 518
с. Яхиново	57	-	-	2	55
с. Крайници	42	-	-	-	42
с. Самораново	37	-	-	1	36
с. Бистрица	30	-	-	1	29
с. Джерман	26	-	-	-	26
с. Червен брег	19	-	-	-	19
с. Пиперево	8	-	-	-	8
с. Баланово	5	-	-	-	5
с. Блатино	2	-	-	-	2
с. Дяково	2	-	-	-	2
с. Тополница	2	-	-	-	2
Общо	1777	-	-	33	1 744

Фигура 33 Отрасли с най-голям брой активни предприятия в сектор Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети на територията на община Дупница към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Третият по икономическа активност отрасъл в сектора е един от най-бързоразвиващите на територията на община Дупница през последните 10-15 години, а именно - Търговията с леки и лекотоварни автомобили. Към 2017 Дупница е единният от двата основни центъра на търговия с автомобили втора употреба в България, като по статистически данни отрасълът в Дупница снабдява поне една трета от автомобилите на другият основен център – „Горубляне“, София. Според публични данни представени в интернет от сдружение "Дупница ауто" към настоящия момент две трети от продадените коли втора употреба в Дупница отиват към съседните държави - Македония, Сърбия, Гърция. Благоприятното географско разположение на общината обуславя и причината Дупница да се превърне в център за продажба на коли втора ръка.

Над 90% от търговците в сектора са разположени по протежение на главен път Е79 в землищата на гр. Дупница, с. Пиперево, с. Блатино и с. Яхиново, като има постъпили инвестиционни намерения за разширяване на търговските площи в зоната. Ето защо е извършен представения по-долу анализ на отръсла.

Таблица 32 Отрасл Търговия с леки и лекотоварни автомобили по населени места в община Дупница към април 2017 по данни от търговския регистър¹⁵

Населено място	Приходи 2016 [хил. лв]	Наети Лица [бр.]	Предприятия [бр.]
гр. Дупница	40 038	340	179
с. Яхиново	1 850	4	5
с. Бистрица	1 227	8	5
с. Самораново	763	10	3
с. Крайници	403	1	2
с. Пиперево	276	2	1
с. Джерман	27	3	2
с. Червен брег	19	2	1
Общо	44 603	370	198
% от Сектор G	22.02%	10.47%	11.14%

Автокъщи на главен път Е79, община Дупница. Източник: Гугъл Ърт (Google Earth)

¹⁵ Анализът включва всички предприятия с код на икономическа дейност:

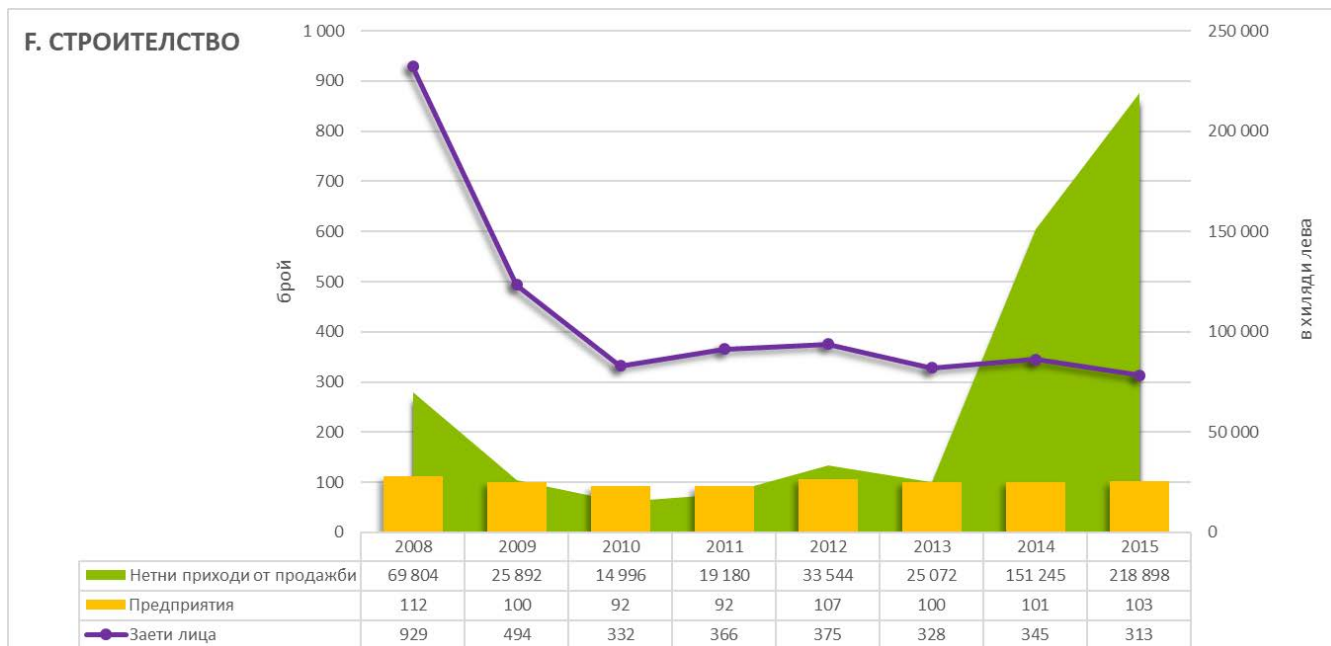
4511 Търговия с леки и лекотоварни автомобили до 3.5 т

4519 Търговия с други автомобили над 3.5 т

4540 Търговия с мотоциклети и с части за тях, техническо обслужване и ремонт на мотоциклети

1.1.3. СЕКТОР F-Строителство

Фигура 34 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Строителство за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Сектор строителство е един от секторите, които бяха сериозно засегнати от икономическата криза не само в община Дупница, но и в цялата страна.

Предвид спецификата в сектора, кризата в строителството се наблюдава до 2013 включително, тъй като през предходните години на икономическа нестабилност една част от стартиралите обекти бяха замразени. Най-голям спад в нетните приходи от продажби за периода се отчита през 2010 г. – 78% спад спрямо 2008 г., като през 2013 г. нетните приходи от продажби са 45% по-малко от реализираните през 2008. Въпреки този драстичен спад е видно че сектор „Строителство“ в община Дупница преодолява икономическите сътресения и останалите в бизнеса дружества през 2015 г. реализират нетни приходи от продажби 3 пъти повече от продажбите през 2008 г.

Около 90% от дружествата в сектора „оцеляват“ през кризисния период, като броя на активните дружества се задържа сравнително стабилен след 2013 г. Не така седи въпроса с наетия персонал. Въпреки увеличението в нетните приходи от продажби през 2014 г. броят на постоянно наетия персонал в строителните дружества намалява плавно.

През 2015 г. в сектор строителство работят 5% предприятия от община Дупница, работят 3.21% от заетите лица, като тези дружества генерират 23.35% от нетните приходи от продажби.

Таблица 33 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Строителство към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

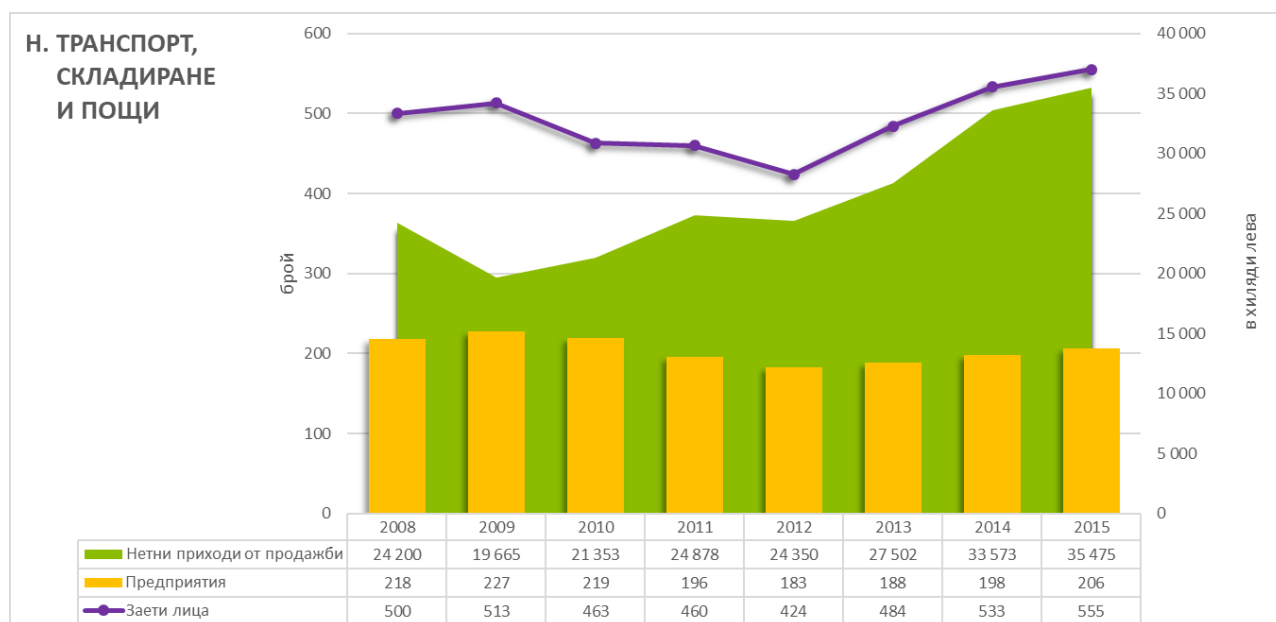
Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	174		1	13	160
с. Крайници	11				11
с. Яхиново	7				7
с. Самораново	5				5

Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
с. Джерман	3				3
с. Бистрица	2			1	1
с. Червен брег	2				2
с. Баланово	1				1
Общо	205		1	14	190

Водеща фирма от гр. Дупница развиващи дейността си в сектор „Строителство“ е Мегаинвест-холд ЕООД, с основен предмет на дейност проектиране, изграждане на обекти от пътната инфраструктура и прилежащите принадлежности към тях, хидротехническо строителство, жилищно строителство, ремонт на жилищни и промишлени сгради и инженерингова дейност, професионална вертикална планировка на обекти, високо строителство и др. Към края на 2016 в дружеството работят 83 лица.

1.1.4. СЕКТОР Н - Транспорт, складиране и пощи

Фигура 35 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Транспорт, складиране и пощи за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Броят на активните предприятия и броят на зетите лица са сравнително стабилни през разглеждания период. Другият икономически показател спада с 19% през 2009 г., но от 2010 г. се наблюдава стабилен ръст, като през 2015 нетните приходи от продажби са с 30% повече в сравнение с началото на разглеждания период.

През 2015 г. в сектора са активни 10% от дружествата регистрирани на територията на общината, които генерират 3.78% от общите нетни приходи от продажби и са ангажирани около 5.70% от наетите лица.

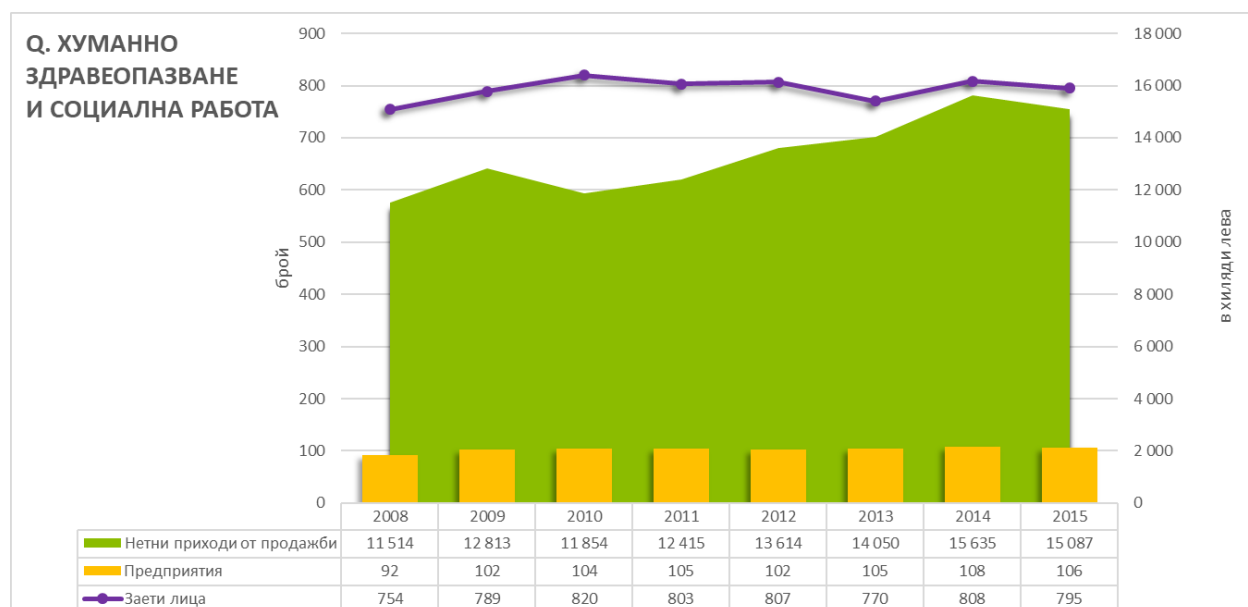
Таблица 34 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Транспорт, складиране и пощи към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	262			11	251
с. Яхиново	18			3	15
с. Самораново	12				12
с. Червен брег	12			1	11
с. Джерман	10				10
с. Бистрица	7				7
с. Крайници	6			1	5
с. Баланово	1				1
с. Дяково	1				1
с. Палатово	1				1
с. Пиперево	1				1
Общо	331			16	315

Предприятията от сектора, наемащи между 10 и 50 лица (малки предприятия) развиват своята дейност в отрасъл Товарен автомобилен транспорт.

1.1.5. СЕКТОР Q - Хуманно здравеопазване и социална работа

Фигура 36 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Броят на активните предприятия и броят на зетите лица са сравнително стабилни през разглеждания период. През целия разглеждан период се наблюдава стабилен ръст, като през 2015 нетните приходи от продажби са с 23% повече в сравнение с 2008 г.

През 2015 г. в сектора са активни 5% от дружествата регистрирани на територията на общината, които генерират 1.61% от общите нетни приходи от продажби и са ангажирани около 8.16% от наетите лица.

Таблица 35 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	ОБЩО	Категория съгласно ЗМСП			
		ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	137	1	1	5	130
с. Бистрица	3				3
с. Джерман	1				1
Общо	141	1	1	5	134

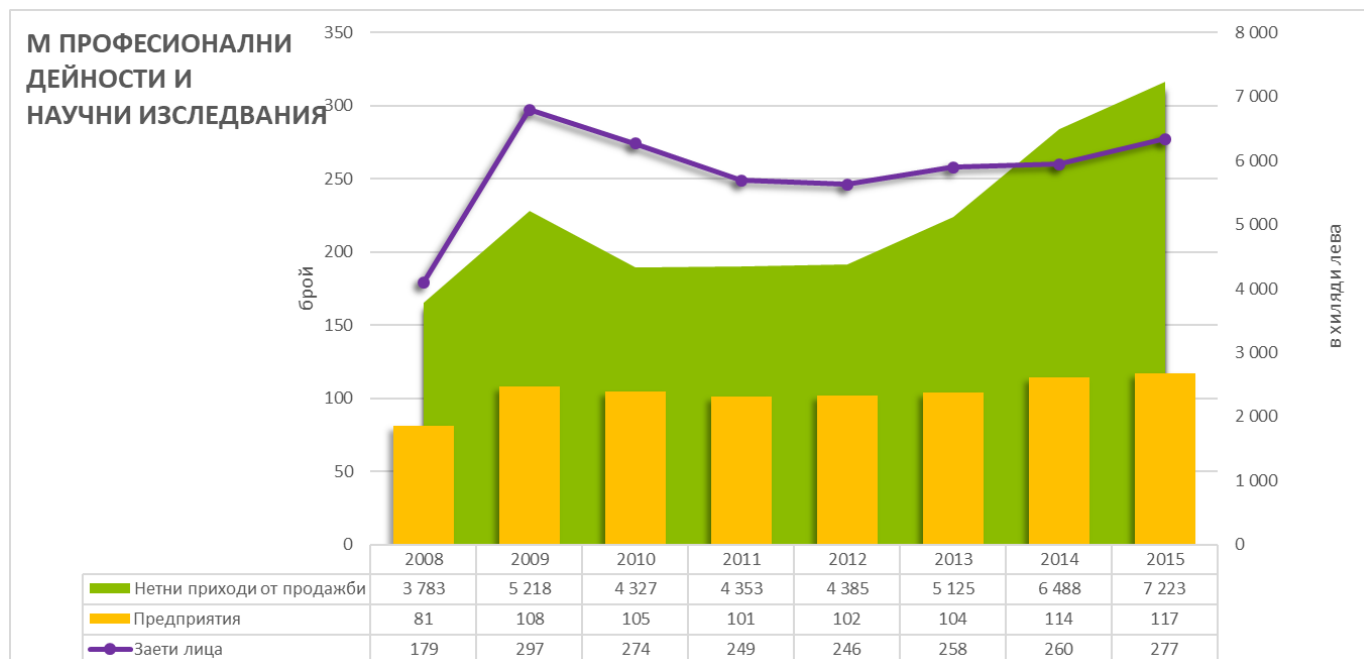
Таблица 36 Водещите предприятия в сектор Хуманно здравеопазване и социална работа в община Дупница по данни от Търговския регистър към април 2017 („ДАКСИ-БГ“ ООД).

НАИМЕНОВАНИЕ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ПЕРСОНАЛ	ДЕЙНОСТ ПО КИД 2008
ГОЛЯМО ПРЕДПРИЯТИЕ			
МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ - СВ. ИВАН РИЛСКИ ЕООД	гр. Дупница	287	8610 Дейност на болници
СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ			
МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ"СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ - 2003 ООД	гр. Дупница	212	8610 Дейност на болници
МАЛКИ ПРЕДПРИЯТИЯ			
МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР АСКЛЕПИЙ ООД	гр. Дупница	21	8622 Дейност на лекари специалисти
МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР СВ. ИВАН РИЛСКИ ЕООД	гр. Дупница	25	8622 Дейност на лекари специалисти
МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР"СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ - 2003" ЕООД	гр. Дупница	22	8622 Дейност на лекари специалисти
ГРУПОВА ПРАКТИКА ЗА ПЪРВИЧНА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ - Д-Р ИВАН ИБРИШИМОВ ООД	гр. Дупница	14	8623 Дейност на лекари по дентална медицина
"МАРС-2001-1" ООД	гр. Дупница	11	8690 Други дейности по хуманно здравеопазване

В селата Бистрица и Джерман са регистрирани 4 микро предприятия с код на дейността „ Индивидуална практика за специализирана медицинска помощ.

1.1.6. СЕКТОР М Професионални дейности и научни изследвания

Фигура 37 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Професионални дейности и научни изследвания за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

И трите разглеждани икономически показателя бележат сериозен ръст през 2009 г. Броят на активните предприятия и броят на заетите лица са сравнително стабилни след тази година, докато при нетните приходи от продажби се наблюдава сравнителен застои в периода 2010 – 2012. Сектора бележи стабилен ръст в приходите от 2013 до 2015, като през 2015 нетните приходи от продажби са почти 2 пъти повече в сравнение с 2008 г.

През 2015 г. в сектора са активни 6% от дружествата регистрирани на територията на общината, които генерират 0.77% от общите нетни приходи от продажби и са ангажирани около 2.84% от наетите лица.

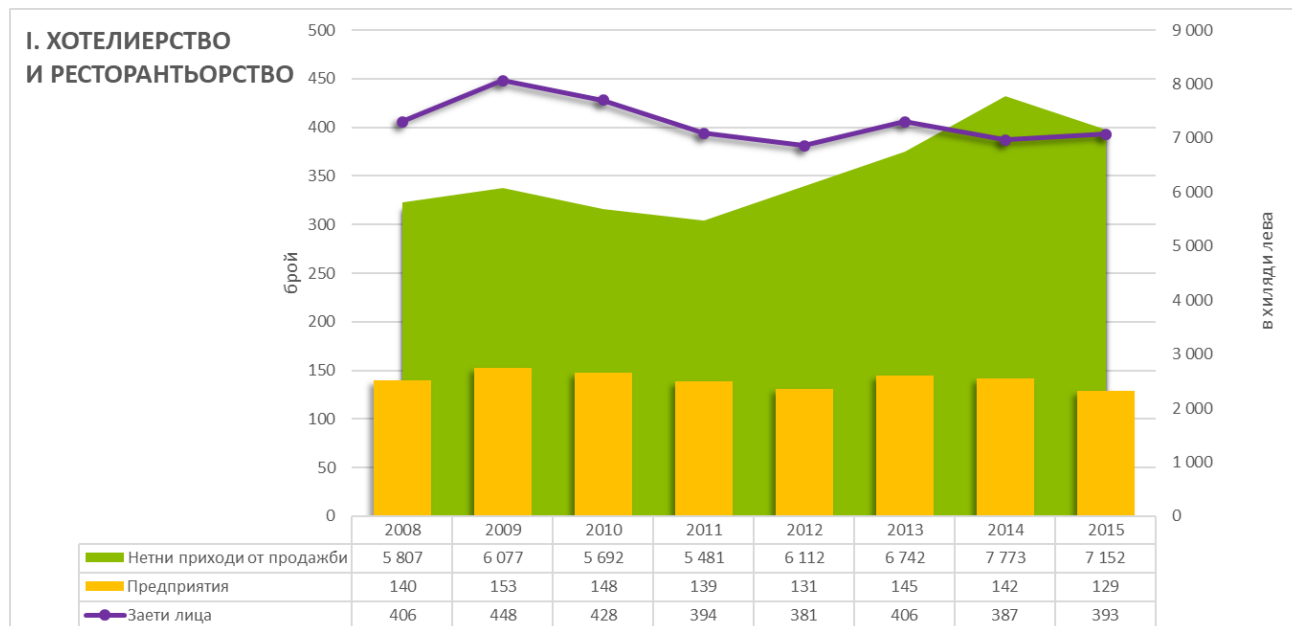
Таблица 37 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Професионални дейности и научни изследвания към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	155			4	151
с. Джерман	1				1
с. Крайници	3				3
с. Самораново	3				3
с. Яхиново	2				2
Общо	164				160

Малките предприятия в гр. Дупница оперират в следните отрасли: 2 счетоводни къщи, 1 рекламна агенция, и 1 Инженерни дейности и технически консултации.

1.1.7. СЕКТОР I Хотелиерство и ресторантьорство

Фигура 38 Основни икономически показатели на предприятията в сектор Хотелиерство и ресторантьорство за периода 2008-2015 г. в община Дупница по данни от НСИ

Броят на активните предприятия и броят на зетите лица са сравнително стабилни през разглеждания период. Нетните приходи от продажби бележат лек ръст през 2009 г, сравнителен застои в периода 2010 – 2011 и бележи стабилен ръст от 2012 до 2015, като през 2015 нетните приходи от продажби са с 20% в сравнение с 2008 г.

През 2015 г. в сектора са активни 6% от дружествата регистрирани на територията на общината, които генерират 0.75% от общите нетни приходи от продажби и са ангажирани около 4% от наетите лица.

Таблица 38 Брой дружества по населено място и категория активни в сектор Професионални дейности и научни изследвания към април 2017 по данни от търговския регистър („ДАКСИ-БГ“ ООД)

Населено Място	Категория съгласно ЗМСП				
	ОБЩО	ГОЛЯМО	СРЕДНО	МАЛКО	МИКРО
гр. Дупница	238				238
с. Крайници	11				11
с. Яхиново	9				9
с. Самораново	6				6
с. Червен брег	6				6
с. Бистрица	5				5
с. Джерман	5				5
с. Блатино	1				1
Общо	164				164

Данните на националната статистика показват намаляване на броя на нощувките в общината за сметка за нарастване на броя на нощувките, които се реализират в областта в

периода 2012 – 2016 г., но следва са вземе предвид, че тъй като голяма част от осъществяваните нощувки са свързани с осъществяване на бизнес посещения, обучения и конференции, реализираните нощувки са силно зависими от общата икономическа среда в общината и изпълнението на проекти и програми, финансирани с европейски средства.

Таблица 39 Състояние на туризма в община Дупница (2012-2016) по данни от НСИ

Показатели	Мерна единица	2012 ²	2013	2014	2015	2016
Средства за подслон и места за настаняване ¹	Брой	3	4	4	4	4
Легла	Брой	219	234	233	234	238
Легладенонощия	Брой	80 154	85 318	85 045	85 187	86 519
Стаи	Брой	112	119	119	119	122
Реализирани нощувки	Брой	11 701	11 432	15 963	11 910	10 160
Пренощували лица	Брой	6 956	6 388	7 373	6 936	6 477
Приходи от нощувки	Левове	370 060	368 206	449 795	382 303	408 447
Хотели	Брой	2	2	2	2	2
Легла	Брой	149	149	149	149	154

Таблица 40 Състояние на туризма в община Дупница през 2016, в сравнение с Област Кюстендил по данни от НСИ

Показатели	Мерна единица	Община Дупница	Област Кюстендил	Дял на община Дупница в областта
Средства за подслон и места за настаняване ¹	Брой	4	78	5%
Легла	Брой	238	3 342	7%
Легладенонощия	Брой	86 519	1 073 565	8%
Стаи	Брой	122	1 400	9%
Реализирани нощувки	Брой	10 160	158 764	6%
Пренощували лица	Брой	6 477	92 149	7%
Приходи от нощувки	Левове	408 447	5 120 319	8%
Хотели	Брой	2	40	5%
Легла	Брой	154	1 958	8%

От направения анализ става видно, че община Дупница **не разполага с достатъчно места за настаняване** на фона на общо наличните в областта. Въпреки наличните на територията природни (Общината е изходна точка за туристически маршрути към Седемте Рилски езера, Рилския манастир, х. Иван Вазов, х. Скакавица, водопада Скакавица, които) и културно-исторически забележителности това представлява сериозно ограничение за сектора.

За стимулиране развитието на туристическия сектор Община Дупница работи усилено по осъществяването на инвестиционно намерение за изграждане на зона за ски и планински туризъм, разположена южно от град Дупница и западно от землището на с. Бистрица в полите на планина Рила. По реализацията на проектно намерение „Туристическа и ски зона Дупница“ Община е изготвила предпроектни проучвания, в

резултат от които беше определено, че **ресурсният потенциал на община Дупница предлага възможности за развитие на различни видове туризъм:**

- **природно мотивирани, предимно летни видове туризъм** - пешеходен туризъм, природопознавателен туризъм, екотуризъм, специализирани ботанически, орнитологически и други подобни турове . главната предпоставка за това е високата атрактивност на планината, богатата растителност, уникалността и високата степен на съхраненост на средата.
- **зимни спортове** - наличие на подходящи терени , осигуряващи разнообразие на писти на малка площ, както и продължително снегозадържане в частта над 1500 м.н.в.;
- **комбиниран планински и spa туризъм** (балнеолечение) в координация със съседни общини;
- **стационарна почивка** в почивни бази в подножието на планината;
- **развитие на индивидуални форми за вилен туризъм** в населените места и извън тях на

Предвиждания на Плана за управление на национален парк Рила за развитие на туризъм в община Дупница са съобразени изцяло с инвестиционното намерение на Община Дупница. Използването на природния потенциал за развитието на туризма и спорта изисква съблюдаването на екологичните норми за опазване на природната среда и за гарантирането на устойчивото му развитие. От изключително значение е съобразяването с границите на защитената територия на НП Рила, както и на режимите определени с него.

В обхвата на извършените предпроектни проучвания попада землището на с. Бистрица, част от територията на което е включена в НП Рила. С проучването е обърнато специално внимание на нормите, които трябва да бъдат спазени при реализацията на една бъдеща ТСЗ с център гр . Дупница. Предпроектните проучвания са разгледали два варианта за развитие на туристическата зона в Дупница.

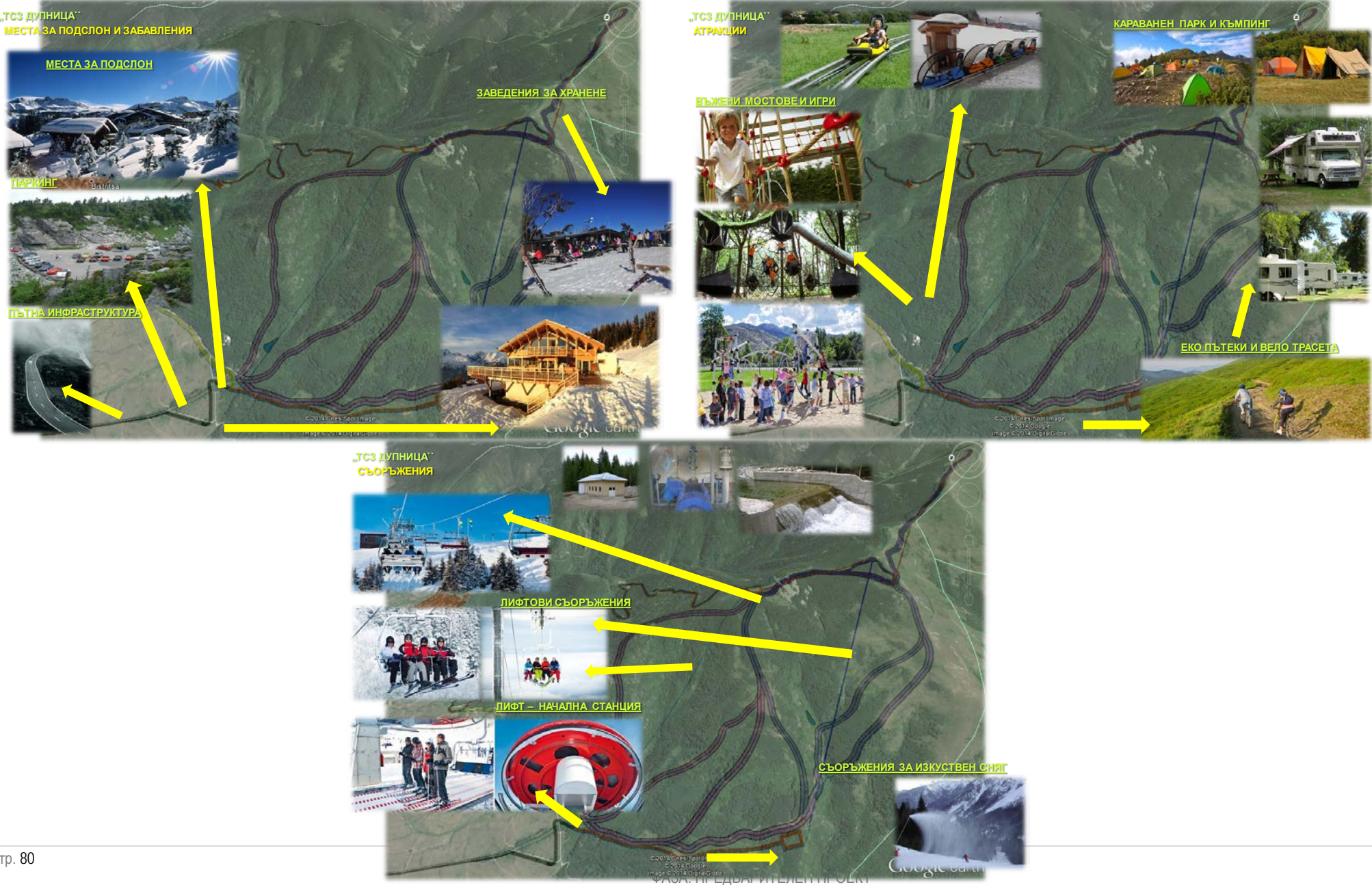
Разработения идеен вариант от проучванията заляга и в проекта за ОУПО Дупница (фигура 38-1) за да се постигнат следните цели:

- община Дупница може да се обособи като притегателен център за зимни спортове на територията на западна България и като достъпна и близка дестинация за туристи от съседните държави - Македония , Сърбия, Гърция.
- Възможно е да се развие целогодишният туризъм на територията на общината, като се обособи напълно липсващото звено – зимен туризъм и се подобри съществуващият летен туризъм

В следствие се очаква:

- икономическото състояние да се подобри на общинско и регионално ниво
- да се открият нови работни места, осигуряващи постоянна заетост за местното население
- да бъдат осигурени по-благоприятни условия за живот на територията на общината, което да намали значително изселването и демографските показатели да се подобрят
- идейната концепция за развитие на „туристическа и ски зона Дупница“ е екологосъобразна , социалноориентирана и икономически ефективна

Фигура 38-1 ИДЕЙНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЦЕЛОГОДИШЕН ТУРИЗЪМ в Дупница

Проектната идея на община Дупница за туристическа зона за ски и планински туризъм е разработена на база извършени предварителни проучвания, възложени от Община Дупница. Първоначалните проучвания показват потенциал за изграждане на 7 свързани писти с обща дължина 16,1 км и една туристическа и ски пътека с дължина 1.65 км , които да обслужвани от 2 въжени линии.

Достъпът до съоръженията се предвижда да се осъществява по два маршрута:

- чрез съществуващ горски път намиращ се североизточно от спорните съоръжения, като се предвижда неговото облагородяване като част от инвестиционните мерки
- чрез ново пътно трасе намиращо се източно от спорните съоръжения.

Предвид ранния етап на който се намира инвестиционното предложение не може да бъде представена конкретика относно местоположението на потенциалните обекти.

Югоизточната част на идейните трасета на ски пистите се предвижда да бъде с дължина от около 1500 м. или с обща площ от 15 декара, като в рамките ѝ може да бъде изграден и последния участък от втората въжена линия, а в най-крайната точка – да бъде изградена последна станция на линията.

1.1.8. Други сектори

От останалите икономически сектори в община Дупница, следва да се отбележат следните средни предприятия по данни от търговския регистър към август 2015 г, които имат влияние върху местна икономика:

- ФЕНИКС-ДУПНИЦА ООД, Средно предприятие, с основен предмет на дейност Рециклиране на сортирани отпадъци, сектор "Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване"; със средносписъчен брой на персонала 53 човека.
- ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ - ДУПНИЦА ЕООД, Дупница, Средно предприятие, с основен предмет на дейност Събиране, пречистване и доставяне на води, сектор "Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване" със средносписъчен брой на персонала 96 човека.

Сектор А „СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО“ е с незначителен дял в местната икономика, като в него функционират едва 2% от активните дружества, които генерират 0.26% от нетните приходи в община Дупница и са наети 0,7% от лицата в трудоспособна възраст.

7.2. Изводи

1. Икономиката в община Дупница е добре развита във всичките и отрасли. Община Дупница развива своя икономически потенциал, създавайки устойчива и сигурна среда за местното население и външни инвестиции.
2. В три основни сектора, предприятията от общината генерират 91.5% от нетните приходи от продажби и в тях са наети 71.3% от заетите лица. Това са секторите „С. Преработваща промишленост“, с нетни приходи за годината от 387 717 хил. лв. и 4 255 наети лица ; „Г. Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, с нетни приходи за годината от 247 091 хил. лв. и 2 347 наети лица; „Ф. Строителство“, с нетни приходи за годината от 218 898 хил. лв. и 313 наети лица.
3. Дефинира е необходимост от разширяване на търговските площи за отрасъл Търговията с леки и лекотоварни автомобили
4. Дефинирана е необходимост от спешни инвестиционни мерки от страна община Дупница за стимулиране и разширяване на дейностите в сектор Туризъм, предвид огромния природен потенциал на общината.
5. Структурата на активните дружества в Дупница е почти идентична със структурата на предприятията в България и в Европейския съюз: 96% - Микропредприятия; 3.52% - Малки предприятия; 0.44% – средни предприятия; 0.05% - Големи предприятия.
6. От активните дружества на територията на общината 85.88% са със седалище в общинския център гр. Дупница, който в голяма степен определя местната икономика. Най-многобройни от предприятията регистрирани извън общинския център в са тези в селата Яхиново и Крайници, следвани от Самораново, Бистрица, Джерман и Червен брег – и шестте села са разположени в непосредствена близост до гр. Дупница и са с население над 1000 души. Най-слаба е икономическата активност в селата Грамаде и Усойка, където е регистрирано по едно активно дружество.
7. Всичките 2 големи и 16 средни предприятия са регистрирани в гр. Дупница.
8. Извършеният подробен анализ на основните сектори, генериращи най-много приходи и даващи работа на най-много лица в община Дупница показва, че процесът на справяне с икономическата криза на територията на общината е постоянен.

8. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД

8.1. *Обща характеристика и структура – териториална локализация*

В град Дупница са определени три основни начина на жилищно застрояване:

- малка височина, плътност и интензивност;
- средна височина, плътност и интензивност;
- комплексно застрояване.

Според конструкцията на сградите жилищата се разделят на:

- жилища в стоманобетонни едропанелни сгради;
- жилища в стоманобетонни скелетни сгради;
- жилища в масивни монолитни сгради;
- жилища в паянтови сгради.

Качествен показател за стандарта на обитаване е първичната техническа благоустроеност на жилищата. Данните показват, че по-голямата част от жилищата са с осигурени вътрешни ВиК инсталации, а само по-малко от 1% са без водопровод и канализация.

За съжаление, значителна част от жилищата към настоящия момент са необитаеми в резултат на икономическия преход през последните 25 години, довел до интензивна емиграция на икономически активно население. Рязко намалява и броят на новопостроени жилища. В резултат на слабото пазарно търсене на жилищни имоти и други видове собственост, ликвидността и, респективно, цените на недвижимата собственост в града са ниски, което представлява друг негативен индикатор.

Извън централната ос, Дупница изглежда като всеки друг български град: има сгради от 60-те години на миналия век, с претенции за модернизъм, както и неизбежните индустриални панелни блокове. Сградния фонд от панелни сгради от миналия век е в лошо функционално състояние: зле поддържани общи части, нисък клас на енергийна ефективност, занемарени зелени площи и вътрешноквартални пространства. Техническата инфраструктура на много места се нуждае от обновяване.

Вида собственост и начина на застрояване са определящи при преценка на възможностите за въздействие върху дадена жилищна територия. Основен приоритет трябва да бъде санирането на съществуващите сгради и повишаване класа на енергийна ефективност.

Санирането на кварталите трябва да включва не само сградите, но и вътрешно кварталните пространства, спортни терени и зеленина, обществено обслужване и уплътняване на зоната, където е възможно.

Резервните общински жилища са крайно недостатъчни, като се има предвид, че в тях се настаняват предимно самотни възрастни хора, самотни майки, семейства, които са безработни и се издържат изцяло от социални помощи и детски надбавки. В условията на неприключила икономическа криза, броят на лицата от изброените рискови групи непрекъснато се увеличава.

Изключвайки общинския център, в останалите населени места от община Дупница жилищният фонд се състои предимно от нискоетажни сгради за еднофамилно обитаване, които са с масивна или с полумасивна конструкция.

8.2. Изводи

1. Голяма част от жилищата към настоящия момент са необитаеми в резултат на икономическия преход през последните 20 години, довел до интензивна емиграция на икономически активно население, както и настоящата финансова криза;
2. Значително намалява и броят на новопостроени жилища като за периода от началото на 2012 г. до този момент са въведени в експлоатация само 2 нови жилища.
3. Резервният жилищен фонд на общината също е крайно недостатъчен.

9. СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

9.1. Образование

Образованието в Община Дупница е представено от детски заведения за деца до предучилищна възраст, учебни-общообразователни и специални заведения за средно образование.

Детски градини

6 целодневни детски градини и предлагат образователни услуги и възпитателна грижа за децата от 3 до 6 години в община Дупница през учебната 2017/2018 г. по данни от Регистъра на детските градини и центрове за подкрепа за личностно развитие в Община Дупница. На територията на общината са разположени 48% от детските градини с 33% от всички места в област Кюстендил по данни на НСИ за 2016 г.

В града са разположени и 6-те детски заведения. 3 от тях осигуряват предучилищно образование и педагогическа грижа за децата в селата Бистрица, Джерман и Самораново, чрез филиали. В периода 2008 – 2017 г. средногодишното увеличение на броя на децата в детските градини е от 3.4%. Тенденцията се наблюдава на областно, регионално и национално ниво във връзка с изложената причина. Нарастващият брой деца определя и нарастването на броя групи в детските градини – от 55 в началото на посочения времеви период на 60 за учебната 2017/2018 г. През разглеждания период е променлив броят деца на един учител в детските градини– от 13 в учебната 2008/09 г. , 15 в учебната 2013/14 г. и 12 за учебната 2017/2018 г.

Детските градини имат необходимост от разширяване, за да поемат желаещите деца. Сградите на детските градини и повечето училища в града са ремонтирани и са в добро състояние, необходимо е да се реабилитира площадковата инфраструктура на всяка една от тях.

Таблица 41-1 ТАБЛИЦА ДЕТСКИ ГРАДИНИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА 2017/2018

Детска градина	Брой яслени групи	Брой деца	Групи 3-4 г.	Брой деца	Групи ПГ – 5 г.	Брой деца	Групи ПГ – 6 г.	Брой деца	Общо групи	Брой деца	Общо деца
Детска градина „Детелина“, дупница, ил. Витоша 1			2	59	1	26	1	32	4	117	
с. Бистрица	1	22	0,33	17	0,33	8	0,33	7	1	32	
Ул. Еделвайс 12		0,5	7	0,25	7	0,25	6	1	20		
											169
ДГ „Калина“, Дупница, ул. Велико Търново 8			4	126	2	69	2	69	8	264	264
ДГ „Слънце“, ул. Бачо Киро 18			2	62	1	22	1	27	4	111	
ж.к. Бистрица, бл.112			1	27					1	27	
“ул. Бачо Киро , бл.5					0,5	12	0,5	15	1	27	
ДГ “Зора“, Дупница, ул. Клисуре 2			2	57	1	29	1	29	4	115	165
ул. Христо Ботев 41			1	24	0,5	12	0,5	17	2	53	
ул. Изгрев 24А			1	39	0,5	15	0,5	7	2	61	
Самораново, ил. Митко Палаузов , бл.2	1	17	0,5	11	0,25	3	0,25	4	1	18	
											247
ДГ “Мечта“ , Дупница, ул. Втори януари 16			2	56	1	28	1	33	4	117	
ул. Никола Малашевски 9			0,5	11	0,25	5	0,25	5	1	21	
Джерман, ул. Коста Петров 30			1,3	22	0,3	13	0,3	3	2	38	
											176
ДГ „Радост“, Яхоново, ул. Васил Левски	1	21	1	18	1,5	33	0,5	14	3	65	
Червен брег			0,33	14	0,33	2	0,33	7	1	23	
Крайници			0,3	14	0,3	6	0,3	16	1	36	
											124
ОБЩО	3	60	19,8	564	11	290	10,01	291	60	1145	1145

Таблица 41-2 Персонал в детските градине в Община Дупница 2017/2018 учебна година

ДЕТСКА ГРАДИНА	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	ОБЩО
ДГ „Детелина“	13,5	19	32,5
ДГ „Калина“	19	22	41
ДГ „Слънце“	13	12	25
ДГ „Зора“	20	22	42
ДГ „Мечта“	15	17	32
ДГ „Радост“	13	15	28

Училища

Децата от 6 до 18 години в община Дупница могат да получат призната степен на образование в 14 учебни заведения действащи към 2017 г. на територията на общината или над 33% от учебните заведения на територията на област Кюстендил. 7 от тях са основни училища, които осигуряват обучение и образование в начална и основна степен. 3 от основните училища са в селата Яхиново, Крайници и Самораново. Останалите 4 са на територията на града, която покриват относително равномерно.

Образователната мрежа на Община Дупница е изградена от 7 основни училища, 2 средни, 1 профилирана и 1 професионална гимназия с общинско финансиране, 3 професионални гимназии на държавна издръжка, Висш педагогически колеж “Св.Иван Рилски”, Дом за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа “Олга Стоянова” и множество частни школи.

Таблица 42-1 Персонал в училищата в Община Дупница 2017/2018 учебна година

Училище	Населено място	Вид	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	общо
Профилирана гимназия „Христо Ботев“	Дупница	Общинско	43	8	51
Основно училище „Евлоги Георгиев	Дупница	Общинско	36	9	45
Средно училище „Св. Климент Охридски“	Дупница	Общинско	31	8	39
Основно училище „ Неофит Рилски“	Дупница	Общинско	53	13	66
Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“	Дупница	Общинско	33	10	43
Основно училище „Христаки Павлович“	Дупница	Общинско	17	6	23
Основно училище „Христо Ботев“	Самораново	Общинско	13	3	16
Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“	Яхиново	Общинско	9	4	13
Основно училище „Христо Ботев“	Крайници	Общинско	14	4	18
Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“	Дупница	Общинско	88,5	20	108,5
Професионална гимназия по хранително-вкусови и химични технологии	Дупница	Общинско	16,5	7	23,5
Професионална гимназия по облекло и стопанско управление	Дупница	Държавно	22	6	28

Училище	Населено място	Вид	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	общо
Професионална гимназия „Акад. С.П. Корольов“	Дупница	Държавно	31,5	8	39,5
Професионална гимназия по транспорт	Дупница	Държавно	12	6	18
ОБЩО			419,5	112	531,5

През 2017/2018 учебна година в общинските училища се обучават 3799 ученика, а в държавните професионални гимназии те са 690. В системата на образованието работят около 530 лица.

В този си вид, образователната система на територията на общината осигурява достъп до начален, основен и среден (общообразователен и професионален) етап на образование, както и възможности за професионална квалификация след завършено средно образование. На територията на общината и областта няма регистрирано висше училище. Най-близките такива са разположени в Благоевград, Перник и София.

Таблица 42-2 ПАРАЛЕЛКИ И УЧЕНИЦИ 2017/2018 УЧЕБНА ГОДИНА

УЧИЛИЩЕ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ВИД	БРОЙ ПАРАЛЕЛКИ	БРОЙ УЧЕНИЦИ
Профилирана гимназия „Христо Ботев“	Дупница	Общинско	24	579
Основно училище „Евлоги Георгиев	Дупница	Общинско	21	439
Средно училище „Св. Климент Охридски“	Дупница	Общинско	15	272
Основно училище „Неофит Рилски“	Дупница	Общинско	25	524
Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“	Дупница	Общинско	17	370
Основно училище „Христаки Павлович“	Дупница	Общинско	8	144
Основно училище „Христо Ботев“	Самораново	Общинско	7	84
Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“	Яхиново	Общинско	6	85
Основно училище „Христо Ботев“	Крайници	Общинско	7	97
Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“	Дупница	Общинско	40	975
Професионална гимназия по хранително-вкусови и химични технологии	Дупница	Общинско	10	230
Професионална гимназия по транспорт	Дупница	Държавно	6	120
Професионална гимназия по облекло и стопанско управление	Дупница	Държавно	12	226
Професионална гимназия	Дупница	Държавно	15	344
ОБЩО			213	4489

Тенденцията за общо намаление броя на учениците, както в страната, региона и областта, може да се наблюдава и на територията на община Дупница в периода 2000 – 2017 г. Това показва съпоставка между данните на НСИ за периода 2008 – 2017 г.

Тенденцията за ръст в броя на децата в детските градини подсказва, че проблемът в училищата ще бъде смекчен.

Констатирана е необходимостта от въвеждане на мерки за подобряване на архитектурната среда и предоставяните услуги за хората с увреждания, както в основните училища, така и в гимназиите.

Извънучилищни форми на обучение и образование в община Дупница

Извън системата на народната просвета, жителите на община Дупница могат да придобиват и подобряват чуждоезиковите си умения в четири центъра - езиков център „Алфа“, школата за чуждоезиково обучение към читалище „Зора“, училища „Европа“ и езиковите курсове към Териториалната организация на НСТ – Дупница.

Според регистъра на Националната агенция за професионално образование и обучение, в община Дупница има 7 центъра за професионално обучение с актуална регистрация, където жителите на общината, навършили 18 години, биха могли да подобрят или сменят професионалната си квалификация, както и да придобият ключови компетентности за текстообработка, работа с компютърна техника, общуване на чужди езици. Няма регистриран център за информация и професионално обучение, който би могъл да се ползва от младежите на възраст под 18 години в областта на професионалното ориентиране и първите стъпки в професионалното им изграждане. Центровете за професионално обучение са място за валидизиране на знания и умения придобити чрез неформално или самостоятелно обучение. Тенденцията в началото на новия програмен период е за разкриване на още центрове за професионално обучение на територията на общината (на различен етап има процедури за лицензиране на 3 нови центъра за професионално обучение). Една от причините за интерес към предоставянето на такъв тип образователни услуги са финансовите възможности, които дават мерките по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Неправителственият сектор и читалищата са източник на възможности за неформално и самостоятелно учене при младите хора и децата. В Дупница функционират 7 школи за формиране на знания и умения в областта на музикалното, танцовото, изпълнителското и изобразително изкуство: 4 от тях – по изобразително изкуство, класически и спортни танци, фолклорни танци и пиано, действат в читалище „Зора 1858“. В града се развиват още школа за спортни танци „Фантастика“, за съвременни танци и брейк „Денс машини“ и диско балет „Вива“ към читалище „Христо Ботев“ в гр. Дупница.

9.2. Здравеопазване

Брой и видове здравни заведения, брой легла

Според справка на Министерство на здравеопазването за акредитирани лечебни заведения към 18.11.2016 г. на територията на община Дупница функционират 2 многопрофилни болници за активно лечение:

1. МБАЛ „Св.Иван Рилски – 2003“ ЕАД. В болницата се извършват дейности по клинични изпитвания на лекарства и медицинска апаратура съгласно действащото в страната законодателство. Налична база - 165 легла.

2. МБАЛ „Св.Иван Рилски“ ЕООД е общинско дружество. Отделение по физикална медицина и рехабилитация е закрито, като е отпаднала и дейността по физикална и рехабилитационна медицина. Налична база - 180 легла.

Двете многопрофилни болници обслужват населението на общините Дупница, Сапарева баня, Бобошево, Рила и Кочериново. В община Дупница работят и лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ както следва: 40 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ, 3 индивидуални практики за специализирана дентална медицинска помощ, 6 медицински центъра, 3 медико-диагностични лаборатории, 4 медико-технологични лаборатории и 1 хоспис.

Общинската система за спешна медицинска помощ се състои от филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – Кюстендил в град Дупница, който обслужва населението на общините Дупница и Бобошево и спешни кабинети за пациенти на общопрактикуващите лекари от Дупница и съседните общини в двете местни болници (към функциониращите в тях медицински центрове). Сериозен проблем за дейността на филиала на Центъра за спешна медицинска помощ в Дупница, както за системата на спешната помощ в цялата страна, е кадровото обезпечаване с лекарски персонал. Доколкото това е изцяло управлявана от държавата дейност, решението на тези проблеми зависи от провежданите на национално ниво политики, като възможностите за местно влияние върху осигуряването на човешки и материален ресурс са силно ограничени.

Отсъствието на медицинска помощ в населените места извън градския център, транспортните коридори, които преминават през община Дупница, икономическото състояние на местното население са предпоставки, които допълнително натоварват системата за спешна помощ в района. В този смисъл, осигуряването на достъп до медицинска помощ за населението в селата на общината, особено отдалечените, както и с преобладаващо възрастно население е важен социален въпрос за решаване в настоящия програмен период пред местната общност и управлението в община Дупница.

Брой лекари и стоматолози

Община Дупница е една от най-добре осигурените с общо практикуващи лекари община в област Кюстендил. Показателят, по данни на Регионалната здравна инспекция за 2011 г. е 8.03 общо практикуващи лекари на 10 000 души в община Дупница, при средна стойност за областта от 7.43 и за община Кюстендил – 7.13. 31 от лекарите работят в индивидуални практики, а 32 – в групови практики. 3 от индивидуалните лекарски практики са разположени извън града – в селата на общината.

Броят на общо практикуващите лекарите в последните години е без съществена промяна. Лекарите по дентална медицина в община Дупница са 41 – 40 в града и само един – в селата на общината. По данни на Регионалната здравна инспекция броят на лекарите по дентална медицина намалява. Оценка за обезпечеността на жителите на община Дупница с лекари и зъболекари може да се направи в рамките, които дава за здравен район Дупница Националната здравна карта. Документът определя 31 лекарски практики, 25 от тях са в град Дупница, за да обслужват населението и на селата Пиперево и Блатино. Концентрацията на лекарски практики, според здравната карта, в града е почти 81%. Селата Бистрица, Яхиново, Крайници, Джерман, Баланово и Дяково са определени за по една лекарска практика. 63 са предвидените лекарски практики по дентална медицина, 57 или 90% от тях са концентрирани в града, като е предвидено да обслужват населението на селата Пиперево, Блатино, Баланово, Палатово и Грамаде. Жителите на селата Бистрица, Самораново,

Яхиново, Крайници и Джерман се обслужват от по една дентална практика, като населението на с. Крайни дол се обслужва от практиката в с.Джерман. Жителите на село Червен брег е предвидено да се обслужват от две дентални практики. Съпоставката между съществуващото положение в община Дупница и рамките на НЗК показват, че не е постигнато както оптималното ниво на осигуреност с лекари и зъболекари в общината, така и оптималното им разпределение за обслужване на населението в гради и селата на общината.

Транспортна достъпност на здравните заведения, особено тези за спешна медицинска помощ

Транспортната достъпност на здравните заведения, особено филиалът за спешна медицинска помощ в гр. Дупница за територията на община Дупница, според данните в анализа на Концепцията за развитие на спешната медицинска помощ в Република България 2014 – 2020 г., е в рамките на до 20 минути. В този контекст, местната здравна система покрива общностните стандарти за бързина на достигане до мястото на инцидента и осигуряване на първа медицинска помощ.

Здравните заведения в гр. Дупница са с достатъчна по обем база, за да поемат нуждите на жителите на общината, но се нуждаят от рехабилитация на сградите, подобряване на оборудването, оптимизация на здравните услуги и увеличаване на броя на линейките. Необходимо е подобряването на достъпа на лица с увреждания.

9.3. Социални дейности

Социалните услуги са дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на уязвимите групи от хора да развиват своята независимост и да водят самостоятелен начин на живот. Социалните услуги е необходимо да бъдат подкрепящи отделния индивид, семейство или група, а не да имат санкциониращ характер. Социалните услуги са комплекс от мерки и дейности насочени към подкрепа на уязвимите групи и имат за цел както превенция на риска - да се минимизират негативните последици от този риск, както и такива, които са насочени за справяне с последиците от проблемите като дейности и услуги за рехабилитация, интеграция и ресоциализация.

По данни на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в Община Дупница (2016 - 2020) в общината се предоставят следните видове социални услуги към 31. 12.2015 г.:

9.3.1. Специализирани институции

Таблица 43 Дом за деца лишени от родителски грижи „ОЛГА СТОЯНОВА”

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	гр. Дупница, ул. "Велико Търново" № 2	22

Услугите, които се предоставят в дома са:

- Фамилна работа с родителите на настанените деца;
- Работа по случай.

Потребители на услугите са:

- деца, трайно изоставени от родителите си със или без декларации за отказ, съгласно Семейния кодекс;
- деца без семейства, чиито родители са починали, неизвестни или лишени от родителски права;
- деца, чиито родители трайно не полагат грижи за тях;
- деца, чиито семейства създават опасност за увреждане на развитието им;
- деца, които нямат налична семейна среда и среда на близки родственици.

Обособени са пространства за спане, занимания, кухненски кът и санитарни възли, както семейно пространство за отдих и срещи с близки и роднини, дворно пространство за отдих и спорт.

9.3.2. Услуги в общността

Таблица 44 Център за социална рехабилитация и интеграция за деца

№	Община	Местонахождение	Капацитет	Вид
1	Дупница	гр. Дупница, пл. "Свобода" № 1	40	за деца

Предоставянето на услугата ЦСРИ цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на деца с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на деца от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот.

- Консултативните дейности са насочени към кандидат-потребителите, потребителите и/или към техните близки;
- Терапевтичните дейности и обучителните практики имат за цел да развият и/или да създадат социални умения, които са нарушени или загубени;

- Рехабилитационните и интеграционни програми и дейности са насочени към възстановяване и социална интеграция. Медицинската рехабилитация се извършва след назначение от лекар - специалист.

ЦСРИ за деца работи с пълен капацитет и предоставя услуги с високо качество, но не може да обхване всички нуждаещи се.

В настоящата Стратегия се предвижда увеличаване на капацитета на ЦСРИ за деца и се планира разкриването на ЦСРИ за лица в отговор на идентифицираните нужди и обхващане на поне 60-70% от децата и лицата с увреждания и техните семейства. Предоставяне на мобилни услуги като общинска дейност за достигане на услугата до всички населени места.

Таблица 45 Дневен център за деца с увреждания

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	гр. Дупница, ул."Велико Търново" № 8	20

Дневният център за деца с увреждания предоставя комплекс от социални услуги, осигуряващ:

- включваща, приемаща и стимулираща среда за деца и младежи с увреждания;
- подкрепа на социалното, емоционалното и културно развитие на всеки потребител;
- специализирано оборудване и обзавеждане, в зависимост от конкретните потребности на потребителите;
- оценка на нуждите на детето;
- изготвяне на индивидуален план за всеки потребител;
- планиране на интервенции според установените проблеми;
- оказване на подкрепа на лицата и техните семейства.

Целите на социалната услуга са насърчаване и подкрепа на социалното, емоционалното, образователното и културно развитие на всяко дете; създаване на оптимални условия за корекционно-компенсаторна, възпитателна и интеграционна работа с децата; осигуряване на спокойна, уютна и безопасна среда, в която потребителите да се чувстват сигурни и щастливи, посещението в Дневния център за деца с увреждания да доставя удоволствие на клиента.

Таблица 46 Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	гр.Дупница, ул."Велико Търново" 35Б	14

През 2014 година в Община Дупница по Проект "ЦНСТ НАДЕЖДА", финансиран по схема за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-5.2.12 „Да не изоставяме нито едно дете” - Компонент 2: Разкриване на социални услуги в общността по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, беше разкрит

Център за настаняване от семен тип за деца и младежи, в които се предоставят услуги с високо качество в интерес на потребителите.

Целта на социалната услуга ЦНСТ е да създаде среда близка до семейната и да предостави грижа и подкрепа адекватна на индивидуалните потребности на всяко едно дете и младеж. Във всички дейности - почистване на спалните помещения, подпомагане при извършване на личния тоалет, пазаруване, приготвяне на храна, хранене, пране на дрехи, гладене активно се включват децата и младежите, доколкото позволяват индивидуалните им възможности, като целта е не да бъдат обгрижени, а да бъдат подпомогнати и обучени за самостоятелен начин на живот. Потребителите ползват всички услуги в общността – личен лекар, стоматолог, спешен център. Включват се в провеждането на различни мероприятия, организирани с деца от детски градини, училища, с които съвместно празнуват.

От 1.11.2015 г. услугата вече е делегирана от държавата дейност.

Таблица 46 Центрове за обществена подкрепа

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	р. Дупница, ул. "Велико Търново" № 2	20
2	Дупница	гр. Дупница, ул. "Солун" № 4	20

Център за обществена подкрепа е дългосрочна социална услуга, предоставяна в общността, с цел подкрепа на деца в риск и на техните семейства за изграждане на благоприятна семейна среда и интеграция в общността.

В Центровете за обществена подкрепа се предоставят следните услуги:

- Психологическо консултиране;
- Социално консултиране;
- Подкрепа за превенция изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции;
- Подкрепа при реинтеграция на деца в семейна среда;
- Обучение на:
 - кандидати за осиновители;
 - деца и младежи;
 - доброволци;
 - професионалисти по заявка;
- Обучение и оценка на кандидати за приемни родители;
- Превенция на отпадането от училище;
- „Училище за родители“;
- Превенция на противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;

- Информирание за социалните услуги на територията на Общината;
- Подпомагане на социалната интеграция чрез развитие на мрежа за подкрепа.

Таблица 47 Домашен социален патронаж

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	гр. Дупница, ул. „Охрид“ № 3	220

Домашен социален патронаж е услуга, финансирана от Община Дупница. Включва следните услуги за патронираните лица:

- Ежедневно приготвяне и доставяне готова храна /обяд и вечеря/ по домовете;
- Социален работник посещава по график патронираните лица по домовете, като им оказва съдействие при подготовката и подаването на документи за ползване на различни административни услуги, свързани със социалното подпомагане;
- Медицинска сестра посещава патронираните лица и оказва долекарска помощ като: осъществява контакт с личните лекари; закупува необходимите им лекарства; измерва кръвното налягане и при предписание от лекар поставя инжекции; придружава патронираните лица при посещенията им до личния лекар; съдейства при изготвянето на необходимите документи за явяване пред ТЕЛК;
- Санитарен работник/домашен помощник по график посещава патронираните лица и извършва следните услуги: поддържане личната хигиена на лицето и хигиената в жилищните помещения, обитавани от него;
- Към Домашния социален патронаж се предоставя и услуга *Диетичен стол* за нуждаещите се от диетично хранене, с поставена диагноза и лекарско предписание.

За периода 2016 – 2020 се предвижда разширяване на дейността, чрез използване възможността за финансиране/дофинансиране по програми и проекти на европейските структурни фондове.

Таблица 48 Обществена трапезария/осигуряване на топъл обяд

№	Община	Местонахождение	Капацитет
1	Дупница	гр. Дупница , ул. "Солун" № 4	100

Услугата е насочена към задоволяване потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигурят сами и които отговарят на необходимите критерии за ползването ѝ. Финансирането е от Фонд „Социална закрила“ към АСП и по ОПРЧР.

За периода 2016 – 2020 е предвидено услугата да продължи да се реализира на територията на Община Дупница през есенно-зимния период при финансиране от Фонд „Социална закрила“ и целогодишно при финансиране по ОПРЧР, както и при наличие на финасова възможност да се развие и като общинска услуга.

Таблица 49 Други социални услуги в общността, действащи по проекти

№	Услуга	Местонахождение	Доставчик	Финансиране	Вид
1	Приемна грижа	ЕПГ в гр. Дупница	Община	ОПРЧР – "Приеми ме"	Деца в риск от изоставяне
2	Семеен център	гр. Дупница – 3 броя: ул. "Разметаница" № 11 ул. „Люляк“ № 1 ул. „Отовица“	Община	МБВР	Деца и семейства в риск
3	Център за ранна интервенция на уврежданията	гр. Дупница, пл. „Свобода“ № 1	Община	МБВР	Деца и семейства в риск

Посочените услуги са иновативни, разкрити по Проекти по ОПРЧР в подкрепа на деинституционализацията на деца и ранното детско развитие. В Община Дупница е създаден капацитет за разработване и реализиране на проекти в социалната сфера, които финансово подкрепят реализирането на социалната политика на територията на Общината и осигуряват възможност за развиване на широка мрежа от социални услуги.

Общи изводи за социалните услуги в Община Дупница:

- За подобряване на качеството на предоставяните грижи се очертава необходимост от повишаване ефективността на структурата и повишаване на професионалния капацитет на персонала, както и повишаване на контрола относно спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги;
- Невисока добавена стойност в заплащаните услуги и липса на социално признание към социалните работници;
- Възлагането на социалните услуги на външни доставчици все още не се утвърждава като практика в Община Дупница;
- Необходимо е предприемане на допълнителни мерки в посока подобряване на координацията между социалната и здравната системи с оглед постигането на практически резултати и предоставянето на качествени интегрирани услуги за деца, възрастни хора и хора с увреждания.

Общи изводи за услугите за деца:

- Недостатъчен брой превантивни социални и здравни услуги за деца с ранна степен на интервенция;
- Много добре развита „приемна грижа“ в Общината, настаняването в приемни семейства и в семейства на близки и роднини се използва като добър ресурс за отглеждане на децата в семейна среда;
- На територията на Общината (към 31.12.2015 г.) се наблюдава превес на резидентен тип услуги и услуги в общността над институционалната грижа;
- Деинституционализацията на грижите за деца ще продължи да утвърждава коренната промяна в социалните услуги в Община Дупница;

- Действащата специализирана социална институция за деца (ДДЛРГ „Олга Стоянова“ гр. Дупница) е предвидена за трансформиране и закриване, като материалната база, човешкия ресурс и административен потенциал биха могли да се използват за разкриване и развитие на алтернативни форми на услуги;
- Предлаганите алтернативни социални услуги на територията на Общината не покриват реалните потребности и не обхващат всички рискови групи. По отношение на рисковите групи деца, развитите социални услуги подкрепят преди всичко децата с увреждания. Извън подкрепа остават деца с увреждания в малките населени места.

Общи изводи за услугите за лица с увреждания:

- Недостатъчен брой услуги за хора с увреждания, които да отговарят комплексно на потребностите;
- Недостатъчни финансови ресурси, което често става причина за социалното изключване на хора с увреждания и настаняването им в институция;
- Липса на отговарящи на потребностите на хората с увреждания комплексни услуги (здравни и социални) в домашна среда, както и липса на финансиране на дейностите по долекуване и продължително лечение;
- Едни от успешните социални услуги за подкрепа на семействата при полагане на грижи за зависим член от семейството са услугите „личен асистент“, „социален асистент“ и „домашен помощник“;
- Услугите в общността за възрастни с увреждания, които са една от големите рискови групи в Община Дупница, не са развити достатъчно.

Общи изводи за услугите за стари хора:

- В общинския анализ на ситуацията все още се дефинира потребност от институционална грижа, най-вече за стари хора. Като причина за това може да бъде посочена липсата на реална и сигурна алтернатива на грижи, която да осигури достоен и независим живот в естествената домашна среда и в общността;
- Недостатъчен брой услуги за възрастни хора, които да отговарят комплексно на потребностите им и невъзможност за предоставянето им във всички населени места на територията на Общината;
- Недостатъчни финансови ресурси, което често става причина за социалното изключване на възрастни хора и настаняването им в институция;
- Липса на отговарящи на потребностите на възрастните хора комплексни услуги (здравни и социални) в домашна среда;
- Добър обществен отзвук за услугите „домашен социален патронаж“ и „обществена трапезария“.

9.4. Култура

В Дупница функционира общински исторически музей и етнографската експозиция в къщата на Жельо Демиревски. Общинският исторически музей е създаден с решение на Общинския съвет от 8 май 1992 г. и разполага с архив от около 8000 движими паметници на културата. В общински музей работят трима уредници, старши специалист „Издателска дейност“, уредник в изложбена зала „Джамията“ и организатор на изложби. Екипът се управлява от директор. Общинският музей няма действаща експозиция и не отчита приходи и постъпления поради липса на експозиционна площ. Институцията ползва помещения в сградата на Младежки дом – Дупница. Експертите му участват в множеството спасителни археологически операции по трасето на магистрала „Струма“, както и в местността „Кулата“. Етнографска експозиция действа в къщата музей „Жельо Демиревски“. Обектът е обновен в рамките на проект „Планините си подават ръце“ по програма „Добросъседство“ с Република Македония през 2007 – 2008 г. Ползва се като място за културни събития в града. Къщата музей на Станке Димитров изпълнява функциите на фондохранилище на Общински музей и Общинска художествена галерия към момента. Доколкото и двете сгради са образци на градската архитектура в България от началото на ХХ век, които естествено се вписват в архитектурната среда на града, и са обвързани със значими за комунистическото движение в национален и международен мащаб лица, включването им в интерпретативни туристически и образователни проекти обвързано с ползването им за експозиционни площи е гъвкаво решение на основния проблем пред музейното дело в Дупница. Ключов проблем пред общинския музей и музейното дело в община Дупница е липсата на отговаряща на съвременните изисквания музейна сграда и свързаните с това експозиционни площи, необходимото съвременно техническо оборудване, пособия и материали за съхраняване, обработка, реставрация и експозиция на предметите с историческа, културна и познавателна стойност. Този проблем съществува повече от две десетилетия и еднозначното му решаване е повече от необходимо.

Няма действащ регистър на посетителите на исторически и музейни обекти в община Дупница тъй като липсва местна регулаторна рамка за продажбата на билети за посещения и свързаното с това регистриране на посещенията. По същата причина няма регистър на посетителите на изложбените зали в Околийската къща и Джамията.

Общинската художествена галерия ползва за основна експозиционна площ втория етаж на Околийската къща и в отделни случаи – вътрехрамовото пространство на Джамията, с която са регистрирани като паметници на културата в ансамбъл. В момента художествената галерия има фонд от около хиляда картини. Една част от картините са на стари майстори, а друга – на съвременно изкуство. Галерията разполага с 37 рисунки на Владимир Димитров – Майстора. Голяма част от фонда се състои от творби на Патрики Сандев. В състава на колекциите са творби на Райко Алексиев, Добри Добрев, Димитър Топлийски, Георги Алайков, Асен Ушев, Димитър Казаков – Нерон, Владимир Пешев и др. Галерията организира изложби на творци от страната и чужбина, както и поетични вечери, представяния и други.

Общински драматичен театър „Невена Коканова“ е създаден през 1991 г. Той е единственият театър в община Дупница и агломеративния район на общината. Театърът се помещава в реконструираното през 1983 г. читалищно крило. Разполага със зрителна зала с 420 места, сравнително добре оборудвана сцена – широчинна при порталите 9, 20 м., въртящ се диск с диаметър 9 м., оркестрина кола, 25 подемпника (10 моторни) за декори и

облекло на сцената. Театърът разполага още с един собствен апартамент в сградата (преоборудвани две гримьорни за временно пребиваващи персонал, режисьори, актьори и др.), една репетиционна зала, четири гримьорни, две канцеларии. Сградата е ремонтирана със средства на Националния доверителен екофонд през 2013 г. Театърът има собствена театрална трупа и програма, включително с гастроли в страната. Има трайна тенденция за обогатяване на театралния афиш в последните четири години. На дупнишка сцена гостуват едни от най-добрите трупи и постановки в страната. Театралната публика в региона не е достатъчна за самоиздръжка на театъра. През творческата 2012 г. 8 421 зрители са посетили 23 представления и са кумулирали приходи в размер на 18 538 лева. Отбелязва се тенденция свързана с увеличаване на приходите и посещенията при увеличен брой представления. Разработването на иновативни културни продукти и ориентирането към различни публики е един от начините за поддържане и развитие на театралното изкуство в Дупница. В 2014 г. община Дупница осъществява проект фокусиран върху съчетаването на визуално и театрално изкуство с подкрепата на ОП „Регионално развитие“. Близостта до центровете на театралното изкуство в София и Благоевград може да бъде разглеждана както като рискова за оцеляването на театралното изкуство и публика в Дупница, така и като шанс, особено ако можем да привлечем публики на алтернативни и иновативни визуални и театрални продукти, ползващи нетрадиционни пространства и комуникационни форми. Това поставя още веднъж въпроса за развитие на иновативна културна инфраструктура и пространства в Дупница. Инвестициите в такава не само ще променят архитектурния облик на градския център, но ще позволят оползотворяване на пространства, които класически не се възприемат като произвеждащи културни продукти (площади, открити сцени, стълбища и стени, изоставени и разрушени фабрични сгради и т.н).

На територията на общината има 13 регистрирани читалища. В община Дупница има общински духов оркестър и общински мажоретен състав, създаден през 2010 г. Всички танцови групи, ансамбли и състави, като изключим фолклорен танцов ансамбъл „Актавис“, функционират като част от дейността на читалищата и общинските училища. В община Дупница има два хорова състава– мъжки хор „Св. Иван Рилски“ и смесен хор „Рилски звуци“, 6 фолклорни танцови ансамбъла, от които „Актавис“ и ансамбъла към читалище „Зора 1858“, 2 танцови формации за съвременно танцово изкуство – „Денс машин“ и „Вива“, детска фолклорна група „Крайниче“. В с. Джерман функционира самодейна кукерска група, а в града е съставът за стари градски песни „Ноктюрно“. Към самодейните групи в Дупница е и клуб „Здраве“ на ветераните-спортисти.

Културно-историческото наследство на общината е подробно разгледано в т. 14.

9.5. Спорт

В община Дупница има следните спортни съоръжения:

- Спортна зала - гр.Дупница, която е масивна сграда е построена е през 1971 г с обща площ 1250 м² и 640 седящи места. Сградата е обновена през 2012 г. като сред реконструкцията капацитета на седящите места нараства на 1508 с РЗП 3756.7 м². През 2005 годна в нея монтирана стена за скално катерене.
- Стадион “Бончук” в гр.Дупница с площ 81 дка, 20 000 места и масивна трибуна на два етажа. Използва се за футбол и лека атлетика.

- Бейзбол/софтбол стадион в ЖК „Бистрица“, гр.Дупница, с обща площ от 34 дка, трибуни. Няма построени сгради. Стадионът е концесиониран от местния бейзбол и софтбол клуб „Девълз“.
- В общината има един открит плувен басейн, частна собственост, с площ от 280 м2. Басейнът е разположен непосредствено до крайградския парк „Рила“ в Дупница.
- В ОУ „Св.Климент Охридски“ се намира единственият закрит плувен басейн на територията на общината, който не функционира от 2007 г.
- Спортен терен с. Яхиново, площ – 24 дка, няма сгради. Използва се за футбол.
- Спортен комплекс с. Червен брег, площ – 20 дка с масивна сграда (съблекалня). Използва се за футбол и хандбал.
- Спортен комплекс с. Крайници, площ – 24 дка, масивна спортна зала и съблекалня. Използва се за футбол, баскетбол и хандбал.
- Спортен терен с. Самораново, площ – 15 дка, няма сгради. Използва се за футбол, тенис на маса и хандбал.
- Спортен терен с. Джерман, площ – 22 дка. Използва се основно за футбол.
- Спортен терен с. Баланово, площ – 15 дка, няма сгради. Използва се за футбол.
- Спортна площадка в ЖК “Бистрица“ за футбол и баскетбол.
- Спортна площадка в ЖК “Дупница“ за футбол, волейбол, баскетбол.
- Спортна площадка в ЖК“Байкал“ за футбол, волейбол, баскетбол.
- Спортни и фитнес съоръжения в рамките на крайградски парк „Рила“ – гр. Дупница.
- Скейтборд площадка при Спортната зала в гр. Дупница.

Най-голямата инвестиция в спортна инфраструктура за наблюдавания период е на търговско дружество – реконструкцията и модернизацията на басейните в парк “Рила“ през 2009 г., като те съставляват 63.2% от всички инвестиции в спортни съоръжения.

Няма осъществени проекти с подкрепата на оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество за ремонт, реконструкция или създаване на нови спортни съоръжения в община Дупница.

С Постановление на Министерски съвет №19/07.02.2014 г. 4 500 000 лв. ще бъдат инвестирани в Многофункционална спортна зала „Марек“ - гр. Дупница по публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“. Проектът трябва да осигури съвременна тренировъчна и спортна база както за волейболния тим на града, така и на останалите клубове ползватели на Спортната зала в Дупница. Това е първата съществена инвестиция в съоръжението от 70-те години на XX век, когато е построено.

На територията на община Дупница действат 18 спортни клуба. Над 1 000 деца са включени в спортно-тренировъчната им дейност. Финансирането на спортните клубове се осъществява от бюджетите на съответните спортни федерации и субсидии от общинския бюджет.

Създадена е правна рамка за регулиране на финансирането и управлението на спортната инфраструктура на местно ниво, която е дефинирана в Наредбата за условията,

критериите и реда за финансово подпомагане на спортните клубове и обединените спортни клубове в община Дупница приета с Решение №28/12.03.2012 г. на Общински съвет и Наредбата за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество, допълнена с Решение на Общински съвет № 170/21.12.2012 г.

В община Дупница има добре развита, работеща система от спортни клубове и дейности, активно включващи децата и младежите. Същественният проблем в сектора е остарялата и недостатъчна за професионалното развитие на спортните дейности инфраструктура. Този проблем трябва да търси решението си в новия програмен период. Възможностите за развитие и инвестиране в човешки ресурс са другото предизвикателство за сектора, както и осигуряването на достатъчно пособия, материали и средства за провеждане на модерен тренировъчен процес при повишения интерес от страна на децата и младежите към спортни дейности. Необходимо е създаването на визия за развитие на професионалния и масов спорт в общината, която да зададе очакваните резултати и ясните индикатори за тяхното измерване и оценка. Създаването на капацитет за разработване и управление на инициативи, ползващи проектния подход е ключово предизвикателство за всички заинтересовани страни в сферата. За съжаление възможностите за грантово финансиране на такива инициативи, осъществявани от спортните клубове, остават силно ограничени и в новия програмен период.

В Дупница към 2017 г. функционират следните спортни клубове:

Рег. N в НР	Дата на регистрация	Наименование	Седалище	Спорт
2-011-022	28.10.2016	Работнически клуб спорт и здраве - Марек	гр. Дупница	многоспортови
1-072-770	18.08.2016	Сдружение ФК Марек 1915	гр. Дупница	Футбол
2-005-041	22.03.2010	Сдружение „Ветерани Спортисти Марек“	гр. Дупница	многоспортови
1-045-058	05.07.2011	Сдружение“П.С.Моторспорт“	гр. Дупница	мотоциклетизъм
1-014-030	07.03.2003	Спортен клуб по борба „Дупница“	гр. Дупница	борба
1-068-009	14.03.2003	Спортен клуб по източни бойни изкуства „Гладиатор“	гр. Дупница	таекуон-до ВТФ
3-004-059	30.03.2009	Спортен клуб по тенис на маса – Марек Дигеста Спорт	гр. Дупница	НСО
1-066-172	04.10.2013	Спортен клуб по тенис на маса – Марек 76	гр. Дупница	тенис на маса
1-037-114	19.04.2010	Спортен клуб по Конен спорт Марек	гр. Дупница	Конен спорт
1-066-025	06.03.2003	Спортен клуб по тенис на маса – Марек Дигеста Спорт	гр. Дупница	тенис на маса
1-069-023	17.10.2012	Спортен клуб СХАГИ-3	гр. Дупница	таекуон-до ITF
1-082-022	04.06.2008	Съюз по авиомоделизъм ИКАР	гр. Дупница	авиомоделизъм
1-072-754	24.07.2014	Футболен клуб Марек 2010	гр. Дупница	футбол
1-072-468	03.02.2010	Футболен клуб Марек 2007	гр. Дупница	футбол
1-72-464	03.02.2010	Футболен клуб Солол	с. Самораново	футбол
1-072-451	03.02.2010	Футболен клуб Славия - 2000	с. Яхиново	футбол
1-072-471	03.02.2010	Футболен клуб Рилски орли	с. Бистрица	футбол
1-072-469	03.02.2010	Футболен клуб Ботев	с. Крайници	футбол
1-077-119	04.06.2010	Шахматен клуб Капабланка 97	гр. Дупница	шахмат
1-077-110	12.06.2008	Шахматен клуб Марек	гр. Дупница	шахмат

Рег. N в НР	Дата на регистрация	Наименование	Седалище	Спорт
1-014-170	18.10.2012	Клуб по борба, самбо и сумо Марек-Дупница	гр. Дупница	борба
2-003-018	01.04.2013	Клуб по борба, самбо и сумо Марек-Дупница	гр. Дупница	многоспортови
2-003-010	13.01.2006	Спортен клуб по бокс Глаукокс	гр. Дупница	бокс
1-013-178	19.02.2015	Спортен клуб на глухите	гр. Дупница	многоспортови
1-068-002	14.03.2003	Спортен клуб Форс	с. Бистрица	таекуон-до ВТФ
1-043-014	26.09.2007	Клуб по ловна стрелба „Слави Иванов“	гр. Дупница	ловна стрелба
0-035-130	21.04.2015	Спортен клуб Патриот-Дупница	гр. Дупница	Кик-бокс
3-001-047	20.02.2003	Туристическо дружество „Рилски езера“	гр. Дупница	НСО
3-001-048	20.02.2003	Туристическо дружество „Рила-Фарм“	гр. Дупница	НСО
1-014-193	01.09.2003	Спортен клуб по борба Спартак - Дупница	гр. Дупница	борба
1-007-016	06.03.2003	Бадминтон клуб -Победа	гр. Дупница	бадминтон
1-008-025	14.02.2003	Баскетболен клуб-Марек	гр. Дупница	баскетбол
1-115-014	28.05.2015	Боен клуб Марек	гр. Дупница	Смесени бойни спотрове
1-022-027	10.03.2003	Волейболен клуб Марек Юнион Ивкони	гр. Дупница	волейбол
3-002-008	09.02.2011	Клуб за здраве на ветераните спортисти - Марек	гр. Дупница	НСО
1-010-007	20.02.2003	Клуб по бейзбол и Софтбол - Девълс	гр. Дупница	бейзбол
1-062-009	20.02.2003	Клуб по бейзбол и Софтбол - Девълс	гр. Дупница	софтбол
1-062-009	20.09.2004	Клуб по бейзбол и Софтбол - Ейнджълс	гр. Дупница	софтбол
1-094-010	28.01.2010	Клуб по бейзбол и Софтбол - Ейнджълс	гр. Дупница	крикет
1-010-013	30.05.2005	Клуб по бейзбол и Софтбол - Ейнджълс	гр. Дупница	бейзбол
1-063-049	03.01.2005	Клуб по спортни танци - Фантастико	гр. Дупница	спортни танци
1-045-043	17.09.2009	Мотоциклетен спортен клуб - Марек	гр. Дупница	мотоциклетизъм
1-072-422	03.02.2010	Професионален Футболен Клуб – Марек АД	гр. Дупница	футбол

10. ОТДИХ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

10.1. Отдых

В сферата на отдиha се включват комплекс от дейности, свързани със свободното време. Отдиhът бива ежедневен, седмичен и годишен. Всички основни прогнози за отдиha се свързват със свободното време, което е един от решаващите фактори при формирането и устройството на значителна част от околната среда.

Потребностите за реализиране на дейностите на свободното време определят многостранни изисквания с принципи и функционална организация, които оказват влияние при изграждането на селищната и извън селищната среда. За отдиха в свободното време за човека е важно преди всичко възможността за избор на разнообразни дейности на отдиха и на социалните контакти.

Ежедневният отдих се извършва в зелените площи на населените места. В тази насока ще се търси увеличаване на количеството на озеленените площи, които трябва да бъдат с многообразни функции, за да задоволят човешките потребности на населението.

Многообразните дейности за отдих в градините и парковете са групирани в две основни форми – активен (в движение) и пасивен (в покой). Активният отдих е по-привлекателен и такива обекти за отдих ще са с предимства за изграждане. Отдихът в община Дупница е представен от обектите за ежедневен и периодичен (на открито и закрито) отдих. Част от отдиха на закрито се реализира в обектите на културата. На открито отдихът се осъществява основно в обектите на зелената система и спорта.

Общото впечатление за отдиха в Община Дупница е, че е лошо организиран, оставен да се развива инцидентно и хаотично. Необходимо е преосмисляне и създаване на стратегия в тази насока. В ядрото - Дупница, изградените паркове и спортни обекти задоволяват потребностите на градското население, като основните са:

- Парк „Рила“, намиращ се в гр. Дупница, южно от ж.к. Бистрица, е най-новият и модерен парк в България - отворил е врати през 2010 г. Разположен е върху площ от 280 дка, дължината му е 2 км, има 8 км каменни алеи. Паркът се намира на 1,5 км от центъра на града, като до него е изградена специална велоалея с дължина от 0,2 км. В парка не се допускат коли, заради което пред входа му е изграден автопаркинг.

През територията му преминава река Бистрица. Над парка се намира параклисът „Света Петка“. В парка са разположени: езеро с водни колела, футболно игрище, волейболно игрище, тенис кортове, баскетболно игрище, басейн с олимпийски размери, детски басейн, зоокът, театрални сцени, детски кът, 10 барбекюта за по 25 човека всяко, обособен терен за фитнес тренировки. Паркът е финансиран от програма ФАР в партньорство със сръбската Община Враня. Той е на стойност 6 325 459, 44 евро, от които грантът, предоставен от ЕС и МРРБ е 29 125, 65 евро, а останала сума е собствен финансов принос на община Дупница.

- Градската градина в град Дупница се намира в центъра на града и е едно хубаво място за разходки, спорт или за среща с приятели на открито. Градината е реконструирана през 2009 г и от един западнал и занемарен градски парк, се превърна в модерно и стилно градско средище. В градината има денонощна охрана.

Съгласно РУС при изграждането системата на отдиха, трябва да се съблюдават няколко основни принципа:

- взаимнообвързаност на терените за отдих със зелената система;
- запазване на всички съществуващи терени за отдих;
- осигуряване места за отдих за всички жилищни структури, в това число и с новите терени за озеленяване;

- моделиране на отдиха в съответствие на различните му форми и по категории посетители;
- функционална обвързаност с публичните озеленени площи и елементите на социалния сервиз;
- обогатяване възможностите за ежедневен и седмичен отдих в селищната територия и извън нея;
- развитие на спорта с разширяване на терените и спортните дейности за различните възрастови групи;
- формиране на спортни центрове във вторичните центрове.

Друга насока за развитие е да се организират лесопаркови площи, като се обвържат с групите населени места, природните дадености (съществуващите гори, водни площи, културно - историческо наследство и други дадености). Така организираният лесопарков трябва да бъдат с ясно функционално предназначение, добра инфраструктура, необходимото ниво на обществено обслужване и висока атрактивност, така че да са привлекателни и за населението на общината и за приходящите туристи. За да се формират така, трябва да се спазват няколко основни правила и насоки на развитие:

- формиране на места за отдих с изяви екологически, естетически и особено рекреативни качества;
- развитие на планинския и балнео - туризма като комплекс от дейности и целогодишен обект за отдих чрез Туристическа зона Дупница;
- възстановяване и създаване на нови спортни терени, както за целогодишно ползване, така и за сезонен туризъм ;
- формиране на териториални връзки и зависимости на терените за отдих на открито и закрито;
- осигуряване на пространствена обвързаност за отдиха от терените на отделните функционални ядра и обектите на КИН;
- обхващане на всички обекти на социалния сервиз в сферата на образованието, здравеопазването, културата и пр. с места за отдих в различен териториален обхват и многостранни форми за използването им.

10.2. Зелена система

Зелената система е част от пространствения организъм на града, осигуряваща комплексното подобряване на жизнените условия посредством своите урбанистични, екологични и рекреационни функции. Тя е връзката между отделните елементи и устройствени зони на градския организъм с обкръжаващата го природна среда.

На територията на град Дупница има около 189,20 ха зелени площи. От дървесните видове преобладават липа, ясен, явор, акация, конски кестен, чинар, айлант, бреза и някои иглолистни видове – ела, смърч, разположени предимно в група с широколистни видове. Срещат се и множество върбови насаждения, които са с особено висока декоративна стойност за града.

Зелената система се поддържа от Общинско предприятие “Поддържане и озеленяване на териториите за обществено ползване”. Извършва се ежегодно подкастриране на дървесните видове, като се спазва техният период на вегетация, който продължава от месец март до месец октомври. Периодично Община Дупница предприема засаждане на нови фиданки и облагородяване на нови терени, които да бъдат затревени и залесени.

Зелените площи са сравнително равномерно разположени по целия град, като най-много са около новоизградените детски площадки и кътове за отдих, както в централната градска част, така и в крайните квартали.

В селата декоративните зелени площи се свеждат до декоративен кът в центъра на селото и засадени в група декоративни дървета и храсти, обикновено около чешмите или площадите.

На територията на Община Дупница е разположен и един от най-красивите паркове в цяла Югозападна България – крайградски парк “Рила”, намиращ се на 1,5 км от центъра на града и е изцяло общинска собственост. Паркът е достъпен единствено за пешеходци, като е ограничен изцяло достъпа на МПС на територията му. Има изградени асфалтови алеи, каменни пътеки, детски площадки, игрища за различни видове спорт, изкуствено езеро с водни колела, плувни басейни и множество зелени площи, затревени и залесени с разнообразни дървесни видове, за които се полагат ежедневни грижи. В централната градска част се намира и градската градина, изцяло обновена и облагородена с множество зелени площи с тревна и цвѳта растителност, асфалтови алеи и детски площадки.

Има съществуващи и новоизградени екопътеки, които са в много добро състояние с каменна настилка - екопътека в местност “Дренски рид”, екопътека “Самоковището”, намираща се в близост до село Бистрица. Предстои рехабилитацията на „Бели път“ като туристическа атракция, по която са пренесени мощите на Иван Рилски.

10.3. Терени със специално предназначение - гробищни паркове

Озеленените площи със специално предназначение са гробищните паркове, озеленяването на транспортни трасета и улична мрежа, санитарно - защитните пояси край натоварени пътни артерии, озеленяването на промишлени терени (заводски и складови площадки, изолационни ивици в заводски и промишлени терени, изолационни защитни пояси на промишлени зони).

Гробищни паркове съществуват във всяко населено място от общината. Голяма част от тях са с изчерпан капацитет, което налага в ОУПО Дупница да се предвидят терени за тяхното бъдещо разширяване, а където няма възможност – да се обособят нови такива, при спазване на санитарните норми и нормативните изисквания.

11.1. Пътна инфраструктура

През 2013 в експлоатация влизат 14 км от магистрала "Струма" - от Долна Диканя до пътен възел "Дупница-север" (от км 305+220 до км 319+200). Участъкът е част от лот 1 на магистрала "Струма" - Долна Диканя – Дупница (от км 305+220 до км 322+000) с дължина 16.78 км. На територията на община Дупница са 7.9 километра.

С откриването на ЛОТ 1 и ЛОТ 2 се скъсява с 15 минути времето за пътуването до гр. София. Автомагистрала "Струма" е част от Трансевропейската транспортна мрежа по направление на Общоевропейски транспортен коридор IV в отсечката от пътен възел "Даскалово" до ГКПП Кулата. Началото на АМ „Струма“ - участък Лот 2 започва за територията на общината при км 322+000, което съвпада с края на участък Лот 1 Долна Диканя – Дупница. Краят на участъка е при км 359+483.52, което е извън територията на общината. Изграждането му е съпроводено с изграждането на пътен възел „Дупница-юг“ при км 327+464 в местността „Бинека“. Вливането на потока от Кюстендил и Дупница е с две пътни връзки, които пресичат ЖП линията.

До 2013 г. транспортно обслужване е от главен път Е-79 по оста Кулата – Благоевград – Дупница – София, а магистралата допълва и подобрява нивото транспортна достъпност за общината. Важен транспортен коридор е второкласен път Дупница – Кюстендил, които свързва общината с областния център, Македония и Сърбия, а посредством пътя Дупница – Самоков - с градските центрове в Южен Централен и Югоизточен райони за планиране, както и с Република Турция.

Таблица 50 Категоризация и класификация на Републиканската пътна мрежа на територията на Община Дупница :

№	Вид на пътя	Наименование на пътя
1.	Автомагистрала	АМ „Струма“
2.	Път I-ви клас	I-1 („Даскалово-о.п. Дупница-Кулата“)
3.	Път II-ри клас	II-62 (Обходен път Кюстендил – обходен път Дупница – Клисуре“)
4.	Път III-ти клас	III-623 („о.п. Кюстендил – о.п. Дупница) – Мламлово – Бобов дол – Жедна – Враня стена – Габрешевци“)
5.	Път III-ти клас	III-6204 (о.п. Дупница – Ресилово – Овчарци – Сапарева баня – о.п. Дупница – Клисуре)
6.	Път III-ти клас	III-6232 („Маламаново – Дяково – (Даскалово – о.п. Дупница)“)

Източник: АПИ Областно пътно управление - Кюстендил

Таблица 51-1 Дължина на Републиканската пътна мрежа на територията на Община Дупница

№	Номер на пътя	Наименование на пътя	От км..... до км.....	Дължина /км/
1.	AM3	AM „Струма“	От км 42+567 до км 66+150	23,583
2.	I-1	(„Даскалово-о.п. Дупница-Кулата“)	От км 313+800 до км 337+100	23,300
3.	II-62	(Обходен път Кюстендил – обходен път Дупница – Клисурса“)	От км 31+800 до 37+000 и от 42+900 до км 50+000	12,300
4.	III-623	(„о.п. Кюстендил – о.п. Дупница) – Мламлово – Бобов дол – Жедна – Враня стена – Габрешевци“)	От км 0+000 до км 0+700	0,700
5.	III-6204	(о.п. Дупница – Ресилово – Овчарци – Сапарева баня – о.п. Дупница – Клисурса)	От км 0+000 до км 4+400	4,400
6.	III-6232	(„Мламлово – Дяково – (Даскалово – о.п. Дупница)“)	От км 0+000 до км 2+700	2,700
ОБЩО:				66,983

Източник: АПИ Областно пътно управление – Кюстендил

Таблица 51-2 Габарит на пътната настилка

№ на пътя	от км ... до км ...	дължина /км/	обща ширина на лентите за движение /м./	брой ленти за движение	тунел	особености
AM 3	км 42+567 - км 66+150	23,583	7,5	2x2	-	аварийна лента - 2,50м. средна разделителна ивица - 3,50м.
I-1	км 313+800 - км 314+535	0,735	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 314+535 - км 315+256	0,721	11,50	3	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 315+256 - км 318+811	3,555	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 318+811 - км 321+590	2,779	11,50	3	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 321+590 - км 325+600	4,010	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 325+600 - км 326+950	1,350	15,00	4	-	с разделителна ивица
	км 326+950 - км 327+950	1,000	16,00	4	-	с разделителна ивица
	км 327+950 - км 328+495 /тунел/	0,545	7,25	2	дясна тръба	тротоарни блокове 2x0,75м.
			8,50	2	лява тръба	
	км 328+495 - км 331+394	2,899	16,00	4	-	с разделителна ивица
км 331+394 - км 337+100	5,706	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина	
II-62	км 31+800 - км 33+000	1,200	7,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 33+000 - км 34+210	1,210	10,50	3	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 34+210 - км 36+100	1,890	7,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 36+100 - км 37+000	0,900	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 42+900 - км 43+030	0,130	10,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 43+030 - км 43+200	0,170	15,00	4	-	без разделителна ивица
	км 43+200 - км 43+810	0,610	15,50	4	-	с разделителна ивица
	км 43+810 - км 50+000	6,190	7,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
III-623	км 0+000 - км 0+700	0,700	7,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
III-6204	км 0+000 - км 1+500	1,500	9,20	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 1+500 - км 2+770	1,270	8,00	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 2+770 - км 3+500	0,730	7,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
	км 3+500 - км 4+400	0,900	6,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина
III-6232	км 0+000 - км 2+700	2,700	6,50	2	-	банкет или тротоар с променлива ширина

Източник: АПИ Областно пътно управление – Кюстендил

Таблица 51-3 Състояние на пътната настилка

№	Номер на пътя	Състояние на настилната					
		Добро		Средно		Лошо	
		От км до км	Дължина	От км до км	Дължина	От км до км	Дължина
1.	AM3	От км 42+567 до км 66+150	23,583				
2.	I-1	От км 313+800 до км 331+394	17,594	От км 331+394 до км 332+500	1,106	От км 332+500 до км 333+000	0,500
		От км 333+400 до км 337+100	3,700	От км 333+000 до км 333+400	0,400		
		ОБЩО:	21,294	ОБЩО:	1,506	ОБЩО:	0,500
3.	II-62	От км 31+800 до км 37+012	5,212	От км 43+000 до км 43+800	0,800	От км 42+112 до км 43+000	0,888
		От км 43+800 до км 45+600	1,8	От км 48+000 до км 50+000	2,000	От км 45+600 до км 48+000	2,4
		ОБЩО:	3,412	ОБЩО:	2,800	ОБЩО:	3,288
4.	III-623					От км 0+000 до км 0+700	0,700
						ОБЩО:	0,700
5.	III-6204	От км 0+000 до км 4+400	4,400				
		ОБЩО:	4,400				
6.	III-6232	От км 0+000 до км 2+700	2,700				
		ОБЩО:	2,700				

Източник: АПИ Областно пътно управление – Кюстендил

Пътищата I-ви, II-ри и III-ти клас са със 100% трайна настилка. Средната гъстота на автомагистралите и първокласните пътища в общината е 0.13 км/км².

Изграждането на газификационната мрежа в града, засиленото строителство, изграждането на водопроводни отклонения към нови или съществуващи сгради, както и липсата на достатъчно средства за основен ремонт са причина за критичното състояние на улиците в град Дупница и селата на общината.

До 2013 г. са ремонтирани 44.9 км. общински пътища или приблизително 50% от общинската пътна мрежа. 4 972 549 лева са вложени в реконструкцията на пътищата до селата Бистрица, Яхиново, Баланово и отсечката Дяково – Кременик (между регулационните граници на населените места) по проект “Реконструкция и рехабилитация на извънрегулационни участъци от пътната мрежа на Община Дупница”, финансиран от ОП „Регионално развитие“ през 2009 – 2010 г.

С проекта за интегриран градски транспорт през 2015 г. се разрешават част от инфраструктурните проблеми в града. По този проект се използват до 40 % от определената за община Дупница сума за следващият програмен период. Обхванати са улици, които не са ремонтирани от години. С проекта освен преасфалтиране на заложените улици и тротоарите към тях е подновена и старата канализация и водопровод. Улиците,

които попадат в обхвата на проекта са „Венелин“, „Велико Търново“, „Патриарх Евтимий“, „Св. Иван Рилски“, „Страхил войвода“, „Отец Паисий“, „Бузлуджа“ и други.

През 2016 г. Община Дупница обявява процедура по избор на изпълнители за рехабилитация на уличната мрежа. Тя е разделена в 4 позиции - ремонт на градските улици, ремонт на тези по селата, местната и републиканска мрежа. Не попадат за рехабилитация улиците, на които им предстои цялостно преасфалтиране по интегрирания градски транспорт, който засяга над 7 километра улици в града.

Реализирани /или не реализирани/ проекти, които засягат Републиканската пътна мрежа на територията на Община Дупница:

- АМ „Струма“ ЛОТ 1 участък „Долна Диканя – Дупница“ от км 36-850 до км 53+630 и пуснат в експлоатация през месец юли 2013 г. по ОП „Транспорт“ 2007 г. – 2013 г.;
- АМ „Струма“ ЛОТ 2 участък „Дупница – Благоевград“ от км 53+630 до км 91+1, който е пуснат в експлоатация през месец октомври 2015 г. по ОП „Транспорт“ 2007 г. – 2013 г.;
- По проект „Транзитни пътища V“ – ЛОТ 23 А:
Участък 1: път II-62 „Обходен път Кюстендил – обходен път Дупница“ до км 37+465
Участък 2: път I-1 „обходен път Дупница“ от км 326+939 до км 331+522 и има разрешение за ползване от месец ноември 2013 г.
- Среден ремонт на път III-6232 „Мламолово – Дяково“ през 2006 – 2007 г.

Среден ремонт на път III-6204 „о.п. Дупница – Ресилово – Овчарци – Сапарева баня – о.п. Дупница – Клисурса“, от км 0+265 до км 5+040 през 2006 – 2007 г.

11.2. Транспорт

През територията на общината преминава електрифицираната ЖП линия - София – Кулата. Тя е една от най-натоварените линии в страната. От същата линия при гр. Дупница има разклонение за гр. Бобов дол. 100% от железопътната мрежа в общината е електрифицирана, а контактната мрежа от над 10 години. От гара „Дяково“ дължината на ЖП линията възлиза на 16,128 км., и коловозно развитие – 2,135 км. Коловозното развитие на гара „Дупница“ е 6 072 км. Отсечката е част от ЖП коридор Видин-София-Кулата, който е включен в списъка с приоритетни проекти за развитието на Транс-европейската транспортна мрежа до 2020 г. Линията включена в Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози и свързаните с тях обекти (AGTC). ОП „Транспорт“ предвижда линията да бъде осигурена с оборудването от модерни системи за сигнализация и телекомуникация на железопътни отсечки (по Трансевропейската транспортна мрежа). Гъстотата на железопътната мрежа в общината възлиза на 59.4 км/кв.км. при 42 - 46 кв.км. за областите от региона за планиране и водещото му място в това отношение за страната.

Осъществяването на големите национални транспортни проекти ще подобри значително транспортната достъпност на територията на община Дупница и мобилността на жителите ѝ. Предизвикателство пред местните власти е осигуряването на транспортния достъп по пътищата-общинска собственост. За състоянието на уличното и пътно стопанство

в общината е трябва да бъде изработен подробен анализ и стратифициране на решенията за преодоляване на проблемите свързани със състоянието, ремонта и стопанисването на уличните настилки. Необходими са инвестиции в подобряване състоянието на уличната и тротоарна настилка, вертикалната и хоризонталната маркировка, както и в създаването на ефективна система за управление и контрол на действията на всички заинтересовани страни при експлоатиране и ползване на улиците и общинските пътища.

На територията на Община Дупница няма населено място без транспортен достъп. Всички междуселищни пътища в общината са асфалтирани, с изградена съпътстваща инфраструктура. В град Дупница е осигурена светлинна сигнализация и регулиране на възлови градски кръстовища. Над 25 000 лева са вложени в модернизирането на тези системи.

Осигурено е транспортно обслужване с бързи и пътнически влакове населението на град Дупница и селата Джерман, Яхиново, Дяково, Делян, включително чрез международната ж.п. линия София – Солун – Атина. Функционират ЖП гара Дупница в съседство с автогара Дупница. Посредством които се осъществява железопътната или автобусна връзка, както със селища на територията на общината, така и със селища на територията на страната. В селата Джерман, Яхиново, Дяково и Делян действат и железопътни спирки. Поддържат се четири градски линии за обществен транспорт, като се предвижда пускането на пета. Първите три линии обслужват населението на град Дупница, а четвърта линия е междуселищна. Фирмата, обслужваща вътрешноградските автобусни превози, извършва превози и до три от шестнайсетте села в Общината. Останалите села се обслужват от общинска, областна и републиканска транспортна схема.

Населението на града и селата в Общината ползва услугите и на частни таксиметрови компании, извършващи дейността си със 180/200 таксиметрови автомобили по данни от регистъра на издадените разрешителни на община Дупница.

По данни на Общинска администрация, 80% от населението на общината е с подобро транспортно обслужване.

Транспортният парк в Общината е на възраст от около 20 години и е изцяло частна собственост. Това поставя множество предизвикателства пред собствениците, не само от гледна точка на поддръжката и експлоатацията на автомобилите за превоз на пътници и товари, но относно възможността да бъдат конкурентни на националния и международните пазари на транспортни услуги.

11.3. Изводи

Изграждането на АМ „Струма“ води до по-бърз и лесен достъп до територията на Общината, като допринася и до други значителни ползи за Общината, включително инвестиционни намерения в областта на съпътстващата инфраструктура.

- Част от събирателните и обслужващи улици са в незадоволително състояние.
- Необходими са ремонти и полагане на изцяло нови настилки на повече улици в селата от Общината.
- Железопътната инфраструктура и нейната поддръжка и модернизиране е изключително важна за оптималното транспортно обслужване и свързаността на община Дупница с други общински и областни центрове.

12.1. Водоснабдяване и канализация

99.3 % от населението на община Дупница е с осигурено водоподаване по данни в Регионалния Генерален план за обособената територия на ВиК - Дупница. Средно 0.69% от населението на Община Дупница търпи ограничения във водоподаването. Най-често на воден режим са жителите на селата Кременик, Делян и Палатово. Изградеността на водоснабдителната система и водоснабдяването на населението в общината са в стойностите, характерни както за областта, така и за Югозападния район.

Водоснабдителната система на Общината разчита основно на водохващанията на реките Бистрица, Горица и Ядъка, и при необходимост – язовирите „Дяково“, „Калин“ и „Карагьол“. Основният водоизточник за града и село Бистрица е р. Бистрица с капацитет от 60 до 240 л/сек. За водоснабдяване в случай на нужда (през периода на лятно маловодие) се използват води от язовирите. Нито един от язовирите не е предназначен само за питейно-битово водоснабдяване, но поради липса на алтернатива през годините се е наложило тяхното използване и за тази цел. Язовир „Дяково“ се стопанисва от „Напоителни системи“ ЕАД и през периода на лятно маловодие подава вода за гр. Дупница като максимално разрешен дебит от 200 л/сек и до 3,5 млн.м³/г.

По-малките населени места се обслужват от шахтови кладенци, тръбни кладенци и каптажи. Общият дебит от тези водоизточници е около 20 л/сек. и не се изменя в големи граници през годината.

Общата дължина на водоразпределителните мрежи за обособената територия на „ВиК - Дупница“ ЕООД – гр. Дупница е около 240 км. Основната част на водоснабдителните системи и съоръженията са пуснати в експлоатация преди повече от 50 години. Голяма част от водоснабдителната мрежа е с изтекъл амортизационен срок, особено азбестоциментовите и стоманените тръби. Това означава, че в момента състоянието на водоснабдителните мрежи е лошо и води до множество течове, чести аварии и високи разходи за поддръжка.

Водоснабдяването, отвеждането и третирането на отпадните води в Община Дупница се извършва от „Водоснабдяване и канализация – Дупница“ ЕООД, гр. Дупница. Дружеството е търговско дружество по смисъла на Търговския закон, учредено с решение на Кюстендилския окръжен съд през 1989 г. Община Дупница е собственик на 100 % от капитала на дружеството. По този начин Общината, заедно с държавата, може да определя политиката си във водния сектор. От друга страна Общината не винаги може да разполага с достатъчно ресурс за осигуряване на тази политика и мерките, които тя предвижда.

През 2013 г. е разработен и представен за съгласуване с всички заинтересовани страни Регионален генерален план за водоснабдяване и канализация за територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД, който осигурява рамката за провеждане на общинска политика в сектора, съответстваща и синхронизирана с националните и общностни политики. През месец юни 2013 г. планът получава одобрение на оценката си за въздействие върху околната среда. Настоящият план за развитие съобразява всички свои цели мерки по отношение водоснабдяването и канализацията в общината изцяло с цитирания план.

В първите месеци на годината започва цялостната подмяна на водопреносната мрежа и отклонения по ул. "Евтим Трайчев" в Дупница. 1 194 метра ще бъдат подменени изцяло от фирмата, която спечели поръчката - "Овергаз Инженеринг". С подмяната се решават честите и постоянни аварии. Този участък с подменения водопровод ще бъде заложен за цялостно асфалтиране през следващата година.

В средата на годината започва процедура по избор на изпълнител за подмяната на водопроводи в участъци от 7 улици. След подмяна на водопреносната мрежа предстои рехабилитация с цялостно преасфалтиране и изграждане на тротоари по проекта за интегриран градски транспорт.

Пречистване и качество на питейните води в Община Дупница

В Община Дупница няма изградена Пречиствателна станция за питейни води. Използват се повърхности водоизточници, които трябва да бъдат пречиствани, съгласно изискванията на националното законодателство. Към настоящия момент, водата само се хлорира в резервоарите посредством технически и морално остарели способности, нуждаещи се от модернизация и реконструкция в краткосрочен период. При положение, че водоснабдяването в обособената територия се осъществява само от повърхностни водоизточници, е задължително изграждането на подходящи съоръжения за пречистване на питейната вода съгласно Наредба № 12.

Необходимо е изграждане на ПСПВ с капацитет 200 л/сек. в краткосрочен период, тъй като качеството на питейните води в общината дават чести отклонения по базови показатели на качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване за всички повърхностни водоизточници в обособената територия.

Водопотребление

Средното общо количество потребена вода за бита и за бизнеса в Община Дупница през 2010г. възлиза приблизително на 77 л./жит./ден. По този показател, водопотреблението в общината е по-ниско от средните стойности за Западноромански район – 97 л./жит./ден. Средното водопотребление на бизнеса е 17% от битовото водопотребление. Някои от индустриалните предприятия, които имат значителна водна консумация, имат отделни водоизточници и те не се включват в статистическата информация за водопотреблението на територията на община Дупница. Предварителният регионален план за „ВиК – Дупница”, прогнозира нарастване потреблението на вода от бита до 120 л./жит./ден. през 2038 г. Средното водопотребление от бизнеса слабо ще нарасне от 17% от битовото потребление през 2010 г. до 25% през 2038 г. По този начин общото водопотребление през 2038 г. ще достигне стойности около 146 л./жит./ден. Прогнозата предвижда намаление на течовете, така че за населените места с над 2000 жители загубите ще бъдат намалени от сегашните около 77% до 25%. Нивото на загубите на вода остава непроменено за по-малките населени места. Общото търсене на вода в обособената територия на „ВиК - Дупница“ ЕООД, гр. Дупница се предвижда да бъде намалено от 7,23 Мm³/г. през 2010 г. до 6,8 Мm³/год. в 2015 г. и по-нататък до 2,89 Мm³/г. през 2038 г. Намалението на водопотреблението ще стане факт само при реализиране на значителни инвестиции в мерки за рехабилитация на мрежите.

Оценката на водния стрес за община Дупница показва, че намаляването на водните загуби е препоръчително. При сценарии без намаляване на водните загуби в период до 2038 г., разработени в Предварителния регионален план за регион на „ВиК – Дупница”, има висок риск за недостиг на вода поради изразената сезонна вариация (пролетно маловодие

и зимно пълноводие) на водоизточниците през годината. При прилагане на мерки намаляващи загубите и замърсяването на водата, оценките са за добри условия на водния баланс в общината. Препоръчва се изграждането на две водохващания на р. Отовица и р. Джерман, които да компенсират сезонните недостатъчности на съществуващите сега водоизточници и да гарантират водния баланс на общината.

Прогнозата за количеството генерирани отпадъчни води следва българските норми и възлиза на 90% от водопотреблението за битови и промишлени цели. При битово водопотребление от 120 л/жит./ден, оттокът отпадъчни води е 108 л/жит./ден. Промислените отпадъчни води ще прибавят допълнителен отток и по този начин действителният проектен отток от канализационната мрежа ще възлиза на приблизително толкова, колкото и водопотреблението. Прогнозата е концентрацията на замърсителите в отпадъчните води от институции и промишлени предприятия да е еднаква с тази в битовите отпадъчни води.

Анализите в цитирания доклад обръщат внимание, че при всички сценарии, касаещи водопотреблението и в Община Дупница, за да се гарантира добро качество и достатъчно количество питейна вода, е **необходимо изграждане на пречиствателни съоръжения за питейни води и пречиствателни съоръжения за отпадни води**, където не са изградени или са недостатъчни, преодоляване на проблемите на водопреносната система като течове и аварии, изграждане на достатъчни като обем и качество резервоари.

Необходимо е прилагане на интегрирано управление на водните ресурси на Община Дупница.

Загуби на питейна вода

Средният дял на загуби на питейна вода в Община Дупница е 76.6%. Тази стойност е потвърдена и от проведена мониторингова кампания в рамките на подготовката на Регионалния генерален план за водоснабдяване и канализация на територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД. Причините за загубите са преди всичко в остарялата водоснабдителна система на общината (по-голямата част от нея е изградена преди 50 години). Високият процент на общите загуби изисква създаването на ефективна стратегия за намаляване на общите загуби като основна приоритетна цел. Тази препоръка в Регионалния генерален план за водоснабдяване и канализация на територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД е придружена с ясно разписани краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мерки, отразени в стратегическата част и на настоящия План за развитие. Тя трябва да се осъществи в синхрон с другите препоръки в документа.

Брой проекти за подобряване (изграждане, реконструкция и рехабилитация) водоснабдяването и канализацията на населените места

58 816 лева са вложени в ежегодни дейности за подобряване водоснабдяването на населените места на Община Дупница от общинския бюджет. Мерките са свързани основно с подмяна на водопроводни тръби и осигуряване на кладенци за водоснабдяване на населението в селата Джерман, Грамаде, Яхиново, Бистрица, Пиперево, както и някои квартали на град Дупница. Осигурено е подобряване на водоснабдяването за 14.4% от населението на общината, ако ползваме базата на преброяването през 2011 г.

За ремонт и подмяна на канализация в селата Крайници, Баланово и Бистрица са инвестирани 278 437 лева, като така е осигурена по-добра услуга „отвеждане на канални води“ за 8.4% от населението на общината. Няма оценка на ВиК – дружеството или

местната администрация за ефекта върху загубите на питейна вода от проведените мерки за подобряване състоянието на водоснабдителната система в общината.

Канализация, отвеждане и пречистване на отпадъчни води

Степента на завършеност на канализационната мрежа във „ВиК - Дупница“ ЕООД, гр. Дупница е около 91%, а на оползотворяване около 97%. Общата дължина на канализацията е 218 км към 2010 г. 47% от населените места и приблизително 62% от населението на общината ползват услугата „отвеждане на отпадъчни води“. 49.2% от населението на общината ползва услугата „пречистване на отпадъчни води“. От населените места, обслужвани от дружеството, с почти напълно изградена канализационна мрежа е гр. Дупница. Селата Самораново, Бистрица, Яхиново, Крайници, Червен брег, Джерман и Пиперево имат изградена частична канализация по стопански начин. Системите са проектирани и изградени в периода от 60-те до 80-те години на миналия век, като преобладаващият тип на системата е смесена. За сравнение, 69.7% от населението на Кюстендилска област е с изградена канализация („Стратегия за развитие и управление на ВиК отрасъла в Република България“, МРРБ, София, 2013 г.).

Отпадъчните води на гр. Дупница и на селата Яхиново и Самораново се пречистват в ПСОВ - гр. Дупница. Канализационните системи на Яхиново, Бистрица и Самораново не са включени в активните на дружеството. Канализационните мрежи са проектирани и строени в периода 60-те - 80-те години на миналия век. Възрастта на канализационните системи сама по себе си е индикатор за амортизационната им остарялост и износеност. Това е довело до системното запушване на канализацията, намаляване на хидравлическата проводимост и капацитет. Генералният регионален план за водоснабдяване и канализация предлага технически и пространствени решения на проблема, който има и своите екологични последствия заради инфилтрацията на канални води.

Съществуващата ПСОВ на гр. Дупница е проектирана през 1974 г. и въведена в експлоатация през 1982 г. Пречиствателната станция е била предвидена да третира отпадъчните води от гр. Дупница, с. Самораново и с. Яхиново. Към момента само част от канализационните мрежи на горепосочените населени места са свързани с пречиствателната станция. Останалата част от отпадъчните води се зауства без пречистване в реките Джерман, Джубрена и Дупнишка Бистрица (поречие Струма).

ПСОВ е в лошо техническо състояние и се нуждае от рехабилитация и реконструкция. Цялото машинно-технологично оборудване е морално остаряло и амортизирано. Необходима е подмяната му с такова, което има възможност за автоматично управление. Станцията се нуждае и от въвеждане на SCADA система, тъй като в момента такава липсва.

Състоянието на канализацията в общината може да се определи като технически незадоволително поради ред причини, сред които неотговарящи диаметри на тръбите, амортизационна остарялост на бетоновите тръби и висока инфилтрация на канални води в почвите.

Наличните към 2013 г. проекти за изграждане и реконструкция на канализационна и пречиствателна мрежа са:

- Идеен проект (ИП) от 2009 г. за „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“.
- Прединвестиционно проучване (ПИП) от 2011г. за „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“.

Прединвестиционното проучване обединява няколко налични проекта, свързани с подобряване на канализационната система в агломерация Дупница. Документацията е изработена с техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект "Реконструкция и модернизация на ПСОВ-гр.Дупница, финансирана от ОП „Опазване на околната среда“ с 1 543 400 лв. Осигуряването на финансови средства за осъществяване на инженеринг – работно проектиране, строителство (реконструкция и модернизация на ПСОВ), доставка на оборудване, обучение на персонала и пуск в експлоатация на ГПСОВ – Дупница остава предизвикателство за настоящия програмен период. Осъществяването на тази мярка ще осигури модерно и отговарящо на съвременните екологичните изисквания пречистване на каналните води за 85% от населението на общината (по данни към 01.02.2011 г.).

Регионалният генерален план показва, че са необходими значителни инвестиции за осигуряване на качествени ВиК услуги за цялото население в община Дупница. Това са заключенията в анализа и на настоящия план за развитие.

Поради описаните тенденции в осигуряването на услугите по доставяне и отвеждане на вода в общината, има много висок риск от прекомерни инвестиции в инсталации, които няма да са необходими или които ще разполагат с излишен капацитет в средносрочен и дългосрочен план, особено в малките и обезлюдяващи населени места.

Експертната инвестиционна оценка, направена от РГП, изисква същият да бъде възприеман като неделима част от настоящия план за развитие в сектор „ВиК“ и мерките му да бъдат възприемани като мерки на плана по отношение целите свързани с осигуряване на благоприятна и сигурна жизнена среда, както и среда подкрепяща бизнеса.

Обобщавайки основните дефицити на сектора и очакваните неблагоприятни въздействия върху водния отток в общината, можем да подчертаем необходимостта от намаляване на водните загуби, изграждането на нови водоизточници, изграждане на пречиствателна станция за питейни води в кратък срок, подмяна и реконструкция на водоснабдителните системи, доизграждане на контролно-измервателните системи в сектора, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи, разширяване и реконструкция на пречиствателната станция за отпадни води, включително и изграждане на връзки към нея от КК на населените места, осъществяване на интегриран воден цикъл на територията на община Дупница.

12.2. Електроснабдяване

На територията на община Дупница няма населено място без електрозахранване. Електроенергийната система на община Дупница е част от единната електроенергийна система на страната. По данни от Общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, над 50% от електропотреблението отива за производствени нужди, оценени като енергонеефективни, около 30% се консумират от населението и по-малко от 10% се изразходва за комуналния сектор и благоустройство.

Община Дупница се захранва от една подстанция - "Марек" с капацитет 80 MW. Тя осигурява електрическо захранване с въздушни и подземни кабелни проводни на всички съществуващи над 240 трафопоста. Чрез 300 трансформатора 110/20 Kv се осигурява и необходимата резервна трансформаторна мощност. Необходими са нови трафопостове,

които да стабилизират напрежението в по-отдалечените райони на община Дупница, за да се отговори на нарастващите нужди на населението и промишлените предприятия. Електрозахранването в общината е изпълнено предимно с въздушни кабелни линии ниско напрежение 220/380 V и една малка част, която е с подземни кабелни линии.

В община Дупница няма населени места без осигурено електроснабдяване и външно осветление. Състоянието на последното в отделните населени места е с различна степен на амортизация и необходимост от подмяна/доизграждане, като показателите се променят в негативна посока от градския център към периферните и малки населени места.

От края на 2004 г., електроразпределителната мрежа ниско и средно напрежение в община Дупница е собственост на ЧЕЗ Груп, като част от електроразпределителната мрежа на Западна България. По данни на компанията, представени в медиите, инвестициите за периода 2010 – 2013 г. в общината, фокусирани върху изграждане и профилактика на трафопостове, изнасяне или рециклиране на електрически табла, ремонт на съоръжения по електрическите мрежи средно и ниско напрежение, полагане на нови кабелни линии средно и ниско напрежение в града, монтиране на електромери с дистанционно отчитане възлизат на близо 1 милион лева. За периода от придобиване на мрежата в Западна България до 2011 г., компанията е инвестирала близо 6 милиона лева в подобряване на енергопреносната мрежа на общината. Дупница е сред градовете в обхвата на ЧЕЗ с най-много нови и модерни измервателни уреди за отчитане на потребена електроенергия от домакинствата и фирмите. Като цяло, електроенергийната инфраструктура в общината е с добра изграденост и в добро състояние.

На община Дупница са необходими нови трафопостове, които да стабилизират напрежението в по-отдалечените райони и да се отговори на нарастващите нужди на населението и промишлените предприятия. В това отношение местната власт има всички необходими законови инструменти за съдействие и координиране на инвестиционните намерения на компанията за удовлетворяване на тази необходимост.

При сегашното състояние на уличното осветление на община Дупница, усилията за подобряване на енергийната му ефективност трябва да бъдат насочени не само в подмяна на осветителните уредби с нови, с дълъг живот и използваемост, но и в прилагане на модерни методи за мониторинг, ранна диагностика на потенциално слабите места и гъвкаво управление на осветителната уредба.

Община Дупница е сключила договор с „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД за алтернативно ел.захранване на всички общински обекти, включващи улично осветление в града и селата, административни и спортни бази, театър, кметства и други.

12.3. Далекосъобщения

Районната пощенска станция Дупница ръководи и контролира съобщенията на територията на Общината и пет общини в съседство. Във всички населени места се предоставят и осъществяват пощенски услуги. Самостоятелни пощенски станции има в 10 села и 5 в гр. Дупница.

В района на Община Дупница дейността по построяването и поддържането на телефонните и факс съобщителните средства се извършва от ТР „Далекосъобщения“. Община Дупница има функциониращ магистрален оптичен кабел за Гърция и Македония, положен през 2000 г.

Общо действащите телефонни постове за Общината са около 10 000 броя, от тях домашни телефони са около 8 000 броя и фирмени – около 2 500 броя.

В Община Дупница има радио точки, чрез които се разпространяват радиопредаванията и предавания на общинския радиовъзел. Изградената радиотелевизионна ретранслаторна станция дава възможност да се ретранслират едновременно множество радио-телевизионни програми.

В гр. Дупница има изградена и функционираща кабелна разпределителна система “Рила ТВ” на частна компания.

60% от домакинствата в община Дупница имат широколентов интернет достъп по данни на местни доставчици и собственици на съоръжения за доставка. По тези показатели общината изпреварва средното ниво за страната – 53.7% и е малко под средното ниво за Югозападния район – 64.3%. Развитието на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет базирани услуги за целия обществен сектор е задължителна стъпка към информационното общество и подобряване самоуправлението на местната общност.

3 читалища в община Дупница осигуряват постоянен безплатен широколентов достъп да населението – народно читалище „Зора 1858“, гр. Дупница, Народно читалище “Пробуда-1902” в село Баланово и Народно читалище “Пробуда-1927” в село Самораново. Осигуряването на достъпа е подкрепен от програма „Глоб@лни библиотеки България - място за електронно включване”.

Извън областните центрове Дупница е една от 38-те общини в страната с осигурен достъп до единната електронна съобщителна мрежа, която осигурява пренос на данни, глас и видео за нуждите на държавната администрация и националната сигурност. Това е още една предпоставка за изграждането на ефективни системи за електронно административно обслужване на населението, по който показател, общината изостава значително на фона на региона и страната.

12.4. Газопреносна мрежа

На територията на Община Дупница, „БУЛГАРТРАНСГАЗ“ ЕАД има изградени и действащи следните съоръжения:

- **Транзитен газопровод за Гърция и Македония**

Газопроводът е с налягане 5,4 МРа и условен диаметър на тръбата 1000 мм.

Сервитутът на газопровода е ивица с широчина 15м , от двете страни на оста му или общо 30м, в която съгласно Наредба № 16/09.06.2004 г. за сервитутите на енергийните обекти се забранява всякакъв вид строителство, засаждане на дървета с развита коренова система и др. дейности изброени в чл. 20 от Наредбата.

С Наредба № 6/25.11.2004 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос , съхранение, разпределение и доставка на природен газ, се налага и територия на превантивна устройствена защита по смисъла на чл. 10 от ЗУТ (охранна зона), около газопровода. За газопроводи с условен диаметър на 800 до 1000 мм, охранната зона е ивица с широчина 250 м от двете страни на оста на газопровода или общо 500м, в която зона има ограничителен режим по отношение на застрояването.

Бъдещо инвестиционно намерение по трасето на Транзитен газопровод за Гърция и Македония е изграждане на оптична кабелна магистрала, която ще бъде положена в сервитута на транзитния газопровод.

- **Транзитен газопровод за Гърция**

Газопроводът е с налягане 5,4 МПа и условен диаметър на тръбата 700 мм.

Транзитен газопровод за Гърция налага същите ограничения както Транзитен газопровод за Гърция и Македония – сервитутна и охранна зони, с тази разлика, че размера на зоните е по-малък, поради по-малкия диаметър на газопровода. Размерите на зоните на транзитния газопровод за Гърция са съответно – сервитутна зона по 15 м от двете страни на оста на газопровода и охранна зона – ивица с широчина 200 м от двете страни на газопровода.

Бъдещо инвестиционно намерение по трасето на Транзитен газопровод за Гърция е изграждане на оптична кабелна магистрала, която ще бъде положена в сервитута на транзитния газопровод.

- **Транзитен газопровод за Македония**

Газопроводът е с налягане 5,4 МПа и условен диаметър на тръбата 500 мм.

В сервитутната зона на газопровода е изградена оптична кабелна магистрала, служеща за предаване на технологична информация от работата на съоръженията.

Сервитутната зона на газопровода е ивица с широчина по 15 м от двете страни на оста на газопровода. Охранната зона е ивица с широчина по 150 м от двете страни от оста на газопровода.

- **Газоизмервателна станция (ГИС) Дупница**

Газоизмервателна станция Дупница е съоръжение за измерване на количеството природен газ подавано към потребителите. В приложения графичен материал е нанесена границата на съоръжението. Сервитутна на площадковия обект е ивица с широчина 10 м, около оградата на съоръжението.

13. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

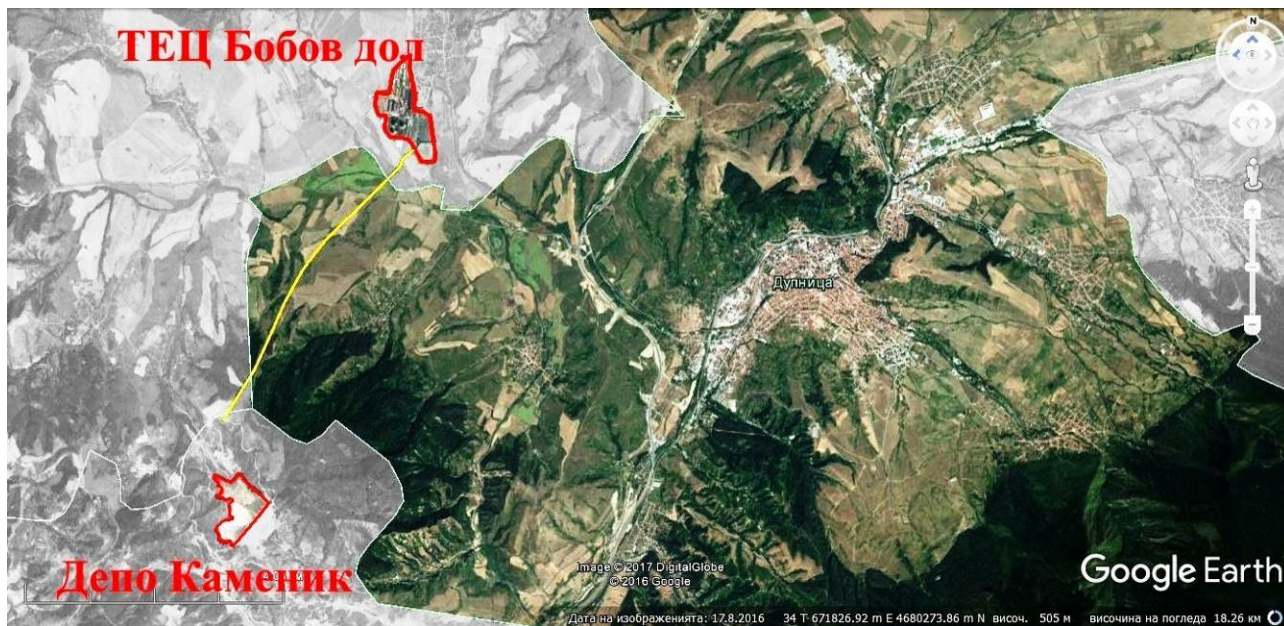
13.1. Атмосферен въздух

Източници на емисии:

В близост до териториалните граници на община Дупница се експлоатират две Големи Горивни Инсталации-ТЕЦ Република към „Топлофикация Перник” АД и ТЕЦ Бобов дол към „ТЕЦ Бобов дол” ЕАД. В двете ГГИ се изгаря твърдо гориво – въглища, като в атмосферата се емитират следните замърсители подлежащи на контрол: прах, серни оксиди, азотни оксиди, въглероден оксид, амоняк и живак.

Влияние върху качеството на атмосферния въздух на територията на община Дупница е възможно да указва експлоатацията на „ТЕЦ Бобов дол” ЕАД поради близостта на инсталацията до границите на общината (под 400 м – вж. **фигура 39**).

Фигура 39 Местоположение на най-близката голяма горивна инсталация до община Дупница

„ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД експлоатира Инсталация за производство на водород и Инсталация за производство на електрическа енергия в съответствие с условията на комплексно разрешително № 45-НЗ/2015 г. Номиналната топлинна мощност на горивната инсталация е 1 716 MW, която се осигурява от общо три енергийни котела: ЕК № 1 тип ОВ 650-040 – 572 MW, ЕК № 2 тип ОВ 650-040 – 572 MW и ЕК № 3 тип ОВ 650-040 – 572 MW. Димните газове от котлите преминават през няколко степени на пречистване:

- намаляване емисиите на азотни оксиди чрез първични и вторични методи - нискоемисионна горелка със стационарен въздух (*първичен метод*) и селективно некаталитично редуциране (SNCR) на азотни оксиди (*вторичен метод*);
- намаляване емисиите на прах - на всеки котел са инсталирани по два електрофилтъра с максимална степен на очистване 99,9%, които рядко достигат проектната ефективност поради влошените характеристики на въглищата. Допълнително димните газове се подлагат на пречистване от прах чрез сероочистващите инсталации по мокър способ с ефективност над 90%;
- намаляване емисиите на серни оксиди чрез сероочистващи инсталации – експлоатират се СОИ 1 към изпускателно устройство 2 и СОИ 2 към изпускателно устройство 4.

„ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД извършва собствени непрекъснати измервания (СНИ) на емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове от ЕК 1, ЕК 2 и ЕК 3 изпускани през ИУ № 2 и ИУ № 4. Операторът представя месечни доклади от извършените СНИ, според които при експлоатацията на инсталацията са спазени определените в КР норми за SO₂, прах, NO_x и СО. Селищата от община Дупница попадат извън зоната с максимални концентрации от работата на горивната инсталация, но независимо това при посока на вятъра от запад или север има разсейване на замърсители (*основно прах, серни и азотни оксиди*) в посока към общината.

В близост до община Дупница е разположено и депо за неопасни отпадъци „Каменик“ на „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД (вж. **фигура 39**). Депото представлява площен неорганизиран

източник на прах, но поради характера на релефа, който в случая е изключително благоприятен за избора на местоположение на депото, не се очаква да има пренос на прах до територията на община Дупница.

През територията на община Дупница минава гумено транспортна лента от закрит тип с дължина $\approx 3,8$ км (*жълтата линия на фигура 39*). Най-близкото населено място е с. Палатово. Закритият тип транспорт на неопасните отпадъци от горивната инсталация до площадката на депото предотвратява вероятността от влошаване качеството на атмосферния въздух в общината.

На територията на общината се експлоатират следните предприятия с горивни и производствени неподвижни източници:

- „А.М. Шуус“ ЕООД, гр. Дупница – инсталация за производство на саи за обувки. През 2015г. е извършено измерване на емисиите от лаборатория на РЛ към ИАОС. Измерването е извършено в 4 бр. пробоотборни точки към аспирационни системи на линии за нанасяне на слепващи покрития. Измерванията са извършени по показател общ органичен въглерод. При измерванията не са констатирани наднормени стойности
- „Комфорт Ке“ ЕООД, гр. Дупница - производство на саи за обувки. Извършва се емисионен контрол в 1бр. пробоотборна точка на линия за нанасяне на слепващи покрития на саи за обувки, по показател общ органичен въглерод. При емисионният контрол през 2016г. не са констатирани наднормени стойности;
- „Евростайл“ ЕООД, гр. Дупница - производство на обувки. При емисионният контрол през 2013г. не са констатирани наднормени стойности
- „ГД Фактори“ ЕООД, гр. Дупница – производство на сухи строителни смеси. Извършва се емисионен контрол в 2бр. пробоотборни точки на инсталация за калциране на суров гипс и инсталация за производство на сухи строителни смеси, по показатели: прах, NOx. При емисионният контрол през 2016г. не са констатирани наднормени стойности;
- „Трейд Комерс А и В“ ЕООД, гр. Дупница – производство на сухи строителни смеси-продукти. При емисионният контрол през 2013г. и 2015г. не са констатирани наднормени стойности.

Качество на атмосферния въздух:

През 2010 г. ежемесечно в град Дупница са проведени измервания с мобилна автоматична станция. Качеството на въздуха е изследвано по показатели: фини прахови частици, серен диоксид, азотни оксиди, сероводород, озон, въглероден оксид, амоняк, метан и метеорологични параметри.

Отчетени са превишения на концентрациите на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) и сероводород (H_2S). На база на резултатите от измерванията и съгласно изискванията на чл.27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, Община Дупница е изготвила Програмата за намаляване на нивата на замърсителите на атмосферния въздух на Община Дупница 2013-2018 г. Програмата е приета с Решение № 138/28.06.2013 г. на общински съвет Дупница.

Град Дупница е включен в утвърдения от Министъра на околната среда и водите график за 2015 г. на мобилната автоматична станция към ИАОС за извършване на контрол на качеството на атмосферния въздух.

Съгласно утвърдения график и изискванията на Наредба 12/2010 г., е извършен мониторинг в един пункт в продължение на 51 денонощия. Измерванията са на случаен принцип в продължение на 8 седмици, равномерно разпределени през годината, по следните показатели: ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5}, серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон, сероводород, амоняк, бензпирен и метеорологични параметри.

Разположението на пункта е в гр.Дупница, в градската градина, с наличие на автомобилен трафик и битово отопление на твърди горива. След получаване на резултатите от измерванията са установени превишения по показател ФПЧ₁₀, като е отчетена най-висока средноденонощна стойност от 85 µг/м³, при СДН до 50 µг/м³.

Вследствие на установените превишения, Община Дупница е уведомена за необходимостта от актуализиране на мерките заложи в изготвената програма по чл.27 от ЗЧАВ, във връзка с нарушеното качество на атмосферния въздух по показател ФПЧ₁₀.

13.2. Води

Община Дупница попада в територията на Басейнова дирекция Западноромански район.

Контролът върху състоянието на повърхностните и подземните води е организиран в рамките на националната система за екологичен мониторинг (НАСЕМ). Честотата на пробовземане и схемата на анализи е в зависимост от вида на пункта. Основните показатели, които се анализират, са: температура оС, рН, разтворен кислород, наситеност с кислород, електропроводимост, перм. окисляемост, БПК₅, ХПК, разтворени и неразтворени вещества, азотни показатели, фосфати, хлориди, сулфати, нефтепродукти, тежки метали. Наблюдението на качеството на повърхностните води в община Дупница се извършва от пунктове на р. Тополница, преди Дупница и след вливането на р. Джубрена, р. Бистрица, след с. Бистрица и преди гр. Дупница, р. Джубрена, при с. Яхиново, р. Джерман преди и след град Дупница, р. Разметаница преди устието ѝ в р. Джерман, както и на язовир „Дяково“.

За територията на община Дупница точкови източници на замърсяване на реките са канализационните колектори на селата Самораново, Яхиново, Бистрица, Червен брег, Крайници, както и градският канализационен колектор на гр. Дупница, който няма връзка с градската пречиствателна станция.

Наблюденията на подземните води в общината не показва данни за замърсявания или директни вливания на замърсени води в тях, което определя оценката на качеството им като добро.

Съгласно План за управление на речните басейни в Западноромански район (ПУРБ в ЗБР) 2016-2021 на територията на община Дупница попадат следните водни тела:

Таблица 52-1 Списък на повърхностните водни тела в община Дупница и техните типове (по „План за управление на речните басейни в Западнбеломорски район“)

Код на повърхностно водно тяло	Име на река/язовир	Име на повърхностно водно тяло	Код на тип	Име на тип	Географско описание
BG4ST900R1009	Арката	Арката ST1009	R13	Малки и средни равнинни реки	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма
BG4ST900L1005	яз. ДЯКОВО	ДЯКОВО STL1005	L13	Средни и малки полупланински	язовир ДЯКОВО
G4ST600R1136	Бела вода	Бела вода ST1136	R5	Полупланински тип реки	р. Бела вода от изворите до кота 920 м
BG4ST600R1134	Тополница	Тополница ST1134	R5	Полупланински тип реки	р. Тополница от изворите до кота 680 м.
BG4ST600R1036	Джерман	Джерман ST1036	R5	Полупланински тип реки	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
BG4ST600R1034	Тополница	Тополница ST1034	R5	Полупланински тип реки	р. Тополница от кота 680 м. до вливане в р. Джерман
BG4ST600R1032	Джерман	Джерман ST1032	R5	Полупланински тип реки	р. Джерман от кота 1052 м. с притока си р. Валявица и части от левите си притоци р. Фудина (от кота 900 м.) и р. Горица (от кота 814 м.) до град Дупница
BG4ST600R039	Разметаница	Разметаница ST039	R13	Малки и средни равнинни реки	р. Разметаница от изворите до вливане в р. Джерман
BG4ST600R038	Дупнишка Бистрица	Дупнишка Бистрица ST038	R3	Планински тип реки	р. Дупнишка Бистрица от изворите до кота 740 м.
BG4ST600R037	Отовица	Отовица ST037	R3	Планински тип реки	р. Отовица от изворите до вливане в р. Джерман
BG4ST600R035	Джубрена	Джубрена ST035	R5	Полупланински тип реки	р. Джубрена от изворите до вливане в р. Тополница
BG4ST500L1004	яз. Карагьол и Калин	Карагьол и Калин STL1004	L1	Алпийски езера	язовири Карагьол и Калин

Съгласно Плана за управление на речните басейни в Западнбеломорски район 2016-2021, на територията на община Дупница попадат следните водни тела:

Повърхностни водни тела категория „Река“:

- Водно тяло с код BG4ST900R1009 - р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р.Струма; тип R13 - Малки и средни равнинни реки; СМБТ-да;
- Водно тяло с код G4ST600R1136 - р. Бела вода от изворите до кота 920 м, тип R5 - Полупланински тип реки; СМБТ-не
- Водно тяло с код BG4ST600R1134 - р. Тополница от изворите до кота 680 м., тип R5- Полупланински тип реки; СМБТ-не,

- Водно тяло с код BG4ST600R1036 - р. р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма, тип R5 - Полупланински тип реки; СМБТ-не,
- Водно тяло с код BG4ST600R1034 – р. Тополница от кота 680 м. до вливане в р. Джерман, тип R5 - Полупланински тип реки; СМБТ-не,
- Водно тяло с код BG4ST600R1032 – р. Джерман от кота 1052 м. с притока си р. Валявица и части от левите си притоци р. Фудина (от кота 900 м.) и р. Горица (от кота 814 м.) до град Дупница, тип R5 - Полупланински тип реки; СМБТ-да,
- Водно тяло с код BG4ST600R039 – р. Разметаница от изворите до вливане в р. Джерман, тип R13 - Малки и средни равнинни реки; СМБТ-не,
- Водно тяло с код BG4ST600R038 – р. Дупнишка Бистрица от изворите до кота 740 м., тип R3 - Планински тип реки; СМБТ-не,
- Водно тяло с код BG4ST600R037 – р. Отовица от изворите до вливане в р. Джерман, тип R3 - Планински тип реки; СМБТ-не,
- Водно тяло с код BG4ST600R035 р. Джубрена от изворите до вливане в р. Тополница, тип R5 - Полупланински тип реки; СМБТ-не,

Повърхностни води категория „Езера“:

- Водно тяло с код BG4ST900L1005 - язовир ДЯКОВО, тип L13 - Средни и малки полупланински; СМБТ-да
- Водно тяло с код BG4ST500L1004 – язовири Карагьол и Калин, тип L1- Алпийски езера; СМБТ-да,

Видове натиск

В ПУРБ 2016-2021, въз основа на събраната и анализирана информация за ЗБР, са определени следните потенциалните категории натиск върху повърхностните води:

- Натиск от точкови източници на замърсяване
- Натиск от дифузни източници на замърсяване;
- Натиск от физични изменения /хидроморфологичен натиск;
- Натиск от климатични изменения.

Точкови източници на замърсяване

В ПУРБ 2016-2021 г. като точкови източници на замърсяване идентифицирани:

- Зауствания на битови отпадъчни води от:

- Градски пречиствателни станции за отпадъчни води (ГПСОВ) на населени места (агломерации) с над и под 2000 еквивалент жители (е.ж.).

- Градски канализационни мрежи (ГКМ) на населени места (агломерации) с над и под 2000 е.ж.

- Локални пречиствателни станции за битови отпадъчни води (ЛПСОВ).
- Зауствания на промишлени отпадъчни води с:
 - Разрешително по Закона за водите (ЗВ).
 - Комплексно разрешително (КР), съгласно Закона за опазване на околната среда (ЗООС)

За териториалния обхват на ЗБР заустванията от ГKM под и над 2000 е.ж. са основният точков източник на замърсяване. Между всички идентифицирани като точкови източници на значим натиск, най-висок е процентът на заустванията на битови-отпадъчни води от ГKM на населени места (агломерации) с над и под 2000 е.ж.

Таблица 52-2 Натоварване на повърхностните водни тела от точкови източници

Номерация		1.1 Точков - градски (битови) отпадъчни води		1.3 Точков - промишлени отпадъчни води от инсталации, включени в ЕРИПЗ		1.4 Точков - промишлени отпадъчни води от инсталации, не включени в ЕРИПЗ	
		Зауствания на ГKM под 2 000 е.ж., брой	Зауствания на ГKM над 2 000 е.ж., брой	Зауствания на ПСОВ под 2 000 е.ж., ЛПСОВ с капацитет под и над 5 000 куб.м./ден, брой	Зауствания на ГПСОВ над 2 000 е.ж., брой	Зауствания на инсталации, включени в ЕРИПЗ (промишлени предприятия с КР по ЗООС и разрешително по ЗВ), брой	Зауствания на промишлени предприятия с Разрешително по ЗВ (без тези включени в ЕРИПЗ и за отглеждане на аквакултури)
Забележка		Битови непречистени отпадъчни води - Разрешително по ЗВ	Битови непречистени отпадъчни води - Разрешително по ЗВ и Последно докладване 2012г. по Директива 91/271/ЕС за ГПСОВ	Битови пречистени отпадъчни води - Разрешително по ЗВ	Битови пречистени отпадъчни води - Разрешително по ЗВ и Последно докладване 2012г. по Директива 91/271/ЕС за ГПСОВ	Промишлени отпадъчни води - Регистър на лицата, притежаващи док. за извършване на дейности с отпадъци ИС за докладване по ЕРИПЗ	Промишлени отпадъчни води - Разрешително по ЗВ
BG4ST500L1004	ЯЗОВИРИ КАРАГЪОЛ И КАЛИН						
BG4ST600R035	р. Джубрена от изворите до вливане в р. Тополница	2	1				
BG4ST600R037	р. Отовица от изворите до вливане в р. Джерман						
BG4ST600R038	р. Дупнишка Бистрица от изворите до кота 740 м.						
BG4ST600R039	р. Разметаница от изворите до вливане в р. Джерман		1			2	1

Номерация		1.1 Точков - градски (битови) отпадъчни води		1.3 Точков - промишлени отпадъчни води от инсталации, включени в ЕРИПЗ		1.4 Точков - промишлени отпадъчни води от инсталации, не включени в ЕРИПЗ	
BG4ST600R1032	р. Джерман от кота 1052 м. с притока си р. Валявица и части от левите си притоци р. Фудина (от кота 900 м.) и р. Горица (от кота 814 м.) до град Дупница	2	1				
BG4ST600R1034	р. Тополница от кота 680 м. до вливане в р. Джерман						
BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма	5	1	1	1		1
BG4ST600R1134	р. Тополница от изворите до кота 680 м.						
BG4ST600R1136	р. Бела вода от изворите до кота 920 м.						
BG4ST900L1005	ЯЗОВИР ДЯКОВО						
BG4ST900R1009	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма						

На територията на общината няма цялостно изградена канализационна мрежа и голяма част от отпадните води се заустват директно в преминаващите през територията реки.

За територията на община Дупница точкови източници на замърсяване на реките са канализационните колектори на селата Самораново, Яхиново, Бистрица, Червен брег, Крайници, както и 7 бр. канализационни колектори на територията на гр. Дупница, които нямат връзка с градската пречиствателна станция.

Таблица 53-1 *Повърхностни водни тела с идентифицира значим натиск от точкови източници на територията на Община Дупница*

Точков източник	Критерии	Код на тяло	Име на водно тяло
Зауствания на ГПСОВ над 10000 е.ж.	Превишен и разтворен O ₂	BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
Зауствания на ЛПСОВ	Влошено състояние	BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма

Точков източник	Критерии	Код на тяло	Име на водно тяло
Зауствания на ГКМ под 2000 е.ж.	Влошено състояние	BG4ST600R035	р. Джубрена от изворите до вливане в р. Тополница
		BG4ST600R1032	р. Джерман от кота 1052 м. с притока си р. Валявица и части от левите си притоци р. Фудина (от кота 900 м.) и р. Горица (от кота 814 м.) до град Дупница
		BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
		BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
Зауствания на ГКМ между 2000 е.ж. и 10000 е.ж.	Над 2000 е.ж. без пречистване или с механично пречистване	BG4ST600R039	р. Разметаница от изворите до вливане в р. Джерман
		BG4ST600R1032	р. Джерман от кота 1052 м. с притока си р. Валявица и части от левите си притоци р. Фудина (от кота 900 м.) и р. Горица (от кота 814 м.) до град Дупница
		BG4ST600R035	р. Джубрена от изворите до вливане в р. Тополница
Зауствания на ГКМ над 10000 е.ж.	Над 2000 е.ж. без пречистване или с механично пречистване	BG4ST600R1036	р. Джерман от вливането на р. Отовица до вливане в р. Струма
Зауствания на промишлени предприятия с ИРРС-промишленост (Производства с издадени комплекси разрешителни по ЗООС)	Превишения БПК5, неразтворени вещества, желязо	BG4ST600R039	р. Разметаница от изворите до вливане в р. Джерман

Дифузни източници

В ПУРБ 2016-2021 са определени следните значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните водни тела:

- Населени места под и над 2000 е.ж. без изградена или частично изградени канализационна мрежа
- Депата за отпадъци
- Земеделие и съпътстващите го дейности
- Животновъдство
- Добив на подземни богатства
- Ерозия и типове почва

- Преглед на ползването на земята
- Риборазвъждане
- Туризъм и рекреация
- Замърсявания от минали дейности
- Атмосферни отлагания
- Транспорт

Населените места без изградени канализационни системи, както и населените места, от канализациите на които има значителни течове, са едни от най-значителните източници на дифузно замърсяване. Като основни вещества замърсители, с произход от населените места са: общото органичното натоварване, изразено с БПК5, както и различните форми на азота и фосфора. Животновъдството, и дейностите по компостиране и използването на органичен тор са друг източник на дифузно замърсяване. Като основни вещества замърсители с произход от дейности, свързани с животновъдство са натоварването по азот и фосфор.

В териториалния обхват на ЗБР, като цяло малка част от повърхностните тела са подложени на съществено натоварване от дифузни източници на замърсяване. Измежду всички тези източници, с най-голям дял са земеделието и животновъдството чрез внасяните от тях торове.

Таблица 53-2 *Повърхностни водни тела с идентифицира значим натиск от дифузни източници на територията на Община Дупница*

Дифузен източник	Критерии	Код на тяло	Име на водно тяло
Земеделие-Използвана земеделска площ	Площ на земеделските земи, по-голяма от 30%от водосбора на ВТ и влошено състояние над 30%от водосбора на ВТ попада в уязвима зона и влошено състояние	BG4ST600R1009	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма
Земеделие	Установен натиск и влошено състояние	BG4ST600R1034	р. Тополница от изворите до кота 680 м.
		BG4ST600R1009	р. Арката от яз. Долна Диканя до вливане в р. Струма

Най-значим дял за състоянието на повърхностните водни тела на територията на община Дупница имат точковите източници на замърсяване - заустени непречистени отпадъчни води от канализации на населени места и заустени индустриални отпадъчни води.

Мерките за постигане на целите за опазване на околната среда, за описаните водни тела, са предвидени и подробно разписани в Доклада за Екологична оценка към ОУПО, за да се постигнат Целите за запазване и подобряване на "добро" химично и количествено състояние на водните тела и зоните за тяхната защита, заложиени в актуализирания ПУРБ (2016-2021 г.).

Санитарно-охранителни зони

На територията на община Дупница има учредени следните СОЗ:

- СОЗ – С -93/20.06.2008
- СОЗ – С -56/19.09.2007
- СОЗ – С -91/22.05.2008
- СОЗ на речно водохващане на „Бистрица“, на р. Бистрица Заповед на МОСВ №РД-313/11.05.2009 г.
- СОЗ – С -57/22.09.2007
- СОЗ – С -58/26.10.2007
- СОЗ – С -66/07.12.2007
- СОЗ – С -7/29.11.2004
- СОЗ – С -8/29.11.2004
- СОЗ – С -83/18.04.2008
- СОЗ на речно водохващане на „Ядъка“, на р. Ядъчка Заповед на МОСВ №РД-262/13.04.2009 г.
- СОЗ – С -90/22.05.2008
- СОЗ – С -97/03.07.2008

Съгласно „Наредба № 3 За условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди“, заложените параметри за СОЗ са както следва:

Границата на пояс I за водоизточници в незащитени подземни водни обекти не може да бъде по-малък от 50 м от всички страни на водоизточника, а същия такъв за водоизточници в защитени водни обекти и за водоизточници, разположени в регулационните граници на населените места, размерът на пояс I е от 5 до 15 м от всички страни на водоизточника.

Размерът на пояс II се определя в зависимост от средногодишния проектен експлоатационен дебит на водоизточника, от хидрогеоложките параметри на подземния воден обект или частта от него и граничните условия, но площта не може да бъде по-малка от 25 % от площта на пояс III.

Размерът на пояс III се определя в зависимост от средногодишния проектен експлоатационен дебит на водоизточника, от хидрогеоложките параметри на подземния воден обект или частта от него и граничните условия.

ОУПО Дупница е съобразен с предвидените законови изисквания за изграждане на СОЗ.

Всички дейности свързани със Защита на водите ще бъдат съгласно действащото българско законодателство.

13.3. Почви

Разнообразният релеф, климат, растителност и скална подложка обуславят наличието на разнородна почвена покривка на територията на общината. Характерни за общината са канелените горски почви, смолниците и кафявите горски почви. Срещат се и алувиалните и алувиално-ливадни почви.

Канелено горски почви. Канелените горски почви са широко разпространени в Южна България. Заемат предимно, ниските хълмисти и предпланински райони в тази зона. Стигат обикновено до 700- 800м. надморска височина. Освен това те са разпространени в котловинните полета на Средна и Южна България, където заемат по- високите и добре дренирани части на котловините. Хумусното съдържание за тези почви за хумусно-акумулативният хоризонт е високо 4-5 % и постепенно намалява надолу. При обработваемите почви в орницата, то е значително намаляло и е около 2,5%.

По тип хумусът най- често в хумусно- акумулативният хоризонт е фулватно-хуматен, а по-надолу е хуматно-фулватен; т.е. хуминовите киселини обикновено преобладават или са близо до фулво киселините. Има висока степен на обогатеност с азот. Общо взето хумусът има благоприятен състав и високо качество, но количеството му е силно намаляло при отдавна използваните почви. Съдържанието на усвоим азот е недостатъчно, а и условията за нитрификация не са много благоприятни. Тези почви са слабо запасени с усвоим азот и имат неблагоприятен азотен режим.

Смолниците са глинести (с над 55 % глина), образуващи при суша широки и дълбоки пукнатини. Почвите са слабокисели до алкални с много висок сорбционен капацитет - 40-55 mequiv на 100 g и наситеност с бази над 90%. Хумусирани са добре по целия профил. Съдържат 4-5%, а в нивите 2.5-3% хумус от хуматен тип. Запасите им от общ азот и усвоим за растенията азот са средни. Бедни са на фосфор, но богати на калий и микроелементите желязо, цинк, мед, манган, кобалт и бор. Тези почви са силно свързани, лепливи, пластични и влагоемки. При предел на полската влагоемкост запасяват 1500 - 1700 m³/ha продуктивна влага без нарушена аерация. Поради специфичния глинест състав горните 3-5 см образуват дребнозърнести агрегати, които мулчират орницата. Поради равнинните територии, които заемат, смолниците почти изцяло са усвоени за земеделие- отглеждат се пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, памук. За запазване и поддържане на плодородието са достатъчни обикновените агротехнически мероприятия.

Смолниците са устойчиви почви. Високото съдържание на монтморилонитови глинени, високият сорбционен капацитет и неутралната реакция гарантират висока буферна способност срещу замърсяване.

Наносни почви (алувиални, алувиално-ливадни) заемат малки площи около заливната и надзаливната тераса на р. Джерман и притоците ѝ. Това са млади почви, които се образуват от съвременните речни наноси. Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 cm дълбочина) на почвените води, както и различното им обрасване с растителност, заемат площите по поречието на река Марица. Механичният ѝ състав е разнообразен, но най-често се определя като чакълест и пясъчлив и по-рядко

глинесто-песъчлив. Характеризират се със следните общи особености: формират се винаги на заливната и първата надзаливна тераса на реките; подложени са на периодично (може да не е ежегодно) заливане и натлачване на нови наноси; при естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна (елша, върба, топола, бряст, полски ясен) и тревно-ливадна (власатка и др.). Поради периодичното отлагане на нови материали наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслоявания на речните наноси. В България са обособени 6 подтипа наносни почви: бедни (алувиални), богати (алувиално-ливадни), тъмни (тъмни алувиално-ливадни), карбонатни (карбонатни алувиално-ливадни), засолены и заблатени.

Алувиално-ливадните почви имат само един тънък повърхностен хоризонт, по-тъмен, до 10см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни.

Кафяви горски почви. Това са песъчливо-глинести почви. Те са най-широко разпространените почви в планинските райони с над 600 м надморска височина. Тези почви са богати на хумус — до 12%, но хумусното вещество не е много качествено — не е завършен процесът на хумификация. Реакцията е слабо кисела — рН 5,5-6. Средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. Нуждаят се от комбинирано торене. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често картофи). В по-високите части на планините кафявите горски почви преминават в тъмноцветни горски и планинско-ливадни. На повърхността обикновено има до 5см горска постилка от мъртви органични остатъци, след което — 10 до 60см — хумусно-акумулативен хоризонт. Фрагментирани са — съдържат островърхи камъни в целия профил. Кафявите горски почви са сред най-подходящите за залесяване с иглолистни гори.

13.4. Геоложка основа и полезни изкопаеми

В района на гр. Дупница на повърхността се разкриват литоложки разновидности с възраст палеозой, палеоген и кватернер.

Палеозой

Струмска диоритова формация (sδPz1)

В Струмската диоритова формация са обединени разнообразни скали с габродиоритов и плагиогранитов състав, разкриващи се по долината на р. Струма.

Скалите от Струмската диоритова формация се разкриват северно от гр. Дупница.

Палеоген

Пъстра подвъглищна задруга (4Pg₃²⁻³)

Пъстрата подвъглищна задруга е изградена от полимиктови конгломерати и пясъчници с прослойки от аргилити. Често има пъстроцветен характер (сивозелени да червеновиолетови тонове). Дебелината на задругата тук е 150-200 m.

Въгленосна задруга (5Pg₃³)

Въгленосната задруга се разполага съгласно и с преход върху пъстрата подвъглищна задруга. Въглищата оформят няколко въглищни пласта (2-3 пласта с дебелина до 50 cm). Дебелината на разкритата част на въгленосната задруга не надминава 100 m.

Задруга на тънкослойните аргилити (6Pg₃³)

Задругата на тънкослойните аргилити прехожда постепенно от въгленосната задруга с изчезването на въглищните пластове и преходът на въглищните аргилити в слабо битуминозни „хартиени“ аргилити. Всред тях се наблюдават и тънки прослойки от пясъчници. Дебелината на задругата достига 300 m.

Кватернер

Делувиално-пролувиални образувания са изградени от брекчи до брекчоконгломерати, разполагащи се върху неогенските седименти с неравна, размивна граница. Дебелината им е значителна (до 150 m) до оградните склонове, като с отдалечаването от тях постепенно намалява. Образувани са по делувиално-пролувиален път, вследствие бързото издигане след неогена.

Ледниковите образувания имат голямо площно разпространение (до 14 km²) по долината на р. Джерман. Изградени са от несортирани заоблени, полузаоблени чакъли, валуни и блокове, съставът на които зависи от подхранващата провинция. Дебелината на ледниковите образувания варира от 20 до 100 m. Генетично свързани с тях са речно-ледниковите образувания. Това са преотложени морени, най-често засебени като наносни конуси. Съставът им е аналогичен на ледниковите.

Алувиалните образувания от надзаливните тераси са изградени от чакъли и валуни с пясъчлив запълнител, а от заливните тераси на р. Джерман и нейните притоци - от пясъци и чакъли, с коса и хоризонтална слоистост. Дебелината им достига до 12 m. В подножието на долинните склонове, наносните конуси са изградени от ръбести до полуръбести късове с диаметър до 0,5 m.

В тектонско отношение районът представлява грабен, запълнен от палеогенски, плиоценски и кватернерни обложки. Скалната покривка на територията на Община Дупница се характеризира с високо кристални гнайси и амфиболити с палеозойска възраст. Свлачища се срещат по долния бряг на р.Джерман.

Полезни изкопаеми

Община Дупница е бедна на минерални суровини. В ограничени количества са застъпени: пясъци и чакъли за бетон (с. Крайници), глини за тухли (с. Яхиново) и долмити, като огнеупорна суровина (с. Делян). Дупнишката котловина има тектонски произход. Котловинното равнище (полето) има плосък релеф и се характеризира с преобладаващ акумулативен процес. Полето е изградено от алувиални и делувиални материали (кватернерни чакъли и пясъци), които са изградени главно от кристалинни шисти – гнайси. Срещат се и гранити, гранитогнайси и др. Те представляват акумулативна повърхнина, която в по-голямата си част е заета от реките Джерман и Джубрена и вододела между тях.

13.5. Ландшафт

Според физикогеографската регионализация на България (Ст. Велев и кол.) гр. Дупница попада в Среднострумска област, Кюстендилско-Благоевградска подобласт.

Крайщенската област на изток чрез долината на река Марица опира до Горнотракийската низина, а на запад завършва с държавната граница със Сърбия. В Крайщенската област централно значение заема долината на река Струма и поречието и се редува от север към юг от котловини, долини и дълбоки проломи.

Тази физикогеографска област обхваща редицата от котловинни понижения със субмеридионално направление и разделящите ги напречни прагове по Струмската разломна зона. От север на юг се редуват котловините: Кюстендилска и Дупнишка – на границата с Краище, и Благоевградска, Симитлийска, Брежанска, Санданско-Петричка – по р. Струма, както и напречните прагове между тях – Лисец, Разметаниза, Кочериновски (Белополянски), Орановски, Кресненски. Височината на котловинното дъно на Дупнишка е 500 м. Редицата от котловинни понижения като цяло има характер на морфоложки коридор, затворен между високи и средновисоки планини с добре очертани линейни оградни склонове, завършващи с рязък преход към котловинните дъна. Това е причина в тях и особено в периферните им части към планинските подножия да се отложат мощни, податливи на ерозия и денудация младопалеогенски и неоген-кватернерни отложения. В тях р. Струма и притоците ѝ са образували система от речни тераси, а склоновете водни потоци – гъста равнинна мрежа, като стойностите на хоризонталното разчленение на релефа достигат до 2,5-3,0 км/км².

По поречието на р. Джерман, в участъка Сапарева баня – Дупница, в резултат на дългогодишното изземване на инертни материали от коритото на реката, релефът на прилежащите територии е променен. Нивото на р. Джерман е спаднало с 8–9 м, в рамките на последните 30-40 години. Нивото на подпочвените води значително е занижено, като прилежащите селскостопански земи са осушени и са с влошено качество.

13.6. Биологични разнообразие

Флора

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев 1997) гр. Дупница попада в Европейска широколистна горска област, Македоно-Тракийска провинция, Горнострумски окръг, Благоевградски район. Характеризира се с остатъчни гори от космат и виргилиев дъб и по-рядко от благун и келяв габър, храсталаци от червена хвойна и драка, а северната част и с ксеротермни тревни съобщества от белизма, садина, луковична ливдина и др.

Горските територии са 26% от землището на община Дупница. Делът им в баланса на територията е по-малък от средния обем на дяловете за Кюстендилска област – 41% и Югозападния район - 47%. 62,4% от горските територии в общината са залесени. Най-голям е делът на иглолистните насаждения – почти 19%. Срещат се гори от мъждрян, примесени на места от габър и мезофитни тревни формации (ливади), смесени гори от мизийски бук, габър, липа и бял бор. Храстовите ценози са представени от обикновена шипка, глог, дрян, леска, смрадлика, ракета, калина и др., а тревистите - от бял равнец, пелин, зайча сянка, паричка, змийско мляко, очанка, ягода, еньовче, тинтява, здравец и други.

На територията на общината е регистрирано само едно вековно дърво – летен дъб на възраст 427 години в землището на с. Дяково, по информация от Регистъра на вековните дървета в Република България.

Фауна

По зоогеографско райониране, гр. Дупница попада в Евросибирската територия, Рило-Родопски район.

Фауната се характеризира с представители на видовете влечуги, птици, земноводни и бозайници, характерни за умерено-континенталния климатичен пояс. Срещат се сърната, дивата свиня, мечката, заекът. Добре запазени са популациите на вълка, лисицата, чакала, язовеца, белката. Рядко може да се срещне и глухарят, златката, черният пор, невестулката. Във високопланинската част на реките Джерман и Рилска има балканска пъстърва.

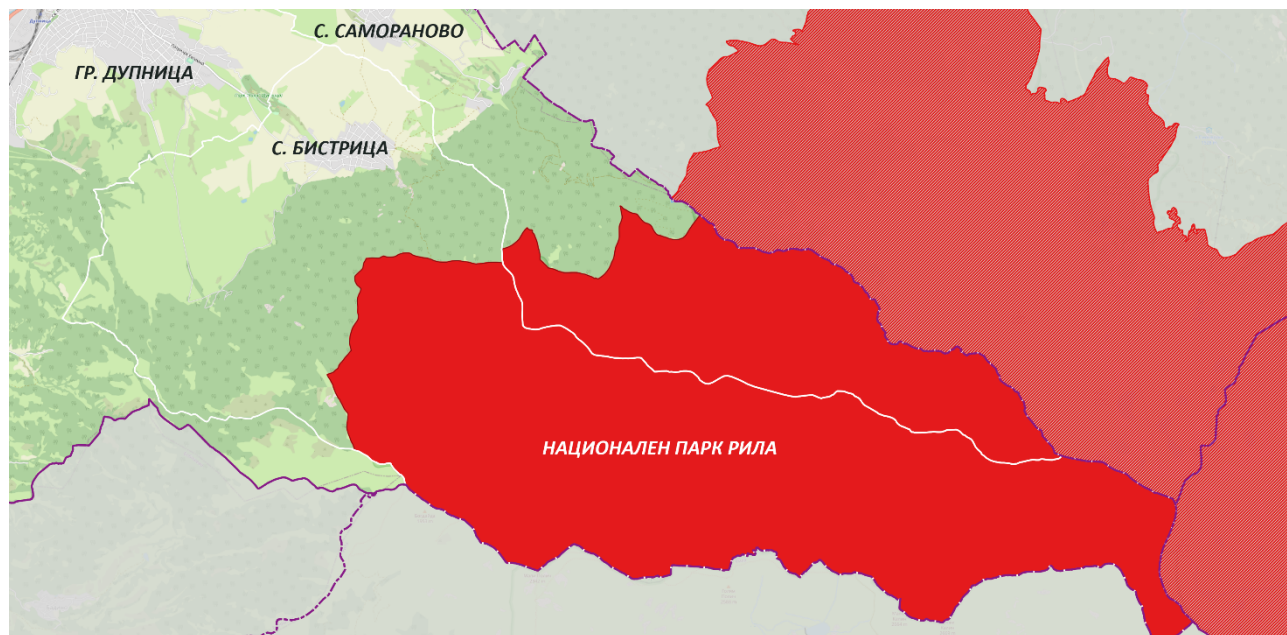
13.7. Защитени територии

На територията на Община Дупница попада част от **Национален парк РИЛА** обща площ от 81046 ха, който е една от най-значимите за фауната **защитени територии** в България и Европа.

Територията му представлява изключително богата мозайка от различни по тип местообитания, повечето от които са практически непроменени от човешката дейност и съхраняват образци на разнообразни и естествени животински съобщества. Фауната на парка е изключително богата и обхваща 2934 вида безгръбначни и 172 вида гръбначни животни. В национален парк "Рила" се срещат около 1400 вида висши растения, 282 вида мъхове, 130 вида сладководни водорасли. Горският фонд обхваща 53481 ха, което съставлява 66% от територията му. В мащабите на страната това са около 1,3% от горския фонд на България. Паркът е сертифициран от фондация „Пан Паркс“ за добро управление на дивата природа и устойчиво развитие на туризма. Той е един от трите национални парка, които функционират на територията на Югозападния район.

Обхваща планинските части от землищата на селата **Самораново и Бистрица** за територията на община Дупница.

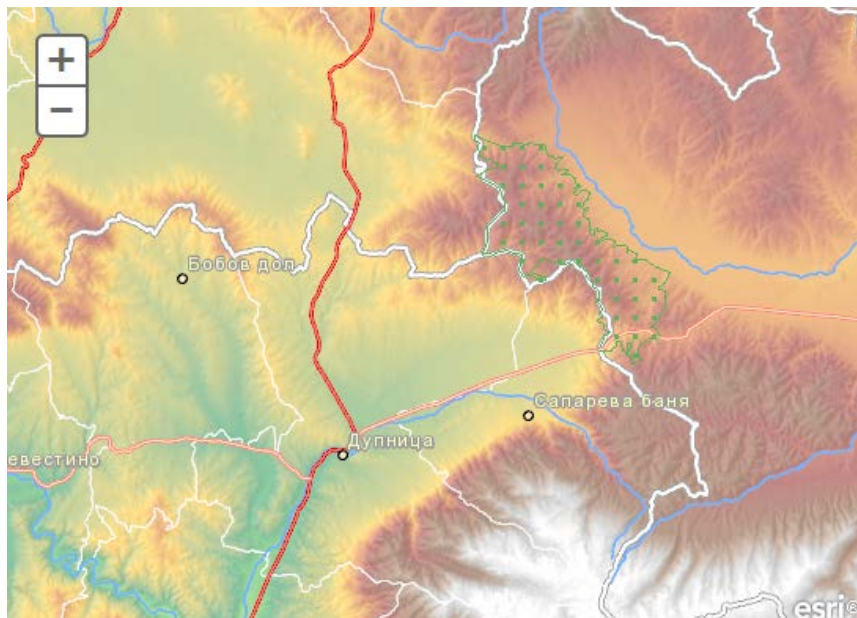
Фигура 40 Национален парк Рила на територията на община Дупница

На територията на община Дупница се попадат следните **защитени зони** по данни на Информационната мрежа за защитени зони по екологичната мрежа НАТУРА 2000¹⁶:

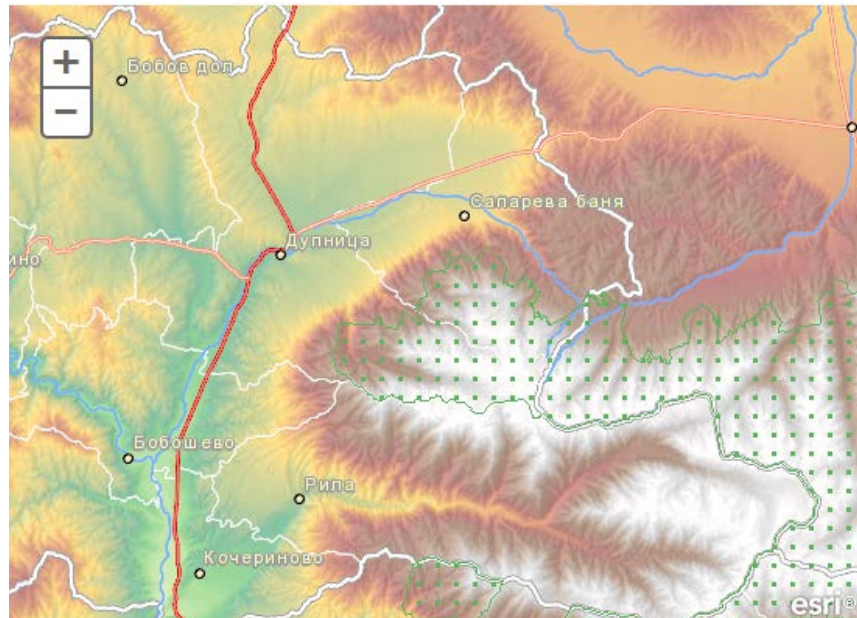
Защитени зони НАТУРА 2000 по Директивата за местообитанията:

Фигура 41-1 Защитена зона *Верила*

Защитена зона *Верила* с идентификационен код *BG0000308*, Одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г., обн. в ДВ брой 85 от 23.10.2007 г. с обща територия: 6443.42 ха.

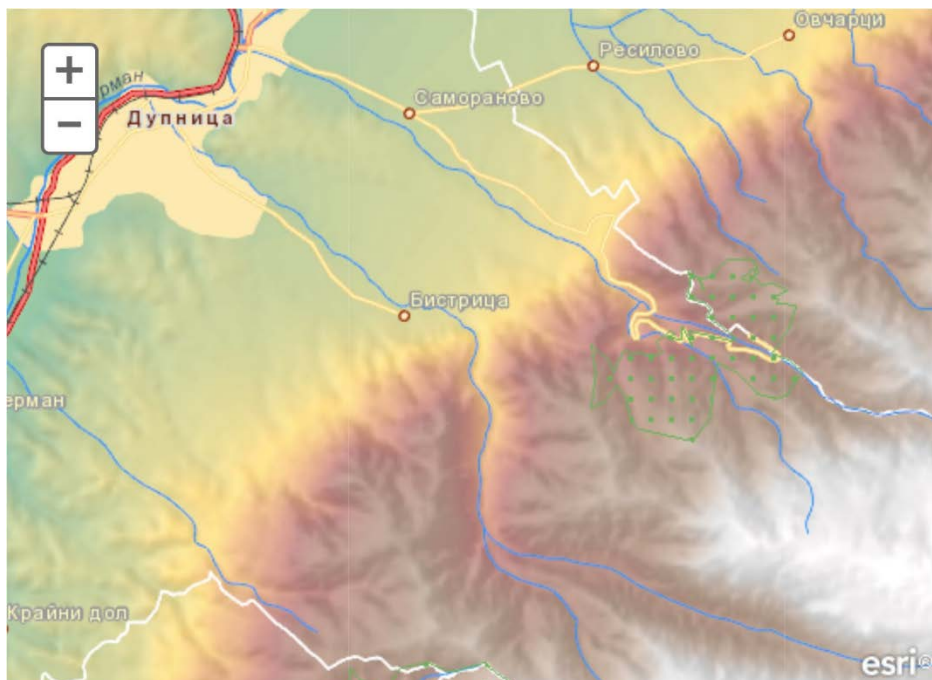
Фигура 41-2 Защитена зона *Рила*

Защитена зона *Рила* с идентификационен код *BG0000495*, приета с решение на Министерски съвет № 122 от 02.03.2007 г. , обн. в ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г. с обща територия: 77927.18 ха.

¹⁶ <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Natura2000ProtectedSites>

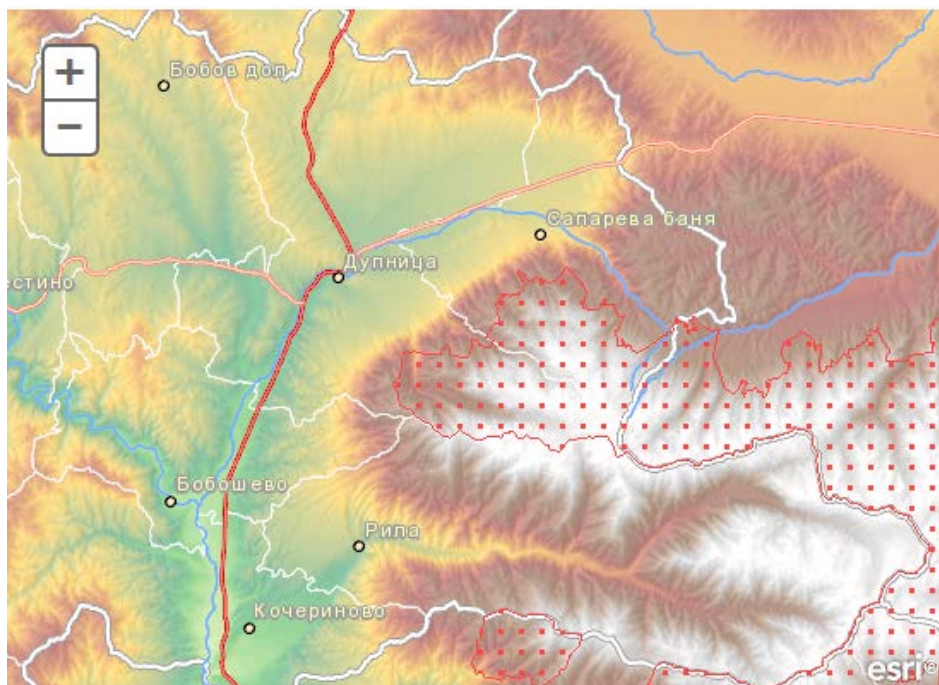
Фигура 41-2 Защитена зона *Ниска Рила*

Защитена зона *Ниска Рила* с идентификационен код BG0000636 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, одобрена с решение на Министерски съвет № 177 от 3 април 2019, обн. В ДВ бр. 29 от 8 април 2019, с обща територия 37 192 ха

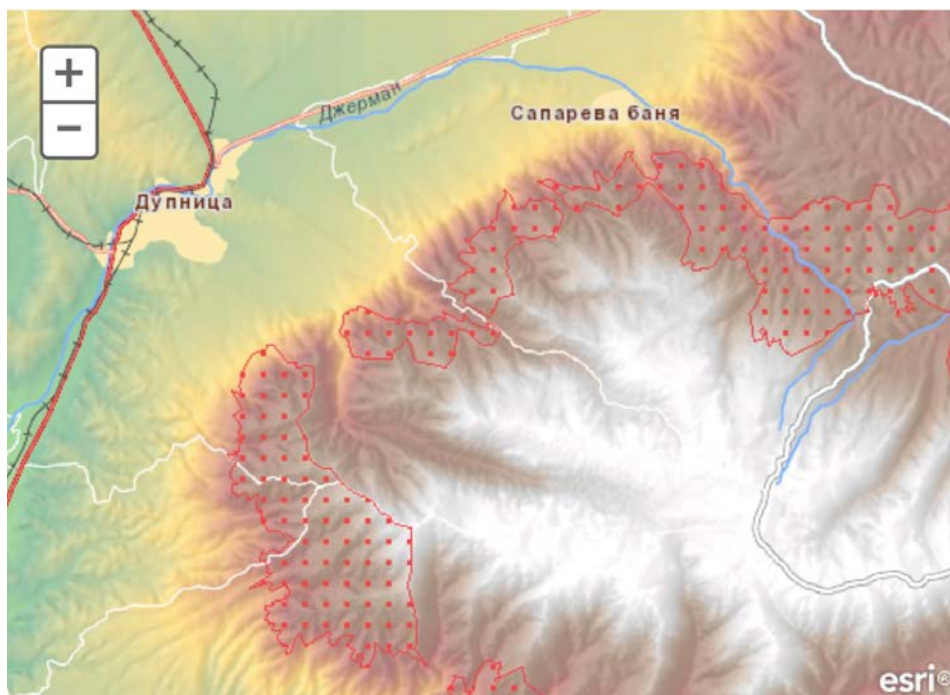
Защитени зони НАТУРА 2000 по Директивата за птиците:

Фигура 42-1 Защитена зона *Рила*

Защитена зона *Рила* с идентификационен код BG0000495, обявена със заповед № РД-764 от 28.10.2008г. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, обн. ДВ бр.100 от 21.11.2008г. с обща територия: 77927.16 ха.

Фигура 42-2 Защитена зона *Рила буфер*

Защитена зона Рила буфер
идентификационен код *BG0002129* за опазване на дивите птици, обявена със заповед № РД-229 от 11 март 2020 г.. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, с обща територия 38 378 ха

13.8. Отпадъци

Всички населени места в Община Дупница са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци.

В община Дупница е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки: хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло.

Смесените битови и строителни отпадъци се депонират на общинското депо на гр. Дупница, което се намира на 5,0 км. от града в местност „Злево“ и заема площ от 60 декара с разчет за 30 годишно ползване.

В процес на изпълнение е проект на инвестиционно намерение за изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци (РЦТНО) - Регион Дупница. Проектът предвижда центърът да се намира на територията на община Дупница в землищата на с. Джерман и с. Грамаде, а в с. Радловци, община Кюстендил да се изгради претоварна станция. След изграждането на РЦТНО е предвидено рекултивиране на общинското депо в местност „Злево“.

13.9. Акустична обстановка

Предприятията разположени на територията на община Дупница извършват веднъж на две години собствени периодични измервания на показателите за шум, излъчван от промишлените източници. Периодичният мониторинг се извършва в съответствие с изискванията на Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда.

За територията на община Дупница се провеждат всяка година измервания от РЗИ – Кюстендил на акустичната обстановка в общинския център - град Дупница. Резултатите от провеждания мониторинг през последните 5 години е представен в таблиците по-долу.

Таблица 54 Зона с интензивен трафик на движение и висока гъстота на обитаване

№	Място на измерването	Ср. стойност на шума [dB/A]					Норма [dB/A]
		мин.-макс					
		2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	
1	ул."Св.Иван Рилски" 86	68,8 66,8-69,9	68,9 66,3-69,8	68,7 66,5-70,2	66,8 63,5-68,5	67,6 65,2-69,5	60.0
2	ул."Орлинска"№14 пицария „Тревизо“	70,6 68,0-73,8	71,4 66,7-75,6	69,6 67,0-72,1	68,3 65,9-71,0	72,0 70,9-73,2	60.0
3	кв.Спартак ул."Орлинска"№56 „Цигането“	70,3 69,1-71,5	70,0 68,7-71,2	70,3 69,0-73,6	68,3 65,7-70,3	68,2 67,5-69,0	60.0
4	ул."Княз Борис I" срещу МВР	67,7 65,7-70,2	67,2 65,1-69,8	68,4 66,9-69,9	67,4 65,8-68,8	68,8 66,5-70,3	60.0
5	ул."Аракчийски мост"№12 рампата	68,1 65,6-69,5	68,7 65,7-71,0	73,6 72,6-74,4	70,5 69,3-71,8	71,1 67,9-73,7	60.0
6	ж.к. "Бистрица"№58 автобусната спирка	63,8 62,3-67,6	61,7 57,3-65,0	61,9 59,5-67,9	61,9 60,8-63,0	60,6 56,7-62,6	60,0

Стойностите на резултатите от измерванията на шестте пункта в зоната с интензивно транспортно движение превишават нормите от 60.0 dB/A, посочени в *Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението*, което е характерно за повечето големи градове в страната ни. Резултатите показват, че диапазона на средните шумови нива в периода 2013÷2017г., е между 60,6 (за 2017г.) и 73,6 dB/A (за 2015г.).

Таблица 55 Зона с локални източници на шум

№	Място на измерването	Ср. стойност на шума [dB/A] мин.-макс [dB/A]					Норма [dB/A]
		2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	
1	ОУ „Кирил и Методи“ на ул.„Венелин“26	67,0	66,0	67,1	64,8	65,8	60.0
		64,3-68,8	64,6-67,6	64,7-69,8	62,9-67,5	63,4-67,2	
2	ул.„П.Евтимий“№59– паметника Моструков	68,8	68,4	68,5	67,6	68,9	60,0
		67,8-69,7	65,8-69,5	66,8-72,5	66,1-68,9	65,6-70,9	

Стойностите на резултатите от измерванията в двата пункта в зоната с локални източници на шум в гр. Дупница през всички четири години превишават нормите в Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. и са малко по-ниски в сравнение с измерените през предходните години. Резултатите показват, че диапазона на средните шумови нива в периода 2013÷2017г., е между 64,8 – 68,9 dB/A.

Таблица 56 Зона във вътрешните квартали на гр. Дупница с минимално шумово въздействие

№	Място на измерването	Ср. стойност на шума [dB/A] мин.-макс [dB/A]					Норма [dB/A]
		2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	
1	ж.к.„Развесената върба“ бл.1 между блоковете	69,8	66,1	65,4	64,3	69,2	55.0
		69,2-71,5	62,08-68,1	63,5-67,7	60,9-67,0	66,5-71,4	
2	ул.„Венелин“ 144	67,9	68,6	68,5	66,0	68,1	55.0
		65,1-70,0	66,7-70,5	67,9-69,5	64,2-67,6	65,8-71,6	
3	ж.к. Дупница между блоковете	54,6	50,5	52,9	51,4	51,8	55.0
		51,6-59,8	44,7-54,2	50,1-55,8	50,1-55,8	48,1-56,0	
4	ул. „Отец Паисий“ №24	64,5	61,4	59,4	58,6	58,5	55.0
		61,8-67,0	57,8-65,8	57,0-64,2	54,8-62,6	56,4-60,1	

Стойностите от измерванията в два пункта с №1 и №2 в зоната във вътрешните квартали превишават нормите, посочени в Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. При пункт №4 се наблюдава намаляване стойностите на шума (от 64,5dB/A през 2013г. на 58,5dB/A през 2017г.). Единствено при пункт с №3 измерените стойности отговарят на нормите от 55 dB/A. Резултатите показват, че диапазона на средните шумови нива в периода 2013÷2017г., е между 50,5 –68,6dB/A.

От посочените по-горе резултати, може да се направи извод, че нивото на шумово натоварване в град Дупница се запазва високо, над предвидените норми за съответните зони в Наредба №6 от 26 юни 2006 г.

Наблюдението и контрола на градския шум е проведено през месеците юни и юли в 12 пункта в гр. Дупница, като 50% от пунктовете са определени на улици с интензивно движение и висока гъстота на обитаване, 20% от пунктовете са в близост с локални източници на шум и 30% от пунктовете са във вътрешните квартали на жилищната зона с минимално шумово въздействие.

Съгласно писмо на МЗ №32-00-123/17.07.2007г. за 2016г. мониторинга на шума в урбанизираните територии се е извършило само по показател Lден – дневно ниво на шум в околната среда, определящ степента на дискомфорт през дневния период на денонощието.

Съгласно Методиката за определяне на броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива от 2007 г. минималната периодичност на мониториране е един път в годината. Измерванията са извършени в дневния период на денонощието – от 8.00 – 18.00ч.

Честотата на отчитане на резултатите е три пъти дневно, в два последователни дни за всеки пункт.

13.10. Радиационна обстановка

На територията на община Дупница няма разположена мониторингова станция за радиационен контрол. В района няма източници на радиационни лъчения.

За територията на община Дупница няма данни за превишени норми на естествения радиационен гама-фон, както и за заболяемост на населението.

С прилагането на ОУП не се очаква нарушаване на фоновата радиация и радиоактивно замърсяване на въздуха, водите и почвата.

13.11. Рискове от природни бедствия и аварии

Рискове от природни бедствия:

Риск от наводнения:

Съгласно Плана за управление на риска от наводнения на Западноромански район за басейново управление, приет с Решение № 1105/29.12.2016г., има два района със значителен и потенциален риск от наводнения (*РЗПРН*), които могат да засегнат територията на община Дупница:

- **BG4 APSFR ST 06** - р. Струма и притоци при с. Невестино, поречието на р. Струма, водно тяло: BG4ST700R021. Степента на риска е висок.

Участъкът е разположен в горното течение на р. Струма. Обхваща главното течение на реката и части от левите и десните притоци на Струма в този район, както и с. Невестино. Основната причина за определянето му като РЗПРН е вероятността да бъде засегнат „Кадин мост“, който е обявен за архитектурно-строителна НКЦ от национално значение.

В ПУРН е предложена мярка за изграждане на прегради, чрез насипване на едра скална и земна маса по левия бряг на р. Струма преди и след Кадин мост. Община Невестино има инвестиционно предложение, предвиждащо рехабилитация и консервация на „Кадин мост“ чрез почистване и възстановяване на моста в почти първоначалния му вид.

- **BG4 APSFR ST 07** - р. Джерман и притоци от гр. Дупница до с. Яхиново. Рискът от **наводнения** е от водни тела: BG4ST600R032, BG4ST600R034, BG4ST600R035, BG4ST600R036. Степента на риска е висок.

Участъкът обхваща средното течение на р. Джерман и долните части от левите и десните притоци на реката в този район, както и гр. Дупница.

Вследствие на обилни валежи и покачване на водното ниво на река Джерман, през 2010г. е обявено бедствено положение на територията на община Дупница. Засегнати са критични точки от международната транспортна мрежа.

В ПУРН са предвидени мерки за предотвратяване и защита от наводненията, като почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия и надграждане на диги.

Риск от свлачища:

На територията на община Дупница има общо 5 бр. активни свлачища, 4 бр. стабилизирани свлачища и 5 бр. потенциални свлачища

Две от активните свлачища са над АМ „Струма“, на планински склон или на изкуствен откос до магистралата.

Активно свлачище KNL 48.24791-01 е в землището на с. Дяково, мах. "Бучалата", на планински склон над третокласен път III-6232 - Дяково – Кременик.

Активно свлачище KNL 48.80491-01 е на планински склон в северната част на с. Червен бряг.

Активно свлачище KNL 48.55230-01 е на планински склон в североизточната част на с. Палатово.

Три от потенциалните свлачища са разположени на планински склон над АМ „Струма“.

Потенциални свлачища KNL 48.02350-01 и KNL 48.02350-02 са на планински склон в землището на с. Баланово, до трасето на транзитен газопровод за Гърция.

Риск от земетресения:

България принадлежи към централната част на Балканския полуостров, който е част от Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с висока сеизмична активност – силни земетресения с магнитуд до 7,8. Територията на България е разделена на 8 сеизмични зони - 6 високоактивни (*Софийска, Струмска, Родопска, Маришка, Горнооряховска, Шабленска*) и 2 нискоактивни (*Бургаска и Видинска*), обединени в 3 сеизмични района - Рило-Родопски (*Струмска и Родопска зона*), Средногорски (*Софийска, Маришка и Бургаска*) и Североизточен (*Горнооряховска и Шабленска*).

Община Дупница попада в Струмска сеизмична зона към Рило-Родопския район.

По-голямата част от територията на община Дупница попада в зона с прогнозен интензитет от IX степен по макросеизмичната скала на Медведев - Шпонхойер - Карник (*MSK-64*). Малка част от територията попада зона с прогнозен интензитет от VIII степен по MSK. Коефициентът на сеизмичност K_c е 0,27.

В резултат на сеизмичното въздействие е възможно възникване на следната обстановка:

- възможни са всеобщи повреди на зданията и разрушения;

- получаване на зеещи пукнатини в стените на постройките с подсилена конструкция, до разрушаване на конструктивни връзки и срутване на части от зданията;
- свличания и сривания на земни маси;
- човешки жертви, затрупани хора нуждаещи се от спасяване;
- появяване или пресъхване на извори;
- затрудняване снабдяването на селищата с питейна и противопожарна вода;
- възможни са разкъсвания в подземни тръбопроводи;
- възможни са изкривявания на ж.п. релси и повреди на пътни платна;
- разрушаване на системата на електроснабдяване;
- възможни са разливи на течни опасни химични вещества от резервоари, ж.п. - или авто-цистерни, намиращи се на територията на общината с всички произтичащи от това последствия;
- възможно е възникването на пожари.

Влияние върху обекта може да окажат и земетресенията от съседни огнища на земетресения. Разрушително въздействие може да се получи и от земетресения с епицентър извън страната.

Рискове от аварии:

На територията на общината няма действащи предприятия класифицирани по реда на глава седма от ЗООС с рисков потенциал.

13.12. Изводи

- ✓ Промислеността и автомобилният транспорт са фактор, който води до епизодични превишения на замърсителя ФПЧ10 в някои от месеците и за сероводород (H₂S) за месеците от август до ноември в атмосферния въздух. Наблюдават се сезонни замърсявания на атмосферния въздух с прах, сажди и газове заради употребата на фосилни горива в града и големите села.
- ✓ Територията на община Дупница е със значителен антропогенен натиск. Почвите в района са с добри екологични показатели.
- ✓ В Община Дупница няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти.
- ✓ Основни източници на замърсяване на водите на територията на общината са населените места без изградена канализация или заустващи канализацията си в реките и замърсяване с битови отпадъци.
- ✓ Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества.
- ✓ В община Дупница е изградена е система за събиране на битови отпадъци, включително и разделно.
- ✓ От проведените измервания в периода 2013 – 2017 г. на шумовото ниво в урбанизираната територия на град Дупница се установява превишаване на нормативните изисквания, посочени в Наредба № 6 от 26 юни 2006 г.

14.1. Съществуващи обекти и ресурси**Културното наследство в Община Дупница и неговата юридическа защита**

Според принадлежността към определен исторически период културните ценности са: праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от новото време. Община Дупница разполага с пълната гама от културно напластяване – ресурс, който би стимулирал развитието на територията.

Юридическата защита на КН се определя от Закона за културното наследство (ЗКН). Част от обектите в община Дупница са придобили статут на недвижими културни ценности по реда на действащата в годините нормативна уредба, без определен режим за опазването им – териториален обхват и предписания за опазване.

Съгласно чл. 146, ал.3 от ЗКН недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория „национално значение“ до установяването им като такава по реда на този закон.

С Разпореждане на МС №1711/22.10.1962г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за недвижими културни ценности, по реда на чл.4, ал.1 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §10, ал. 1 от ЗКН притежава статут на НКЦ с категория „национално значение“.

С писмо №4349 от 04.12.1992г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически недвижими културни ценности по смисъла на чл. 12 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §12, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ.

Обектите, които съгласно писмо №4349 от 04.12.1992г. на НИПК притежават статут на исторически недвижими културни ценности /исторически паметници на културата/, съгласно чл.4 от Закона за военните паметници притежават статут и на недвижими културни ценности.

В продължение на повече от 20 години голяма част от списъкът с културни ценности не е актуализиран - главно декларираните недвижими културни ценности, за които не са определени предварителната им видова характеристика, категория и временен режим за опазване съгласно изискванията № Н-12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в националния регистър на недвижимите културни ценности. Не е извършена и заключителна комплексна оценка на тяхната културно историческа стойност във връзка с изготвяне на предложение за тяхното обявяване съгласно същата наредба, във връзка с чл. 12 от ЗПКМ. Необходимостта от спешна и бърза актуализация на списъка налага специализираният подход на НИНКН за проучване на цялата територия, прецизиране и актуализиране на списъка (Приложение 1).

Настоящата разработка разглежда обектите НКЦ на територията на община Дупница, извън границите на гр. Дупница. НКЦ на територията на гр. Дупница са обект на ОУП на гр. Дупница и не са част от обхвата на ОУПО.

- **Археологически обекти и структури на територията на община Дупница**
Археологическото наследство включва наземни, подземни и подводни археологически обекти.

За всеки от обектите е определен режим за ползване на територията, на които се намира съответния археологически обект, а именно:

- Режим „А“ – забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.
- Режим „Б“ относно археологически обекти, попадащи в обработваеми земеделски площи; забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблацияване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.

Режим А е регламентиран за 62 обекта с „национално значение“ съгласно чл. 146, ал. 3 от ЗКН или с обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г. от АИС на БАН.

Режим Б е регламентиран за 45 обекта с „национално значение“ съгласно чл. 146, ал. 3 от ЗКН или с обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г. от АИС на БАН.

Данните за археологическите обекти от АИС АКБ са описани в *Приложение 2*.

Археологическото наследство на територията на община Дупница е застрашено от:

- Замърсения вече въздух от автомобилния трафик и съпътстващите го разрушителни динамични товари;
- Иманярството върху предмети и елементи на археологическо наследство;
- Непостоянното поддържане и опазване на културното наследство. Това е в следствие на липсата на план за опазване. Наличието на актуална и подредена информация за археологическото и архитектурно състояние на обектите, би позволила бърза, моментна диагноза и адекватни мерки за опазване, както и лесна обработка с научно-изследователска цел;
- Недостатъчно финансиране за обследване и поддръжка на паметниците. Този недостиг довежда до проблеми, свързани с опознаването, изучаването, популяризирането, експонирането, и цялостното управление на Културно-историческото наследство;
- Почти моментално след излагането на паметниците на културата на външно влияние, те започват да се рушат. Бързината на този процес се базира на характеристиките на средата в която се излагат находките, характеристиките на материалите, степента на излагане;
- Противозаконните разкопки;
- Липсата на широка публичност за тези обекти. Обществото има своя интерес към проблемите на културните ценности и трябва да се подхранва тази загриженост. Любопитството към тези обекти се корени в това, че ни разкриват произхода и природата на човека. Осъзната, стойността на тези недвижими

културни ценности би ги защитила от посегателства. Обществото иска да отдели средства и усилие да изследва своето минало. Замърсяването на границите на археологическите обекти, липсата на указателни и информационни табели, на оформени алеи за оглед, на туристическа инфраструктура, на посещения и интерес от различни възрастови групи учащи се, ни показват как интереса се е загубил към тези места, има една развиваща се апатия и безотговорност относно опазването на културните ценности. Социализацията и добрата експонация на обектите ще позволи един подходящ достъп на публиката до културното наследство, за да бъде то оценено и съхранено. Разбира се, ако обектът го изисква, достъпът до него би бил ограничен с цел запазването на неговата стойност.

КУЛТУРНИ И ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ

В Дупница се осъществява дейност Туристическо дружество „Рилски езера“. Дружеството е регистрирано по закона за юридическите лица с нестопанска цел, за осъществяване чрез доброволен труд на дейности за реализиране на: туризъм, алпинизъм, ориентиране, обучения по планинска безопасност и устойчиво управление на природни ресурси, природозащитни и други дейности със 100 годишна история. През 2011 г. ТД „Рилски езера“ навърши 100 години. Дружеството разполага с 230 члена. В редиците си има над 20 професионални щатни планински спасители, водачи и ски учители, както и 12 нещатни планински спасители. ТД Рилски Езера стопанисва и притежава хижа „Скакавица“ и хижа „Рилски езера“. Основател е и се грижи за следните клубове: Младежка секция по пешеходен туризъм, спортен клуб, клуб по парапланеризъм, колоездачен клуб, клуб по скално катерене и алпинизъм. Развива курсове по повечето планински спортни дисциплини, както и курсове за професионални планински водачи. Обучили са стотици млади хора в различни спортни планински дисциплини, провели сме и десетки курсове за планински спасители. Дружеството поддържа и пешеходната инфраструктура – разчистване на пътеки, обновяване на маркировки и др., в района на стопанисваните от него хижи.

Градът е изходна точка за туристически маршрути към Седемте Рилски езера, Рилския манастир, х. Иван Вазов, х. Скакавица, водопада Скакавица и други.

Пригодност на инфраструктурата на територията на общината във връзка с опазване и представяне на КН

Към момента съществуващата инфраструктура за обслужване на обектите на КИН на територията на община Дупница е незадоволителна. До голяма част от НКЦ липсва осигурен достъп, а там където е осигурен такъв, същият е в лошо състояние. Липсва изградено обществено обслужване и туристическа инфраструктура в близост до обектите на КИН, както и информационна обезпеченост – липсват информационни и указателни табели за почти всички обекти КЦ. Техническата и инженерна инфраструктура е частично изградена само за единични обекти и може да се счита, че степента на изграденост е минимална.

Необходимо е бъдещите инвестиционни намерения да бъдат съобразени с гореизложеното и да се стимулира развитието на обслужваща инфраструктура в близост до обектите на КИН с цел представянето и популяризирането им. Подобряването на

инфраструктурата към обектите на КИН ще даде възможност за осъществяване на връзки между отделните обекти и обвързването им в единна културна система, която ще спомогне за изграждането на устойчиви културни продукти.

Анализ на въздействието на природните и антропогенни фактори, които представляват риск за увреждането на недвижимите културни ценности и на експозиционната им среда.

При оглед на територията на община Дупница, могат да бъдат идентифицирани следните източници на риск за обектите на КИН:

- антропогенни фактори – инвестиционни проекти, инфраструктурни обекти и съоръжения, иманярство и др.;
- природни фактори – природни бедствия;
- промишленост – добив на инертни материали, замърсявания с химически активни вещества и др.

Всички тези фактори водят до нарушаване на културната ценност и качеството на ландшафта. Локализацията на тези рискове ще спомогне за създаване на мерки за превантивна защита и опазване на оригиналната материя и структура на НКЦ. (Приложение 4)

За опазването на културното наследство е необходимо спазването на следните мерки за намаляване на степента на възникване на гореизброените рискове:

- Предварителното планиране и подготовка – Най-доброто средство за опазването на културното наследство от възможните рискове е да бъде отделено достатъчно внимание на тях при предварителното планиране за идентифицирането на заплахите, рискът от тях и правилно определяне на подходящите мерките за реакция при възникването им.
- Предварителното планиране трябва да бъде за цялата им територия и да предоставя интегриран подход за неговите сгради, съоръжения и свързаните с тях съдържание и околното пространство. Не трябва да се прави разграничение в планирането между движимите и недвижимите обекти на културното наследство. Трябва да има един интегриран план за целият обект, а не отделни за всеки един компонент (по отделно за колекциите, за околното пространство, за съоръженията и т.н.).
- Предварителното планиране за опазването на културното наследство при бедствия трябва да е съобразено и да бъде в рамките на цялостна стратегия за предотвратяване на бедствията. Стратегията за предотвратяване на бедствията трябва да бъде напълно интегрирана за цялото културно наследство в обекта, както по отношение на процеса на планиране и актуализиране, така и за конкретните планове и действия за реагиране. Трябва да има един интегриран цялостен план за реакция касаещ цялата територия на обекта. Управителите (директорите) на обектите трябва да бъдат в състояние да работят с местните жители, администрация и проектант за разрешаване на възникналите конфликти и да разработят стратегии за опазване съобразени с местните нужди, способности и ресурси.
- Предварителните изисквания трябва да бъдат изпълнени в сградите обект на културното наследство, със средства, които да имат най-малко въздействие

върху ценността. Изискванията за ограничаването на рисковете и опасностите не трябва да бъдат понижавани с цел запазването характера на културното наследство. Ключът се състои в това системите и механизмите за защита срещу бедствия да бъдат проектирани така, че да имат минимална намеса в цялостта на ценностите. Трябва да бъдат разгледани всички възможности, за да се гарантира, че избрания вариант ще има най-слабо въздействие.

- Наследството, заедно с неговите значими качества и поведението му при предишните бедствия, следва да бъдат ясно и надлежно документирани и да бъдат използвани като базова основа при планирането на подходящи действия и възстановителни процеси при настъпване на опасност и бедствие. Анализите трябва да съответстват на обектите и тяхната значимост, да посочват зависимостите между структурните елементи и цялостта. Тази информация ще спомогне за установяването на приоритетите за защита на обектите при действието на службите за защита и да ги напътства за специфичните и извънредни рискове които могат да настъпят. Тя трябва да съдържа и подробна документация на обекта, която да позволи точно възстановяване на изгубени или повредени елементи. Въпреки това инвентарните описи създадени за защитата на обектите, трябва да бъдат използвани внимателно. Елементите които не са описани или са с нисък приоритет не трябва да бъдат пренебрегвани при евентуални действия за защита, тъй като и те участват в цялостното изграждането на цялостната характеристика на обекта. Трябва да бъдат положени усилия, за да се гарантира, че плановете за реагиране при бедствия са фокусирани не само в запазването на „значимите“ елементи, но и на всички в обекта. Специално и значително внимание трябва да се обърне на изучаването и анализирането на информацията за поведението на обекта при изминали бедствия и аварии. Изучаването и на ситуацията след настъпилото събитие също е от полза, за да се класифицират необходимите действия за стабилизиране и обезопасяване на обекта.
- Културните програми, поддържащи историческите обекти следва да включат и наследство с повишен риск в перспектива. Програмите за поддръжка на културното наследство обикновено касаят ежедневните нужди на обектите. Обхвата на тези програми би следвало да бъде разширен и да се включват анализи за всички възможни човешки и природни източници на рискови ситуации, заедно с въвеждане на мерки за намаляването или смекчаването им.
- Наемателите и потребителите трябва да бъдат пряко ангажирани при разработването на плановете за аварийно реагиране. В първоначалната реакция при възникнали спешни случаи, първите отзовали се са наемателите и потребителите. Участието им в процеса на планиране, увеличава разбирането и потребността на предложените мерки, а там и вероятността за ефективна реакция.
- Запазването на обектите на Културното наследство трябва да бъде от първостепенно значение при възникване на извънредни ситуации. Разбира се усилията за опазване на културното наследство не трябва да пренебрегват усилията за спасяване и запазване на човешки живот в случай на спешност, но наследството трябва да бъде третирано като ценност от миналото и настоящето

за бъдещето и заслужава специално внимание в реакциите при извънредни ситуации.

- След настъпване на бедствие трябва да бъдат положени всички усилия, за да се гарантира запазването и възстановяването на всички конструктивни и/или характерни елементи, които са претърпели щети или загуби. Участието на експерти с опит в опазването на културното наследство в риск е от решаващо значение за запазване на сградите и елементите от допълнителни повреди и загуби. За непрофесионалистите понякога повърхностните щети са по-важни от колкото общото състояние. За това е важно всички оценки да се правят от професионалисти с опит в подобни ситуации. Оценката от квалифициран специалист трябва да предложи препоръчителни мерки за незабавно и спешно укрепване и защита на културното наследство. Бюджетните средства за тези мерки трябва да бъдат предварително планирани при подготовката на плана за реакция при настъпване на извънредни ситуации. Съответните кодове и стандарти в строителството трябва да бъдат прилагани гъвкаво при оценките след бедствия и аварии. Често при прилагането на кодовете и стандартите от непрофесионалисти води до необратимо увреждане на културното наследство. Без да се подлага на компромис обществената сигурност, е необходимо да се изчака оценката на обекта от квалифицирани експерти, за да се определи истинското състояние и неотложността на необходимите мерки.
- Принципите за опазване трябва да бъдат интегрирани, където е подходящо и възможно във всички фази на изготвяне на плановете за реакция и възстановяване при бедствия и аварии. Принципите за опазване на културното наследство трябва да се прилагат преди, по време и след настъпване на бедствието или извънредната ситуация, като документацията на обектите трябва да бъде съхранявана на защитено и лесно достъпно място. Освен това принципите за опазване трябва да бъдат включени в правните и нормативни актове прилагани в действията при бедствия и аварии. Те трябва да са неразделна част от цялостния набор от мерки и принципи на плана за реакция и възстановяване при бедствия и аварии. Взиманите решения трябва да бъдат на база тези мерки и принципи, при поемането на отговорността за опазването на културното наследство. При настъпването на такива ситуации е препоръчително експертите участващи в реализирането на мерките и принципите да бъдат от мултидисциплинарни екипи, с цел правилното опазване на всички характерни детайли на обекта.

Концепция за дългосрочно развитие на система „Културно наследство“

Концепцията за опазване, дългосрочно и пълноценно развитие на КН, се основава на разбирането за съдържанието и обхвата на КН. То включва нови типове ценности, обхваща нови пространства и определя композиционното и естетическото изграждане на територията.

Концепцията за развитие на системата КН се състои в изграждането на интегрирано опазване на културното наследство чрез система от териториални режими и плановете.

На територията на община Дупница има множество археологически обекти, съгласно АИС АКБ, които са частично проучени и представляват културен потенциал за територията.

В градските и извънградските територии в общината са налични множество единични архитектурно-строители, художествени и исторически културни ценности, които определят културната идентичност на района и са с потенциал за развитие.

Съгласно действащата нормативна база режимите са основен инструмент на териториалното управление с цел опазване на културният ресурс на територията. Те включват съвкупност от правила, норми и предписания, които се прилагат в определен териториален обхват с цел опазване обекта на културното наследство и неговата среда.

Поради наличието на множество археологически обекти на територията на общината, за които има изготвени режими по АИС АКБ, но липсват допълнителни предписания за опазването на конкретния обект, се предвиждат режими, съответстващи на режимите по АКБ.

- **Ткин А** Режим на територии от единични археологически обекти с охранителната им зона с режим „А“ по АКБ, както и 2 обекта от списъка на НИНКН, които са с „национално значение“.
- **Ткин Б** Режим на територии от единични археологически обекти с охранителната им зона с режим „Б“ по АКБ, както и 5 обекта от списъка на НИНКН, които са с „местно значение“.

От археологическите обекти съществува един обект НКЦ, който има допълнителни граници и режими за опазване, съгласно издадена заповед от Министерство на културата. Въпреки, че по АИС АКБ той има съответния режим, Заповедта от Министерство на културата за режимите на опазване за конкретния обект се приема за първостепенна. Поради този факт, за този обект е обособен отделен териториален режим, а именно:

- **Ткин 1** Територия на археологическа недвижима културна ценност „Късно антична крепост и средновековна кула“ (Дупнишка крепост) в м. Кулата, гр. Дупница. НКЦ е под № 36 в списъка на НИНКН и режимите на нейното опазване са изведени в Заповед РД9 Р-005/09.03.2011 г. на Министъра на културата.
- **Ткин 1.1** Територия на охранителната зона на археологическа недвижима културна ценност „Късно антична крепост и средновековна кула“ (Дупнишка крепост) в м. Кулата, гр. Дупница.

За всички останали НКЦ, фигуриращи в списъка на НКЦ на територията на община Дупница, предоставен от НИНКН, както и за всички обекти съгласно писмо №4349 от 04.12.1992г. на НИПК, се определят следните режими:

- **Ткин 2** Режим на територии в границите на населените места от обхвата на ОУПО, които съдържат урегулирани имоти с единични културни ценности.
- **Ткин 3** Режим на територии в границите на населените места от обхвата на ОУПО, които съдържат урегулирани имоти с ансамблови културни ценности.
- **Ткин 4** Режим на територии извън границите на урбанизираната територия на населените места от обхвата на ОУПО, които съдържат територии и/или единични исторически културни ценности.

Таблица 57 Специфични изисквания към режимите по АКБ

РЕЖИМ	СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ
Ткин А	Забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.
Ткин Б	Прилага се за обекти, попадащи в терени, които се обработват – забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблатьяване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.
Ткин 1	<p>Определя се като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация. Забранява се всякакъв вид строителство, несвързано с консервационно-реставрационните работи или за осигуряване на достъп и обслужване на посетителите – алеи, погледни площадки, площадки за почивка, пейки, експозиционни и информационни табла, алейно и художествено осветление, стълби и предпазни парапети, както и други дейности по социализацията.</p> <p>Всички дейности се съгласуват с Министерството на културата, на основание чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН.</p> <p>Забраняват се всички добивни, мелиоративни и други дейности, които нарушават цялостта на земните пластовете и скалния масив, както и засаждането на нови дървесни видове и трайни насъждения.</p>
Ткин 1.1	<p>Определя се като територия за археологическо наблюдение. Допуска се нискоетажно застрояване, съгласно изискванията на ЗУТ, при следните ограничители:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 скатни покриви, с максимален наклон на скатовете от 30 градуса; - Забранява се свързано застрояване, с изключение на завареното, както и дълги фасадни фронтове; - Препоръчва се стъпаловидно застрояване в дълбочина, което се доказва с проекти за РУП с разрези и силуети. <p>Визите за проектиране на ПУП-ПЗ задължително се съгласуват с Министерство на културата, на основание чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН.</p> <p>При провеждане на изкопни работи се осигурява наблюдение от археолог от Историческия музей в Дупница, при спазване на изискванията на чл. 160, ал.</p>

РЕЖИМ	СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ
	2 от ЗКН.
Ткин 2	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата
Ткин 3	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата
Ткин 4	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата

Съгласно Протокол №16 от 18.06.2015г. на ЕС на НИНКН, към териториите с режим Ткин А и Ткин Б, дефинирани с полигон в картоните на АКБ, се определя съответната им охранителна зона, като същата представлява територия с ширина 10м. извън определения полигон. Територия с подобен размер е нечетима в графичните материали към ОУПО, който се изработва в М 1:25 000, но това не изключва съобразяването с нея при устройствени разработки от по-ниско ниво или инвестиционни намерения.

Към момента липсва информация за обекти на територията на община Дупница, които са с потенциал за определянето им като културна ценност. Поради този факт ОУПО не предвижда обособяването на територия пТкин – потенциален устройствен режим за територии с наличие на обекти и и характеристики, които не са придобили статут на НКЦ по реда на ЗКН, и за които следва да се извършат необходимите предварителни действия за статут, за юридическа защита и управление.

За териториите с режим на културно-историческа защита по възлагане на община Дупница или по инициатива и при възлагане и финансиране от заинтересувани лица, освен подробни устройствени планове се изготвят Планове за опазване и управление на недвижимите културни ценности.

Предвижданията на одобрени устройствени схеми за опазване на обектите на КИН са основа за изработване на по-подробни проекти за реставрация, консервация и експониране на КЦ. След инициране и изготвяне на актуализиран списък на културните ценности се предлага изготвяне на План за опазване и управление на недвижимите културни ценности в община Дупница. За целта е необходимо спазването на чл.81 и чл.82 от ЗКН, а заданието за изработване на План за опазване и управление се обсъжда от НСОНКН към Министерство на културата в съответствие с ЗКН.

Таблица 58 Таблицы с устройствените режими и обектите

Ткин А				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	N КООРДИНАТИ	E КООРДИНАТИ
10000341	Надгробна могила	с. Самораново, м. Дренски рид	42.25729	23.15762
10000342	Надгробна могила	с. Самораново, м. Ридо	42.25469	23.16842
10000490	Надгробна могила, част от некропол	с. Дяково, м. Друмо	42.33706	23.09558
10000492	Надгробна могила, част от некропол	с. Дяково, м. Друмо	42.33401	23.09948
10000537	Надгробна могила, част от некропол	с. Дяково, м. Друмо	42.33441	23.09996
10000538	Надгробна могила, част от некропол	с. Дяково, м. Друмо	42.33424	23.10098
10000677	Некропол, Желязна епоха	с. Делян	42.39869	23.12056
10002449	Селище, Ранен неолит, Ранна бронзова епоха, Ранна желязна епоха	с. Джерман, м. Бела вода	42.23478	23.08401
10002479	Пещ за производство на керамика, Възраждане	с. Джерман	42.22999	23.08181
10002485	Селище, Късно средновековие	гр. Дупница	42.24537	23.08421
10003211	Селище, Античност	с. Червен брег м.Грамадите	42.34944	23.18288
10003212	Единична постройка, Античност	с. Яхиново, северно от селото	42.30129	23.1334
10003213	Селище, Античност, Късна античност	с. Крайници м.Циганското гробище	42.32289	23.19358
10003214	Надгробна могила	с. Крайници, м.Шиинска	42.32865	23.23074

Ткин А				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
		(Шаприновска) могила или Женско могилé		
10003215	Могилен некропол	с. Червен брег, м. Могилите	42.31712	23.19069
10003217	Единична постройка, Късна античност	с. Крайници, м.Брестика	42.32703	23.24146
10003218	Селище, Античност	с. Крайници м.Яшарица	42.32433	23.22107
10003219	Селище, Античност	с. Крайници м.Брестика, на левия бряг на р. Джубрена	42.32753	23.23813
10003220	Гробно съоръжение, Античност	с. Крайници, Ильовите ниви, понастоящем в регулацията на селото	42.32642	23.20572
10003221	Селище, Античност, Късна античност	с. Крайници, м. Грамадия/ Грамагья	42.33974	23.19814
10003222	Надгробна могила	с. Яхиново м.Средната могила	42.30244	23.13146
10003223	Надгробна могила	с. Яхиново, м. Могилите	42.29964	23.13844
10003224	Селищна могила Късен неолит, Енеолит, Желязна епоха	с. Червен брег, Св. Архангели (Св. Рангел)	42.30413	23.15666
10003225	Надгробна могила	с. Червен брег, м. Безсребреници (Сребърняк)	42.30342	23.1612
10003226	Надгробна могила	с. Червен брег, Св. Архангели (Св. Рангел)	42.30767	23.15965
10003228	Надгробна могила	с. Червен брег, Св. Архангели (Св. Рангел)	42.3045	23.15724
10003229_1	Две надгробни могили – Могила 1	с. Червен брег, м. „Св. Спас”	42.3248	23.16834
10003229_2	Две надгробни могили – Могила	с. Червен брег, м. „Св. Спас”	42.32467	23.16928

Ткин А				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
	2			
10003230	Надгробна могила	с. Червен брег , в селото	42.31472	23.17428
10003231	Култови постройки/ храм, античност, Античност	с. Червен брег, оброк Свети Илия	42.32719	23.17575
10003234	Кула, Късна античност, Средновековие	с. Червен брег, м.Чардако	42.35055	23.15482
10003235	Единични постройки, Късна античност	с.Червен брег, м.Кукудан	42.33932	23.15755
1800003	Крепост, Късна античност	с. Бистрица, м. Долно Градище	42.22689	23.15062
1800005	Черква, Късна античност	с. Бистрица , м. Драгоча или Заревица	42.22868	23.14354
1800063	Крепост, Късна античност, Средновековие	гр. Дупница, м. Кулата или Цифуньс	42.26893	23.12618
1800064	Единична могила	гр. Дупница, м.Динките	42.27342	23.147
1800065	Надгробна могила	гр. Дупница м. Дренски рид	42.25729	23.15762
1800066	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25589	23.14617
1800067	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25544	23.14453
1800068	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25571	23.14351
1800069	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25394	23.14167
1800070	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25471	23.14127

Ткин А				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
1800071	Селище	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25664	23.14068
1800072	Надгробна могила, част от некропол	гр. Дупница , м.Калдъръма	42.25668	23.13982
1800112	Крепост, Античност	с. Самораново, м. Калето	42.28134	23.15658
1800114	Надгробна могила, част от некропол	с. Самораново , м. Миленица	42.27955	23.16737
1800115	Надгробна могила, част от некропол	с. Самораново , м. Миленица	42.27787	23.17053
1800116	Надгробна могила, част от некропол	с. Самораново , м. Диканите	42.26499	23.17175
1800117	Надгробна могила, част от некропол; Вторични гробове в могилния насип, Късна античност	с. Самораново , м. Диканите, Голямата могила	42.26404	23.17338
1800144	Надгробна могила	с. Червен брег, м. Могилите	42.3045	23.15724
1800148	Надгробна могила, част от некропол	с. Яхиново, м. Гущерова кория	42.30244	23.13146
1800149	Надгробна могила, част от некропол	с. Яхиново , м. Зла бара	42.29964	23.13844
1800151	Надгробна могила, част от некропол	с. Яхиново , м. Зла бара	42.2954	23.14086
1800180	Крепост, Късна античност	с. Баланово, м. Кръсто (Равнишката)	42.23459	23.05496
1800190	Селище, Среден енеолит, Ранна	с. Дяково, язовир Дяково (м. Градището)	42.34632	23.0878

Ткин А				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
	бронзова епоха, Късна античност; Плосък некропол, Късна античност			
1800191	Надгробна могила	с. Дяково, Плужина (при оброка "Св.Спас)	42.33737	23.08494
1800211	Надгробна могила, част от некропол	с. Крайници, м. Могилите	42.31712	23.19069
1800212	Надгробна могила, част от некропол	с. Крайници, м. Могилите	42.31754	23.19017
1800213	Надгробна могила, част от некропол	с. Крайници, м. Могилите	42.31803	23.18996
1800215	Гробница, Късна античност	с. Крайници, В северния край на селото	42.32672	23.20668
1800217	Надгробна могила	с. Крайници, м.Копана могила	42.33236	23.23807
1800221	Крепост,Късна античност	с. Самораново, м. Градище	42.23817	23.20021
1800298	Селище,Късна античност; Надгробна могил	с. Яхиново, При ДЗС	42.29639	23.11732

Ткин Б				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ

Ткин Б				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
10000243	Селище, Късна желязна епоха, Късна античност, Средновековие	с. Самораново, м.Ташлията	42.267	23.17698
10000248	Селище, Средновековие	с. Самораново, Гели шамак	42.24983	23.18723
10000249	Плосък некропол, Късна античност	с. Самораново, м.Плешка кория	42.25653	23.18653
10000251	Селище, Ранен енеолит, Бронзова епоха, Античност	с. Самораново, м.Драговица/ Драгойна могила	42.28072	23.1629
10000319	Обект с неопределена функция, Желязна епоха; Крепост, Късна античност	с. Самораново, м. Орля	42.26067	23.18185
10000340	Селище, Късна бронзова епоха, Ранна желязна епоха, Късна античност, Късно средновековие; Желязодобивна пещ, Късно средновековие	с. Самораново, м.Краище	42.24735	23.18779
10000491	Селище, Късна античност	с. Дяково, м. Артъчки егрек/Артъчките	42.31794	23.09411
10001682	Селище, Средновековие	с. Джерман, м. Бела вода	42.2332	23.08369
10001683	Селище, Средновековие	с. Джерман, м.Алва дере/ Алачица, махала Польовата воденица	42.23412	23.07724
10001684	Селище, Късна античност	с. Джерман, м. Спротиво	42.22674	23.07491
10001928	Селище, Късна античност	с. Джерман, м. Лачица, махала Польовата воденица	42.23643	23.07887

Ткин Б				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
10001960	Селище, Късна желязна епоха	с. Джерман, м. Еминица	42.21182	23.06803
10001989	Селище, Късно средновековие	с. Джерман, м. Църницата	42.21094	23.06711
10002002	Селище, Късно средновековие, Възраждане	с. Джерман, Юрто и м. Кулата	42.22043	23.07656
10002008	Селище, Късна римска епоха, Късна античност	гр. Дупница, м. Черешарника	42.27372	23.07656
10002281	Обект с неопределена функция, Късна античност	гр. Дупница, м. Чешлък	42.28021	23.08091
10002320	Черква, Късно средновековие	с. Червен брег, м. Свети Спас	42.32445	23.1726
10002500	Плосък некропол, Късна античност	гр. Дупница, м. Петро баир	42.27692	23.0781
10003227	Селско имение, вила рустика, Античност	с. Червен брег, м. Св. Архангели (Св. Рангел)	42.30534	23.15854
10003232	Селище, Античност, Късна античност, Средновековие	с. Червен брег, м. Св. Спас	42.32647	23.17215
10003233	Селище, Късна античност, Средновековие	с. Червен брег, м. Драгн	42.32725	23.17934
1800001	Селище, Античност	с. Бистрица, източната част на селото	42.24239	23.16463
1800002	Гробно съоръжение, Късна античност	с. Бистрица, м. Ташлъка – в източните покрайнини на селото	42.24123	23.17019
1800004	Селище, Късна античност	с. Бистрица, м. Драгоча	42.22843	23.14587
1800061	Селище, Ранен неолит	гр. Дупница, м. Кара Буюк	42.26074	23.0925

Ткин Б				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
1800062	Селище, Античност, Късна античност, Некропол, Неопределима	гр. Дупница, кварталът около у-ще "Евлоги Георгиев" и черквата	42.26837	23.1255
1800113	Селище, Ранен неолит	с. Самораново, м. Калето (Драгойна могила)	42.28095	23.16055
1800143	Селище, Късен енеолит, Ранна бронзова епоха	с. Червен брег, м. Могилите	42.30413	23.15666
1800145	Селище, Античност	с. Червен брег, м. Могилите	42.30515	23.15742
1800150	Селище, Античност	с. Яхиново, м. Зла бара	42.29775	23.14168
1800181	Селище, Късна античност	с. Баланово, м. Клисурата	42.23821	23.05448
1800182	Селище	с. Баланово, м. Бела църква	42.24309	23.04178
1800183	Гробно съоръжение	с. Баланово, м. Присадин дол	42.2462	23.04119
1800184	Селище, Късна римска епоха, Късна античност	с. Баланово, м. Делибалта	42.24825	23.04435
1800185	Селище, Късна римска епоха	с. Баланово, м. Мъртвако	42.25797	23.05172
1800186	Селище, Късна античност	с. Баланово, м. Тъпано	42.2647	23.06105
1800187	Селище, Късна римска епоха, Късна античност	с. Баланово, м. Герена	42.24572	23.06614
1800188	Селище, Късна римска епоха, Късна античност	с. Баланово, м. Яминовата кория	42.24552	23.06362
1800189	Късна античност	с. Баланово, м. Госен	42.23534	23.06287
1800214	Селище, Римска епоха	с. Крайници, м. Могилите	42.31794	23.19145

Ткин Б				
НОМЕР НА РЕГИСТРАЦИОННАТА КАРТА В АИС АКБ	ОБЕКТ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Н КООРДИНАТИ	Е КООРДИНАТИ
1800216	Селище, Ранен неолит	с. Крайници, м.Езерица	42.32622	23.20914
1800218	Селище, Ранна желязна епоха	с. Крайници, м.Копана могила	42.33098	23.23826
1800276	Селище, Римска епоха	с. Палатово, м. Тухлите	42.25358	23.02018
1800277	Селище, Античност	с. Палатово, м. Черемидите	42.26847	23.03008

Ткин 1		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
36.	„Късно антична крепост и средновековна кула“ (Дупнишка крепост) в, гр. Дупница	гр. Дупница, м. Кулата

Ткин 1.1		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
36.	„Късно антична крепост и средновековна кула“ (Дупнишка крепост) в, гр. Дупница	гр. Дупница, м. Кулата

Ткин 2		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
1.	Църква “Св.Никола“	с.Баланово
2.	Камбанария	с.Баланово

Ткин 2		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
3.	Къща на Драган Славев Чавкарски (дядо Мицо)	с.Баланово
4.	Къща на Надежда Попова	с.Баланово
5.	Църква „Успение Богородично“	с. Джерман
6.	Къща на Иван Атанасов Иванов	с. Джерман
7.	Къща на Стоян Чимов Овчаров (в реката/извън регулация)	с. Джерман
8.	Къща на Методи Симеонов Лещански (извън регулация)	с. Джерман
9.	Къща на Васил Китов Пашов	с. Джерман
10.	Къща на Йорданка Захаријева Тонева	с. Джерман
11.	Старата къща на Славка Владимирова Янева(от 1880 г.)	с. Джерман
12.	Нова къща на Славка Владимирова Янева (от 1924 г.)	с. Джерман
14.	Църква "Свети Николай"- резбите	гр.Дупница (Ст.Димитров)
14.	Църква "Свети Николай"	гр.Дупница (Ст.Димитров)
15.	Църква "Света Богородица"- резбите	гр.Дупница (Ст.Димитров)
15.	Църква "Пророк Богородичен“	гр.Дупница (Ст.Димитров)
16.	Шейтанова къща	гр.Дупница (Ст.Димитров)
17.	Бабаковата къща	гр.Дупница (Ст.Димитров)
18.	Часовниковата кула	гр.Дупница (Ст.Димитров)
19.	Чуковата къща	гр.Дупница (Ст.Димитров)

Ткин 2

№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
20.	Аазовата къща	гр.Дупница (Ст.Димитров)
21.	Лепената къща	гр.Дупница (Ст.Димитров)
22.	Къщата на Околийския, бивш конак. уп.Иван Вазов №18	гр.Дупница (Ст.Димитров)
23.	Църква "Свети Георги"-резбите	гр.Дупница (Ст.Димитров)
23.	Църква "Свети Георги"	гр.Дупница (Ст.Димитров)
32.	Къща на Станке Димитров	гр.Дупница (Ст.Димитров)
33.	Къща на Васил Демиревски	гр.Дупница (Ст.Димитров)
34.	Къща на Борислав и Димитрина Сродкови	гр.Дупница (Ст.Димитров)
35.	Църквата - джамия (Куршумли джамия)	гр.Дупница (Ст.Димитров)
35.	Ески джамия -XVI век	гр.Дупница (Ст.Димитров)
37.	Къща на наследниците на Руен Панчев Дюлгерски	с. Дяково
38.	Къща на Маринка Попова	с. Дяково
39.	Къща на Йонка Стефанова Кацарска	с. Дяково
40.	Къща на Лоза Василева Кацарска	с. Дяково
41.	Къща на Рангел Петрунов Кьосев	с. Дяково
43.	Църква "Успение Богородично" - при гробищата	с.Крайници
46.	Къща на Георги Михалков Ингелийски	с. Палатово
47.	Къща на Васил Владимиров Карански	с. Палатово

Ткин 2

№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
48.	Къща на Владимир Александров Шангалов	с. Палатово
49.	Къща на Огнян Йорданов Чорбаджийски	с. Палатово
50.	Църква "Свети Георги"	с.Самораново
51.	Къща на Йорданка Илиева	с.Самораново
52.	Къща на наследниците на Михаил Попов	с.Самораново
53.	Къща на ул. Васил Левски №5	с.Самораново
54.	Къща на ул. "Черни връх" и ул. "Раковска"	с.Самораново
58.	Църква "Свети Никола"	с.Тополница
59.	Къща на Янко Попхристов	с.Тополница
60.	Къща на Калина Христова Станева	с.Тополница
61.	Къща на Трендафил Белков	с.Тополница
62.	Къща на Симеон Садев Аргиров	с.Тополница
63.	Къща на Кирил и Янко Бикови	с.Тополница
64.	Църква "Свети Никола"	с. Червен брег
65.	Къща на Стоил Михайлов Попов - наследници Райчо Стоилов Попов и Михаил Стоилов Попов	с. Червен брег
65.	Къща на наследниците на Стоил Попов	с. Червен брег
66.	Къща на Софка Петре, Мирчо Кечев и Мирчо В.Кечева	с. Червен брег
67.	Къща на Кирил Спасов Бонев	с. Червен брег

Ткин 2		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
68.	Къща на Йордана Темепакиева Цървуланова	с. Червен брег
72.	Раннохристиянска базилика	с. Червен брег
Извадка от регистъра на военните паметници в Община Дупница		
1.	Паметник на площада на загиналите в борбата против фашизма и в Отечествена война през 1944-1945 г.	с. Баланово
2.	Паметник на загиналите за родината	Пред черквата „Възнесение Господне“, с. Бистрица
3.	Паметна плоча на загиналите за родината	В двора на черквата „Свети Никола“, с. Червен брег
4.	Паметник на загиналите във войните	На камбанарията в двора на черквата „Св. Рождество Богородично“, с. Делян
5.	Паметна плоча на загиналите за свободата на България жители	в двора на черквата „Св. Успение Богородично“, с. Джерман
6.	Паметни плочи на загиналите за България през Балканската, Междусъюзническата (1912-1913 г.), Първата (1915-1918 г.), Втората (1944-1945 г.) световна война	В центъра на с. Дяково; Паметна плоча на фелдфебел Христо Цанков – летец изстребител, геройски загинал на 30.03.1944 г. от с. Дяково
7.	Паметник на неznайния войн от 7-те Рилска девизия	М. Кулата, в гр. Дупница
8.	Паметни плочи на загиналите евреи във войните през 1912-1918 г.	В градинаката пред Дома на техниката в гр. Дупница

Ткин 2

№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
9.	Паметник-Братската могила	В градската градина в гр. Дупница
10.	Паметна плоча на загиналите във войните през 1912-1918 г. жители от гр. Дупница	На фасадната стена на черквата „Св. Покров Богородичен“
11.	Паметна плоча на ген. Георги Тодоров, командир на 7-ма Рилска дивизия	Фасадната стена при Военния клуб в гр. Дупница
12.	Паметник на поручик Веселин Н. Райчев, летец-изстребител през 1914-1944 г.	Паркова градинка в гр. Дупница
13.	Паметник на загиналите за родината	В кметството и в двора на старото училище в с. Грамаде
14.	Паметник на загиналите	В градинката покрай река Джубрена в с. Яхиново
15.	Паметник в памет на загиналите във войните през 1912-1945 г.	Площад „Бончук“, в с. Крайници
16.	Паметник на загиналите за родината	В двора на черквата „Свети Никола“, в с. Самораново
17.	Паметник на загиналите	В парковата градинка в с. Тополница

Ткин 3		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
25.	Лобно място на септемврийци, ул Ив.Демиревски, двора на техникума по тютюн	гр.Дупница (Ст.Димитров)
26.	Лобно място на антифашисти -войниците Манко Григоров и Гецо Гецов, в двора на военното поделение	гр.Дупница (Ст.Димитров)

Ткин 4		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
13.	Лобно място на Коста Петров, 2км.южно	с.Джерман
24.	Историческо място, където е създаден партизанския отряд "Коста Петров", 5км източно от града	гр.Дупница (Ст.Димитров)
27.	Три партизански скривалища, 3 км. Югоизточно, в м. Злево	гр.Дупница (Ст.Димитров)
29.	Партизанска земянка, 10 км източно в Рила планиме. в м. Богдаите	гр.Дупница (Ст.Димитров)
30.	Лобмо място на Димитър Начев и Никола Величков, 500 м източно	гр.Дупница (Ст.Димитров)
31.	Лобно място на Мира Петлякова 200 м западно	гр.Дупница (Ст.Димитров)
42.	Антично и средновековно селище, 2 км северно, в м. Породие	с.Дяково
44.	Антично селище 1 км. западно, в м Могилата	с.Крайници
45.	Антична гробница до селото, северно	с.Крайници
55.	Пещи за топене на желязо, м Купището, 2 км южно	с.Самораново

Ткин 4		
№ по ред от списъка на НКЦ от НИНКН	Обект	Населено място
56.	Останки от църква, м. Купището, 3 км. югоизточно	с.Самораново
57.	Останки от крепост, м. Калето. 20 км. северно	с.Самораново
69.	Антично селище, 1 км западно, в м.Градището	с.Червен брег
70.	Средновековно селище и некропол, 2 км северно	с.Червен брег
71.	Църква 'Възнесение Господне" (църква 'Св.Спас"), 1км. северозападно	с.Червен брег
28.	Партианска земянка, 1км.източно - СВАЛЕН	гр.Дупница (Ст.Димитров)

В периода 2009 – 2012 г. със средства от общинския бюджет, Общински музей Дупница извършва мащабна операция за разкриване, проучване и консервация на археологическите находки в местността „Кулата“ над град Дупница. Осигурени са приблизително 100 000 лева за разкриване на владетелската крепост и отбранителните съоръжения, за изваждане, реставрация и консервация на предмети от бита на обитателите на крепостта, заснемане и др.

Извършените теренни археологически проучвания в общината, съвместно с експерти от Националния археологически музей и Националния институт по паметниците на културата установиха 29 нови обекта от праисторията до средновековието в землищата на селата Яхиново, Крайници и Червен брег. Обектите са вписани в Археологическата карта на България и автоматизираната информационна система.

Само 400 лева са отделени през периода за консервация на движими ценности на културното и историческото наследство в общината.

Разкритията на историческо и културно наследство в местността „Кулата“ я превръщат в стратегически обект за развитие на културно-познавателния туризъм в общината, с голяма стойност за краезнанието и историческата наука в региона.

Ключов проблем по отношение археологическите обекти в общината е осигуряването на средства за тяхната консервация, допроучване, реставрацията на предмети, разкривани в процеса на проучване на терените. Задължително трябва да продължи работата по теренни проучвания на землищата на населените места в общината, за да се получи не само цялостна картина на наличното историческо наследство, но и да се получи цялостна визия за възможностите това наследство да се интегрира в устойчивото развитие на общината. В този контекст, експертите от общински музей повтарят тезата, че всеки културно-познавателен маршрут тръгва от местния музей, за да подчертаят другият

сериозен проблем в сектора – липсата на съвременна материално-техническа база за развитие на музейното дело в Дупница.

КН може да бъде ресурс, който да стимулира териториалното развитие и останалите функционални системи на територията на община Дупница.

С цел запазване на находките, очертаване на перспективи за развитие в дългосрочен план е необходимо:

- довършване на започнатите археологическите разкопки с цел пълното изясняване на плановете и последваща консервация, реставрация и експониране;
- проучване на стопанските сгради от комплексите и свързаните с тях съоръжения;
- издирване, документиране и проучване на некрополите (ако е необходимо);
- графично и фотодокументиране на обектите;
- социализиране на пътищата, водещи към обектите;
- в дългосрочен план, стратегията за бъдещите проучвания на обектите, цели поетапно изследване на сградите на комплексите, като след пълното им проучване всяка една от тях да бъде консервирана, реставрирана и експонирана по подходящ начин. Реализацията на тези проучвания следва да бъде осъществена от специалисти по строга научна програма;
- обектите имат потенциал да се превърнат в лятна археологическа школа за студенти по археология, културология и история на изкуството;
- след ограждане на обекта може да се въведе такса за посещение;
- поставяне на указателни и информационни табели;
- изготвяне на информационни и рекламни материали;

14.2. *Обща оценка на потенциала, състоянието и проблемите на КИН в общината*

Насоки за управление на система „Културно наследство“

Съобразявайки се със световния опит в тази област настоящата разработка предлага съвременен тип управление на КН, което да гарантира равновесието между опазване и използване на ресурса. Необходимо е територията да се третира като единен обект на управление. Това управление трябва да се осъществява от единен субект със законово делегирани права, за да се обхванат всички аспекти на неговото устойчиво развитие.

В закона за паметниците на културата е определено задължение на общинските съвети и кметове да: "осъществяват по места ръководство и надзор по издирване, изучаване, опазване и популяризиране на културните ценности със специализирани структури в общинската администрация и чрез държавните музеи. Актуалното състояние на системата на КН към момента говори, че горните задължения не се прилагат на практика.

С активното участие на Общината е възможно да се упражнява:

- местен контрол, надзор и инвестиционна дейност за опазване на културното наследство на територията, като единна система.
- участие в проекти и програми за опазване и популяризиране;
- административно управление и координация на всички дейности по опазване и използване на териториите;

- предложения и контрол при стопанисване на общинските фондове в тази част;
- поддържане и развитие на научно-информационен център с електронна база-данни предвид бъдеща връзка с Европейската информационна мрежа на наследството;
- постоянен мониторинг върху културното наследство;
- партньорство и диалог с МК, НИНКН, музеите и др. институции по опазването; със собственици и ползватели; с граждански организации и др.; партньорство с Европейски и международни организации по опазване на културното наследство.

Липсва актуализация на списъците с КЦ повече от 20 години. Наред с ежедневните си тясно специализирани отговорности и специфични задължения, НИНКН не успява да покрие цялата територия на страната. Налага се инициране от страна на местното управление за спешна актуализация на списъците.

Вероятно все повече ще се налага убеждението за необходимост от деконцентрация на структури на държавата, които да притежават правомощия за оперативни решения по места. Локалното ниво на управление е пряко свързано с усъвършенстване на нормативната база за опазване на културното наследство.

Спешната актуализация на списъка с паметниците на културата ще позволи създаването на система от режими и планове за опазване и пълноценното им прилагане. Предвижданията на одобрени устройствени схеми за опазване на обектите на КН са основа за изработване на по-подробни и детайлни програми за градска реставрация и възобновяване, програми за местно развитие и градско планиране.

На базата на списъка на културните ценности се предлага изготвяне на План за опазване за територията, който ще даде стратегически насоки за архитектурна и археологическа консервация.

ОУП е основа за разработването на специализирани програми за решаване на пешеходни зони и пространства, за нощното осветление на културните ценности и по-добра достъпност на обектите.

Необходимо е усъвършенстване на системите за защита на културното наследство:

- Юридическата защита - обхваща обектите със статут на културни ценности;
- Договорната защита - изразител на гъвкава общинска политика за хармонизиране на интересите на граждани, собственици, предприемачи за да се осигури достъп на публиката до ценните обекти, да се гарантират взаимноизгодни договори за стопанисване, поддържане, замяна на имоти и разпореждане с общински фондове и др.;
- Необходимо е политиката за опазване в устройствения контекст да се формира и контролира в условията на реално публично-частно партньорство. При вземане на решения по важни въпроси е необходимо да се прилагат съвременни методи, обхващащи най-широки обществени кръгове. Освен институционалната защита отношение към опазването имат и неправителствени организации, професионални колегии, гражданското общество.

Необходимо е стимулиране на нови алтернативни източници на финансиране:

- Данъчни преференции за собствениците на имоти на КН.

- Стимулиране на не традиционни форми на финансиране, като лотарии, дарения.
- Приходи от културен туризъм
- Кандидатстване и участие в международни помощи и проекти

Необходимо е усъвършенстване на информационната база данни за културното наследство.

15. ПЛАНОВА И ПРОЕКТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

15.1. Осигуреност с действащи устройствени планове

Съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията (ЗУТ) целесъобразното устройство на поземлените имоти и групирането им в територии и устройствени зони се определя с общи и подробни устройствени планове в съответствие с Наредбата за правилата и нормативите за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, издадена от Министъра на регионалното развитие и Министърът на инвестиционното проектиране.

Основното предназначение предназначение на териториите и поземлените имоти се определя с концепциите и схемите за пространствено развитие и общите устройствени планове (ОУП).

Националната концепция за пространствено развитие на Р.България (НКПР) 2013–2025 г. е част от проект „Програмиране на регионалното развитие за периода 2014-2020 г.“, финансиран от Операция 5.1: Програмиране, управление, мониторинг, оценка и контрол, Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. Това е първият документ за устройство на територията през последните десетилетия, който обхваща цялата страна и се разработва в условията на възстановена собственост върху земята и горите, увеличен брой участници в процеса на планиране и управление на територията, един по-демократичен процес за вземане на решения и членство на страната в Европейския съюз.

НКПР 2013-2025 г. е средносрочен стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012–2022 г. (НСРР) тя е основен документ в най-новото ни законодателство и дългоочакван инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

- **Общ градоустройствен план (ОГП) на гр. Дупница**

Общите устройствени планове са основа за цялостното устройство на териториите на общините, на части от тях или на отделни населени места с техните землища. Предвижданията на общите устройствени планове, с които се определят общата структура и преобладаващото предназначение на териториите, видът и предназначението на техническата инфраструктура и опазването на околната среда и обектите на културно-историческото наследство, са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове. Неразделна част от общия устройствен план са правилата и нормативите за

неговото прилагане, които се одобряват едновременно с плана. Общият устройствен план няма пряко приложение за разрешаване на строителство.

- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г.
- Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014 – 2020 г.
- Общински план за развитие на Община Дупница 2014 - 2020г.
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница 2014 - 2020
- Общ градоустройствен план на Дупница, приет с протокол № 20от 14.XII.1973 год. на ИК на СНС гр. Кюстендил.
- ***Подробни устройствени планове (ПУП) за територията на община Дупница.***

Съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията (ЗУТ) подробните устройствени планове (ПУП) конкретизират устройството и застрояването на териториите на населените места, землищата им и на селищните образувания и предвижданията им са задължителни за инвестиционното проектиране.

- *Цялостни подробни устройствени планове за територията на община Дупница*

Цялостните подробни устройствени планове (ПУП-ове) могат да бъдат:

1. План за регулация и застрояване - ПРЗ (план за регулация на улици и поземлени имоти и за режим на застрояване);
2. План за регулация - ПР (план за регулация на улици и поземлени имоти без режим на застрояване);
3. План за улична регулация ПУР - (план за регулация само на улици и на поземлени имоти за обекти на публичната собственост);
4. План за застрояване - ПЗ;
5. Работен устройствен план - РУП (план за застрояване и силуетно оформяне);
6. Парцеларни планове за елементите на техническата инфраструктура извън границите на урбанизираните територии.

- Разширяване на селищната територия на гр.Дупница в местността „Отовица“, определена със застроителен и регулационен план върху площ от 4 дка и земеделски земи от I категория, прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.
- Разширяване на селищната територия на гр. Дупница, в кв.“Байкал“, определено със застроителен и регулационен план върху площ от 5 дка некатегоризирани земи и прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.
- Разширяване на селищната територия на гр.Дупница, в местност „Фролошка“, определено със застроителен и регулационен план върху площ от 5 дка некатегоризирани земи и прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.

Таблица 59 Действащи ПУП-ове на на територията на община Дупница

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА		
ВИД ПУП	ИМОТ/КВАРТАЛ/ МЕСТНОСТ	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ГРАД ДУПНИЦА		
ЗРП	части XVII, XVIII, XIX, XX, XXVI и XXVI, кв. „Спартак”	одобрен със Заповед № 291 / 19.03.1990 год. на Председателя на Изпълнителния комитет на ОБНС.
ЗРП	кв.262, 264, 264а, 264б, 264в (част XIX), кв. „Спартак”	одобрен със Заповед № 895 / 10.09.1992 год. на Кмета на община Дупница
ЗРП	части XXIV, XXV и XXVI, кв. 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, и 73, за кв. „Вароша”	одобрен със Заповед № 289 / 01.02.1993 год. на Кмета на община Дупница.
ЗРП	част XXIV, кв. 62 и 63, за ЦГЧ	приет с Решение № 26 от заседание на ОБС – гр.Дупница от 25.04.1997 год., одобрен със Заповед № 365 / 26.05.1997 год. на Кмета на община Дупница;
изменение на ПЗ	за УПИ XXII – 1643, XXIII – 1642 и XXIV-1641, кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 1963 / 29.12.1998 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПЗ и РУП	за УПИ XX – За жилищно строителство, включващ имоти 1674, 1675, 1679, 1680 и 1681, кв.62, за ЦГЧ	одобрено със Заповед № 191 / 11.02.1999 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ с РУП	УПИ XXXI-1637, XXXII-1638, XXXIII-1639 в кв.62, за ЦГЧ	одобрено със Заповед № 1566 / 29.12.2001 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ	за УПИ VII – за жилищно строителство и подземен гараж и УПИ VIII-за ГУМ и хотел и имоти с планоснимачни №№ 1628, 1629, 1631, 1632, 1633, 1634, 6615, 1637, 1638, 1639, кв.62, за ЦГЧ	одобрено със Заповед № 338 / 04.04.2003 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ	за УПИ XXXIX-за обществено обслужване и подземен гараж и УПИ IV-за читалище, профсъюзен дом и	одобрено със Заповед № 1089 / 18.08.2006 год. на Кмета на община Дупница

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА		
ВИД ПУП	ИМОТ/КВАРТАЛ/ МЕСТНОСТ	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
	енергоснабдяване в кв.62, ЦГЧ	
изменение на ПЗ с РУП	за УПИ XVI-1596, 6728 и XV-1603 в кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 634 / 01.06.2006 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ	за УПИ XXXIV-за обществено обслужване в кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 832 / 14.05.2006 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПЗ	за УПИ XV-1603 и УПИ XIV-1604 в кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 1173 / 12.09.2006 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПР	за улица с ос. т.2212 в ÷ ос. т. 2212 а ÷ ос. т. 2212 б, кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 721 / 19.06.2006 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ	за УПИ XXXIX-1633, XXVII-1631, XXVI- 1632, кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 312 / 26.02.2009 год., поправена със Заповед № 2373 / 25.11.2009 год. на Кмета на община Дупница
изменение на ПЗ	в обхват УПИ XVII – 1593, 1594, кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 2048 / 15.10.2010 на Кмета на община Дупница
изменение на ПРЗ	за регулационна линия на улица с о.т. 2195 ÷ 2195 г и УПИ IX – За РПУ, кв.62, ЦГЧ	одобрено със Заповед № 437 / 25.03.2011 год. на Кмета на община Дупница.
ЗРП	за кв. „Иван Вазов”, части XXIV, XXV, XXVI включващ кв. 72, 73, 74, 74а, 75, 76, 102, 103, 103а, 105, 105а, 106, 107, 107а, 107б, 108, 110, 110а, 111, 112, 112а и 147	приет с Решение № 27 от заседание на ОбС – гр.Дупница от 25.04.1997 год., одобрен със Заповед № 364 / 26.05.1997 год. на Кмета на община Дупница
ЗРП	за кв.101, 114, 114а и 145 в граници ул. „Княз Борис I-ви”, „Воеводска”, „Патриарх Евтимий”, „Одрин”	одобрен със Заповед № 1443 / 18.08.1993 год. на Кмета на община Дупница.
ЗРП	за кв. „Братя Ценеви - 2”, обхващащ части XXXIX, XL, XLV, XLVI и кв. „Георги	одобрен със Заповед № 543 / 29.03.1989 год. на

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА		
ВИД ПУП	ИМОТ/КВАРТАЛ/ МЕСТНОСТ	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
	Муструков" и ж.к. „Бистрица“, ж.к. „Люляк“ и зона „Г“, обхващащи части XXXIII, XXXIV, XXXV, XLVIII, XLIX, L, LI и LII	Председателя на Изпълнителния комитет на ОБНС.
ЗРП	за кв.„Георги Муструков 1“и „Васил Демиревски 1,2“, без кв.114 и 145, обхващащи части XXIV, XXXIV, XXXV, XXXVI	одобрен със Заповед № 164 / 20.02.1991 год. на Председателя на Изпълнителния комитет на ОБНС.
РП	за кв.„Христо Ботев 1, 2 и 3“, обхващащ части XXII, XXIII, XXIV, XXXVI, XXXVII и XXXVIII, XXXIX и XL	одобрен със Заповед № 374 / 30.04.1991 год. на Председателя на Вр ИК на ОБНС.
ЧЗР	за кв.95 в граници ул. „Св. Иван Рилски“, „Родопи“ и „Булаир“ и кв.78 в граници ул. „Княз Борис I“, „Св.Георги“, „Кирил и Методий“ и „Андон Величков“	одобрен със Заповед № 1050 / 13.07.1993 год. на Кмета на община Дупница.
ЗРП и кадастрален план	на кв. „Левски“, обхващащ части : XXI, XXII, XXIII, включващи кв.46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 123 и 124	одобрен със Заповед № 977 / 28.06.1993 год. на Кмета на община Дупница.
ЗРП	кв. „Аракчийски мост“, включващ кв. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 8а, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15	одобрен със Заповед № 1461 / 20.08.1993 год. на Кмета на община Дупница.
Обособяване на вилна зона от 228 дка	в местността „Дренски рид“, върху земеделски земи от IV категория	одобрено със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.
Разширяване на селищната територия на гр.Дупница, определена със ЗРП	в местността „Отовица“, върху площ от 4 дка и земеделски земи от I категория	прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.
Разширяване на селищната	в кв.„Байкал“, регулационен план	прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА		
ВИД ПУП	ИМОТ/КВАРТАЛ/ МЕСТНОСТ	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
територия на гр.Дупница, определено със ЗРП	върху площ от 5 дка некатегоризирани земи	
Разширяване на селищната територия на гр.Дупница, определено със ЗРП	в местност „Фролошка“ върху площ от 5 дка некатегоризирани земи	прието със заповед № РД-02-14.188 от 26.09.1991г.
ПУП – ПЗ	за УПИ XI, XIV I XV, кв.263, гр.Дупница (част от поземлен имот с идентификатор №68789.603.100 по кадастралната карта на гр. Дупница	одобрена със Заповед №300-5-56/30.07.2004г.), одобрен с решение №42 от Протокол №3 от заседание на Общинския съвет на Дупница, с дата 27.03.2008 г.
Проект за обособяването на терени за социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение (сгради 1-15).	в бивш терен на Министерство на отбраната, преотстъпен на Общината, както следва: 1911,1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 и 1919. УПИ I- за обществено обслужване и жилищно строителство, кв.1912; УПИ I - за обществено обслужване и жилищно строителство, кв.1911; УПИ II- за обществено обслужване и жилищно строителство, кв.1911.	Плана е одобрен с Решение от Протокол №3 от заседание на Общинския съвет на Дупница от 09.12.2011 г., влязло в сила на 01.02.2012 г.
ЗРП	за кв. „Братя Ценеви - 2“, обхващащ части XXXIX, XL, XLV, XLVI и кв. „Георги Муструков“ и ж.к. „Бистрица“, ж.к. „Люляк“ и зона „Г“, обхващащи части XXXIII, XXXIV, XXXV , XLVIII, XLIX, L, LI и LII	одобрен със Заповед № 543 / 29.03.1989 год. на Председателя на Изпълнителния комитет на ОБНС.

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. БАЛАНОВО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 1105/29.04.1985 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. БИСТРИЦА	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 328/18.02.1967 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил;
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. БЛАТИНО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 787/28.04.1969 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил;
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ГРАМАДЕ	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 7297 и 7298/30.09.1994 год.
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ДЕЛЯН	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 1113/11.10.1991 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ДЖЕРМАН	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 2415/02.06.1964 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил и Заповед № 479/14.04.1982 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. КРАЙНИ ДОЛ	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 238/12.01.1985 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. КРАЙНИЦИ	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 3695/03.10.1974 год. Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. КРЕМЕНИК	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 903/27.06.1985 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров

ДЕЙСТВАЩИ ПУП-ОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ПАЛАТОВО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 145/12.02.1991 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ПИПЕРЕВО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 786/28.04.1969 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. САМОРАНОВО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 511/14.03.1968 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ТОПОЛНИЦА	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 1112/11.10.1991 год. на Председателя на Общински народен съвет гр. Станке Димитров
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ЧЕРВЕН БРЕГ	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 271/19.01.1977 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил
ДЕЙСТВАЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА С. ЧХИНОВО	
ВИД	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
ПУП	одобрен със Заповед № 1105/29.04.1965 год. на Председателя на Окръжен народен съвет-Кюстендил

15.2. Наличие и обхват на кадастрална карта

Таблица 60 Кадастрална карта на територията на община Дупница

КАДАСТРАЛНА КАРТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
Гр. Дупница	одобрена със Заповед № 300-5-56/30.07.2004 год. на ИД на АГКК
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Крайници	одобрена със Заповед № 300-5-57/30.07.2004 год. на ИД на АГКК
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Самораново	одобрена със Заповед № 300-5-61/05.08.2004 год. на ИД на АГКК

КАДАСТРАЛНА КАРТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Бистрица	одобрена със Заповед № 300-5-60/05.08.2004 год. на ИД на АГКК
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Червен брег	одобрена със Заповед № 300-5-57/30.07.2004 год. на ИД на АГКК
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Пиперево	одобрена със Заповед № 300-5-53/05.08.2004 год. на ИД на АГКК
НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЗАПОВЕД ЗА ОДОБРЯВАНЕ
с. Яхиново	одобрена със Заповед № 300-5-58/05.08.2004 год. на ИД на АГКК

15.3. Инвестиционни и инфраструктурни проекти

Община Дупница работи активно за реализиране на редица проекти, финансирани от Европейските фондове по различни оперативни програми. Част от тези проекти са залегнали в приоритетите на Общинския план за развитие 2005 – 2013 г. Използват се възможности за реализация на проекти с подкрепата на други финансови източници.

Таблица 61 Инвестиционни и инфраструктурни проекти

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ"		
№ Номер и наименование на схемата	Име/референтен номер на проекта	Роля на Община Дупница
BG161PO001-1.1.1.10/2010 Подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития	BG161PO001-1.1.1.10-0017 Подготовка и провеждане на иновативно културно събитие в община Дупница "Фестивал на театралното и филмово изкуства - Невена Коканова"	Водещ партньор
BG161PO001-4.07/2010 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие"	BG161PO001-4.07-0032 "Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница"	Водещ партньор
BG161PO001-1.4-05/2009 Подкрепа за интегрирано и устойчиво развитие чрез подобряване на градската среда	BG161PO001-1.4-05-0061 "Архитектурно и благоустройствено оформление на широк център на гр. Дупница"	Водещ партньор

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ"

№ Номер и наименование на схемата	Име/референтен номер на проекта	Роля на Община Дупница
BG161PO001-1.1.09/2010 Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации	BG161PO001-1.1.09-0048 "Въвеждане на енергоспестяващи мерки в училищата ОУ "Св. Климент Охридски", ОУ "Евлоги Георгиев", СОУ "Паисий Хилендарски", ЦДГ "Зора" №6 - гр. Дупница	Водещ партньор
BG161PO001-1.4.06/2010 Подкрепа за дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения в градските агломерации	BG161PO001-1.4.06-0015 "Мерки за предотвратяване на наводненията по река Бистрица в гр. Дупница"	Водещ партньор
BG161PO001/1.1-01/2007 Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали	BG161PO001/1.1-01/2007 "Да посрещнем предизвикателствата на новия свят"	Водещ партньор
BG161PO001/2.1-02/2007 Подкрепа за устойчиво интегрирано местно развитие чрез рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа	BG161PO001/2.1-02/2007 "Реконструкция и рехабилитация на извън регулационни участъци от пътната мрежа на Община Дупница"	Водещ партньор
BG161PO001/1.4-04/2009 Подкрепа за развитие на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачищата в градските агломерации	BG161PO001/1.4-04/2009/010 "Укрепване на свлачища в с. Червен брег, Община Дупница"	Водещ партньор
Програма ФАР ТГС България - Македония	"Живи реки"	Водещ партньор
Програма ФАР ТГС България - Сърбия	2005/017 – 457.01.007 "Да достигнем нови туристически хоризонти"	"Да Водещ партньор
2007СВ16IPO006-2009-1 Програма за ТГС между Република България и Република Сърбия	"Нови туристически предизвикателства в региона Дупница - Враня - път към ново бъдеще"	Водещ партньор

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ"

№ Номер и наименование на схемата	Име/референтен номер на проекта	Роля на Община Дупница
2007СВ16ІРО006-2009-1 Програма за ТГС между Република България и Бивша Република Македония	2007СВ16ІРО006-2009-1 -53 "Културното наследство - мост към общо бъдеще"	Водещ партньор
2007СВ16ІРО006-2009-1 Програма за ТГС между Република България и Бивша Република Македония	2007СВ16ІРО006-2009-1-77 "Под едно небе"	Партньор на Община Крива паланка

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "ОКОЛНА СРЕДА"

Номер и наименование на схемата	Име/референтен номер на проекта	Роля на Община Дупница
Техническа помощ	"Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект "Реконструкция, модернизация и разширяване на ГПСОВ- гр. Дупница"	Водещ партньор

С Решение № 147 от Протокол № 7 на Общински съвет – Дупница, с проведено заседание на 19.07.2013 год. е приет Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница.

16.1. Теоретични постановки и характеристики

Създаването на планова основа за дългосрочно, устойчиво развитие, става при спазването на следните принципи:

- Решенията и инвестициите с териториален ефект трябва да се ориентират към полицентричен модел на развитие, както на европейско, така и на национално и регионално ниво. Това предполага подобряване на привлекателността за икономически инвестиции в община Дупница. Валидно е най-вече за районите с остарели индустриални производства и за селските райони. За тази цел общината трябва да може да провежда на практика активна устройствена политика. Условието за това са наличието на демократично узаконени териториални власти и на висок стандарт на административните практики и прилаганата политика, както и на засилено включване на жителите и социалните групи в устройствения процес;
- Създаването и укрепването на селищните мрежи подобрява взаимното им допълване, увеличава синергичните ефекти и икономиие "от мащаба", насърчава специализацията и генерира ползи чрез икономическата конкуренция, при избягване на всякакви подводни камъни;
- Политиката на балансирано общинско развитие и териториално устройство трябва да осигурява по-добра взаимовръзка на малките населени места и общинския център;
- Проблемите на околната среда, които могат да се дължат на недостатъчно добрата координация на секторните политики или на местните решения, трябва да бъдат предварително осмислени и предвидени. При тази перспектива териториално-устройствената политика трябва да отделя особено внимание на предпазването от и намаляването на посегателствата върху околната среда, например чрез: използване на природосъобразни технологии в селското и горското стопанство, насърчаване на екологосъобразни транспортни и енергийни системи, възстановяване на пустеещите градски терени и рехабилитация на тяхната среда, предпазване от индустриални злополуки, възстановяване на околната среда в зони, увредени от замърсяващи промишлени производства, както и контрол на субурбанизацията;
- Природните ресурси допринасят не само за равновесието на екосистемите, но също и за привлекателността на регионите, за тяхната рекреативна стойност и за стандарта на живот като цяло. Следователно те трябва да бъдат опазвани и валоризирани. Конвенцията за опазване на дивите животни и природната среда в Европа (1979 г.) и Общоевропейската стратегия за биологичното и ландшафтното разнообразие (1995 г.) трябва да бъдат взети под внимание в рамките на интегрирана териториално устройствена политика;
- Интегрираните стратегии за управление на водните ресурси трябва да включват опазването на повърхностните и подземните води, контрола над селскостопанската дейност при наторяване и напояване, пречистването на

отпадните води и др. Прехвърлянето на води от един в друг район трябва да се предприема само когато местните източници са недостатъчни или неизползваеми, но при икономически обосновани разходи. За да се запази качеството на питейните и подземните води, особено важно е да има съответствие между разширяването на водоснабдителните мрежи и на канализационните мрежи (вкл. и пречиствателните съоръжения);

- Освен това, териториално-устройственото планиране има за задача да допринесе за възстановяването и защитата на екосистемите, включително и екологичните мрежи, както и влажните зони, които са част от тези мрежи. В този контекст, особено внимание трябва да се отдели на чувствителните зони и територии, притежаващи голяма екологична стойност, които са част от тези мрежи. За постигането на тази цел трябва да се идентифицират различните екологични елементи, като: съседни природни зони, водни ресурси, зони с лечебен климат, изоставени индустриални терени, подлежащи на възстановяване. Всеки от тези елементи изисква съответни адаптирани мерки. Изграждането на интегрирана екологична мрежа на зоните, подлежащи на специална защита в рамките на Европейския съюз и на държавите кандидатки, наречена „Натура 2000“, освен в другите мерки, участва и в осъществяването на тази цел;

Валоризирането на културното наследство, което увеличава регионалната и местната привлекателност за инвеститорите, за туризма и населението, е важен фактор за икономическото развитие и значително способства за засилване на регионалната идентичност. Териториалното устройство трябва да допринесе за интегрираното управление на културното наследство, възприемано като еволюционен процес за опазване и съхраняване на наследството, при отчитане на нуждите на съвременното общество. Теченията в областта на изкуството и архитектурата са оставили своите паметници и следи в община Дупница. Териториално-устройственото планиране трябва да допринесе за опазването и съхраняването на паметта на всички националности и религиозни групи, чрез валоризиране на специфичното културно наследство.

С цел повишаване на конкурентноспособността на местната икономика, подобряване качествата на жизнената среда, оптимално използване на наличните ресурси и потенциали, в проекта за Общ устройствен план на община Дупница са заложили следните основни изменения във функционалната структура на територията:

- Набелязване на местоположението на археологическите обекти и недвижимите културни ценности.
- Приобщаване към строителните граници на населените места на урбанизирани територии, които към момента попадат извън тях.
- Очертаване на зони за икономически активности и технологично развитие, попадащи в землището на общинския център и част от селата в общината.
- Предвиждане на допълнителни зони за отдих и развитие на целесъобразни видове туризъм.

За изработването на настоящия проект са използвани данни, предоставени от администрацията на община Дупница, централните и териториални администрации, експлоатационните дружества, както и такива, които са със свободен достъп.

16.2. Структурно-функционална характеристика

Основни нормативни документи и информация, на базата на които е изработен проектът за ОУПО на община Дупница и, с които са съобразени неговите предвиждания:

- Закон за устройство на територията ,в сила от 31.01.2001г. и последните изменения;
- Наредба № 01/8 на МРРБ от 2004г. за обема и съдържанието на устройствените планове;
- Наредба № 7/2003г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони;
- Закон за регионалното развитие;
- Закон за опазване на околната среда;
- Програма Екологична мрежа „Натура 2000“;
- Официално публикувани данни на „Грао“;
- Общинския план за развитие 2014-2020г.;
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Дупница;
- Проекта на Общия градоустройствен план (ОГП) на гр. Дупница;
- Графична и цифрова информация на плановете на населените места както и наличната цифрова информация от плановете за земеразделяне;
- Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за качеството на атмосферния въздух, с период на действие 2012 - 2014 г.;
- Наличните действащи Общински стратегии.
- Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020
- План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021г.) на Басейнова дирекция "Западнобеломорски Район"
- „План за управление на Национален парк "Рила" (ПУНПР)

Структурно-функционална характеристика е направена в изпълнение изискванията на заданието. С проекта за ОУП на община Дупница са решени следните задачи:

- На базата на проучените и обобщени действащите устройствени планове - цялостни и частични за отделните населени места в община Дупница, както и предвижданията на ОГП и ИПГВР на гр. Дупница, е регламентирано бъдещото развитие на отделните територии, при спазване изискванията на нормативните документи;
- Осигуряват се пространствени и устройствени решения, въз основа на които да се създаде възможност за постигане на целите, определени с Общинския план за развитие на община Дупница 2014-2020;

- Регламентира се общият режим на устройство на отделните територии, съобразно действащите закони;
- В ГРУПА УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ ЗА ОБЩЕСТВЕНО- ОБСЛУЖВАЩИ ДЕЙНОСТИ - Зона за обществено-обслужващи дейности (Оо) са включени всички терени на обекти за обществено-обслужващи дейности - образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия и други видове дейности от третичния сектор. Не се допуска промяна на предназначението на терени на съществуващи учебни, детски и здравни заведения, освен за нуждите на социалното, здравното, образователното и културното обслужване;
- Прилагат се устройствени принципи за по-нататъшно изграждане и техническо съоръжаване на жизнената среда в населените места и останалите обитавани територии, в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти;
- Осигурява се запазването на плодородни земеделски земи и ценни горски територии;
- Определя се предназначението на основните видове територии, съобразено изискванията за устойчивост на системите и реалното инвестиционно търсене на терени за обитаване и стопански дейности.

17. ПРОЕКТ ЗА ОУПО

17.1. Структуриране на територията и функционално предназначение

Структурирането на територията и функционалното предназначение е направено в изпълнение на общите изисквания към проекта за ОУП на община Дупница, съгласно заданието и, по отношение на прогнозата за социално-икономическо, устройственото и пространствено развитие на общината:

- Пространственото разпределение на територията на общината е извършено съгласно Наредба №7/2001 г., при съобразяване с режимите, установени по реда на други закони и фактическото ползване на териториите;
- Определянето на устройственото развитие на отделните населени места е съобразено с предвижданията на действащите подробни устройствени планове, като е направено подробно проучване на одобрените и допуснати частични ПУП-ове, към момента на започване на работата по проекта, действащия ОГП на гр. Дупница и наличието на инвестиционна активност;
- При проектирането са отчетени различията в демографското развитие на отделните населени места, природните дадености, културно-историческото наследство, наличието на инвестиционна активност, необходимостта от нови терени за отдих;
- Териториите по § 4 от ПР на ЗСПЗЗ в общината, разположени в землищата на гр. Дупница, м. «Дренски рид», както и в с. Кременик, са определени като вилни зони (Жв), в землището на с. Кременик - Жилищна зона с малкоетажно застрояване в природна среда, а тези, попадащи в землищата на останалите

населени места в общината – като земеделски територии, с право на промяна на промяна и застрояване, като е осигурена възможност за развитие, при наличие на инвестиционен интерес и предвиждане на довеждаща техническа инфраструктура;

- Очертани са два типа предимно производствени зони (Пп и Пп1) в териториите на които са разположени съществуващите безвредни производства, както и на местата при които има одобрени ПУП-ве за такива, включително за фотоволтаичен парк в землището на с. Крайници.
- Чисто производствени зони (Пч) са обособени на територията, в които има изградени производства, отделящи вредни емисии.
- Предвидени са Смесени многофункционални зони, предимно за околградския район (Смф), за нови логистични центрове, свързани с бъдещи транспортни възли на територията на общината, със създаване на условия за изграждане на нови складови бази за бързо съхранение и прехвърляне на товари от ЖП на автотранспорт и обратно, безмитна зона, бизнес сгради, автосервиси, банки, зони за спорт и др., без да се оставя негативен отпечатък върху околната среда. В съответствие и с предвидените „икономически зони“ в ИПГВР, разширението на запад и югоизток на съществуващата индустриална зона „Юг“ се оформя като Смф. Съществуващата индустриална зона „Север“ също се предвижда като Смф, с допълнителна възможност за развитие по посока на стадиона. Всички бивши стопански дворове в границите на общината също са отредени за зони от този тип. Останалите предвидени Смф са: в местността на бившите казарми на територията на гр.Дупница, съобразно влязъл в сила ПУП; на югоизток от ж.к. „Бистрица“; териториите, които към настоящия момент са с изградени автокъщи, намиращи се в землищата на гр. Дупница, с. Яхиново и с. Блатино, като са предвидени възможности за тяхното бъдещо разширение и развитие.
- Вилни зони (Жв) са предвидени на:
 - o югоизток от с. Джерман, както и в местността „Портата“,
 - o на юг и север от с. Тополница,
 - o на юг от с. Кременик, поради съществуващия в тези територии сграден фонд за сезонно обитаване.
- Територията, намираща се до ж.п. гарата на гр. Дупница е оформена като зона за жилищно строителство (Жм), поради наличието на множество жилищни сгради в нейния обхват.
- Съществуващите ромски махали в рамките на Дупница също са обособени като зони за жилищно строителство (Жм).
- Предвидени са зони за отдих и туризъм (Ов), намиращи се на юг, югоизток и югозапад от гр. Дупница, както и на югоизток от с. Самораново. Обособени са територии, които и към момента се използват за сходни дейности от местното население, а чрез ОУПО се определя регулацията в начина им на трайно ползване и допустимите дейности в тях.
- Предвидени са разширения на всички гробищни паркове на територията на общината, като това, в голяма степен, се налага поради изчерпвания капацитет на част от тях.

- Очертани са границите на регионалното депо за отпадъци, което предстои да се изгражда на терени, намиращи се в землищата на с. Джерман и с. Грамаде, от западната страна на АМ „Струма“.
- Очертано е прогнозно трасе за изграждане на общински местен път, който да даде възможност за подобряване на комуникационно-транспортната достъпност между новопредвидените зони за отдих, ж.к. „Бистрица“, с. Бистрица и с. Самораново.
- Определена е територия с възможност за промяна на предназначението, намираща се на север от съществуващата писта на летището, до границата с община Сапарева баня.
- Предвидено е увеличаване на строителните граници на населените места в общината с територии, за които има одобрени подробни устройствени планове, както и с такива, при които се наблюдава засилен инвестиционен интерес, предполагащ тяхното бъдещо усвояване. Определените имоти не засягат земеделски терени, попадащи в категории от 1-ва до 4-та, с цел запазване на ценните и плодородни земи.
- Очертани са територии със земеделски земи за алтернативно земеделие, намиращи се на югоизток от с. Крайници и на североизток от с. Дяково.
- Предвижданията за развитието на териториите, свързани с наличието на културно-исторически ценности на територията на общината, са регламентирани като устройствена категория ГРУПА ТЕРИТОРИИ ЗА ЗАЩИТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО (Ткин).
- Без промяна на границите и предназначението са запазени всички територии с недвижими културни ценности, защитените територии и зони, по смисъла на ЗООС, както и зоните по „Натура 2000“.
- **Освен очертаните в плана устройствени зони, с цел по-лесното реализиране на бъдещи устройствени мероприятия, които държавната или общинската администрация счете за приоритетни, се допуска промяна на предназначението на имотите от първа линия, находящи се по продълженията на първокласната пътна мрежа, както и на такива, които са с приоритетно значение за развитието на функционалните системи и техническата инфраструктура в общината, областта или на национално ниво.**
- Предвижда се и всички имоти, които веднъж са били в строителните граници на населените места, но в следствие са изключени, отново да могат да бъдат приобщени, при заявен интерес за подобни действия от страна на техните собственици, подкрепен от общинската администрация на Дупница.
- **Земеделски територии.** Промяна на предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди може да се допуска за:
 - Изграждане на обекти на техническата инфраструктура по смисъла на ЗУТ
 - Създаване на нови или разширяване на строителните граници за съществуващи урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);

- Създаване или разширяване границите на отделни урегулирани поземлени имоти извън строителните граници на съществуващи урбанизирани територии (населени места и селищни образувания)
- Разширяване на съществуващи или изграждане на нови гробищни паркове.
- изграждане на животновъдни ферми и комплекси, при осъществен комуникационен достъп и възможност за присъединяване към техническа инфраструктура;

Не се изисква промяна на предназначението на земеделски земи изграждане на оранжерии; за линейни обекти на техническата инфраструктура, когато те не са разположени на повърхността на терена и необходимата площ на всяко едно от прилежащите към тях съоръжения, разположени на терен, е до 15 кв. м.; линейни обекти за пренос на електроенергия с ниво на напрежение 110 kV и по-високо – необходимата площ на всеки елемент от линейния обект е до 100 кв.м.; за обекти, чиито функции са свързани със земеделското предназначение на земята – при условията на Наредба 19.

За имоти с големина над 50 декара, за земеделски земи от първа до четвърта категория, или поливни, или пасища, в случаите по чл.19 и, когато земята е в землищата на населени места от повече на една община, преписките се подават в Комисията за земеделските земи създадена към Министерство на земеделието, храните и горите. Това важи при промяна предназначението на земя за изграждане на обекти на енергетиката, без значение от площта на имота.

Изграждането и/или разширяването на обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници, използващи фотоволтаични (слънчеви) системи, в случаите когато производството е за собствени енергийни нужди, се допуска върху неполивни земеделски земи от седма до десета категория или некатегоризуеми.

- **Горски територии със забрана за промяна на предназначението.** Това са гори и горски земи по НТП от КВС, за които се запазва функцията им и не се допуска промяна на предназначението. Площта им остава непроменена.

Допуска се промяна на предназначението за:

- изграждане на животновъдни ферми и комплекси, при осъществен комуникационен достъп и възможност за присъединяване към техническа инфраструктура;
- изграждане на обекти на техническата инфраструктура извън населените места;
- провеждане на нови транспортно-комуникационни трасета, екопътеки, веломаршрути и крайпътни обекти (бензинстанции, мотели и други);
- за разширение на гробищни паркове при необходимост;
- отделни имоти, контактуващи непосредствено със селищните граници, при доказана необходимост и целесъобразност.

В тези случаи промяната на предназначението се допуска въз основа на ПУП.

17.2. Структура на територията по начин на трайно ползване

Определената с проекта за ОУПО на община Дупница структура на територията по начин на трайно ползване, съгласно изискванията на заданието, е съобразена с възможностите за:

- Доразвиване на положителните идеи и тенденции ,заложен в предходни устройствени планове и предвижданията на районната устройствена схема на вторичните общински центрове;
- Осигуряване на възможности за етапност в реализиране на устройствени мероприятия, представляващи общинско задължение;
- По отношение на икономическото развитие на общината и стимулиране на публично-частното партньорство в дейностите, осигуряващи социално-икономическо развитие да се предвидят решения за целесъобразна реализация на общинския поземлен фонд при спазване на общите и специфични изисквания и ограничения по отношение на земеползването;
- Пространственото планиране на отделните територии да бъде съобразено с реалното инвестиционно търсене на терени за обитаване и за стопански дейности като се съблюдават и изискванията за устойчивост на системите като особено внимание се отдели на терените с действащите пазари на територията на общината и бъдещото им развитие;
- Свеждане до минимум отнемането на ценни земеделски земи за нуждите на урбанизацията;
- Създаване условия за развитие на техническата и комуникационна инфраструктура с цел задоволяване нуждите на обособените нови ядра от урбанизирани територии в общината;
- С проектното решение се определят терени без право на промяна на предназначението,територии за превантивна устройствена защита съгласно чл.10,ал.3 от ЗУТ, територии за прилагане на ландшафтно устройствени мероприятия.
- Предвижданията на плана по отношение на урбанизираните територии са съобразени с предвижданията на действащите устройствени планове като при необходимост от промяна следва терените да бъдат изрично посочени в Правилника за прилагане на Общия устройствен план на общината.

Балансът на територията е представен в таблица 6 Баланс на територията по начин на трайно ползване.

17.3. Урбанистични аспекти на концепцията за устройство

Съгласно промените от 26.11.2012 г. на чл. 103а. от ЗУТ, подробните устройствени планове, одобрени до влизането в сила на нов общ устройствен план или на негово изменение, запазват действието си.

Това е много съществена промяна и по тази причина е направен подробен анализ на одобрените и допуснати частични изменения на действащите подробните устройствени планове (ПУП-ове), които са посочени в различни раздели от анализа и са основа за определяне на устройствените зони на проекта за ОУПО на Дупница.

Спазени са изискванията на чл. 106 от ЗУТ, като с проекта за ОУПО Дупница са определени:

1. Общата структура на територията, предмет на плана, и преобладаващото предназначение на съставните и структурните части - местоположението и границите на териториите за населени места и селищни образувания; земеделските територии; горските територии; териториите за природозащита; териториите за културно-историческа защита; нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение;
2. Общият режим на устройство на всяка от териториите със съответните правила и нормативи;
3. Разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение;
4. Териториите с публична държавна и с публична общинска собственост и режимът на тяхното устройство;
5. Застрашените от бедствия територии, определени съобразно картите от Закона за защита при бедствия, както и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита;
6. Териториите за активно прилагане на ландшафтно-устройствени мероприятия и естетическо оформяне.

Спазени са изискванията на чл. 18 от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените планове и представеният проект за ОУПО Дупница съдържа следните материали.

Текстовите материали съдържат:

1. Регионални проблеми, в т.ч. пространствени, икономически, социални, културни, екологични, комуникационни и др.;
2. Социално-икономически условия и проблеми:
 - демография, в т.ч. брой, еволюция на развитие, структура (полова, възрастова, социална), тенденции на развитие;
 - структура на заетостта, в т.ч. отрасли, сектори на дейност, социална и професионална категоризация, тенденции на развитие;

- икономическа база, в т.ч. отрасли (промишленост, селско и горско стопанство, туризъм, строителство, транспорт, енергетика и др.), структура на собствеността, ефективност, регионални характеристики;
 - райони със специфични проблеми.
3. Териториални проучвания: релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по територии (урбанизирани територии - населени места и селищни образувания, земеделски територии, горски територии, защитени територии и защитени зони, защитени територии за опазване на културното наследство, нарушени територии, територии, заети от води и водни обекти, територии на транспорта), структура на собствеността (държавна собственост - изключителна, публична и частна, общинска собственост - публична и частна, частна собственост);
 4. Обитаване: количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността (държавна, общинска и частна собственост), видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване, градска динамика;
 5. Здравеопазване: териториално разположение на мрежата от обекти, видове лечебни заведения по нива на обслужване (доболнична и болнична помощ, центрове за спешна медицинска помощ, диспансери, рехабилитационни центрове и др.), собственост;
 6. Образование: териториално разположение на обектите, образователни равнища, собственост;
 7. Култура, включително обекти на недвижимото културно наследство: териториално разположение, значимост, собственост;
 8. Техническа инфраструктура: трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, газопроводната, електронната съобщителна и други мрежи, пътна и железопътна мрежа (класификация, състояние), големи структурни обекти (летища, пристанища, автобусни и железопътни гари), радио и телевизионно покритие на територията на общината, покритие с други комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци;
 9. Отдых и туризъм: обекти, значимост, собственост, влияние в общото икономическо развитие;

18.1. Характеристики на предвидените устройствени зони, правила и нормативи за прилагане на ОУПО

Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО Дупница са неразделна част от плана и са изготвени в съответствие с действащата нормативна уредба в страната.

За видовете устройствени зони, очертани в плана, за които не са описани параметри на застрояване в Наредба №7 от 2003 г. – за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, са посочени средни стойности за плътност и Кинт, които са съобразени с територията на общината и нейните специфични характеристики, без да водят до нарушаване в екологичните параметри.

Таблица 62 Правила и нормативи за устройство и застрояване

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ						
Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
Смесена централна зона	80	3	20		<p>Специфичен режим с могофункционално предназначение – за обществено обслужващи дейности, обитаване и други допълващи функции.</p> <p>Не се допускат обекти с вредни отделения и влияния.</p> <p>Задължително се изпълняват всички изисквания за изграждане на средата с оглед ползването ѝ от хора с увреждания.</p> <p>При прилагане на максимално допустимите стойности на плътност на застрояване се допуска част от озеленяването да се реализира върху застрояването.</p> <p>Минимум 25% от озеленената площ е с висока дървесна растителност.</p>	Ц
Жилищна зона с преобладаващо комплексно застрояване	50	2	40	26	Преобладаващо комплексно застрояване. При изработване на ПУП се спазват разпоредбите на чл.22 ЗУТ.	Жк
Жилищна зона с голяма височина	80	3	20	26	Преобладаващо жилищно застрояване с височини до 26 м. Мин. 1/3 от	Жг

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ**

Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
на застрояването					<p>озеленената площ е с висока дървесна растителност. В партерните етажи се допуска изграждането на търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Отделни поземлени имоти могат да се отредят с ПУП за Терени, предназначени предимно за осигуряване на обекти за обществено обслужващи дейности - образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия, финансово-кредитно обслужване, спорт, отдих, забавления, атракции, информационно обслужване и други видове дейности от третичния и четвъртичния сектор. в съответствие с чл.17, ал.(1, 2) от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ.</p> <p>Допуска се промяна на функцията в обществена.</p> <p>Задължително е изграждането на подземно ниво с паркинги, ако паркирането не може да бъде решено на ниво терен.</p>	
Жилищна зона със средна височина на застрояването	70	2	30	15	<p>Преобладаващо жилищно застрояване с височини до 15 м. Мин. 1/3 от озеленената площ е с висока дървесна растителност. В партерните етажи се допуска изграждането на търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Отделни поземлени имоти могат да се отредят с ПУП за Терени, предназначени предимно за осигуряване на обекти за обществено обслужващи дейности - образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия, финансово-кредитно обслужване, спорт, отдих, забавления, атракции, информационно обслужване и други видове дейности от третичния и четвъртичния сектор. в съответствие с чл.17, ал.(1, 2) от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ.</p>	Жс
Жилищна зона с малка височина на застрояването	60	1,2	40	10	<p>Преобладаващо жилищно застрояване с височини до 10 м. Мин. 50 % от озеленената площ е с висока дървесна</p>	Жм

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ**

Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
					растителност. В партерните етажи се допуска изграждането на търговски и други обслужващи обекти, гаражи, работилници с функции, съвместими с обитаването. Отделни поземлени имоти могат да се отредят с ПУП за нежилищни функции в съответствие с чл.17, ал.(1 и 2) от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ.	
Зона за обществено-обслужващи дейности	80	2,5	20	15	<p>Терени, предназначени предимно за осигуряване на обекти за общественообслужващи дейности - образование, здравеопазване, социални грижи, култура, религия, административни и делови услуги, търговия, финансово-кредитно обслужване, спорт, отдих, забавления, информационно обслужване и други видове дейности. Терените за училища, детски заведения, болници и заведения за социални грижи попадат в устройствена зона Оо, но се устройват със самостоятелни устройствени режими на базата на ПУП и са със следните максимално допустими параметри на застрояване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за училище - плътност на застрояване (П) до 40 %; коефициент на интензивност (К инт.) до 1,2; минимална озеленена площ 20 %; • за детско заведение - плътност на застрояване (П) до 30 %; коефициент на интензивност (К инт.) до 0,6; минимална озеленена площ 40 %; • за болница - плътност на застрояване (П) до 40 %; коефициент на интензивност (Кинт.) до 1,2; минимална озеленена площ 30 %; • за заведение за социални грижи – плътност на застрояване (П) до 30%; коефициент на интензивност (Кинт.) до 1,2; минимална озеленена площ 40 %. <p>Не се допуска промяна на предназначението на терени на съществуващи учебни, детски и здравни заведения, освен за нуждите на социалното, здравното, образователното и културното обслужване.</p>	Оо
Смесена многофункционална зона	60	3	20		Територии с многофункционално предназначение с допълващи туристически функции - обществено обслужване, търговия, жилища, спорт и	Смф

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ**

Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
					атракции и други допълващи функции, без да се допускат обекти за дейности с вредни отделяния и влияния. Изпълняват се всички условия за достъпна среда. 50% от озеленяването е с дървесна растителност.	
Смесена многофункционална зона (разновидност 1)	60	2	20	10	Територии с многофункционално предназначение - безвредни промишлени производства, логистични дейности, обществено обслужване, търговия, жилища, спорт и атракции и други допълващи функции, без да се допускат обекти за дейности с вредни отделяния и влияния.	Смф1
Предимно производствена зона	60	2,5	20		Основното предназначение - за производствено-складови дейности и допълващите ги административни, търговски, обслужващи и транспортно-комуникационни сгради и съоръжения. Устройва се по чл. 25 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ. Минимум 1/3 от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	Пп
Предимно производствена зона (разновидност 1)	80	2,5	20		Застрояване с производствени, складови и обслужващи сгради и съоръжения. Обслужващите сгради и съоръжения могат да бъдат: <ul style="list-style-type: none"> - здравни пунктове - магазини и заведения за обществено хранене за ежедневните нужди на работещите - административни сгради и научно-експериментални бази към предприятията - места за настаняване - паркинги и гаражи - помещения за лица от охраната на обектите в зоната Минимум 1/3 от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	Пп1
Рекреационна зона за вилен отдих	40	0,8	50	7	Кота било 10 м. Мин. 50 % от озеленената площ е с висока дървесна растителност. Устройва се по чл. 29 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ.	Ов
Рекреационна	30	1,5	50		Територии извън границите на	Ок

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ**

Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
зона за курортни дейности					съществуващите урбанизирани територии и предназначени за курортни дейности. Допуска се изграждане на курортни обекти за настаняване и подслон, жилищни сгради за постоянно обитаване, сгради за обществено обслужващи дейности, спортни и рекреационни обекти и съоръжения, курортни паркове и други открити зелени площи за широко обществено ползване, обекти на транспорта и комуникациите, както и обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване. Мин. 1/2 от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	
Зона за озеленяване					Територии за локално озеленяване, паркове и градини в границите на населените места и селищните образувания. Устройват се по чл. 32 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ. Устройствените показатели се определят с ПУП, който подлежи на обществено обсъждане.	Оз
Зона за озеленяване, спорт, атракции и допълващи ги обслужващи дейности.	20	0,4	50	15	Допуска се застрояване само за спорт и атракции и конкретно допълващите ги обслужващи дейности. Две трети от озеленената площ е с висока дървесна растителност.	Атр
Терени със самостоятелен устройствен режим					Терени със специфични особености и изисквания. Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП: <ul style="list-style-type: none"> • терени за инженерно-техническа инфраструктура • терени за транспортна инфраструктура • специални терени • терени с обекти на НКЦ, за които важат правилата и нормативите за устройство на този вид територии 	Т
Терени за гробищни паркове					Конкретните устройствени параметри се определят с ПУП	Г
Територии за алтернативно земеделие					Територии за алтернативно земеделие с прилагане на високотехнологични и екологични методи за земеделско земеделие. Предназначена за био	

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ
ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА УСТРОЙСТВО И ЗАСТРОЯВАНЕ**

Устройствени зони и терени със самостоятелен устройствен режим	макс. плътност на застр. в %	макс. Кинт	мин. Озеленена площ	макс. кота корниз в м	Предназначение, основни и допълващи функции, ограничения	Индекс
					земеделие, капково напояване и отглеждане на трайни насаждения, зеленчукопроизводство, билки, етерично-маслодайни културни и др. Устройват се в съответствие с Наредба 19 за СЗЗБПП на Министерство на земеделието и храните и Министерство на регионалното развитие и благоустройството на базата на подробен устройствен план.	
Горски територии					<p>Забранява се промяна на предназначението в горски зони, съгласно чл. 73, ал. 2 от Закона за Горите.</p> <p>Допустими са инвестиционни дейности, които са съобразени със Стратегическия план за развитието на горския сектор 2014-2023¹⁷, както и влезлите в сила горскостопански планове и плановете за развитие на горските територии. Конкретните параметри в случай на застрояване ще се определят с последващите ПУП-ве, на базата на детайлно проучване на спецификите на територията, като задължително следва да се предвидят и мерки за компенсиращо залесяване.</p>	

¹⁷ http://www.iag.bg/data/docs/strategicheski_plan_za_razvitie_na_gsektor.pdf

Таблица 63 Специфични изисквания

РЕЖИМ	СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ
Ткин А	Забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.
Ткин Б	Прилага се за обекти, попадащи в терени, които се обработват – забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблацияване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.
Ткин 1	<p>Определя се като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация. Забранява се всякакъв вид строителство, несвързано с консервационно-реставрационните работи или за осигуряване на достъп и обслужване на посетителите – алеи, погледни площадки, площадки за почивка, пейки, експозиционни и информационни табла, алейно и художествено осветление, стълби и предпазни парапети, както и други дейности по социализацията.</p> <p>Всички дейности се съгласуват с Министерството на културата, на основание чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН.</p> <p>Забраняват се всички добивни, мелиоративни и други дейности, които нарушават цялостта на земните пластове и скалния масив, както и засаждането на нови дървесни видове и трайни насаждения.</p>
Ткин 1.1	<p>Определя се като територия за археологическо наблюдение. Допуска се нискоетажно застрояване, съгласно изискванията на ЗУТ, при следните ограничители:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 скатни покриви, с максимален наклон на скатовете от 30 градуса; - Забранява се свързано застрояване, с изключение на завареното, както и дълги фасадни фронтове; - Препоръчва се стъпаловидно застрояване в дълбочина, което се доказва с проекти за РУП с разрези и силуети. <p>Визите за проектиране на ПУП-ПЗ задължително се съгласуват с Министерство на културата, на основание чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН.</p> <p>При провеждане на изкопни работи се осигурява наблюдение от археолог от Историческия музей в Дупница, при спазване на изискванията на чл. 160, ал. 2 от ЗКН.</p>
Ткин 2	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата
Ткин 3	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата
Ткин 4	Всички дейности да бъдат съгласувани с НИНКН и Министерство на културата

Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО са неразделна част от плана и се изготвят в съответствие с действащата нормативна уредба на страната. В случаите, когато е налице необходимост от въвеждане на специален режим на устройство и контрол за дадени територии се изготвя и Раздел „Специфични правила и нормативи за прилагане на ОУПО“. Такива територии, съгласно Наредба №7, са: „територии или части от тях с особена териториално-устройствена защита и територии с режим на превантивна устройствена защита“. Тези два вида територии са ясно формулирани и описани в § 5, т.4 и т.5 от ЗУТ, според които:

„Територии със самостоятелен устройствен режим “ са защитените територии за природозащита по Закона за защитените територии, за културно-историческа защита по Закона за културното наследство, други територии със специфична характеристика, чиито режими на устройство и контрол се уреждат в отделни закони (високопланинските и крайграничните територии, морското крайбрежие, територията на столицата и други), свлачищните територии, санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, и около водоизточниците на минерални води – публична държавна собственост съгласно Закона за водите“.

„Територии с режим на превантивна устройствена защита“ са определени с концепции и схеми за пространствено развитие и с устройствени планове територии, които притежават висока природно-ландшафтна, екологическа и културна стойност, но не са обявени за защитени със специален закон“.

Обхватът и режимът на устройството на тези два вида територии се определят с концепции и схеми за пространствено развитие и устройствени планове (в това число и ОУПО), съгласно чл.10, ал.(2) и ал.(3) на ЗУТ.

Предвид наличието на множество територии в рамките на община Дупница, които отговарят на цитираната по-горе формулировка на ЗУТ, за прилагането на ОУПО в тези територии следва да се разработят „специфични правила и нормативи“, които да отговарят на следните основни изисквания:

- Да дефинират точно броя, вида, местоположението, границите и спецификата на всяка отделна територия с особена териториално-устройствена защита или с режим на превантивна устройствена защита;
- Да регламентират специфичен устройствен режим за всяка една от тези територии, отговарящ най-добре на нейната специфика и отразяващ изискванията, заложиени в съответната заповед за нейното обявяване или план за управление (ако има такива);
- Да параметрират допустимите дейности и ограничителните режими в тези територии, които да гарантират тяхното съхраняване и опазване;
- Да предвидят средствата за контрол на прилагането на „специфичните правила и нормативи“ и начините за осъществяване на предвижданията, залегнали в тях, както и органа, оторизиран да контролира тяхното спазване.

Прилагат се забранителни режими и ограничения, съгласно **ПУРБ (2016-2021г.) на "ЗБР"**:

- ограниченията и забраните в границите на СОЗ и зоните за защита на питейни води
- забрана за въвеждането в експлоатация на обекти, формиращи отпадъчни води и осъществяването на дейности без приети по установения ред пречиствателни съоръжения;

- забрана за издаване на разрешителни за водовземане когато се създава риск от влошаване на състоянието на повърхностните водни тела и сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води, когато е налице риск от понижаване на водното ниво в пунктове от мрежата за мониторинг на количественото състояние на подземните водни тела, когато съоръжения са изградени без изискването се разрешително или не са включени в регистъра на съоръженията за водовземане, когато общото водовземане надвишава разполагаемите ресурси, ограничаване на ползването на вода в пресъхващ тип реки,
- недопускане реализацията на инвестиционни предложения, водещи до негативна промяна на състоянието на водните тела;

Задължително е прилагането и спазването на мерките, включващи **категорични забрани и/или ограничения на всякакъв вид дейности**, допринасящи за повишаване риска от наводнения, и които биха имали значителен :негативен ефект върху категориите "човешко здраве", "стопанска дейност", "околна среда" и "културно наследство", чрез причиняване на щети. Предвижданията на ОУПО са **съобразени с анализирания и моделиран обхват при сценарий на вероятност на 20-годишната вълна от ПУРН (2016-2021г.) на "ЗБР"**.

С цел оптималното и функционално използване на новопредвидените зони за урбанизация се допуска промяна на предназначението на отделни или групи имоти за изграждане на: трафопостове, електропроводни линии средно напрежение и електропроводни линии ниско напрежение, като и за необходимите сервитути около тях. Същите се изграждат на база на изработени и влезли в сила ПУП-ове, съгласно чл. 126, ал. 6 от ЗУТ.

За видовете устройствени зони, очертани в ОУПО Дупница, за които не са описани параметри на застрояване в Наредба №7 от 2003 г.- за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, са посочени средни стойности за плътност и коефициент на застрояване, които са съобразени с територията на общината, без да водят до нарушаване на екологичните ѝ характеристики.

18.2. Последващо устройствено планиране

Според постановките на действащата към момента нормативна уредба в Република България, с влизането в сила на Окончателния проект за ОУПО приключва напълно процесът по устройствено планиране на територията.

За да може ОУПО да се превърне в работещ инструмент за управление на урбанизационните процеси в общината, е необходимо да бъде разработена специална Програма за неговата реализация, която да структурира, систематизира и илюстрира заложените в ОУПО урбанистични намеси в отделните територии, както и да служи като инструмент за проследяване на развитието на тяхната бъдеща реализация.

Програмата за реализация на ОУПО следва да се диференцира на отделни структурни програми, съответстващи на различните функционални направления - обитаване, труд, отдих и туризъм, обществено обслужване, техническа инфраструктура и други специфични тематични направления, характерни за разглежданата територия (по преценка на разработващия колектив).

18.3. Изисквания, свързани с етапното реализиране на устройствените мероприятия

Изисквания към „Специфичните правила и нормативи за прилагане на ОУПО:

Процесът на разработване на общ устройствен план на община Дупница следва да се структурира в два основни етапа. Всеки от тези етапи притежава относителна степен на завършеност, ситуиран е ясно в съответен времеви интервал и приключва с определена форма на санкция и одобрение от страна на заинтересованите страни (държава, община, бизнес, гражданско общество, неправителствени организации).

Тези два етапа са:

1. Предварителен ОУПО.
2. Окончателен ОУПО.

- **Първи етап – Предварителен ОУПО**

Етапът на разработване на предварителния ОУПО се състои от минимум пет фази.

Първата фаза се изразява в провеждането на допълнителен обстоен анализ на разглежданата територия, който поради обективни причини (времева и ресурсна ограниченост) не е могъл да бъде разгърнат в пълен мащаб при предходните етапи на работа. В тази фаза екипът прави всички необходими проучвания и изследвания на дадената урбанистична структура, като по този начин допълва и систематизира набрания до този момент изходен материал.

Втора фаза: Формирането на цялостна и пълноценна аналитична база данни е основание да се премине към втората фаза на разработката – корекция и актуализация на поставената диагноза. В тази фаза авторският колектив преразглежда и (ако е необходимо) нанася необходимите промени в първоначално дефинираната диагноза на урбанистичната система. В резултат на това, екипът формулира една относително завършена, цялостна и коректна „картина“ на урбанистичната действителност.

Трета фаза: На базата на поставената вече актуална диагноза, в третата фаза на разработката авторите изготвят професионално аргументирана прогноза за развитие на урбанистичната система. Основно изискване към прогнозните разчети е те да се разработят най-малко в три варианта – песимистичен, реалистичен и оптимистичен (според възприетата от специализираната литература и нашата законодателна практика терминология). Както вече стана ясно, върху развитието на дадена териториална структура въздействие оказват комплекс от фактори, някои от които са със стимулиращ, а други са със задържащ (ограничаващ) характер. Когато превес в развитието на урбанистичната система имат първата група фактори е налице оптимистична прогноза за развитие на територията, а когато превесът пада върху втората група фактори – се реализира песимистичната прогноза. Прогнозните разчети, които остават „заклучени“ между оптимистичния и песимистичния сценарий за развитие, спадат към реалистичните прогнози. Те са напълно възможни и реални сценарии на развитие – резултат от комбинираното въздействие и на двете групи фактори.

Четвъртата фаза на разработката се изразява в оценката на предложените прогнозни разчети и избор на оптимален вариант за развитие на териториалната единица. За разлика от времето на т.нар. „твърдо планиране“ отпреди 1989г., когато прогнозата за развитие на

системата е била строго фиксирана и не е имало неизвестни променливи, влияещи върху нейната траектория, то към настоящия момент сме свидетели по-скоро на т.нар. „меко планиране“. Наличието на множество динамични фактори, влияещи върху развитието на системата в съвременното общество, прави невъзможно „твърдото“ и еднозначно прогнозиране на нейното поведение в бъдеще. Ето защо при „мекото планиране“ не се борави с ясно фиксирани траектории на прогнозните разчети, а по-скоро с определяне на вероятното поведение на системата при едни или други комбинации от влияещи променливи. Целта на съвременното устройствено планиране е да „задържи“ системата в едно относително балансирано състояние, „заклучено“ между песимистичния и оптимистичния сценарий за развитието ѝ, без да се опитва по директивен път да контролира поведението ѝ.

Пета фаза: След избора на оптимален вариант за развитие на разглежданата територия се преминава към последната пета фаза – окончателното изготвяне на предварителен ОУПО. По отношение на обема, структурата, обхвата и съдържанието той се изготвя съобразно изискванията, заложи в Закона за устройство на територията и Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (със съответните изменения и допълнения, влезли в сила към момента на изготвяне на проектната документация). По същество той е аналогичен на вече разгледаната по-горе устройствена концепция. Разликата се състои в това, че предварителният ОУПО е подкрепен с много повече доказателствен материал и експертни становища (анализи, диагнози и прогнози) и в този смисъл е значително по-реален, целесъобразен и професионално аргументиран.

Този предварителен ОУПО подлежи на обществено обсъждане и одобряване от съответните оторизирани органи и е основание за преминаване към следващия етап – изготвянето на окончателния ОУПО.

- **Втори етап – Окончателен ОУПО**

Окончателният ОУПО се разработва на базата на одобрения предварителен ОУПО, с отразени и нанесени корекции и препоръки, отправени от съответните оторизирани органи (в това число и проведените обществени обсъждания).

По отношение на обема, структурата, обхвата и съдържанието той е аналогичен на предварителния ОУПО и се изготвя съобразно изискванията, заложи в Закона за устройство на територията и Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (със съответните изменения и допълнения, влезли в сила към момента на изготвяне на проектната документация).

Окончателният ОУПО НЕ подлежи на обществено обсъждане, а единствено на одобряване от съответните оторизирани органи. Решението за одобряване на плана се обнародва в „Държавен вестник“. То е окончателно и не подлежи на обжалване.

Фигура 43 Йерархични структурни връзки на Програмата за реализация на ОУПО

Всяка от тези структурни програми би следвало да е съставена от набор от специализирани програми за реализация. Например – Структурна програма „Обитаване” може да включва следната съвкупност от специализирани програми: „Реконструкция на амортизирания жилищен фонд в териториите, населени с малцинствени групи”, „Изграждане на социални жилища” и др. Конкретният набор и формулировка на структурните и специализираните програми зависи от спецификата и проблемите на разглежданата територия, но при всички случаи се запазва йерархичната връзка от общото към частното.

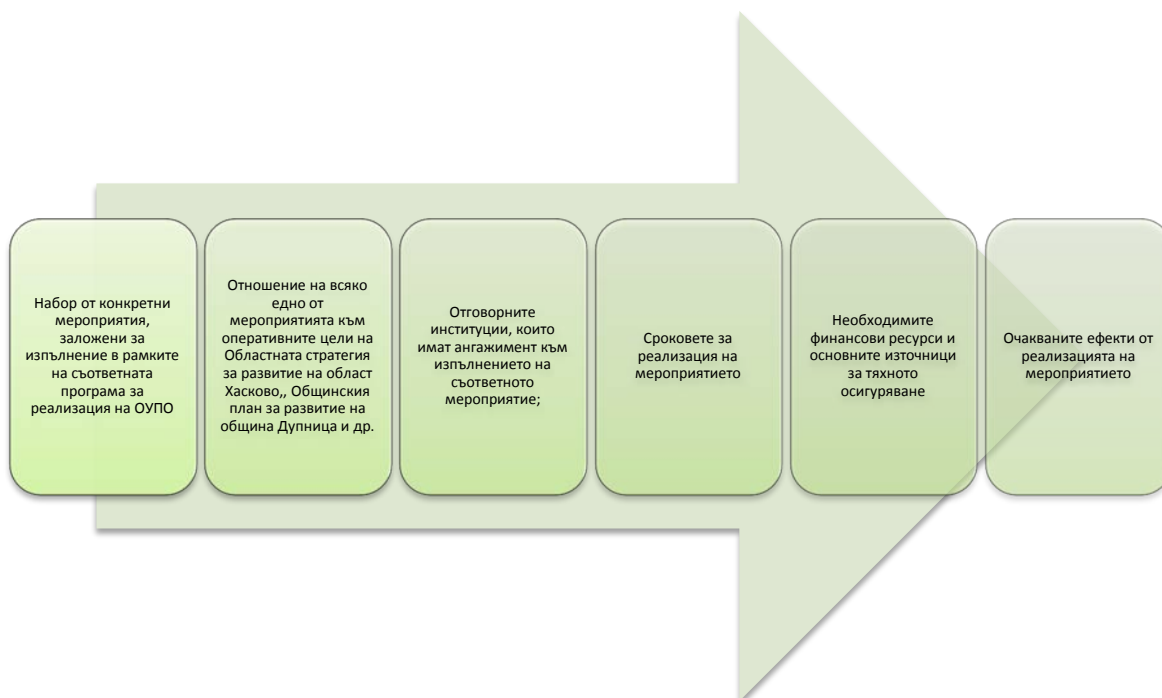
Реализацията на всяка отделна специализирана програма спомага за реализацията на цялостната структурна програма, а тя от своя страна има своя принос за реализацията на общия устройствен план на общината.

Описаната по-горе програма е предназначена да координира действията на всички структури, имащи отношение към развитието и устройството на територията на община Дупница.

При разработването на Програма за реализация на ОУПО следва да се осигурят условия за прилагането на интегриран подход за устойчиво социално-икономическо и пространствено развитие на разглежданата територия.

В структурно отношение Програмата за реализация на ОУП на община Дупница следва да включва елементите, посочени в следващата схема.

Фигура 44 Съдържание на структурата на Програмата за реализация на ОУПО

Добре е подобна програма за реализация следва да бъде изготвяна за всеки следващ мандат от управлението на местната власт, за да могат органите на местното самоуправление и местната администрация се ангажират да изпълнят набор от конкретни цели и задачи, заложи в ОУПО.

Контролът върху прилагането на Програмата за реализация на ОУПО следва да се осъществява посредством представянето на ежегодни доклади за изпълнението на плана пред съответните оторизирани органи или представители на гражданското общество.

Формулирането на подобна Програма за реализация на ОУПО до голяма степен гарантира успешното прилагане на плана по време на целия му прогнозен хоризонт на действие и спомага за по-доброто обвързване на последващите устройствени инициативи с предвижданията, залегнали в ОУПО.

19.1. Схеми и графични материали

0. *Схема* ОПОРЕН ПЛАН, М 1: 25 000
1. *Схема* ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН – ПРЕДВАРИТЕЛЕН ПРОЕКТ, М 1: 25 000
2. *Схема* ПО КАТЕГОРИЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ЗЕМЯ, М 1: 50 000
3. *Схема* ПО ВИД СОБСТВЕНОСТ, М 1: 50 000
4. *Схема* ПО ВИД ТЕРИТОРИЯ, М 1: 50 000
5. *Схема* НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА, М 1: 50 000
6. *Схема* НА ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕТО, М 1: 50 000
7. *Схема* НА ГАЗОСНАБДЯВАНЕТО, М 1: 50 000
8. *Схема* НА ВОДОПРОВОДНАТА И КАНАЛИЗАЦИОННАТА, М 1: 50 000
9. *Схема* НА КОМУНИКАЦИОННО-ТРАНСПОРТНАТА СИСТЕМА, М 1: 50 000
10. *Схема* НА ОПАЗВАНЕ НА ОБЕКТИТЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО, М 1: 50 000
11. *Схема* ДЕТАЙЛ НА ГР. ДУПНИЦА, М 1: 5 000

19.2. Приложения

12. Специфични правила и нормативи
13. Баланс на територията по землища